

C 18956

NADA - ZÁKON O PAMÁTKÁCH

Průběžné číslo : 12

Průběžné číslo : 0065347/57

~~PŘÍSNĚ TAJNÉ~~

EV. ČÍS. 293

Stupeň utajení zrušen
RMO č. 22/1999.

VOJENSKÁ MYSL

VOJENSKÝ HISTORICKÝ ÚSTAV

Pod arch. č. 55.

5

1957

VYDÁVÁ MINISTERSTVO NÁRODNÍ OBRANY

Otázky války a vojenské vědy

Generál armády Ludvík Svoboda:

»Některé rysy soudobé války« 3

Operační umění a taktika

Podplukovník Bohumil Berka:

»Některé otázky řízení, zasazení a činnosti průzkumných odřadů v útočné operaci armády« 14

Kandidát vojenských věd podplukovník Michal Spišiak:

»Osvětlování bojiště za útoku střelecké divise na připravenou obranu nepřítele« 25

Podplukovník František Šoukal:

»Poznámky k některým současným aktualitám v dělostřelectvu« 34

Podplukovník Jaroslav Šebek:

»Možnosti zatarasování a ničení při použití vrtulníků« 49

Plukovník Tomáš Rýzner:

»Materiální, zdravotnické a technické zabezpečení taktických vzdušných výsadků v útočné operaci armády« 59

Operační a bojová příprava

Podplukovník Štefan Galbavý:

»Otázky leteckva při zpracovávání a provádění taktických cvičení vševojskovými štáby« 69

Plukovník Ludvík Varvařovský:

»Nové způsoby práce štábů a nové druhy dokumentace« 76

Major Vladimír Řehák:

»Plánování protiradiotechnických opatření štábem vševojskové armády« 85

Informace o cizích armádách

»Použití ZHN proti leteckým základnám a opatření navrhovaná ke snížení zranitelnosti leteckých základů podle názorů kapitalistických armád« 90

Diskuse

Diskusní příspěvek

— »K otázkám efektivnosti ve velení a řízení vojsk« 104

— »K problémům útočné operace s rozvínutím sil z chodu« 106

— k článku »Několik poznámek k výpočtu hustot a poměru sil« (VM 2/1957) 109

— k článku »Součinnost mezi týlem pozemních vojsk a leteckým týlem v soudobé operaci« (VM 3/1957) 110

Na pomoc vojenskovědecké práci

Podplukovník Alois Chládek:

»K otázce ústupu« 114

»Zprávy z kapitalistických armád« 122

»Informace o obsahu zahraničních vojenských odborných časopisů« 132

Вопросы войны и военной науки

Генерал армии Лудвик Свобода:

»Некоторые черты современной войны« 3

Оперативное искусство и тактика

Подполковник Богумил Берка:

»Некоторые вопросы управления, ввода и действия разведывательных отрядов в наступательной операции армии« 14

Кандидат военных наук подполковник Михал Спишиак:

»Освещение поле боя при наступлении стрелковой дивизии на подготовленную оборону противника« 25

Подполковник Франтишек Шоукал:

»Примечания к некоторым современным актуальным вопросам в артиллерии« 34

Подполковник Ярослав Шебек:

»Возможности заграждения и разрушения при применении вертолетов« 49

Полковник Томаш Рызнер:

»Материальное, медицинское и техническое обеспечение тактических воздушных десантов в наступательной операции армии« 59

Оперативная и боевая подготовка

Подполковник Штефан Галбавый:

»Вопросы авиации при разработке и проведении тактических учений общевойсковыми штабами« 69

Полковник Лудвик Варваржовский:

»Новые способы работы штабов и новые виды документации« 76

Майор Владимир Ржегак:

»Планирование противорадиотехнических мероприятий штабом общевойсковой армии« 85

Информация об иностранных армиях

»Применение оружия массового поражения против авиа-баз и мероприятия, предлагаемые для понижения уязвимости авиа-баз по взглядам капиталистических армий« 90

Дискуссия

Дискуссионные заметки:

— »К вопросам эффективности в управлении и руководстве войсками« 104

— »К проблемам наступательной операции с развертыванием сил с хода« 106

— к статье »Несколько примечаний к исчислению плотности и взаимного соотношения сил« (BM 2/1957 г.) 109

— к статье »Взаимодействие между тылом сухопутных войск и авиа-тылом в современной операции« (BM 3/1957 г.) 110

В помощь военнаучной работе

Подполковник Алоис Хладек:

»К вопросу отступления« 114

»Заметки из капиталистических армий« 122

»Информации о содержании зарубежных военных специальных журналов« 132

VOJENSKÝ HISTORICKÝ ÚSTAV
PRAHA 3 - ŽIŽKOV, U PAMÁTNÍKU 2

Poradní číslo: 18

JEN PRO GENERÁLY A DŮSTOJNÍKY
ČS. LIDOVÉ ARMÁDY

VOJENSKÁ MYSL

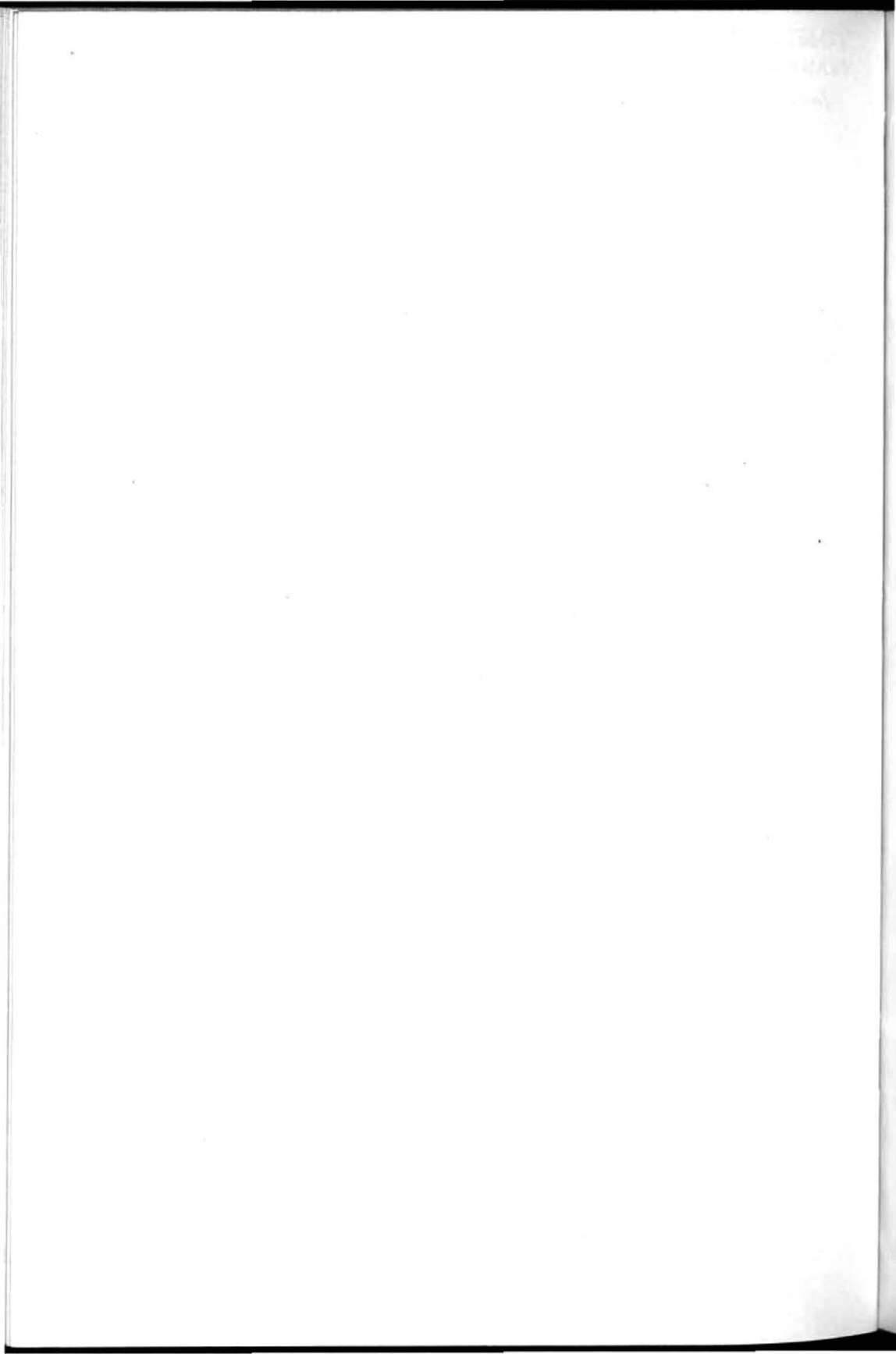
Časopis ministerstva národní obrany

Ročník sedmý

5

MINISTERSTVO NÁRODNÍ OBRANY

PRAHA 1957



OTÁZKY VÁLKY A VOJENSKÉ VĚDY

NĚKTERÉ RYSY SOUDOBÉ VÁLKY

Generál armády Ludvík Svoboda

Žijeme opravdu v revoluční době vývoje vojenského umění. Nová vojenská technika se kvalitativně liší od dosavadní. Změnili se i lidé. To všechno se projevuje v zákonitostech soudobé války, jejíž »způsoby a formy budou v mnohém odlišné od všech minulých válek. Válka, bude-li rozpoutána, bude se vyznačovat hromadným použitím vojenského letectva, raketových zbraní různého typu a různých prostředků obrovské ničivé síly, jako jsou atomové, thermonukleární, chemické a bakteriologické zbraně«. (Maršál Žukov na XX. sjezdu KSSS, Nová mysl, zvl. číslo, únor 1956, str. 238.)

Odhalení zákonitostí soudobé války je hlavním úkolem vojenské vědy. Nelze řešit úspěšně problémy dílčí, nemáme-li ujasněn problém hlavní. Na tom, jaká bude příští válka, závisí systém bojové přípravy vojsk, mobilizační pohotovosti, příprava státu k obraně, zabezpečení civilního obyvatelstva, vůbec příprava celého společenského a státního zřízení ke kruté zkoušce morálních, fyzických a materiálních sil. Je proto odhalení zákonitostí možné války svým významem úkol nejen vojensky, ale i politicky velmi důležitý.

Je samozřejmé, že tak složitý problém nelze vyřešit v jednom článku. Soustředím se proto jen na tři hlavní otázky: v první části se pokusím naznačit metodologický postup při studiu problému, v druhé části rozeberu otázku trvání soudobé války a v poslední objasním poměr zápolí a fronty v soudobé válce. Úmyslně vybírám tyto otázky proto, že jsou dnes předmětem soustředěného zájmu nejen v naší, ale i v buržoasní vojenské odborné literatuře. Pokládám je zároveň za jedny z nejdůležitějších, protože právě v této oblasti je vliv nové vojenské techniky nejvýraznější.

Metodologický postup zkoumání zákonitostí soudobé války

Dialektická metoda poznání nám umožňuje dopracovat se k správným vědeckým závěrům i v tak složitých problémech, jako jsou zákonitosti soudobé války. Zřetelně to vynikne, srovnáme-li je v dalším textu s některými názory buržoasních vojenských odborníků, kteří se také zabývají těmito otázkami, avšak řídí se metafysickou metodou zkoumání přírodních a společenských jevů.

Z čeho nutno vycházet, chceme-li dojít k vědeckým závěrům v otázce, jaké budou rysy soudobé války? Už Engels odhalil přímou závislost zákonitostí ozbrojeného zápasu na »materiálu lidském a materiálu zbrojním, tedy na kvalitě i kvantitě obyvatelstva a techniky«. A dále ji rozvádí: »Pokroky techniky, jakmile se staly vojensky použitelnými a jakmile jich bylo též použito, vynutily si téměř násilím změny, ba převraty ve způsobu boje, nadto často ještě proti vůli vedení armády«. (Engels, Antidühring, str. 145, Svoboda 1949.)

Je proto určujícím činitelem rozvoje zákonitostí ozbrojeného zápasu vojenská technika. Záleží ovšem i na druhém činiteli, na lidech, kteří tech-

niky využívají, dávají jí život. »Soudíme, že vojenská technika, i kdyby byla sebeúčinnější, nemůže sama o sobě rozhodnout o výsledku boje a operace, nemůže dosáhnout vítězství. O výsledku ozbrojeného boje budou i v budoucích válkách rozhodovat lidé, kteří dokonale ovládají bojovou techniku, věří ve spravedlivost cílů války, jsou hluboce oddáni své vládě a kdykoli připraveni uhájit zájmy svého lidu.« (Žukov, tamtéž, str. 238 až 239.) Proto je třeba uvažovat o technice a lidech zároveň.

Soudobá vojenská a zvláště bojová technika má takové vlastnosti, s nimiž jsme se doposud v žádné válce nestřetli. Ohromná ničivá síla, možnost překonávání jakékoli vzdálenosti v nejkratším čase, přesnost zásahu jsou její hlavní rysy, které vtisknou možné válce zcela jiný ráz, než měly války předchozí. Ovšem vliv této techniky na formy a způsoby ozbrojeného zápasu musíme hodnotit objektivně. Nesmíme jej přeceňovat, došli bychom tak k utopistickým závěrům; nesmíme jej podceňovat, klamali bychom sami sebe a nedokázali bychom připravit naše ozbrojené síly tak, aby byly schopny úspěšně splnit své úkoly v příští válce.

Dalším činitelem umožňujícím nám odhalit zákonitosti příští války jsou poznatky a zkušenosti z válek minulých. Žádná válka není opakováním války předchozí, zvláště ne při dnešním socialistickém nebo kapitalistickém způsobu výroby, jehož odrazem je vojenská technika. V každé válce se objevují nové druhy zbraní. V průběhu druhé světové války byly zavedeny v armádách válčících států infrapřístroje, radiolokátory, reaktivní letouny a ke konci války atomové zbraně. To se pak projevuje v tom, že se v každé válce objevují nové zákony, jimiž se řídí bojová činnost ozbrojených sil. Zároveň však platí všeobecné zákony nebo i některé speciální, vede-li se válka v kratších časových intervalech za sebou. Proto i příští válka bude mít mnohé rysy války minulé, bude válkou manévrovou, zúčastní se jí masy lidu, celé kontinenty, bude prověrkou morálních sil a pevnosti společenského zřízení jednotlivých koalicí atd. Ovšem poznatky z minulých válek nelze přeceňovat a dogmatizovat. Zvláště ne osobní zkušenosti, které často nemají objektivní platnosti a vztahují se jen k určité konkrétní situaci, která se nemusí více vyskytnout. Zrovna tak by bylo nesprávné získané zkušenosti hodit přes palubu. Musí být východiskem pro další studium, pro další poznávání.

Při odhalování zákonitostí soudobé války musíme hodnotit i názory pravděpodobného nepřítele, závěry, k nimž se dopracovala buržoasní vojenská věda. Ne ovšem subjektivní názory jednotlivců, které musíme předem podrobit vědecké kritice, nýbrž oficiální doktrinu, která aplikuje zásady vojenské vědy v praktické strategii. Znalost nepřítele se nesmí omezovat jen na vojenskou teorii, nutno znát jeho techniku, organizaci, abychom mohli správně hodnotit jeho možnosti v strategickém, operačním i taktickém měřítku.

Určitý vliv na ráz soudobé války má i prostor válečné činnosti, vlastnosti pravděpodobného válčiště, jeho geografické a ekonomické poměry. Tento vliv však není vždy rozhodující a projevuje se jen v některých speciálních zákonech, které ovšem nelze nerespektovat. Zvláště počítáme-li s možností interkontinentální války, projeví se působení prostoru ve větší míře.

Vědecké hodnocení všech těchto činitelů ve vzájemné souvislosti a podmíněnosti, v neustálém vývoji nám umožní odhalit objektivní zákony sou-

dobé války, její charakteristické rysy, jimiž se bude lišit od války předchozí. Tento postup je sice velmi pracný, vyžaduje hluboké znalosti a rozhled po všech oblastech vojenství, široké technické vědomosti, avšak jen touto cestou se lze dopracovat k správným závěrům. Nelze předpokládat, že by toho byl schopen jednotlivec. Celá masa vojenskovědeckých pracovníků se musí zapojit do této práce, rozbírat jednotlivé dílčí problémy, diskutovat, kritisovat, prověřovat své názory a probíjet se tak k poznání vědecké pravdy.

Je ještě velmi mnoho dalších činitelů, jako jsou na příklad organizace vojsk, možnosti rychlé mobilisace maxima sil a prostředků k vedení války, způsob jejího zahájení, které mohou mít za určitých podmínek větší nebo menší vliv na způsoby ozbrojeného zápasu. Jen za některých podmínek, které zpravidla souvisí s nesprávným hodnocením celkové situace, mohou mít význam rozhodující.

Tohoto metodologického postupu se budeme přidržovat při rozboru uvedených dvou rysů soudobé války. Při tom budeme uvažovat i o činitelích méně významných, které však umožní lépe pochopit podstatu problému. Mou snahou bude všechny závěry co nejvíce konkretisovat a doložit fakty.

Trvání soudobé války

Otázka trvání války je jedna z nejdůležitějších. Právě dnes je tento problém velmi intenzivně studován. Na jeho vyřešení závisí nejen organizace přímých vojenských, ale i řada zvláště ekonomických opatření, která by zabezpečila dosažení vítězství ať už v krátkodobé nebo v dlouhodobé válce.

Zhodnotíme především vliv techniky na trvání soudobé války. Řekli jsme si už, že problém ničivé síly bojové techniky pro válečné potřeby byl absolutně vyřešen. Válčící strany se budou proto snažit, aby ihned při zahájení války maximálně využily těchto vlastností techniky a v krátké době podlomily vojenskoekonomický potenciál protivníka. Lze proto předpokládat, že použijí v masovém množství takových zbraní, které vytvářejí předpoklady pro rychlou porážku nepřítele.

Atomové a vodíkové, chemické a biologické zbraně mohou způsobit napadené straně tak velké ztráty, že nebudou-li včas připravena všechna opatření k snížení jejich účinků ve všech směrech a oblastech, mohou v krátké době vést k její porážce. Lze proto konstatovat, že tyto prostředky daleko více zvyšují možnosti bleskové války, ovšem jen za určitých podmínek. Bude to hlavně ve válkách omezeného rozsahu, kdy jich bude použito proti zemi, která jimi nedisponuje a nebude moci odvetnými údery zasáhnout protivnou stranu, kde nebude morální jednoty obyvatelstva, nebudou uskutečněny potřebné přípravy k odrazení útoku, kde prostě bude otázka obranyschopnosti podceňována a zanedbávána. V takovém případě může být válka vedena soudobou technikou krátká, možno říci blesková.

Ovšem jiná bude situace ve válce, jak ji nazývají na Západě, globální, světové. Odborníci v oblasti jaderné fyziky vypočetli, že ničivé účinky vodíkových pum s kobaltovým obalem jsou takové, že by na příklad stačilo 300 těchto pum na zničení všeho organického života na zemi. Jiní učenici tvrdí, že prý by k stejným účelům stačilo již 10 pum, které by měly silný obal z kobaltu. Necítím se povolán, abych zaujal k těmto závěrům kritické stanovisko. Je jasné, že by takové množství vodíkových pum s kobaltovým

obalem bylo s to způsobit nesmírné strádání všemu lidstvu, avšak s vojenského hlediska nutno hodnotit otázku poněkud jinak. Bylo by vůbec účelné použít takových prostředků k dosažení válečných cílů? Domnívám se, že ne. Vždyť i agresor by v tomto případě byl stejně ohrožen jako napadená strana. Nebezpečí, které by vzniklo především z radioaktivního zamoření, které je zvláště u těchto pum nesmírně intensivní, mohlo by postihnout i útočníka. Proto i když dnes je počítáno s použitím atomových a vodíkových pum pro vojenské účely, nelze počítat s použitím prostředků nevázané a neomezené ničivé síly; znamenaly by sebevraždu i té strany, která jich použila.

Válčíci strany budou muset neustále počítat s tím, že možnost odvetných úderů stejnými prostředky bude hrozit po celou válku, nebudou proto moci sáhnout po zbraních neomezené ničivé síly.

Za takové situace je ovšem nutné posuzovat účinky ničivé síly jaderných zbraní poněkud s jiného hlediska. Nelze počítat s tím, že se projeví v takovém rozsahu, který by ohrožoval biologickou podstatu života, nýbrž jen v tom měřítku, které je s vojenského hlediska žádoucí. Ohromné prostory, jež by světová válka zasáhla a které prakticky představují dnes celé světadíly, nelze zničit jen jadernými zbraněmi. Ráz terénu, který má velmi významný vliv na jejich účinky, opatření organisovaná pro ochranu proti zbraním hromadného ničení a konečně neustálé údery vlastními prostředky tohoto druhu by se ve svém souhrnu projevíly v tom, že by vojensko-ekonomický potenciál protivných stran byl sice narušen, ne však zničen a že by se pak k vedení války muselo použít normálních prostředků. Pak by válka nabyla velmi vleklého rázu a možno se domnívat, že by trvala ještě delší dobu než války předcházející.

Závěrem lze tedy říci, že soudobá vojenská technika vytváří možnosti svedení bleskové války, ovšem jen za určitých specifických podmínek charakterisovaných především velmi nepříznivým poměrem vzájemných vojenských, morálních a ekonomických sil. Při válce velkých koalicí, která by znamenala válku světovou, kde by poměr sil byl daleko vyrovnanější, možnosti bleskové války neexistují a ani jaderné zbraně je nevytvářejí, posuzujeme-li otázku objektivně se všech hledisek.

Snaha o dosažení bleskového vítězství ve válce je konečně tak stará jako války samy. Každý vojevůdce se o ně snažil, ne však vždy s úspěchem. Všimneme si jen posledních válek a na jejich průběhu si ukážeme, jak se tato otázka vyvíjela, proč v některých válkách bylo dosaženo bleskového vítězství, v jiných ne. Rozebereme si prostě zkušenosti z minulých válek, abychom z tohoto zorného úhlu posoudili celou otázku.

Schlieffenův plán války proti Francii (roku 1914—1918) byl prakticky založen na dosažení bleskového vítězství. »Do opadnutí listí« měla být válka ukončena, to však »opadlo« celkem pětkrát, než bylo Německo poraženo. Teorie »zdrucující strategie«, jejímž zastáncem byl především Schlieffen, utrpěla porážku. Moltke mladší přivedl německou armádu na Marnu, jeho nástupce Falkenhayn se přiklonil k strategii vyčerpávací, Hindenburg a Ludendorff pak volí mezi nimi a jsou svědky konečné porážky Německa koncem roku 1918. Schlieffenova strategie byla založena právě na koncepci rychlých zdrucujících úderů, jimiž měly být zničeny ozbrojené síly protivníka. Avšak cíle se nedosáhlo především proto, že německé vedení podcenilo vojenskou a i ekonomickou sílu svých nepřátel, dále proto,

že obě strany disponovaly prakticky stejnou vojenskou technikou a řídily se v podstatě stejnou vojenskou vědou. Válka začíná jako vysoce manévrová a v jejím prvním období se projevuje snaha, především na straně německé, obklíčit a zničit anglo-francouzská vojska. Avšak už v této době utrpěly obě strany takové ztráty, že je nebyly schopny v krátké době nahradit. Nebyl doceněn plně význam nové vojenské techniky, která se dostala do výzbroje armád v masovém měřítku, hlavně kulometů všech druhů. Boj proti kulometům mělo vést dělostřelectvo, vojska se měla chránit především pasivně a zakopávat se. Metodičnost ve vedení bojové činnosti se pak nutně odrážela v celkových rysech operací i v jejich výsledcích.

Ekonomika všech zemí nebyla na válku připravena. Tisíce kulometů, dělostřeleckých hlavních, minometů vychrlilo za krátkou dobu tolik munice, že jen stěží bylo jí možné vojska plynule zásobovat. Přisun, závislý především na železnicích a na zviřatech, nemohl splnit včas úkoly, které před ním vyvstaly. Na jednoho vojáka připadala ani ne polovina koňské síly mechanických motorů. Válka nutně musela přerůst ve válku posíchní a protáhnout se na několik let. Zvítězila pak ta koalice, která byla ekonomicky silnější a mohla poskytnout dostatek prostředků na vedení války.

Koncepce bleskové války byla horlivě studována po skončení první světové války především v poraženém Německu. Zvláště dvě teorie měly vliv na německé vojenské myšlení a byly hluboce rozbírány. Byla to Douhetova teorie o převaze letectva a Fullerova teorie vedení tankové války. Tato nová technika, která jen ke konci války sehrála významnější úlohu, umožňovala větší efektivnost bleskových úderů. Proto se německý generální štáb orientoval hlavně tím směrem, aby získal převahu v těchto prostředcích nad svými protivníky z první světové války.

První triumf slaví teorie bleskové války v Polsku, jehož představitelé nedokázali se orientovat v mezinárodních vztazích, hrubě zanedbali otázky obranyschopnosti země a dostali Polsko do takové strategické situace, která už sama vylučovala jakoukoli naději na úspěch. Ani hrdinství prostého lidu nic nez mohlo proti technické převaze, kterou měla německá fašistická armáda nad polskou. Za tři týdny byl vyrazen stát, který se pokládal za velmoc. Dalších bleskových vítězství dosáhl Hitler ve Francii, Dánsku, Norsku, Jugoslávii, až teprve v Sovětském svazu narazil na takový odpor, který znamenal konec bleskové války, i když počáteční úspěchy přivedly první socialistický stát do velmi těžké situace.

Je dosti dobře známo, proč v tomto případě utrpěla teorie bleskové války naprostý krach. Německá technika narazila na rovnocennou techniku sovětskou, která však byla v rukou lidí chápajících cíle války, odhodlaných bit se až do konce za své vítězství. Německé velení nedocenilo ani význam prostoru, který hrál významnou úlohu ve prospěch Sovětského svazu. Jeho ekonomický potenciál nebylo možné podstatněji podlomit ani po ztrátě velmi důležitých hospodářských oblastí.

Zkušenosti z minulých válek nás tedy učí, že válčící strany, disponující přibližně stejnou vojenskou technikou, ekonomicky značně vyrovnané nutně musí počítat s dlouhodobou válkou, v níž se čím dále více projevuje působení morálního činitele, který má pak rozhodující úlohu. Proto nelze ani v soudobé válce předpokládat možnosti dobytí bleskového vítězství jen pomocí techniky a nevidět i druhého činitele, který ji oživuje, člověka a jeho morálně politický profil.

Všimneme si dále názorů buržoasních vojenských odborníků na tuto otázku. Předem nutno zdůraznit, že oficiální vojenská doktrina nepočítá s možností bleskového vítězství, alespoň ne otevřeně. Přesto však i významní vojenští představitelé se takovou myšlenkou zabývají. Nebudu tu hodnotit na příklad známý projev maršála Montgomeryho, o němž se už hodně psalo. Stejnou koncepci vyjádřil i maršál Slessor, který řekl, že příští válka nebude dlouho trvat; plukovník Reinhardt, který věří v možnost bleskového vítězství. Sám prezident Eisenhower prohlásil před kongresem, že rozhodnutí v příští válce bude podmíněno způsobilostí Spojených států amerických bojovat a čelit nepřátelským zásahům v průběhu prvních 60 dní.

Ekonomická základna bleskové války je zřejmá. Představitelé kapitalistického světa, i když neradi, přece jen musí přiznat, že by dlouhodobá válka byla pro ně velkou nevýhodou, že by v každém případě vedla k zvýšení revolučnosti lidových mas, které svou krví rozhodují o jejím výsledku. Ne nadarmo si stěžuje francouzský generál L. M. Chassin, že Francie musí počítat po prvé ve své historii s tím, že bude muset bojovat nejen s nepřítelem na frontě, ale i s vlastním nepřítelem v týlu. Proto se generální štáby kapitalistických států zabývají studiem možností bleskové války. Politická strategie má vliv na strategii vojenskou a určuje jí způsob vedení možné války.

Tyto názory jsem prakticky už zhodnotil v předcházejících statích. Závěrem je jen třeba konstatovat, že příprava masových armád, vytváření dobře vycvičených záloh všech druhů ozbrojených sil, příprava civilního obyvatelstva k obraně, příprava pravděpodobných válčíšť, vytváření mohutných ekonomických a válečných zásob materiálu všech druhů, budování válečné ekonomiky, to všechno nesvědčí o tom, že by soudobá válka mohla být bleskovou. Při tom nelze pustit se zřetele, že uvažujeme o protivních vyrovnaných a o válce mezi koalicemi.

I význam prostoru jsem už prakticky zdůraznil, a proto se nebudu touto otázkou dále zabývat. Nelze se domnívat, že bude možné bleskovými údery v krátké době zničit všechny objekty důležité pro vedení války na plochách celých světadílů.

Jak z těchto úvah vyplývá, nelze počítat ani v budoucnu s krátkodobou válkou. I když nová vojenská technika může mít vliv na její trvání, neprojeví se to tak výrazně, aby některá strana mohla být bleskově vyřazena. Tak hodnotí tuto otázku socialistická vojenská věda.

Poměr fronty a zápolí v soudobé válce

Ekonomický potenciál je jedním z rozhodujících činitelů trvale působících v průběhu celé války a určujících její výsledky. Vojenská technika může dosáhnout vysoké úrovně jen v té zemi, kde je vysoká úroveň výrobních sil. Je to především těžký průmysl, který umožňuje zásobovat bojující vojska hlavně nejdůležitější technikou, jako jsou tanky, děla, minomety, obrněné transportéry atd. Různé druhy vojenské techniky mají vliv i na rozvoj těžkého průmyslu a dokonce si vyžadují vybudovat některá zvláštní odvětví, aby byly zabezpečeny potřeby ozbrojených sil. Proto je úroveň vojenské techniky závislá na úrovni těžkého průmyslu. Tu nutno vždy hodnotit, uvažujeme-li o vojenském potenciálu protivníka.

Je samozřejmé, že se nepřítel bude snažit všestranně podlomit schop-

nost napadené strany k odporu. Kromě úderů na vojensky významné cíle bude napadat všechny ekonomické objekty bez ohledu na to, zda slouží potřebám ozbrojených sil nebo civilního obyvatelstva, a podlamovat morálního ducha všeho občanstva státu. Ekonomický potenciál země se tak stává v soudobých válkách přímým objektem, proti němuž je usměrněna bojová činnost všech druhů ozbrojených sil. Jeho ochromení znamená podlomení bojeschopnosti armád, protože nebudou moci být zásobovány veškerým materiálem, který potřebují k vedení války. V soudobé válce, kde potřeba techniky a materiálu všech druhů je ohromná, lze předpokládat, že úderý na ekonomický potenciál země, rozmístěný v blízkém nebo hlubokém zápolí, budou v některých obdobích převažovat.

Co nového přináší soudobá vojenská technika v této oblasti? Můžeme to jednoduše vyjádřit, že teprve soudobá bojová technika umožňuje účinně ničit ekonomický potenciál protivníka a podlamovat jeho morálku. Až doposud neměly ozbrojené síly účinnou strategickou zbraň, která by byla schopna úspěšně plnit tyto úkoly.

Za první světové války byla přímá bojová činnost prakticky omezena jen na nehluboké pásmo terénu po obou stranách čáry dotyku. Možnost účinného zásahu proti nepříteli byla prakticky dána dostřelem dělostřelectva. Letectvo v průběhu celé války neplnilo významnější bojové úkoly a jen ke konci se stává důležitější technikou. Jeho činnost však neměla strategický význam. Několik málo kilometrů za frontou probíhal ekonomický život celkem nerušeně. Nebylo zvláštností, že továrny, které pracovaly pro potřeby ozbrojených sil, mohly být v provozu zcela blízko fronty, aniž mohla být jejich činnost mařena. Ve snaze alespoň poněkud působit na normální život v bližším zápolí zkonstruovali Němci mohutná děla, známá pod jménem »tlustá Berta«, jimiž střelili na Paříž, avšak bez úspěchu. V městě byly způsobeny jen nepatrné škody a ani morální účinek nebyl takový, aby se mohl nějak nepříznivě projevit. Po celou první světovou válku nebylo zápolí nijak významněji napadáno a ozbrojený zápas probíhal jen na frontách.

Poněkud jiná situace byla za druhé světové války. Všechny státy věnovaly velkou pozornost rozvoji neúčinnějších prostředků, které by mohly přenést válku hluboko do zápolí protivníka. Letectvo se neustále zdokonaluje a stává se zbraní strategického významu. Válku je možné přenést na území nepřítelů, je možné účinně napadat a ničit významné ekonomické i vojenské objekty a působit tak i na morálku obyvatelstva. Organisuje se výsadkové vojsko, které mělo využít účinků vzdušných úderů a splnit důležité úkoly v zápolí v součinnosti s pozemními vojsky. Ke konci války se objevují dálkové řízené a neřízené střely, které se stávají významnou strategickou zbraní. Atomové pumy dovršily vývoj strategických zbraní v průběhu druhé světové války.

Hodnotíme-li ovšem výsledky, jichž bylo dosaženo těmito prostředky za druhé světové války, zjistíme, že jejich účinky nebyly takové, aby mohly mít podstatnější vliv na ekonomický a morální potenciál nepřítelů. I když americké a britské strategické letectvo způsobilo na příklad v německých a japonských městech velké škody, pracoval těžký průmysl těchto států poměrně velmi produktivně pro potřeby ozbrojených sil. Ani známé střely V-1 a V-2 nevyřadily anglická města, proti nimž jich bylo používáno, jako vojenské a ekonomické objekty z činnosti.

Od druhé světové války prošly však tyto prostředky prudkým vývojem, který v současné době skončil vodíkovými zbraněmi, dálkovými a raketovými střelami, strategickým letectvem velkého doletu a nadzvukové rychlosti. Tyto strategické zbraně budou mít v soudobé válce velmi významnou úlohu. Svědčí o tom i snaha všech velmocí dosáhnout právě v této technice převahy nad pravděpodobným protivníkem. Proto je třeba vědecky zhodnotit, jaký vliv bude mít tato technika na činnost zápolí, co nového přinese, jaké nové úkoly vyvstávají v tomto směru před ozbrojenými silami. O těchto otázkách pojednám v závěru této stati.

Snaha o podlomení ekonomického potenciálu protivníka je tedy zřejmá ve všech posledních válkách. V první světové válce nebyla úspěšná, v druhé už se dosahovalo významnějších výsledků. Typickým projevem takové činnosti je na příklad známá bitva o Anglii. Jejím jediným cílem byl mohutný útok na celý vojenskoekonomický potenciál. Němci shazovali denně stovky tun leteckých pum na nejdůležitější hospodářské objekty a chtěli tak dosáhnout rychlého vyřazení protivníka. Výsledkem neustálého bombardování Velké Britannie bylo: 175 000 různých objektů bylo zničeno nebo tak poškozeno, že se nedaly opravit. 201 000 objektů bylo částečně poškozeno, 24 500 průmyslových objektů bylo zničeno nebo velmi těžce poškozeno. (Údaje vzaty z anglických pramenů.) Později měly stejného cíle dosáhnout dálkové střely. I když byly protivníku způsobeny citelné ztráty, nedokázaly mít podstatnější vliv na celkový průběh války. Při bombardování Německa byly zničeny celkem asi tři miliony různých objektů.

Obdobné snahy se projevovaly i ve válce v Koreji. Tam bylo zápolí podrobeno velmi surové zkoušce. Vzdušná převaha, již disponovalo letectvo Spojených států amerických, umožňovala zasazovat ničivé údery na celou hloubku státního území Korejské lidové demokratické republiky. Většina leteckých náletů směřovala proti zápolí. Avšak ani v této válce nebylo dosaženo toho cíle, jenž byl sledován protivníkem.

I za agrese proti Egyptu padají první letecké pumy na zápolí, na velká města a na významnější ekonomické podniky. Údery na objekty v zápolí předcházely před údery na důležitá vojenská zařízení. Britské a francouzské velení opakuje stejnou činnost, jakou vyvíjelo v předchozích válkách německé a americké letectvo. Avšak ani v tomto případě nebylo dosaženo bleskového vítězství nad Egyptem.

Zkušenosti z minulých válek tedy jednoznačně dokazují, že protivník zároveň s akcemi proti ozbrojeným silám a vojenským cílům podniká údery proti ekonomickým objektům, aby podlomil bojeschopnost nepřítele. V minulých válkách nedosáhl rozhodujících úspěchů především z těch důvodů, že neměl takovou techniku, která by byla schopna způsobit nepříteli citelnější ztráty. Údery na zápolí měly zároveň podlomit morálního ducha obyvatelstva dané země. I když se nedosáhlo rozhodujících výsledků, přesto tyto údery způsobily napadené straně značné potíže.

Jak dnes hodnotí buržoasní vojenská věda význam válečné činnosti proti zápolí? Všichni vojenští odborníci zdůrazňují její význam. Vyplývá to z celkového rysu přeceňování významu vojenské techniky, který je tak zřetelný v buržoasní vojenské vědě. To, že soudobé strategické zbraně umožňují účinně zasahovat proti činnosti zápolí a podlamovat tak ekonomický a morální potenciál protivníka, vede často k závěrům, že tato technika bude v příští válce rozhodující. Stačí si jen vzpomenout na známý

projev maršála Montgomeryho. Obsahem prvního období války, které nazval obdobím ničení, je podle jeho názoru prakticky jen činnost usměrněná proti zápolí. Všechny objekty, které protivník potřebuje k vedení války, mají být zničeny. Ozbrojený zápas v tomto období bude tedy probíhat hlavně v zápolí. Dálkové střely a strategické letectvo, vybaveny jadernými zbraněmi, mají být hlavním činitelem, který takto rozhodne nejen o výsledku prvního období, ale prakticky i o výsledku celé války, protože válčící státy budou tak zničeny, že další ozbrojený zápas budou moci vést jen poměrně omezenými silami. V nepřátelském zápolí mají být shozeny celé výsadkové svazy, aby využily účinků napadení a zničily ostatní cíle, které mají vojenskoekonomický význam.

Názor maršála Montgomeryho není ojedinělý. Stejně uvažuje na příklad i generál Smith, který říká, že vzdušné obléhání protivníka na začátku války má mít za cíl zničit jeho vojenskoekonomický potenciál, způsobit velké ztráty jeho národnímu hospodářství, podlomit morálního ducha obyvatelstva a tak v co nejkratší době zlomit jeho vůli k dalšímu odporu. Je to v podstatě stejný názor, jaký vyslovil Montgomery.

Mohl bych citovat další odborníky buržoasní vojenské vědy, kteří celkem společným jazykem prohlašují důležitost akcí proti nepřátelskému zápolí a zdůrazňují význam takové techniky, která se může stát v tomto směru rozhodujícím činitelem. Vývoji takové techniky je všestranně dáвана přednost. Strategické letectvo Spojených států amerických má už dnes přiděleny objekty na území socialistických států, které mají být ihned na začátku války napadeny a zničeny. Nedávno provedené cvičení strategického letectva »Power Flight« sledovalo právě takové cíle. Dálkové střely mají mít takový dosah, aby mohly zasáhnout objekty na kterémkoli místě zeměkoule. Proto můžeme uzavřít, že úderu na zápolí protivníka s cílem podlomit ekonomický a morální potenciál, což se pak ve svém souhrnu projeví i v podlomení vojenského potenciálu, mají velmi důležité místo v oficiální doktríně kapitalistických států.

Při studiu tohoto problému má velký význam i prostor. Čím větší a rozsáhlejší prostor, tím více umožňuje rozptýlit objekty ekonomického významu, které jsou potřebné k vedení války. Naopak jejich přílišná koncentrace, tak typická zvláště pro západní kapitalistické státy, je velkou nevýhodou. Ztěžuje organizaci ochrany proti zbraním hromadného ničení i přímou obranu proti nepřátelským prostředkům vzdušného napadení.

Závěrem studia tohoto problému můžeme tedy říci, že ozbrojený zápas v soudobé válce nebude omezen jen na frontu, nýbrž že postihne celé území válčících stran. Akce budou směřovat jak proti vojskům na frontách, tak i proti zápolí. Právě v počátečním období války lze předpokládat, že zápolí bude podrobeno ničivým úderům strategických zbraní protivníka, které při soudobém stavu vývoje techniky umožňují dosáhnout velkého účinku. Neztotožňujeme se s některými názory buržoasních vojenských odborníků, kteří tvrdí, že strategické zbraně jsou samy schopny rozhodnout o výsledku války. Vycházíme z toho, že jen ve vzájemné součinnosti všech prostředků, všech druhů ozbrojených sil možno dosáhnout vítězství a rozhodnutí v soudobé válce. Socialistická vojenská věda však musí vyvozovat důsledky z nových jevů, které přináší soudobá technika, která umožňuje dosahovat daleko větších účinků při úderech proti zápolí. Zápolí a fronta se v soudobé válce stávají jednotným objektem nepřátelské činnosti. Ozbrojený zápas se

tak rozšiřuje na daleko větší prostranství a může zachvátit nejen celé státy, ale i celé kontinenty.

Jaké praktické důsledky vyplývají z tohoto rysu soudobé války? Naše úvahy by byly planým teoretisováním, kdybychom nevyvodili závěry pro praxi, pro zabezpečení obranyschopnosti země, pro bojovou přípravu ozbrojených sil, pro přípravu obyvatelstva a celého státu k případné válce.

Nutno ihned na začátku konstatovat, že tento nový jev v oblasti ozbrojeného zápasu daleko více komplikuje metody jeho vedení, kladé daleko vyšší požadavky na společenské a státní zřízení země, vyžaduje věnovat problémům zabezpečení obranyschopnosti neustálou péči. Rozšiřují se úkoly jak ozbrojených sil, tak i občanských institucí, které odpovídají za přípravu země k možné válce. Nelze si situaci nijak zjednodušovat ani spoléhat, že tyto problémy za nás vyřeší někdo jiný. I když nehrozí přímé nebezpečí války, už dnes je třeba mnohá opatření uskutečňovat.

Zvlášť narůstají úkoly ozbrojených sil, které musí zajistit bezpečnost zápolí a jeho nerušenou činnost. Hlavním úkolem ozbrojených sil bude zabezpečit účinnou protivzdušnou obranu všech významných ekonomických objektů, aby mohly splnit své pracovní úkoly i za války. Stejně však i zápolí bude mít rozsáhlejší úkoly, aby zabezpečilo nejen bojovou činnost ozbrojených sil na frontách, ale i tu, která se vztahuje k jeho vlastnímu zabezpečení. Při takticko-technických vlastnostech soudobých prostředků vzdušného napadení je třeba vybavit vojska protivzdušné obrany státu nejmodernější technikou, schopnou vést účinný boj s nimi ve stratosférických výškách a při nadzvukových rychlostech.

Druhým důležitým úkolem je zvyšovat odolnost zápolí proti účinkům zbraní hromadného ničení. Je-li skutečností, že protivník s jejich použitím počítá, a to současný stav jednoznačně dokazuje, je třeba už v míru učinit všechna opatření, která by snižovala jejich účinky. Půjde především o objekty, které mají vojenský význam. Nové objekty nutno budovat s přihlédnutím k těmto požadavkům, i když se často dostanou do rozporu s ekonomickými nebo komunikačními podmínkami.

V zápolí je třeba včas zorganizovat spolehlivě pracující systém ochrany proti zbraním hromadného ničení. Poučení z Hirošimy a Nagasaki nesmíme zanedbat. Příčinou velkých ztrát, které tam byly způsobeny, byla především nedostatečná ochrana obyvatelstva. Organizace ochrany proti zbraním hromadného ničení je poměrně složitá, a proto vyžaduje její realizace více času. Při zahájení války by bylo pozdě začínat s touto činností, znamenalo by to zbytečné ztráty. Nesmíme přezírat a podceňovat tu činnost, kterou vyvíjí v tomto směru pravděpodobný nepřítel, jak to často dělá náš denní tisk. To nijak nepomůže k zvýšení obranyschopnosti země. Mnohému se nutno učit i u nepřítele. Rozumí se samo sebou, že nebudeme z těchto opatření vytloukat kapitál, že nebudeme nabízet našemu občanu ochrannou masku »za dolar«, jak to dělají ve Spojených státech amerických, avšak náš občan má právo i povinnost vědět, jak se má zachovat při nenadálém napadení protivníkem. V mnoha zemích je problém ochrany proti zbraním hromadného ničení velmi pečlivě propracován. Tak na př. ve Švédsku je připravena evakuace obyvatelstva z velkých měst, jsou vybudovány kryty a jiná zařízení. V našem zřízení, kde nejcennějším majetkem je člověk, musíme věnovat těmto otázkám ještě větší péči. Je najevid, že vše budeme provádět v mezích našich hospodářských možností tak, aby zabezpečení

obranyschopnosti země nevedlo k snížení životní úrovně obyvatelstva.

Dalším důležitým činitelem zvýšení bezpečnosti a zabezpečení činnosti zápolí je organizace protivýsadkové obrany. Zkušenosti z druhé světové války ukazují kladné i záporné příklady. V taženích proti západním státům dosáhli Němci zasazením výsadkových vojsk značných úspěchů, avšak v Sovětském svazu se tato činnost nedařila. Sověští občané byli dostatečně bdělí a za pomoci ozbrojených složek je dokázali rychle zlikvidovat. V současné válce budou nebezpečné i malé výsadkové skupiny shozené v zápolí. I při účinné protivzdušné obraně nebude možné tomu zabránit. V západním tisku proběhly zprávy, že jsou zkonstruovány takové atomové zbraně, které může dopravovat jednotlivec. I když by to nebylo snad dnes ještě skutečností, další vývoj jistě umožní konstrukci takových prostředků. Proto i malé skupiny budou moci způsobit v zápolí značné škody a zničit významné objekty, nebude-li organizována účinná protivýsadková obrana.

Organizace civilní obrany, která spolu s ozbrojenými silami má v soudobé válce velmi významné úkoly v zabezpečení nerušené činnosti zápolí, musí být na výši těchto požadavků. Jinak nelze počítat, že splní své úkoly.

Konečně je třeba věnovat velkou pozornost morální přípravě obyvatelstva. Neprátelská propaganda bude vyvíjet velké úsilí, aby na ni působila jak před zahájením války, tak i v jejím průběhu. Třeba ji čelit účinnou protipropagandou. Problémy psychologické války se na Západě velmi pečlivě studují, a proto je naší povinností studovat otázky obrany proti psychologickým útokům. Nesmíme si zjednodušovat člověka. Je třeba vidět, že přežitky kapitalismu dosud nejsou překonány, že ani člověk, který je morálně a politicky vysoce vyspělý, není izolován před strachem, což vše může způsobit velmi nepříjemné situace, nebude-li se tomu včas čelit.

To jsou jen některé důsledky, které vyplývají z tohoto rysu soudobé války. Rozdíly mezi frontou a zápolím se značně stírají, avšak úplně nemizí. Velmi mnoho činností k zabezpečení zápolí má jinou povahu nežli bojová činnost na frontě. Právě pro tyto zvláštnosti jim musíme věnovat neustálou pozornost. Zápolí dodává frontě lidi a techniku, bez nichž není možné ve válce vítězit. Proto je třeba důkladně studovat, jakým způsobem se projeví vliv nové vojenské techniky i v této oblasti a co všechno je třeba učinit, abychom zvýšili jeho pevnost. Některá opatření jsem naznačil, na jiná, také významná jsem tu nevzpomněl. Proto nelze pokládat moje pohledy za vyčerpávající a třeba je dále rozvíjet. Pevnost zápolí zůstává i nadále rozhodujícím činitelem vítězství.

V tomto článku jsem se dotkl jen dvou významných rysů soudobé války. Nepokládal jsem za účelné řešit celou širokou problematiku, což by si vyžádalo samostatnou vědeckou práci. Nečiním si také nárok na neomylnost v hodnocení některých otázek a uvítám diskusi k těmto problémům.

Závěrem chci zdůraznit jen jednu závažnou otázku, kterou je problém zvyšování technického vzdělání našeho velitelského sboru. Zdůrazňujeme-li, že vojenská technika je rozhodujícím činitelem ve vývoji forem a způsobů ozbrojeného zápasu, je k řešení jeho zákonitostí třeba dokonale ji zvládnout. Jen tak bude možné rozhodněji postupovat vpřed a výrazněji obohacovat socialistickou vojenskou vědu novými poučkami. Nemůžeme odhalovat, jaký vliv může mít technika na ozbrojený zápas, nezvládneme-li její vlastnosti a nepochopíme-li její vývojové tendence. Vyžaduje to zvláště problém vědeckého studia zákonitostí soudobé války.

OPERAČNÍ UMĚNÍ A TAKTIKA

NĚKTERÉ OTÁZKY ŘÍZENÍ, ZASAZENÍ A ČINNOSTI PRŮZKUMNÝCH ODŘADŮ V ÚTOČNÉ OPERACI ARMÁDY

Podplukovník Bohumil Berka

Úvod

Vojenská lest a důvtip, nová bojová technika, nové operační a taktické způsoby a důsledné utajení byly vždy základními prostředky k dosažení překvapení nepřítele, vnesení zmatku do jeho řad, narušení velení, podlomení morálky a usnadnění vítězství bojujícím vojskům.

Rozhodujícím činitelem pro význam momentu překvapení byly vždy taktické schopnosti a technické možnosti jeho využití. Význam překvapení vždy rostl, byly-li po ruce prostředky umožňující způsobit překvapenému nepříteli zdrcující, nenahraditelné ztráty.

Takovým prostředkem, který daleko předstihuje v ničivých možnostech všechny předcházející, staly se atomové a thermonukleární zbraně. S jejich objevením význam překvapení v systému vedení moderních operací a válek nebývale vzrostl. Věda dala do rukou válčících stran prostředek, kterým je možno dosáhnout nejrozsáhlejšího ničení v krátké době a vyřadit značné procento sil nepřítele dříve, než se z překvapení vzpamatuje.

Žádná z válčících stran však nemá a nebude mít atomových prostředků tolik, aby je mohla zbůhdarma vydávat.

Atomových zbraní bude používáno tam, tehdy a potud, kde, kdy a pokud bude zaručeno využití jejich ničivého účinku. Podkladem pro překvapivé, hospodárné a účinné využití atomových zbraní mohou být jen přesné a včasné zprávy o nepříteli.

Velitel nebo štáb, důmyslně organisující a nepřetržitě řídící aktivní průzkum, získává podklady k dosažení překvapení nepřítele, ale chrání se též před překvapením od něho. Čím více zpráv o nepříteli, jeho silách, uskupení, složení a zámyslech bude mít štáb při plánování operace k dispozici, tím přesněji, konkrétněji a pružněji bude připravena, tím méně bude překvapení v jejím průběhu pro nás a tím více pro nepřítele.

Opírá-li se příprava operace na obou stranách především o možnosti rychlého využití účinku atomových zbraní, jsou zprávy o rozmístění a zámyslu použití těchto zbraní nepřítelem a podklady pro použití vlastních atomových prostředků hlavními a nejdůležitějšími údaji pro plánování operací a bojového zabezpečení vojsk.

Charakteristickým znakem soudobého boje se stala jeho vysoká manévrovost. Tě podlehla nebo ještě podlehne i vžitá organizační struktura vojsk, počínaje útvary a konče operačními svazy.

Moderně organisované armády bez střeleckých sborů staly se svou organizační volností, pohyblivostí a úderností ideálním uskupením k provedení rychlých a překvapivých operací a manévrů v jejich průběhu.

Význam dostatku zpráv pro úspěch operace se však zavedením armády nového složení nikterak nezmenšil, nýbrž spíše zvětšil. V útočné i obranné

operaci musí být tyto armády organizovány tak, aby svými prostředky byly s to splnit uložený úkol — porazit nepřítele. Znalost jeho síly a složení je tak rozhodující i pro složení vlastních armád, co do počtu i druhu divisií a přidělených prostředků.

Přes to, že do složení armád nového typu vstoupila řada technických, moderních a výkonných prostředků průzkumu, zůstává jejím hlavním prostředkem k získávání zpráv vojenských průzkum.

Z mnohotvárné činnosti vojskového průzkumu věnují v následujících stadiích pozornost některým otázkám přípravy, řízení a činnosti průzkumných odřadů (PzO). Jednak proto, že jsou vzhledem k pohybovému rázu soudobé — nebo budoucí války — prvkem nejdůležitějším, jednak i proto, že při jejich vysílání a řízení dochází nejčastěji k závažným chybám.

Síla, složení a úkoly průzkumných odřadů

Průzkumné odřady jsou páteří pohyblivých průzkumných orgánů vojskového průzkumu polní armády.

Jádrem průzkumného odřadu vysílaného od svazků současného složení budou zpravidla hlavní síly průzkumného praporu. Ten je k plnění podobných úkolů předurčen, nejlépe připraven a materiálně i technicky vybaven. Podle potřeby může být zesilován ženisty, chemiky, malorážními protiletadlovými prostředky, po případě i tanky a pěchotou na obrněných transportérech.

Síla a složení průzkumného odřadu, šířka pásma a hloubka úkolu na sobě přímo závisí. Při jejich stanovení je však nutno vždy postupovat s největší opatrností.

Štáb připravující zasazení průzkumného odřadu musí vždy náležitě uvážit, jakou sílu a jaké prostředky do průzkumného odřadu zařadit. Průzkumný odřad musí mít dostatečnou údernou sílu ke splnění stanoveného úkolu, musí však být velmi pohyblivý a musí být zabezpečen takovými dopravními prostředky, které umožní rychlý postup i mimo komunikace a hladké zdolání terénních i umělých překážek. Každé auto, každá zbraň a každý voják, zařazený do průzkumného odřadu zbytečně, stává se zátěží na úkor pohyblivosti. Ne vždy splní úkol nejlépe PzO v síle praporu. Často menší průzkumný odřad splní úkoly lépe, rychleji a snáze než odřad vybavený všemožnými technickými prostředky, ale nepohyblivý a těžkopádný.

Otázka materiálního a technického zabezpečení průzkumného odřadu při činnosti v týlu nepřítele je svrchovaně závažná. Často může mít na několikadenní činnost v sestavě nepřítele bez spojení s vlastními vojsky podstatný vliv nedostatek PHM, střeliva, proviantu nebo prostředků k zabezpečení bojové techniky. Už z toho vyplývá, že čím techničtěji vybavený a čím větší je průzkumný odřad, tím větší budou i jeho odřady materiálního zabezpečení, tím méně bude pohyblivý a akceschopný.

Na vzdálenost průzkumného odřadu od vlastních vojsk a tím i na časový předstih, který mu dáváme pro získání zpráv, má přímý vliv situace, složení a vybavení průzkumného odřadu, jeho síla a objektivní možnosti vedení průzkumu v stanoveném pásmu (přehlednost, možnost skrytého pronikání atd.). U průzkumného odřadu v síle praporu nebude ve většině případů přesahovat 40 až 45 km. Slabší odřady nebo odřady méně pohyblivé budou zpravidla vysílány na vzdálenosti menší.

Ráz PzO závisí na terénu a na rázu vojsk, pro která průzkum vede, a konečně i na rázu nepřítele. Je pochopitelné, že před tanková a mechanizovaná vojska nevyšle štáb pěší PzO, právě tak, jako tankový nevyšle do neschůdného horského terénu.

Požadujeme-li, aby průzkumný odřad získal zprávy o nepříteli včas, to je s takovým časovým předstihem, který umožní veliteli provést účinná protipatření, nesmějí být jeho pozornost a síly rozptýlovány do šířky. Průzkumný odřad v síle praporu, pracující v pásmu širším než 8 až 12 km v terénních podmínkách střední Evropy, ztrácí možnost rychlého postupu vpřed a aktivního získávání zpráv bojem. Boj je hlavním způsobem získávání zpráv průzkumnými odřady.

Následky nesprávně určené šířky pásma průzkumného odřadu ukazuje příklad z Veliké vlastenecké války:

Motorisovanému průzkumnému odřadu jednoho svazku jihozápadního frontu bylo nařízeno provádět průzkum nepřítele ustupujícího pod úderý sovětských vojsk v pásmu širokém 30 až 40 km.

Průzkumné úkoly byly dány do hloubky více než 80 km.

Na počátku činnosti vysílal průzkumný odřad na jednotlivé důležité směry průzkumné hlídky (PzH) v síle obrněného auta, několika motocyklistů a 15 až 20 samopalníků na dalším autě. Úkolem průzkumných hlídek bylo prozkoumat osy postupu a jednotlivé objekty na určených směrech a na mezilehlých obranných čarách nepřítele. Zpravidla byly vysílány dvě až tři.

Zbývající část byla jádrem průzkumného odřadu, které postupovalo po pochodové ose zvolené přibližně ve středu pásma činnosti, a to vzájemným překračováním od jedné čáry k druhé. Tyto čáry vždy předem prozkoumaly průzkumné hlídky vyslané na směr postupu.

K přímému zajištění jádra odřadu byli vysíláni jednotliví motocyklisté na vzdálenost spojení zrakem. Velitel PzO byl v čele jádra sil. Osobně rozhodoval o nutnosti vyslat průzkumné hlídky a dával jim konkrétní úkoly pro průzkum do hloubky 15 až 25 km. Ve skutečnosti se však hlídky nevzdalovaly od jádra oddílu více než na vzdálenost 10 až 15 km. Po splnění úkolu se vracely k jádru průzkumného odřadu, podaly hlášení a podle situace buď dostaly další úkoly nebo se začlenily do jeho sestavy.

Přes všechna tato v podstatě správná opatření velitele odřadu nepodařilo se mu získat zprávy o ústupu hlavních sil nepřítele. Vzhledem k stanovené šířce pásma se musel omezit jen na pasivní způsoby získávání zpráv, pozorování, výslech místního obyvatelstva a na průzkum cest.

Aktivní způsoby průzkumu — léčky, přepady, boj, které měly být základem činnosti průzkumného odřadu, nebyly uplatněny ani jádrem odřadu, ani vyslanými průzkumnými hlídkami.

Průzkumný odřad úkol nesplnil.

Z tohoto příkladu je zřejmé, že lze-li zvětšit hloubku úkolů průzkumného odřadu, není tak možno bez omezení činit se šířkou jeho pásma.

Tam, kde s hlediska zpravodajského zájmu bude nutno propátrat pásmo širší, jeví se výhodnějším organisovat a vyslat raději dva i více, třeba i slabší průzkumné odřady nebo jejich činnost na bocích doplnit vysláním silnějších samostatných průzkumných hlídek.

Plánování a organizace součinnosti

Průzkumný odřad vyslaný do sestavy nepřítele plní řadu průzkumných úkolů jak k zabezpečení bojové činnosti svazku, od něhož byl vyslán, tak i ve prospěch sousedů a nadřízených.

Štáb armády nového složení, plánující průzkum v útočné operaci, řeší základní otázky zasazení průzkumných odřadů, t. j. čáru a směry zasazení a objekty v hloubce, kterých má být pro zdar operace dosaženo nebo ze kterých mají být získány zprávy.

Náčelník štábu armády uváží potřebu vyslání průzkumných odřadů s hlediska plnění armádních úkolů a podle potřeby vyřeší otázku jejich vzdušného zabezpečení a podpory. V nařízení pro průzkum uvádí:

- na kterých směrech a v jaké síle mají být PzO vyslány,
- čáry nebo objekty, kterých má být dosaženo nebo které mají být zajištěny v průběhu operace,
- pravděpodobnou délku činnosti v sestavě a týlu nepřítele,
- zda a kdy mají být průzkumné odřady staženy k vlastním vojskům před ukončením operace,
- způsob spojení průzkumného odřadu s letcem, vyžádání podpory a vzájemného předávání zpráv,
- hesla pro dobu činnosti průzkumného odřadu v týlu nepřítele,
- údaje pro součinnost s jinými průzkumnými skupinami nebo bojovými odřady operujícími v týlu nepřítele,
- podle potřeby místo průzkumných odřadů ve výchozím položení vojsk nebo v jejich sestavě za přesunu na výchozí čáru,
- čáru zasazení PzO a způsob součinnosti mezi odřady jednotlivých divísí, regulační čáry pro zjednání spojení a uspořádání sestavy,
- provozní údaje radiového spojení, rozhodne-li se organisovat armádní radiovou síť předsunutých a průzkumných odřadů,
- další údaje podle potřeby.

Jak zřejmo, po vypuštění stupně armádních sborů se povinnosti štábu armády k průzkumným odřadům podstatně rozšiřují. Štáb armády nového složení musí koordinovat a usměrňovat na základě znalosti plánu operace vyslání průzkumných odřadů i jejich činnost v sestavě nepřítele.

V jednotlivých případech, kdy je průzkumný odřad vyslán k plnění zvlášť důležitých úkolů, přistoupí štáb armády nového složení k osobnímu řízení jeho příprav, zasazení a někdy i velení v týlu nepřítele důstojníky vojskového průzkumu. Zpravidla nebude štáb armády usměrňovat tímto způsobem více než 1 až 2 PzO podřízených svazků — a to nejspíše k zabezpečení odkrytého boku útočného uskupení armády a k získání zpráv o operačních zálohách nepřítele na směru hlavního úderu.

Zkrácená doba přípravy útočné operace nutí štáb armády přistupovat k novým formám plánování. Přitom je třeba vycházet ze zásady, že sebelépe naplánovaná operace nebude dovedena k úspěšnému konci, pokud vojska mít dost času k její přípravě. Doba přípravy operace je nutno zkracovat ve štábech, nikoli v přípravě vojsk. Podstatně usnadní práci ve štábech zpracování jednoduché a přehledné grafické dokumentace.

V některých případech může být výhodné, přistoupí-li štáb armády k metodě společného plánování s podřízenými svazky. Při plánování průzkumu se tato metoda jeví zvlášť výhodnou.

Při povolání podřízených náčelníků průzkumu k společnému plánování do štábu armády je ovšem třeba mít na zřeteli celkový časový plán přípravy operace, aby jejich odvoláním nedošlo k narušení příprav na stupni svazků.

Doba společného plánování musí být minimální. Proto náčelník štábu armády, povolující provedení společného plánování, překontroluje před povoláním podřízených náčelníků, zda a jak byly ve štábu armády provedeny potřebné přípravy, a stanoví přesně, které otázky mají být společným plánováním vyřešeny.

V každém případě společné plánování, je-li dobře připraveno a provedeno ve vhodný okamžik, zkrátí dobu přípravy operace, dokumenty jsou konkrétnější a úkoly jsou podřízenými lépe pochopeny. Hlavní výhodou je ovšem předstih, který získají v plánování podřízené svazky tím, že znají v hrubých rysech své úkoly ještě před vydáním příslušných nařízení armády.

Štáby divisi provedou pak detailní plánování činnosti a zasazení průzkumných odřadů, zpravidla již v součinnosti s jejich určenými veliteli. Rozkaz veliteli průzkumného odřadu vydává osobně velitel nebo náčelník štábu divise. Na základě tohoto rozkazu zpracuje velitel PzO vlastní plán činnosti PzO a předkládá jej veliteli nebo náčelníkovi štábu divise ke schválení.

Důležitou součástí příprav PzO pro splnění stanovených úkolů je organizace součinnosti. Bývá však nejčastěji opomíjena nebo prováděna povrchně. Organizuje se vně průzkumného odřadu a uvnitř něho.

Zásadní otázky součinnosti průzkumného odřadu řeší příslušní velitelé při organizaci součinnosti v terénu, zpravidla velitelé divisi pro PzO divisi prvního sledu, velitel armády v hrubých rysech pro PzO divisi druhých sledů.

Při organizaci součinnosti má být vyřešeno

- místo průzkumného odřadu v sestavě vojsk do zahájení útoku, doba a způsob jeho zaujetí. Umístění PzO musí odpovídat plánu jeho zasazení, t. j. musí být umístěn nebo postupovat za těmi jednotkami, které budou zasazeny před ním a před těmi jednotkami, které budou zasazeny po něm. Zvláště pečlivě musí být tato otázka vyřešena, je-li útok plánován bez zastávky ve výchozím položení;
- místo, osa a způsob postupu pohyblivých pozorovacích stanovišť a průzkumných hlídek, vysílaných od PzO do sestavy čelních sledů a předně před zasazením jádra PzO;
- způsob palebného zabezpečení a vytvoření podmínek pro průchod PzO sestavou prvních sledů, které komunikace a na jakou dobu mají být pro PzO uvolněny;
- osa postupu jádra PzO a bočních průzkumných hlídek, hlavní objekty průzkumu a kdy a jak jich má být dosaženo;
- způsob spolupráce s jinými odřady a jednotkami pracujícími v sestavě nebo v týlu nepřítel;
- činnost PzO při střetnutí s přiváděnými nepřátelskými zálohami a na jednotlivých obranných postaveních v hloubce nepřátelské sestavy;
- organizace přísunu a odsunu k průzkumnému odřadu a jeho materiálně technického zabezpečení;
- kdy, kde a jakým způsobem se PzO včlení do sestavy vlastních vojsk;

- doba a způsob podání hlášení o výsledcích průzkumu nebo objekty, z nichž má být hlášení podáno;
- další otázky podle konkrétní potřeby.

Zvláštní pozornost je třeba věnovat činnosti průzkumného odřadu při zjištění odpalovacích základen prostředků atomového napadení. Je mnoho průzkumníků, kteří se vyhýbají otázce: ničit nebo neničit? Mám za to, že by žádný velitel nepoděkoval veliteli průzkumného odřadu za to, že mu podal přesné hlášení o umístění odpalovací základny prostředků atomového napadení, když by již tyto dopadly na hlavy jeho vojsk. Tam, kde je zřejmé nebezpečí v prodlení a nejsou po ruce jiné prostředky, mělo by být povinností průzkumného odřadu zničit prostředky atomového napadení, i kdyby se obětoval.

Součinnost se organizuje pro dvě, tři varianty podle možných situací při zasazení a v průběhu činnosti PzO. Je-li organizován nácvik velitelů a štábů před bojem na mapě nebo na plastickém stole, je povinností náčelníka štábu zajistit při něm účast velitele průzkumného odřadu a probrání příslušných otázek.

Součinnost uvnitř průzkumného odřadu řeší jeho velitel za přítomnosti náčelníka průzkumu divise.

Zasazení průzkumných odřadů

Průzkumný odřad je charakteristickým orgánem vojskového průzkumu v pohybových fázích boje, v rozmachu operace a při vyjití do operační hloubky. Není určen k průzkumu nepřítele, s nímž jsou vojska v dotyku.

Předpis pro vojskový průzkum — Zprav-I-2 — z r. 1956 o tom říká:

»K průzkumu nepřítele, s kterým není zjedнан přímý dotyk, vysílají si útvary a svazky průzkumné odřady« (z čl. 265).

Je tedy PzO předurčen k plnění úkolů tam, kde souvislá fronta byla rozražena, hlavní síly nepřítele byly zničeny nebo zahájily ústup. V takových fázích útočného boje nejlépe využije svých vlastností k předejití ustupujících jednotek a jejich napadení z léčky nebo nájezdem s boku k získání zajatců a dokumentů. Jeho hlavním úkolem je zjistit směry ústupu hlavních sil poraženého nepřítele a pak sílu, složení a pravděpodobný zámysl přiváděných záloh.

K takové situaci dojde za útoku zpravidla po prolomení taktické hloubky obrany nebo alespoň jejího hlavního pásma.

Nová metoda útočné operace vedené armádou nového složení bez zastávky ve výchozím položení při využití mohutného účinku hromadně zasazených atomových prostředků k vytvoření mezery v takticky organizované obraně nepřítele přináší však s sebou také nové metody zasazení průzkumných odřadů.

Tam, kde většina bojových prostředků a živé síly nepřítele byla zničena nebo alespoň na delší dobu umlčena účinkem soustředěného použití atomových zbraní, získávají vlastní vojska volnost manévru k rychlému rozvíjení útoku do hloubky.

Je jistě výhodné využít této volnosti také průzkumným odřadem, předejít čelní sledy útočící pěchoty a tanků již v taktické hloubce, zabezpečit je zprávami o situaci sborových záloh nepřítele, o hodnotě obsazení jejich

obránného postavení a o nejvýhodnějších směrech k proniknutí do operační hloubky.

Zasazení průzkumného odřadu již v boji o hlavní pásmo obrany nebo dokonce již na jeho přední okraj je však vždy spojeno s nebezpečím, že se mu nepodaří projít. Tato možnost vystupuje zejména, uvážíme-li možnosti moderní, americkými veliteli oblíbené taktiky mobilní obrany.

Časový předstih, který bývá uváděn jako hlavní důvod pro tento způsob zasazení, ztrácí totiž PzO často tím, že musí překonávat husté zátarasy a závaly, vzniklé výbuchem atomových pum mezi postaveními hlavního pásma obrany nebo na vybudovaném a často obsazeném postavení divisních záloh nepřítele. Překonání souvisle obsazeného postavení nebude zpravidla v silách PzO. Průzkumný odřad je pak při hledání mezery dostihován čelními sledy pěchoty a tanků, ztrácí volnost manévru, uvízne v jejich sestavě a jen těžko se dostává znovu kupředu.

Typickou ukázkou po této stránce může být neúspěch průzkumného odřadu střelecké divise při cvičení s vojsky ve VVP.

Velitel divise, v souhlase s názorem starších náčelníků, rozhodl se zasadit průzkumný odřad po prolomení prvního obranného postavení nepřítele k využití atomového úderu vedeného na 2. a 3. postavení. Zasazení průzkumného odřadu bylo důkladně připraveno, součinnost zjednána do všech podrobností.

Po zahájení atomové a dělostřelecké přípravy vyrazil průzkumný odřad umístěný ve výchozím položení poblíž osy zasazení, na osu a s koncem dělostřelecké přípravy dostihl čelní sledy pěchoty a tanků při jejich vyražení na zteč.

Předsunuté pozorovací stanoviště postupující v sestavě pěchoty a udržující s jádrem PzO radiové spojení předávalo veliteli odřadu průběžné zprávy o postupu pěchoty a tanků. Ještě v boji o třetí zákop vyrazil velitel PzO s jádrem sil a přesně na stanovené čáře zasazení prošel bez zastávky sestavou čelních sledů za jejich plné palebné podpory. Součinnost byla vzorně organizována a provedena.

Předsunuté pohyblivé pozorovací stanoviště převzalo mezitím úkol průzkumné hlídky a pronikalo k druhému obrannému postavení. V patách za ním jádro průzkumného odřadu.

Průzkumná hlídka překonala hladce vzdálenost mezi 1. a 2. obranným postavením a vešla do druhého obranného postavení. Osa postupu PzO byla v těch místech po obou stranách vroubena lesem v délce asi 900 až 1000 m. Vlevo močál s porostem, vpravo neschůdná stráž s vysokým lesem (viz obr. 1).

Asi 300 m po vniknutí do lesa byla průzkumná hlídka nastřelena. Využívajíc převahy palebné síly po krátkém boji smetla slabý odpor nepřítele a postupovala dále po ose. Vzdálenost mezi PzO a hlídkou již předtím malá se však tímto zpožděním hlídky zmenšila na necelých 300 m.

Po dalších 200 m postupu narazila průzkumná hlídka na novou překážku, tentokrát bráněný zátaras. Velitel hlídky podal osobně zprávu o zátarasu veliteli PzO, který mezitím na čele jádra PzO již hlídku dostihl.

K návratu a obejítí lesa, byť cestou daleko neschůdnější, bylo pozdě. Za průzkumným odřadem se již valily tanky předsunutého odřadu a za nimi pěchota a tanky pluku prvního sledu. Velitel předsunutého odřadu,

uvědoměný o zátarasu na ose, rozhodl se pro objížďku podle druhé varianty svého zasazení.

Velitel PzO již na vybranou neměl. Zpátky nebylo možno, osa byla ucpána tanky předsunutého odřadu. Obejít překážku vpravo ani vlevo pro neschůdnost terénu rovněž ne.

Krátkým bojem zmocnili se sesedlí průzkumníci zátarasu. Ženíjní hlídka, začleněná do sestavy PzO, provedla jeho průzkum. Zátaras byl zajištěn chemickými a výbušnými nástrahami.

Průzkumníci postupující zatím pěšky po ose hlásili veliteli další zátaras necelých 200 m před koncem lesa.

Velitel odřadu jednal rychle. Rozhodl se vyslat k plnění úkolu alespoň motocyklový sled. Motocykly přenesli průzkumníci rozbahněným porostem vlevo od pochodové osy na ramenou, ženijní a chemická hlídka odstraňovaly nástrahy v zátarasu. Během necelé hodiny mohlo jádro sil PzO zahájit další postup.

Bylo však již pozdě. Předsunutý odřad již vedl boj k doprolomení hlavního pásma obrany a také čelní sledy pěchoty a tanků, postupující na jiných směrech již průzkumný odřad předstihly.

Přes pečlivou přípravu průzkumný odřad na cvičení úkol nesplnil. Uvázl v sestavě vojsk a do konce cvičení se dopředu, kde bylo jeho místo, nedostal. Jeho úkol převzal motocyklový sled a samostatná průzkumná hlídka vyslaná na rozkaz velitele divise od předsunutého odřadu.

I když se velitel PzO dopustil závažné chyby — vnikl s jádrem PzO do lesa, aniž měl zprávy o jeho průchodnosti — je tento příklad dostatečnou ukázkou, jaká nebezpečí s sebou zasazení PzO již v boji o hlavní pásmo obrany přináší.

Je-li v systému hlavního pásma obrany nebo vůbec v taktické hloubce nepřítele nebroditelný vodní tok, je tento způsob zasazení PzO ještě problematictější.

Průzkumný odřad musí být pro své plnění úkolů jednotkou malou, dostatečně pohyblivou, ale také dostatečně palebně vybavenou.

Požadovanou palebnou silou a úderností vytváří tankové jádro PzO, bez něhož má PzO v soudobých podmínkách jen malou naději na úspěch.

Bude proto, půjde-li o vodní tok v taktické hloubce, výhodnější zasadit PzO až z vytvořeného předmostí. Pro tento případ se PzO umístí ve výchozí sestavě nikoli před odřad k zabezpečení pohybu (OZP), nýbrž za něj. Průzkum nepřítele na bližším břehu vodního toku plně zastanou samostatné průzkumné hlídky nebo i průzkumné skupiny vyslané do sestavy nepřítele předem.

Zasazení průzkumného odřadu v průběhu boje o hlavní pásmo obrany nelze ovšem proto zcela vyloučit. Je však třeba učinit rozhodnutí a připravit PzO k zasazení tak, aby nemohlo dojít ke ztrátě jeho tempa.

V takovém případě je nutné plánovat zasazení průzkumného odřadu ve dvou nebo několika variantách:

1. k využití atomového úderu a rychlému odpoutání od vojsk, je-li nepřítel atomovým úderem zdecimován a neobsadil nejbližší z připravených postavení svými zálghami nebo, je-li v něm dostatečná mezera,
2. po prolomení tohoto postavení, bylo-li obsazeno nepřítelem souvisle a není naděje na rychlé proniknutí PzO.

Přijatým variantám zasazení musí odpovídat i sestava PzO. Rozhodnutí pro tu nebo onu variantu padne až v průběhu boje, kdy na změny sestavy nebude času, a proto musí být PzO již předem uspořádán tak, aby mohl úkol plnit podle obou variant.

Jedním ze způsobů, kterým je možno tuto otázku řešit, je z a s a z e n í P z O p o č á s t e c h (obr. 2).

Ve výchozím položení rozvine PzO na předním okraji 1 až 3, zpravidla však 2 pozorovací stanoviště. Při útoku bez zastávky ve výchozím položení předsune předem tato pozorovací stanoviště tak, aby mohla pozorovat nepřátelské obrané postavení a výsledky atomové, dělostřelecké a letecké přípravy. Obsazení stanovišť může být: jeden až dva motocykly a jeden obrněný transportér se samopalníky nebo motocykly a obrněné auto.

Jádro sil průzkumného odřadu je v této době soustředěno dále od předního okraje v prostoru umožňujícím jeho dokonalé maskování a zejména rychlý výjezd na osu. Vzdálenost tohoto prostoru od předního okraje bude záviset na celkovém plánu zahájení útoku, na terénu, na jeho pokrytosti, nasycenosti prostoru jinými jednotkami, na délce dělostřelecké přípravy a podobně.

V průběhu dělostřelecké přípravy zaujme jádro PzO výchozí položení, a to co nejbližší k čelním sledům, avšak tak, aby bylo bezpečně kryto před přímou palbou a pozorováním z pozemních pozorovatelů nepřítele. Na rozdíl od obvyklé sestavy bude v čele jádra zpravidla postupovat tanková četa, na zadu zbytek tankové roty průzkumného praporu. Při útoku bez zastávky ve výchozím položení je možno zasazení a sestavu řešit obdobně.

Po vyražení pěchoty a tanků plní předsunutá pozorovací stanoviště úkol za postupu jako pohyblivá pozorovací stanoviště. Radiem přetvářejí přesné zprávy veliteli PzO. K využití atomového úderu nebo za boje o postavení plukovních záloh vyrazí pak před sestavu pěchoty a tanků a plní v podstatě úkoly průzkumných hlídek na předem určených směrech.

Je-li útok prováděn bez zastávky ve výchozím položení, mohou hlídky vyrazit již po ovládnutí předního okraje nepřátelské obrany.

Hlavním úkolem hlídek je rychle proniknout k postavení nepřítele a na stanovených směrech zjistit, zda a jakou silou v kterých úsecích je to postavení obsazeno, po případě vyhledat v něm mezeru. Jakmile jedna z průzkumných hlídek zjistí dostatečně širokou mezeru v nepřátelském postavení, vyrazí do ní PzO k plnění svého úkolu.

Zjistí-li hlídky, že postavení nepřítele je souvisle obsazeno, vyčká jádro PzO prolomení tohoto postavení čelními sledy a teprve pak vyrazí k plnění svého dalšího úkolu.

Obdobným způsobem je výhodné zasazovat také průzkumné odřady divisií zasazovaných z chodu k průlomu pásem nebo postavení v hloubce nepřátelské obrany. Z čáry zasazení divise nebo ještě předtím vyše PzO průzkumné hlídky, které provedou průzkum obranného postavení nepřítele. Podle situace se pak velitel divise rozhodne pro zasazení PzO z chodu nebo až po průlomu postavení. Ani v tomto případě se PzH nevzdálí od jádra PzO více, než stanoví předpisy a řády.

Způsob zasazení PzO po částech není nijakou novinkou, byl spíše zapomenut. Vojskovaja rozvedka čís. 6/1944 ho uvádí jako jeden z možných způsobů.

Konečně otázka zasazení PzO již v boji o hlavní pásmo obrany je specifickou otázkou použití atomových zbraní. Před jejich objevením bylo pravdivé, že se PzO zasazovaly až po průlomu HPO. Je proto nutno zasazení PzO v průběhu boje o hlavní pásmo obrany považovat do jisté míry za zvláštnost podmíněnou zvláštností situace.

Spojení s průzkumným odřadem

Zprávy o nepříteli nestačí jen získat, ale také včas a spolehlivě dodat velitelům a štábům, aby mohla být provedena příslušná opatření.

Organisace dodávání a vyhodnocování zpráv průzkumu je rovnocenná jejich získávání.

V mnoha cvičeních s vojsky, prováděných v naší armádě, nesplnil průzkum své úkoly proto, že nebyl vybaven dostatečně výkonnými a spolehlivými pojítky.

Štáb vysílající průzkumný odřad musí náležitě uvážit, na jakou vzdálenost se tento odřad vzdálí od vlastních vojsk, vzít v úvahu terén a podle toho jej vybavit pojítky.

Zprávy předává průzkumný odřad kódovaně. Jednoduché tabulky kódů, umožňující předání i několikavětové zprávy jediným heslem, zpracovává zpravidla štáb armády pro každý případ zvlášť. Dobře zpracovaná tabulka, obsahující předvídaná hlášení, umožní předání zprávy v nejkratší době a tím snižuje možnost zaměření radiové stanice PzO nepřítelem.

Mapy pro průzkumný odřad nesmějí být kódovány stejným systémem jako mapy ostatních vojsk. Zpravidla se použije označení jednotlivých os a úseků na nich krycími jmény nebo ciferným kódem. Obdobně mohou být kódovány jednotlivé objekty průzkumu.

S průzkumnými hlídkami udržuje PzO radiové spojení otevřenou řečí nebo využitím t. zv. kódů pro paměť.

Jednotnou tabulku kódů pro spojení uvnitř PzO a se štábem nelze připustit pro nebezpečí, že se PzH může dostat do rukou nepříteli. Tím by nepřítel získal dokument umožňující mu v širokém měřítku podávat falešné zprávy a mást vlastní vojska.

Proto také se k řídicí stanici ve štábu a k radiové stanici PzO zařazují radisté, kteří vzájemně dobře znají svůj provozní styl, a určuje se několik hesel k přezkoušení protistanice. Hesla si musí radista i velitel zapamatovat. Ověřují se jimi zejména ty zprávy, které neodpovídají celkovému vývoji a stavu situace a rozkazy odporující předvídanému plánu.

Naopak zkušený radista-průzkumník zařazený v průzkumném odřadu a ovládající dobře řeč nepřítelů může dosáhnout toho, k čemu by jinak bylo třeba i několika praporů. Několik dobře volených klamných zpráv vyslaných v radiových sítích nepřítelů může podstatně podlomit jeho bojeschopnost a způsobit zmatek.

Stejně musí být předmětem úvah zpravodajského zájmu na všech stupních také otázka rušení provozu na nepřátelských radiových sítích. Vždyť i prosté foukání do mikrofону, na př. při předávání kódů nebo souřadnic dělostřeleckých paleb, stačí k tomu, aby rozkazy nebyly předány buď vůbec, nebo tak, že úkoly jimi nařízené budou předány pozdě.

Nejllepší možností odposlechu a rušení má radiová stanice pracující v PzO v sestavě nebo týlu nepřítelů.

Naopak z vlastní strany při organisaci spojení s průzkumným odřadem je třeba provést zajištění proti nepřátelskému rušení vydáním několika záložních frekvencí a hesel pro přechod na ně nebo stanovením, kolik zpráv na které má být předáno.

Závěr

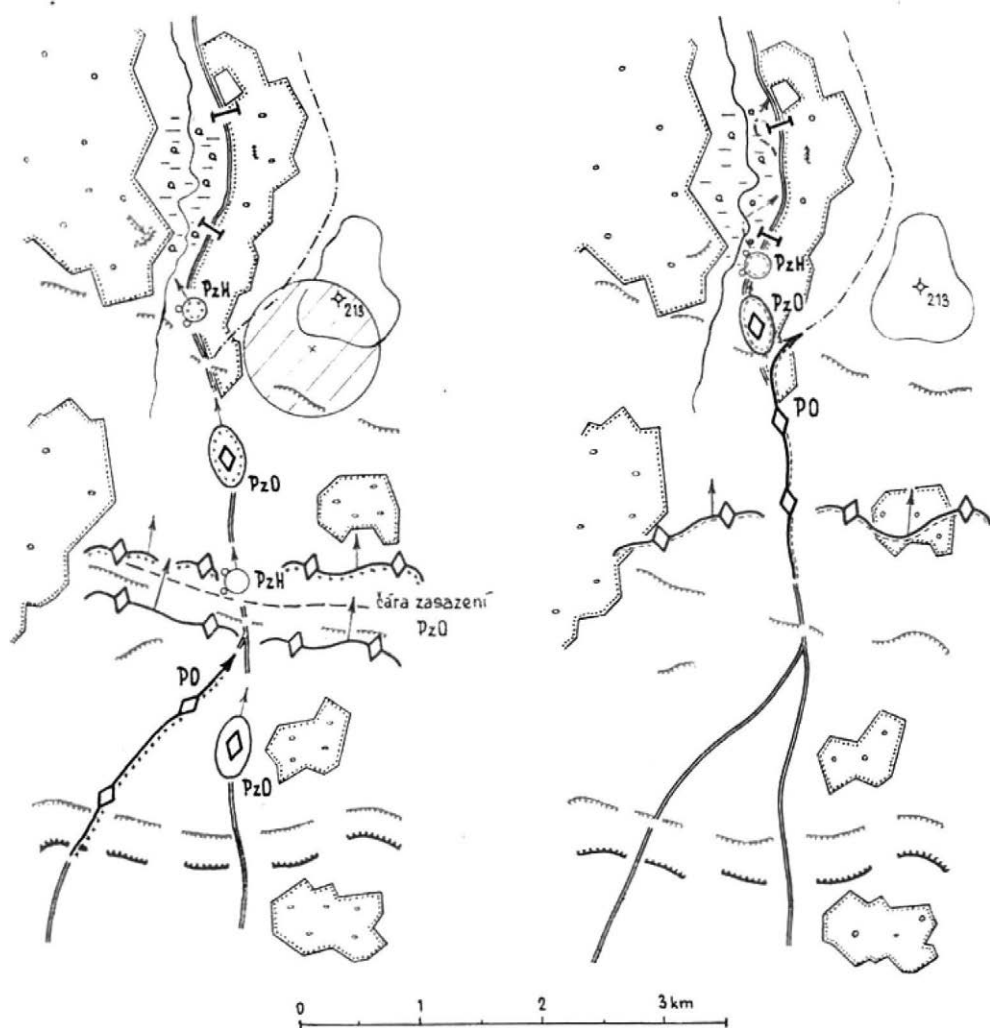
Všestranně připravit průzkumný odřad pro činnost v týlu nepřítele není otázkou jedné úvahy nebo úvahy několika minut.

Jen pečlivě připravená a hluboce promyšlená činnost průzkumného odřadu, dokonale materiálně zabezpečená a po všech stránkách sladěná je zárukou úspěšného splnění jeho úkolů.

Rozmanitost způsobů získávání zpráv, zahrnující v sobě všechny formy a způsoby získávání zpráv vojenským průzkumem, dovednost a rychlost manévru, rozhodnost a odvážnost až drzost průzkumného odřadu a důkladné materiální zabezpečení — to vše jsou podmínky jeho úspěšného použití.

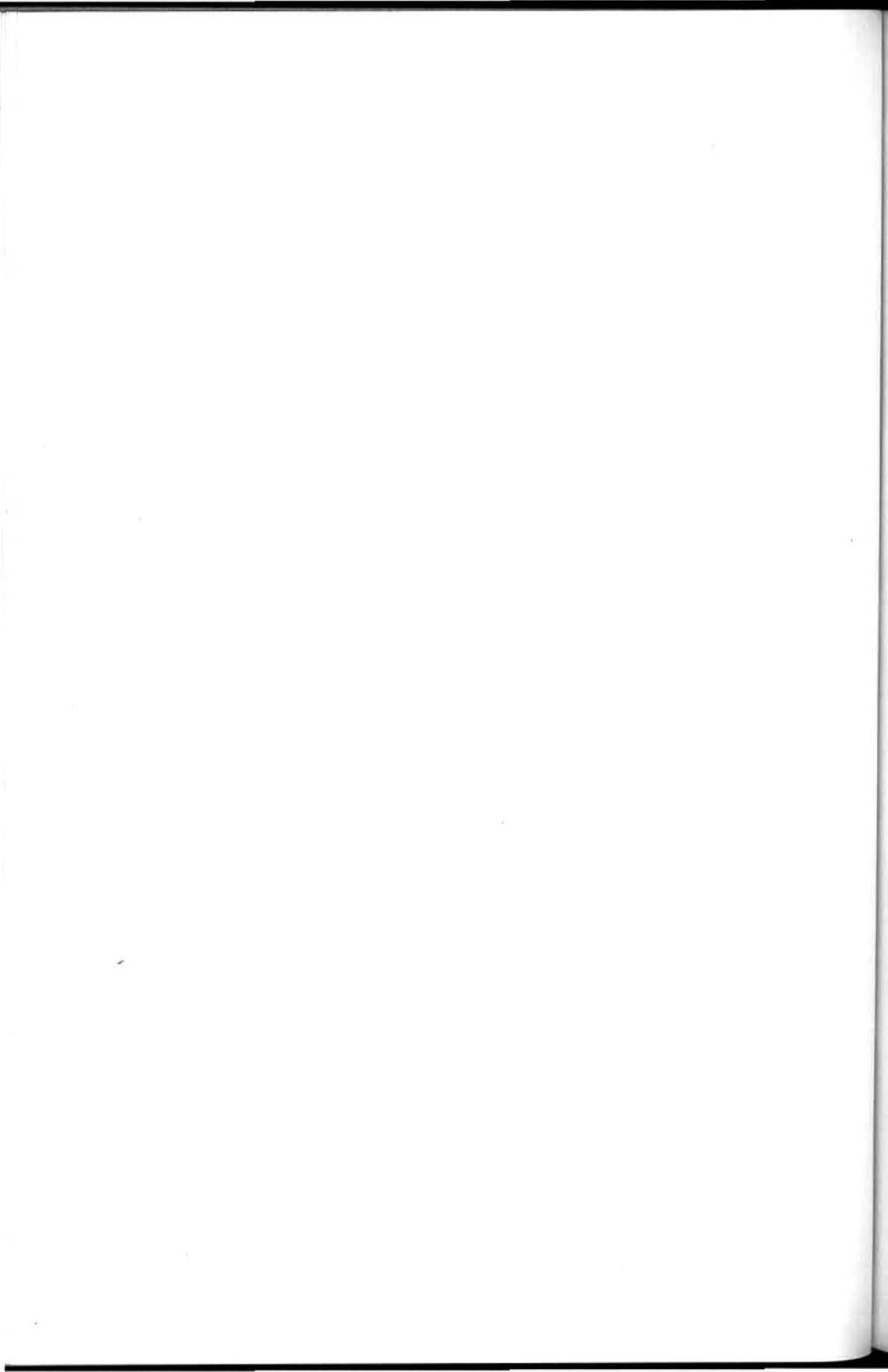
Jen důkladná znalost všech potřeb a podmínek činnosti průzkumného odřadu nejen náčelníkem průzkumu, ale i náčelníky štábů a veliteli jsou klíčem k úplnému využití možností, které odřad operující v týlu nepřítele pro bojující jednotky a štáby má.

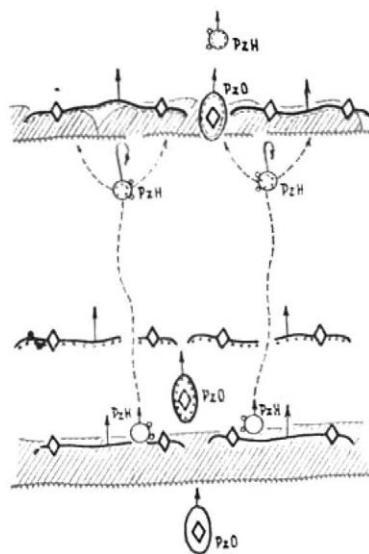
Tam, kde velitel a náčelník štábu cítí plnou odpovědnost k vojskům, kde je skutečně snahou vést boj s nejmenšími ztrátami, nebudou otázky průzkumu a v tom i otázky průzkumného odřadu nikdy přehlédnuty nebo podceňovány.



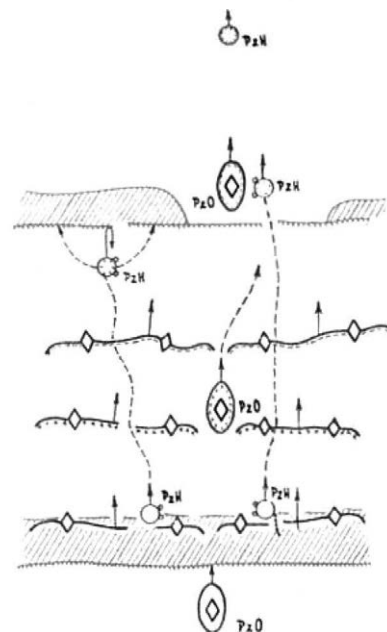
- situace při vyražení PzH
- - - situace při nastřelení PzH
- situace při zastavení PzH před zátarasem

Obr. 1. K příkladu zasazení PzO v boji o hlavní pásmo obrany



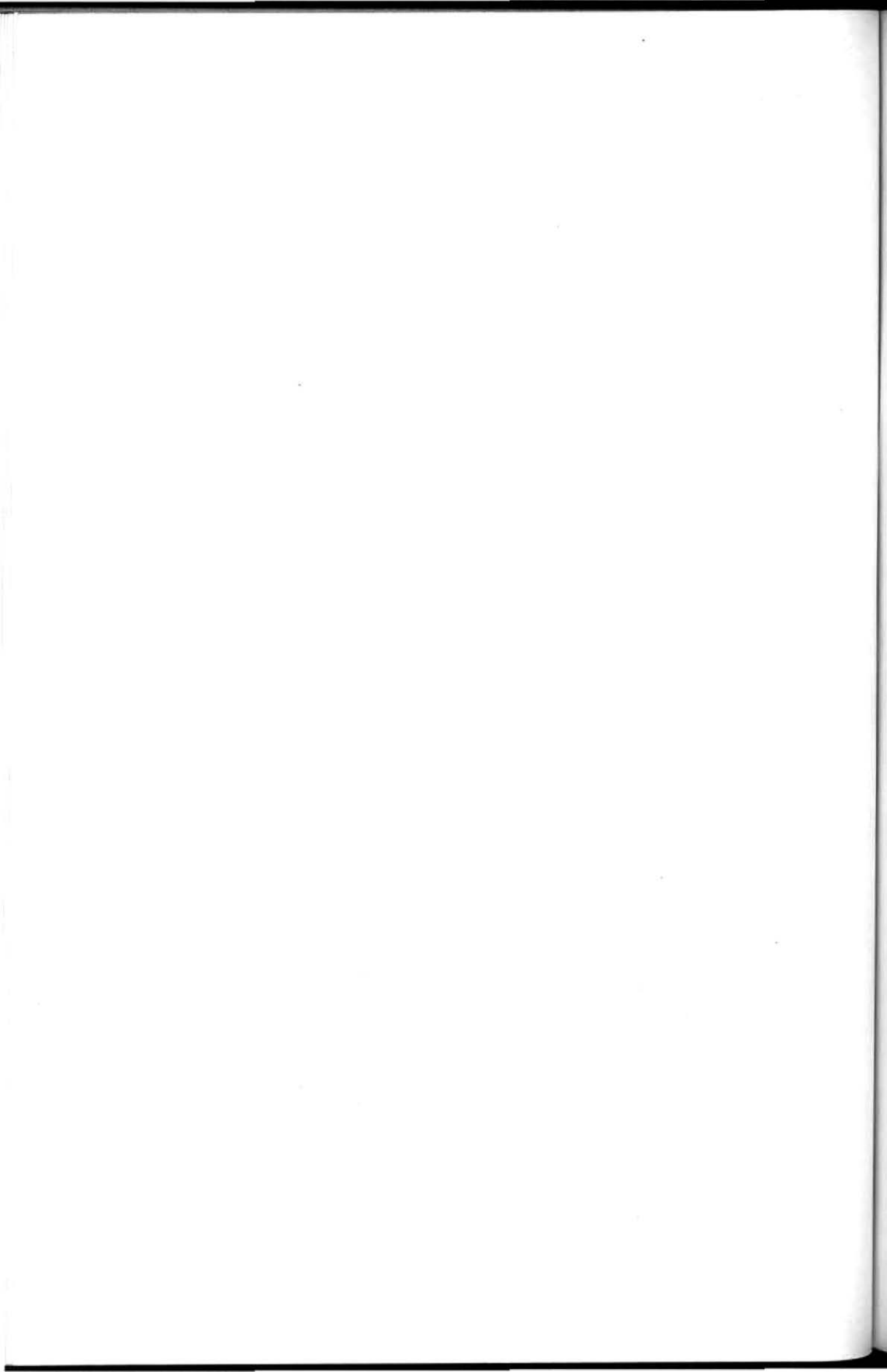


a) Je-li nepřátelské postavení souvisle obsazeno



b) Je-li v nepřátelském postavení mezera

Obr. 2. Schéma zasazení průzkumného odřadu po částech



OSVĚTLOVÁNÍ BOJIŠTĚ*) ZA ÚTOKU STŘELECKÉ DIVISE NA PŘIPRAVENOU OBRANU NEPŘÍTELE

Kandidát vojenských věd podplukovník Michal Spišiak

Cílevědomé osvětlování bojiště v nočních bojích je jednou z podmínek dosažení úspěchu. Až dosud je však mnoho nejasností o celkovém účelu i o způsobech osvětlování. Jeho organizace a plánování nejsou dosti promyšleny, což by mohlo způsobit, že by se v boji účelně nevyužilo všech prostředků, které jsou k dispozici, a vojskům by se neusnadnilo plnění bojových úkolů. V tomto článku rozeberu zásady, organizaci a plánování osvětlování bojiště v útočném boji střelecké divise, zahajuje-li zteč s rozvinutím sil z chodu. Ve všeobecných zásadách nebude podstatných rozdílů ani u útvarů, kde bude jen méně osvětlovacích prostředků a jejich činnost bude zpravidla podrobně naplánována štábem svazku. Stejných zásad možno použít i u mechanisované divise a jejích útvarů. V článku budu vycházet ze skutečného stavu a počítat jen s těmi prostředky, které jsou organicky u divise.

Cíle osvětlování bojiště

Osvětlováním bojiště chceme dosáhnout různých cílů, z nichž v útočném boji divise jsou nejdůležitější tyto:

- přiblížit podmínky bojové činnosti vojsk denním a omezit působení nevýhod noci,
- usnadnit součinnost vojsk uvnitř bojových sestav, s přidělenými posilovými prostředky, se sousedy a s letectvem,
- umožnit pěchotě, tankům a dělostřelectvu vedení účinné palby na bojovou sestavu nepřítele v celé hloubce,
- vyvarovat vojska před překvapivými údery nepřátelských záloh,
- osvětlit vojskům nebezpečné prostory, především místa napadení zbraněmi hromadného ničení, prostory zamořené bojovými radioaktivními a otravnými látkami,
- usnadnit velení přímým pozorováním bojiště velitelům na všech stupních,
- umožnit provedení takových opatření, která nebyla předem plánována ani připravována a vyskytla se až v průběhu boje.

Podle cílů, kterých chceme dosáhnout osvětlováním bojiště, můžeme organizovat a uskutečnit

- trvalé (úplné) osvětlení, kdy se vytvářejí přibližně stejné podmínky jako pro bojovou činnost ve dne nebo
- periodické (omezené) osvětlení bojiště, kdy jen v některých údobích boje přibližujeme podmínky denním, jinak se prakticky omezujeme jen na zabezpečení plynulé orientace vojsk.

*) Úmyslně používám pojmu »osvětlování bojiště«, protože více odpovídá svým obsahem než název »osvětlování terénu«. Nejde o osvětlování terénu v pravém slova smyslu, nýbrž o plánované použití prostředků s hlediska vlastní a nepřátelské situace v daném prostoru; tedy o osvětlování bojiště.

Bez osvětlování bojiště lze prolamovat nepřátelskou obranu jen za příznivých podmínek (jasná noc, přehledný terén). I v těchto případech však musí být předem připraveno, protože se ráz noci může změnit a viditelnost zhoršit.

Rozsah osvětlování je závislý na rázu noci, na hodnotě nepřátelské obrany, na terénu v útočném pásmu divise, na předpokládané činnosti nepřítele a na prostředcích, které jsou k dispozici. Trvalé osvětlení bude zpravidla organisovat štáb vševojskové armády použitím zvláštní osvětlovací techniky (světlometů, leteckých osvětlovacích pum a p.), a to v tmavých nocích, v nevýhodném terénu a za útoku na dobře vybudovanou obranu nepřítele. Periodické osvětlení bude na bojišti pravidlem. Bude se organisovat jen prostředky, jimiž jsou jednotky, útvary a svazky organicky vybaveny. V tomto případě se snažíme dosáhnout plného osvětlení především při zteči prvního a dalších postavení, při odrážení nepřátelských protiztečí a při zasazování druhého sledu do boje, kdy nutno zabezpečit nejvýhodnější podmínky pro součinnost vojsk. Je však třeba předem si zajistit možnost zvýšit kdykoli intenzitu osvětlení.

Při každém osvětlování bojiště musíme respektovat činitele, v jehož prospěch to činíme, a to je člověk. Často se stává, že místo osvětlování bojiště oslepujeme bojovníky. V takovém případě ovšem nemůžeme dosáhnout vytčených cílů. Proto při organisaci osvětlování musíme mít na zřeteli adaptační dobu lidského oka, která je velmi důležitým činitelem a podléhá mnoha vlivům. Adaptace ke tmě trvá často více než hodinu, ke světlu pak několik vteřin. Když proto přerušujeme osvětlování, narušujeme současně adaptaci bojovníků ať už na tmu nebo na světlo, ztěžujeme jim orientaci a tím i vzájemnou součinnost. Připočteme-li k tomu ještě vlivy způsobené oslepením našich vojsk nepřítelem, musíme věnovat organisaci osvětlování bojiště více pozornosti. Předem třeba vytyčit jako zásadu pozvolný přechod mezi jednotlivými stupni osvětlování. Po plném osvětlení bojiště je třeba pozvolna měnit jeho intenzitu až k omezenému periodickému osvětlení. Tím se adaptace oka tak nenarušuje, po případě adaptační doba se uměle upravuje.

Adaptaci člověka je možné dovednou přípravou měnit, především zkracovat. Proto při bojové přípravě vojsk v noci je třeba se zabývat i touto věcí. Celá otázka vidění ve tmě se dále komplikuje používáním ochranných masek, které ještě více snižují činnost zraku. Právě těmito problémy by se měli více zabývat naši lékaři, důkladně je propracovávat a vyvodit závěry pro praktickou přípravu vojsk.

Při organisaci osvětlování bojiště nutno proto v každém případě vycházet z cíle, jehož chceme dosáhnout a jenž vyplývá z celkového rázu plněného úkolu. To je zvlášť důležité u malých jednotek, u rot a praporů, kde je málo osvětlovacích prostředků, a proto třeba věnovat větší pozornost jejich využití.

Úkoly osvětlování bojiště a spotřeba prostředků

Pro správnou organisaci a plánování osvětlování bojiště je důležité ujasnit si úkoly, které se mají plnit za útoku v noci. Podle toho se potom rozdělují prostředky, které má velitel divise (nebo velitel útvaru) k dis-

posici. Některé úkoly budou ve prospěch divise plnit prostředky armády, proto se při plánování osvětlování soustředí velitel především na zabezpečení vlastních úkolů podle zámyslu útočného boje v noci.

Hlavní úkoly osvětlování bojiště za útoku divise na připravenou obranu mohou být:

- usnadnit orientaci vojsk a velitelů vytyčením orientačních bodů nebo směrů postupu, někdy i vzájemného rozhraní,
- zvýšit účinnost vlastního pozorování nepřítele na celou hloubku bojového úkolu osvětlováním jeho sestavy,
- osvětlovat prostory palebných postavení dělostřelectva, těžkých zbraní, velitelských míst a jiných objektů, rozmístění nepřátelských záloh, aby mohly být účinně napadeny naší palbou,
- usnadnit vojskům přechod prostory, kde byly provedeny vlastní nebo nepřátelské údery zbraněmi hromadného ničení,
- osvětlit pravděpodobné čáry rozvinutí nepřátelských protiztečných uskupení a směry protiztečí,
- osvětlovat styky mezi útvary, aby jich nepřítel nemohl využít k překvapivé protizteči,
- ve výjimečných případech oslepotovat nepřátelské jednotky (jen bude-li mít divise přiděleny světlomety).

Všechny úkoly nebude nutné plnit současně. Podle zámyslu velitele divise bude třeba postupně soustřeďovat úsilí osvětlovacích prostředků na ty objekty, které v určitém údobí boje mohou mít vliv na jeho průběh. Nelze proto paušálně rozdělovat osvětlovací prostředky útvarům a přenechat osvětlování bojiště živelný ráz. Pro nepředvídané úkoly si musí velitel divise vyčlenit určitou zálohu osvětlovacích prostředků.

Podrobnější rozvedení jednotlivých úkolů osvětlování bojiště uvedu v další stati a zároveň vypočítám spotřebu prostředků k jejich splnění. Přitom je třeba upozornit, že se výpočty uskutečňují pro každý případ zvlášť. Počítám, že takticko-technické vlastnosti dělostřeleckých osvětlovacích granátů a signálních nábojů jsou čtenáři známy (viz předpis DěI-II-1).

Předpokládejme, že střelecká divise prolamuje nepřátelskou obranu v úseku 6 km širokém se dvěma pluky v prvním, s jedním plukem v druhém sledu. V jejím pásmu budou shozeny dvě atomové pumy na hloubku prvního pásma obrany. V útočném pásmu divise se brání asi jeden pěší pluk podporovaný dělostřeleckou skupinou. Z nepřátelských záloh byl zjištěn jeden pěší a jeden tankový prapor v postavení divisních záloh. Kromě toho se v pásmu divise předpokládá palebné postavení jedné baterie atomového dělostřelectva. V pásmu sborových záloh je rozmístěna obrněná divise, jejíž zásah proti útočící střelecké divisi není pravděpodobný. Zteč prvního postavení má být zahájena kolem jedné hodiny v noci. Svítá kolem 5.00 hod. Nočním bojem mají vojska postoupit do hloubky 12 km (prolomit celou hloubku prvního pásma) tempem 3 km/hod.; to znamená celkem 4 hodiny nočního boje.

V útočném pásmu divise plní armáda v rámci osvětlování tyto úkoly: osvětluje prostory shozu atomových pum, osvětluje prostory rozmístění obrněné divise a pravděpodobné palebné postavení atomového dělostřelectva. K tomu účelu používá leteckých osvětlovacích pum.

Velitel divise vydal štábu nařízení organisovat periodické osvětlení vlastními prostředky, jejichž spotřebu má vypočítat a určit štáb divise.

Na základě nařízení velitele divise organisuje náčelník štábu s velitelem dělostřelectva a náčelníkem operačního oddělení osvětlování bojiště v pásmu divise. Po prostudování nařízení štábu armády určí úkoly osvětlování:

- osvětlovat objekty zteče pluků prvního sledu divise na celou hloubku úkolu,
- vytyčovat směry postupu praporům prvního sledu,
- osvětlovat pravděpodobné čáry rozvinutí nepřátelských záloh k protizteči,
- osvětlovat nepřátelskou zálohu (prapor pěchoty a tanků), jakmile bude zjištěn její pohyb nepřetržitě; do té doby v periodických intervalech,
- doplnit osvětlení prostoru, kde byly shozeny atomové pumy,
- vytvořit si zálohu pro nepředvídané úkoly, především pro osvětlení prostorů napadených nepřátelskými zbraněmi hromadného ničení nebo pro případné zabezpečení zasazení druhého sledu.

K plnění těchto úkolů se použije dělostřeleckých osvětlovacích granátů. K označování vojsk, k vytyčování dosažené čáry, k přímému určování cílů nutno použít signálních a osvětlovacích nábojů. V četě až rotě vytyčovat směry postupu střelivem se stopovkou.

Na základě toho se vypočte spotřeba dělostřeleckých osvětlovacích granátů:

1. Osvětlování objektů zteče pluků prvního sledu v prvním postavení v šířce 6 km do hloubky 3 km po 60 minut. Spotřeba dělostřeleckých osvětlovacích granátů při trvalém osvětlování 120 pro dělo, celkem pro 4 děla (každé osvětluje úsek 1500 m; kadence zhruba 2 rány za minutu) — 480.

K osvětlení objektů zteče na postavení plukovních a divisních záloh lze počítat s poloviční spotřebou při organisaci periodického osvětlení. Celkem — 240.

2. Vytyčování směrů postupu praporům prvního sledu. Pro každý prapor vytyčit na celou hloubku 4 body, každý bod v nepravidelných intervalech osvětlovat po 10 minut, potom přenášet osvětlování na druhý orientační bod skoky po 500 m. Osvětlení z mezilehlých bodů přenášet podle požadavků velitelů praporů. Průměrná spotřeba na vytyčení jednoho směru (4 body po 10 min. — 40 granátů, na mezilehlé body poloviční spotřeba; celkem na každém směru asi 8 mezilehlých bodů, spotřeba 40 granátů) 40 dělostřeleckých osvětlovacích granátů pro 1 dělo; pro 8 děl — 320. (Aby nedošlo k přerušení osvětlování při přemisťování, nutno na každý prapor počítat s dvěma 122mm houfnicemi.)

3. Osvětlení prostoru rozmístění nepřátelských záloh. V nepravidelných intervalech asi od Č+20 do Č+60, celkem 40 min., z toho k osvětlování 20 minut. Šířka prostoru 4 km. Potřeba 4 děla, pro dělo 40 granátů, celkem — 160.

4. Osvětlování pravděpodobných čar rozvinutí nepřátelských záloh k provedení protizteče od Č+60 do Č+120. Celkem na šířku 2 km dvě děla. Spotřeba pro jedno dělo (ze začátku se osvětluje periodicky, po zjištění pohybu trvale), při nepřetržitém osvětlení na 60 minut, 120 nábojů. Celkem — 240.

5. Doplnění osvětlení prostoru shozu atomových pum. Na každý prostor 1 dělo asi po 60 minut v nepravidelných intervalech, spotřeba 60 granátů. Celkem 120.

6. Záloha osvětlovacích prostředků. Přibližně po 60 granátech na 2 děla. Celkem 120.

Celková potřeba prostředků: 22 dělostřeleckých hlavní a 1584 dělostřeleckých osvětlovacích granátů. Protože se některé úkoly mohou navzájem jednotlivými bateriemi plnit postupně, stačí pro divisi 1 oddíl 122mm houfnic k osvětlování bojiště na celou hloubku. Spotřeba je přibližně 90 ran pro dělo; z tohoto počtu je asi 10% záloha střeliva.

Spotřebu osvětlovacích a signálních nábojů štáb divise zvlášť neplánuje. Jsou prostředkem velitelů pluků a praporů. Jako kalkulační číslo možno počítat se spotřebou 8 až 10 nábojů pro jeden prapor k trvalému osvětlení jeho útočného pásma po jednu minutu; pro nepřetržitě osvětlování po jednu hodinu je třeba celkem asi 600 osvětlovacích nábojů. Jeden prapor prvního sledu spotřebuje tedy v konkrétním případě 2400 osvětlovacích nábojů (na 4 hodiny nočního boje). Při periodickém osvětlení se spotřeba snižuje asi o jednu třetinu až polovinu. Proto je třeba počítat asi se spotřebou 6000 až 8000 signálních nábojů u divise (pro 4 prapory prvního sledu na 4 hodiny nočního boje, pro zasazené prapory druhého sledu pluku asi na 2 hodiny; průměrná spotřeba na hodinu při omezeném osvětlení 300 až 400 osvětlovacích nábojů). Při osvětlování dělostřelectvem jsou tyto prostředky jen doplňkové a jejich spotřeba je daleko nižší.

Střelivo se stopovkou slouží k vytyčování směrů postupu střeleckých a tankových čet a rot. Směr se vytyčuje 3 až 4 ranami vypálenými za sebou po překonání vzdálenosti asi 300 m. Pro jednu četou se počítá na 1 km postupu celkem asi 10 granátů. Protože je spotřeba velmi značná, zpravidla se vytyčuje tímto způsobem jen směr postupu rot. Na celou hloubku úkolu je třeba asi 120 granátů se stopovkou pro každou rotu, nevytyčuje-li se směr postupu pro celý prapor dělostřeleckými osvětlovacími granáty. V tomto případě slouží střelivo se stopovkou jen jako pomocný prostředek k orientaci a spotřeba se snižuje asi na 25 až 30 ran pro dělo. Tento úkol plní doprovodná děla pěchoty.

Je samozřejmé, že tyto výpočty nelze pokládat za rozhodující v každé situaci. Jsou spíše návodem, jak přistupovat k řešení konkrétního případu. Průměrná spotřeba střeliva se při plném osvětlení bojiště zvyšuje až dvojnásobně. Za příznivých podmínek (jasná noc) nebo při použití letectva se spotřeba snižuje.

Intensita osvětlování bojiště se zvyšuje použitím prostředků armády, letectva, armádní dělostřelecké podskupiny, po případě jiných. Dále je možné zapálit přirozené orientační body. Pro vlastní potřebu dělostřelectva je účelné mít v divisi dělostřelecké skupině určitou zálohu osvětlovacích granátů, aby si mohlo osvětlit cíle, které nutno umlčet. Plánuje-li velitel divise vyslat po prolomení prvního postavení předsunutý odřad, nutno ho vybavit vlastními osvětlovacími prostředky a zabezpečit jeho zasazení. K zabezpečení zasazení je třeba nejméně dvou děl a pro každé asi 40 granátů (k orientaci a součinnosti při zasazení PO). Pro boj předsunutého odřadu v hloubce musí mít nejméně dvě houfnice 122mm a pro každou 60 až 80 granátů. Osvětlování si pak řídí velitel odřadu podle situace a vlastního uvážení.

Záloha osvětlovacích prostředků může zabezpečovat i případné potřeby velení. Zejména půjde o tyto úkoly:

- umožnit pozorování velitele divise na nejdůležitějších čarách v hloubce nepřátelské obrany,
- zabezpečit rychlé rozvinutí záloh k odrazení nepřátelské protizteče a jejich přípravu k palbě,
- umožnit rychlou orientaci velitele divise a jeho skupiny při přemístění na nové velitelsko-pozorovací stanoviště,
- usnadnit rychlé odstranění následků napadení zbraněmi hromadného ničení nepřítelem,
- rychle převzít úkoly osvětlování těch prostředků, které byly vyřazeny zásahem nepřátelského dělostřelectva a letectva.

Organisace a plánování osvětlování bojiště

Při organisaci osvětlování vychází štáb divise z ujasnění bojového úkolu, ze zhodnocení situace a z nařízení štábu armády pro osvětlování bojiště.

Při ujasnění úkolu nutno především uvážit

- hloubku úkolu divise a dobu, po kterou jej bude plnit v noci,
- v kterých údobích boje je třeba zabezpečit maximální intenzitu osvětlení bojiště,
- zda bude druhý sled zasazován do boje ještě v noci nebo až za svítání.

Při hodnocení situace je s hlediska osvětlování bojiště třeba uvážit

- nepřátelský systém osvětlování bojiště, především, jak je organisováno osvětlování před prvním postavením a kde soustředil nepřítel úsilí,
- jakými prostředky k osvětlování disponuje divise,
- vhodné orientační body, zda je možné vytvořit přirozené orientační body nebo jakým způsobem nutno vytvořit umělé,
- jakým způsobem je organisován systém osvětlování divise v dotyku s nepřítelem, jak ho bude možné využít pro potřeby divise,
- kterým prostorům je třeba věnovat největší pozornost,
- jaký je ráz noci, pravděpodobné povětrnostní podmínky a jaká opatření bude třeba učinit (směr větru a jeho rychlost).

Z nařízení velitele armády pro osvětlování bojiště se štáb divise doví:

- jak je organisován celkový systém osvětlování v rámci armády,
- které úkoly a jakými prostředky plní štáb armády ve prospěch divise,
- které úkoly v rámci osvětlování plní letectvo,
- jakými osvětlovacími prostředky bude divise zesílena, na jakou dobu a kam je má odeslat po splnění úkolu,
- jaké množství osvětlovacího střeliva jí bude přiděleno,
- kdy dosáhnout pohotovosti systému osvětlování bojiště.

Na základě těchto podkladů vydá velitel divise nařízení pro organisaci osvětlování bojiště a stanoví v něm:

- ráz osvětlování v pásmu divise,

- dobu, po kterou třeba zabezpečit osvětlování bojiště,
- jakou zálohu osvětlovacích prostředků nutno vytvořit,
- kdy předložit schéma osvětlování bojiště a nařízení pro útvary k schválení.

Přímou organizaci uskutečňuje operační oddělení se štábem velitele dělostřelectva za řízení náčelníka štábu. Postup jejich práce jsem popsal v předcházející stati. Je samozřejmé, že se vzhledem ke konkrétnímu úkolu může postupovat i jiným způsobem.

Výsledkem úvah je schéma osvětlování bojiště, zpracované graficky přímo na mapě, jehož možný vzor je uveden v příloze 1. Ke schématu se připojuje časový rozvrh, aby velitel měl přehled o posloupnosti osvětlování a o hlavních úkolech na celou dobu boje v noci. Schéma osvětlování bojiště divise podepisuje náčelník štábu a velitel dělostřelectva. Schvaluje je velitel divise, zpracovává operační oddělení v součinnosti se štábem velitele dělostřelectva. Připojený možný vzor nelze chápat jako šablonu. Někdy se nebude ani schéma zpracovávat, vydá se jen bojové nařízení pro osvětlování bojiště.

V bojovém nařízení pro osvětlování bojiště je možno uvést:

- hlavní úkoly osvětlování,
- způsob osvětlování orientačních bodů pro prapory prvního sledu,
- úkoly dělostřelectva při osvětlování bojiště, které objekty a prostory v které době osvětluje,
- způsob označování dosažené čáry, jakými signálními náboji označovat jednotlivé dosažené čáry,
- přidělení prostředků k osvětlování bojiště velitelům pluků,
- záloha osvětlovacích prostředků a její předvídané úkoly,
- doba pohotovosti osvětlování bojiště.

Štáb divise musí plánovat osvětlování ve všech podrobnostech až do praporů vto. Velitelé pluků, praporů a rot doplňují celkový systém vlastními prostředky tak, aby se dosáhlo maximální intenzity v těch údobích, kdy plní nejsložitější úkoly (na příklad při zasazování druhého sledu pluku, praporu, při odrážení místní protizteče a p.).

Dělostřelectvo určené k osvětlování bojiště se začleňuje podle úkolu buď do plukovních nebo do divisní dělostřelecké skupiny. Úkoly se zahrnují do celkového plánu dělostřeleckého zabezpečení. Palebná postavení se zaujímají asi 3,5 km od předního okraje. Maximální dosah střelby osvětlovacími granáty je do 8600 m. Přemísťování třeba napláňovat tak, aby plynulost osvětlování nebyla narušena. Proto je třeba určovat k plnění jednotlivých úkolů nejméně dvě děla, aby se při přemísťování mohla vzájemně doplňovat. To je zvlášť důležité při vytyčování orientačních bodů a směrů, kde by mohlo dojít k snížení jednotek, kdyby se osvětlování při přemísťování přerušilo.

Při útoku s rozvinováním sil z chodu bude třeba sladit systém osvětlování bojiště s plánem divise, která je v dotyku s nepřítelem. Tato divise bude mít připraveno osvětlování pro potřeby obrany. Před předním okrajem bude vytvořen souvislý světelný pás na hloubku asi 2 až 3 km (výchozí postavení praporů prvního sledu nepřítele). Proto ho bude možné využít v plném

rozsahu. Dále bude mít připraveno osvětlení některých objektů v hloubce nepřátelské obrany, především výhodných pozorovatelů, prostorů rozmístění záloh a p. Také toho bude možné v plné míře využít. V tomto případě se plán osvětlování doplní o úkoly, které mají prostředky útočící divise plnit za boje v hloubce. Někdy bude účelné přizpůsobit systém osvětlování pro potřeby útoku a pověřit jeho zabezpečením po určitou čáru divisi v dotyku. Od této čáry pak budou plnit úkoly vlastní dělostřelecké baterie. Tím se dosáhne toho, že se děla určená k osvětlování nebudou v průběhu útoku přemísťovat, nýbrž zaujmou palebná postavení v prostoru, odkud budou moci plnit své úkoly až do ovládnutí celého prvního pásma obrany.

Konečně je třeba domluvit součinnost v osvětlování se sousedy, aby byla místa styku i tímto způsobem zabezpečena a nepřítel jich nemohl využít k překvapivé protizteči. Jednotkám na křídlech je třeba přidělit více osvětlovacích signálních nábojů, aby mohly plnit úkoly, které vzniknou za vedení boje.

V průběhu útoku bude často nutné změnit původní plán osvětlování. Proto je vyčleňována jednak záloha prostředků, jednak se předem stanovené úkoly upřesňují a doplňují.

Na základě bojového nařízení velitele divise organizují velitelé pluků osvětlování ve svých pásmech. Jejich úloha prakticky záleží v upřesnění úkolů určených velitelem divise, v zabezpečení proniknutí stanovených způsobů vytyčování dosažené čáry, ve vydání úkolů vlastním prostředkům a v seznámení velitelů praporů se systémem osvětlování. Na stupni pluku se schéma osvětlování nezpracovává. V bojovém nařízení určí velitel pluku jen úkoly vlastním prostředkům. S celkovým systémem osvětlování se podřízený velitelé seznámí při organizaci součinnosti, kde si poznamenají signály k vyžádání osvětlení určitých objektů a časový rozvrh osvětlování.

S organizací osvětlování bojiště těsně souvisí boj proti nepřátelským osvětlovacím prostředkům. Je především úkolem dělostřelectva a letectva. Nutno počítat, že nepřítel má dobře organizovaný systém osvětlování, který může být vážnou překážkou plnění našeho úkolu. Proto je třeba zároveň s vlastním osvětlováním bojiště účinně mařit touž činnost nepřítele. Na stupni divise bude tyto úkoly plnit především armádní dělostřelecká podskupina. Letecké osvětlovací pumy budou sestřelovat k tomu určené 30mm PLdvK a v některých případech i kulomety. K sestřelování osvětlovacích min, po případě i granátů třeba použít také odstřelovačů.

Při organizaci osvětlování si nutno konečně ujasnit poměrně velkou spotřebu osvětlovacího střeliva a včas jím vojska zabezpečit. Nelze počítat s tím, že bude v každé situaci k dispozici v potřebném množství; proto se ve většině případů bude bojiště osvětlovat ještě v omezenější míře, než jsem uvedl. Nebude-li dostatek osvětlovacího střeliva, je třeba především zabezpečit osvětlení objektů zteče, dále odrážení nepřátelských protiztečí a zasažení druhých sledů. Vytyčování směrů bude nutné omezit na jeden u každého pluku prvního sledu. Prostory rozmístění záloh budou osvětlovány jen v omezeném rozsahu. V tomto případě si velitel divise vyčlení větší zálohu, aby jí mohl podle vývoje boje manévrovat. Je proto třeba učit velitele v bojové a politické přípravě organizovat osvětlování bojiště omezenými prostředky, jak to bude pravidlem v soudobé bojové činnosti. Zvlášť je třeba využívat přirozených orientačních bodů, naučit vojska postupovat podle azimutu, aby nespolehala jen na osvětlování bojiště.

Závěr

Organisace a plánování osvětlování bojiště je v nočních bojích velmi důležitým úkolem velitelů a jejich štábů. Jeho cílem je především odstranit nevýhody a přiblížit podmínky bojové činnosti denním.

Systém osvětlování musí být sladěn se zámyslem boje. Intensita osvětlování nesmí být rovnoměrná a bude se řídit povahou úkolů plněných v jednotlivých údobích.

Za útoku s rozvinutím sil z chodu bude možné využít plánu osvětlování bojiště divise v dotyku.

Osvětlování bojiště spolu s technikou usnadňující vidění ve tmě může zabezpečit vysoké tempo útoku, nepřetržitou součinnost vojsk, plynulou změnu bojové sestavy a připravovaný manévr druhého sledu a záloh. Pro nepředvídané úkoly je třeba si vyčlenit zálohu osvětlovacích prostředků.

Konečně je nutné, abychom nebyli odkázáni jen na osvětlovací granáty 122mm houfnic, zabezpečit výrobu především 82mm a 120mm osvětlovacích min pro potřeby velitelů praporů a pluků. Tento problém je už technicky dávno vyřešen. Zavedením osvětlovacích min se podstatně usnadní organisace osvětlování bojiště těch prvků, které plní hlavní úkoly.

POZNÁMKY K NĚKTERÝM SOUČASNÝM AKTUALITÁM V DĚLOSTŘELECTVU

Podplukovník František Šoukal

Úvodem

V poslední době se vzhledem k vývoji nových zbraní velké donosnosti a účinnosti začínají objevovat názory, že nastává soumrak dělostřelectva. Zároveň se v různých studiích roztroušených po vojenských časopisech objevují požadavky, aby se dělostřelectvo rychleji přizpůsobovalo ve svých metodách bojové činnosti na bojišti novým podmínkám a požadavkům, vyplývajícím z použití zbraní hromadného ničení, zvýšení manévrovosti a rychlosti boje. Nejvíce se projevuje tlak na zkracování přípravy dělostřelectva k hromadným palbám a k zvýšení manévrovosti ve volném terénu.

Je třeba si říci, že tyto výtky i požadavky nejsou bezdůvodné. Bude proto nutno se k novým problémům postavit čelem, dobře je prostudovat a prodiskutovat a hledat řešení, které by zaostávání dělostřelectva odstranilo.

Zavedením zbraní hromadného ničení, zvláště atomových zbraní, na bojiště došlo k převratným změnám, jejichž následky vyžadují nové pojetí organizace jak útočného, tak i obranného boje. Z nového pojetí pak vyplývají změny v organizaci vojsk a ve využívání dosavadní bojové techniky. Vyplývá z toho také nutnost vytvářet novou bojovou techniku a podle této techniky měnit vedení boje.

Je třeba si uvědomit, že změna na jedné straně vyžaduje změn i na straně druhé. Nemůžeme proto do nekonečna mluvit jen o zvlátnostech a s oblibou tyto zvlátnosti vyhledávat a je zdůrazňovat. To nás nutně vede k tomu, že proti kvalitativní změně vyvolané zavedením atomových zbraní nestavíme stejně hodnotnou a odpovídající změnu v organizaci vojsk, v organizaci a řízení bojové činnosti vojsk na bojišti a v hodnocení dosavadní a vyžadování nové bojové techniky. Stále určitým způsobem lpíme na starém a jen zvolna přizpůsobujeme, místo abychom radikálně podle potřeb měnili — aspoň v teorii.

Pokusím se proto v této práci poukázat na možná řešení některých současných problémů v dělostřelectvu.

Otázka potřeby dělostřelectva v útoku

Až dosud jsme potřebu dělostřelectva v divisi počítali podle těchto norem:

- u pluků prvního sledu: na každý prapor jeden oddíl a pro pluk nejméně jeden oddíl, což určovalo sílu PDS nejméně o čtyřech oddílech,
- u PO: 1 až 3 oddíly,
- u pluku druhého sledu: zárodek PDS v hodnotě 1 až 2 oddíly,
- DDS: 2 až 4 oddíly,
- celkem divise potřebovala 12 až 17 oddílů a k tomu obvykle 3 velitelství skupin.

Zvýšením tempa útoku se ukázalo, že předávání oddílů ze skupiny do skupiny je za rychlého spádu boje značně ztíženo, zvláště tam, kde oddíl musí do nové sestavy křížovat přeplněné pochodové osy. Jedinou zárukou, že dělostřelectvo bude moci včas a správně plnit své úkoly, je organisovat skupiny před zahájením útoku tak, aby nebylo třeba předvídat a provádět žádné změny v dělostřelecké sestavě nejméně v průběhu prvního dne boje. To si pak vyžádá doplňující organizační opatření v bojové sestavě dělostřelectva divise, a to vytvoření PDS všech pluků v plné hodnotě a stejně tak i v PO a k požadavku zabezpečení velení ve všech skupinách v dělostřelectvu divise, t. j. vytvoření 5 skupin (3 PDS, DDS a PDS v PO, je-li tam více než jeden oddíl). Zvyšuje se potřeba oddílů i potřeba velitelů skupin a jejich štábů (pojítek a dopravních prostředků).

Tyto výpočty platí ovšem jen tam, kde nebereme v úvahu a do počtu účinnost nových zbraní na bojišti, které přejímají někdy značnou část úkolů dělostřelectva a tím určují, že zbývající úkoly stačí splnit menší počty dělostřelectva.

Na potřebu dělostřelectva v průběhu útoku má dnes vliv mnoho nových činitelů, a to

- množství, druh a způsob použití atomových zbraní na začátku a v průběhu útoku;
- množství a způsob použití jiných zbraní hromadného ničení;
- vzrůstající počty tanků, které jsou prakticky na bojišti také dělostřelectvem;
- vzrůstající počty letectva a jeho úderů na vojska na frontě;
- zavedení raketových zbraní velkého dosahu a účinku.

Jde tedy o to, aby byl zjištěn a vyhodnocen celkový objem působení těchto zbraní na bojišti a o jakou část tohoto objemu může být snížen požadavek na dělostřelecké palby a tím i na počty dělostřelectva.

Použití uvedených nových prostředků nebo dosavadních prostředků, ale užitých ve větších počtech projeví se na bojišti a ve vedení boje hlavně v těchto směrech:

1. Nepřátelská živá síla, palebné prostředky a technika jsou ničeny a znehodnocovány velkými účinky zbraní hromadného ničení, čímž se bojeschopnost napadených nepřátelských svazků podstatně snižuje.

2. Nepřítel je pod úderem našich zbraní delší dobu předtím, než se dostane do přímého bojového styku s našimi vojsky.

3. Účinky zbraní hromadného ničení rozptylují sestavy a tím vytvářejí nové bojové podmínky, které ovlivňují a mění způsob vedení boje.

Vyhodnotit správně všechny tyto podmínky, určit nový objem potřeby dělostřeleckých paleb, není dnes ovšem věc jednoduchá a snadná a je možná jen po stránce teoretické.

Je možno uvažovat o potřebném minimu dělostřelectva v divisi pro útok podle těchto počtů:

PDS každého pluku po dvou oddílech	6 oddílů,
PO	1 až 2 oddíly,
DDS	2 oddíly,
divise celkem	9 až 10 oddílů.

Pluk na posílení svých praporů prvního sledu (bude-li toho ještě třeba) může vyčlenit z oddílů PDS po baterii. Šestidělová baterie může boj praporu dostatečně zabezpečit a veliteli PDS zůstane v ruce dost prostředků pro možnost uplatnit vliv na boj. Velitel dělostřelectva divise má možnost zesilovat palby PDS svými oddíly z DDS.

Uvedené minimální počty dělostřelectva plně postačí divisi k vedení útočného boje v běžných soudobých podmínkách v hloubce nepřátelské obrany. Nezatěžuje zbytečně sestavu pěchoty a tanků délkou proudů a malou časovou pružností v dosahování pohotovosti k palbě i k těsnému sledování. Zabezpečí dostačující mohutnost palby ke zdolání běžných odporů.

Za boje ovšem může dojít k tomu, že bude třeba zvýšit počty dělostřelectva. To bude zvláště tehdy, když se nepodaří útok z chodu na některé připravené pásmo nebo postavení v hloubce obrany a vlastní vojska přílnou k přednímu okraji obrany, takže nebude možno na tento odpor (postavení) použít atomového úderu a průlom bude muset zabezpečit jen palba dělostřelectva.

Pro tyto případy a stejně tak i pro střetný boj bude nutné, aby měl velitel dělostřelectva armády možnost použít silnější dělostřelecké dispoiční jednotky, kterou zabezpečí dostatečnou mohutnost palby v potřebném rozsahu. Síla této dispoiční jednotky musí být stanovena na jednu a více brigád, hlavně raketometných.

Otázka potřeby atomových děl

O této otázce se donedávna dosti diskutovalo a ještě dnes se v této souvislosti ujasňuje a upřesňuje řada otázek. Mezi ně patří:

- máme-li atomové letecké pumy různé ráže a řízené raketové střely s atomovou hlavicí, je-li ještě třeba dělostřelectva s atomovými granáty a z jakých důvodů;
- je-li atomového dělostřelectva třeba, jaký druh to má být a jaké bojové úkoly bude výhodné tímto dělostřelectvem plnit;
- jaké vlastnosti musí toto dělostřelectvo mít, aby po technické i dopravní stránce bylo s to s úspěchem plnit očekávané úkoly;
- jak má být organizováno a do kterého velitelského stupně organicky včleněno; jak upravit dispoiční nebo povolovací právo na atomovou municii;
- je-li atomovým dělostřelectvem možno nahradit klasické dělostřelectvo, za jakých to může být podmínek a v jakém množství.

Zatím lze dát tyto odpovědi:

1. Zavedením a použitím atomového děla dosáhneme těchto výhod:
 - bezpečnostní pásmo pěchoty od atomového výbuchu se zmenší na minimum, neboť je na nejmenší míru snížen rozptyl a tím je vyloučena značná nepřesnost shozu pum letectvem a velký rozptyl raketových střel;
 - změna plánovaných epicenter je snadná a časově mnohem kratší než při použití letectva;
 - použití děla není závislé na počasí nebo na radiotechnickém rušení;
 - přesnost zásahu nevyžaduje plánování a organizaci paleb dělostřelectva k vyloučení nepřesnosti shozu;

— operativnost použití děla za boje v hloubce je lepší než při vyžádání neplánovaného atomového úderu letectvem.

Pro atomovou leteckou a dělostřeleckou přípravu zteče je třeba, aby epicentra atomových úderů na první pásmo obrany navrhovalo dělostřelectvo. Tím bude dosaženo nejlepšího využití atomových úderů ke zničení a umlčení nepřátelských obranných objektů, živé síly, palebných prostředků a dojde k nejúčelnějšímu využití kombinace atomových úderů a palby dělostřelectva.

Co nejpresnější dodržení plánovaných epicenter, zejména na první a druhé obranné postavení, může zajistit dělo.

Nejvýhodnější bude, když provedením atomových úderů na celou hloubku prvního pásma obrany bude pověřeno dělostřelectvo, aby nemusela být připravována obtížná součinnost s letectvem k provedení těchto úderů.

Útočící armáda bude potřebovat tolik děl, kolik atomových úderů bude plánováno na první postavení.

2. K provedení atomových úderů na vybudovanou obranu bude třeba děl s dostřelem atomového granátu asi 30 km, při čemž tento atomový granát bude mít tritolový ekvivalent 20 až 25 KT.

Tato děla určená k provádění mohutných úderů musí zůstat prostředkem HV nebo frontu (pokud pro střelbu atomových granátů musí být konstruováno zvláštní dělo).

Nejvýhodnější organizace těchto zvláštních děl se mi jeví tato: V baterii jedno dělo. 4 až 6 baterií vytvoří dělostřelecký pluk. To umožní dobrou operativnost a pluk je vhodným útvarem pro zesílení armády.

Potřeba na armádní operaci 12 až 18 granátů (příprava zteče 6 až 8, útok na pásmo sborových záloh 2 až 3, odrážení protiztečí a protiúderu 2 až 4, boj v hloubce 2 až 3 granáty).

Vzhledem k požadovanému účinku atomových střel je nutno očekávat, že děla budou těžkým materiálem s menší operativností na bojišti.

Operativností je třeba rozumět:

- rychlost zrušení starých palebných postavení;
- snadnost přepravy na běžných silnicích;
- rychlost dosažení palebné pohotovosti v nových palebných postaveních.

Je třeba požadovat, aby operativnost byla taková, aby dělo po zahájení útoku bylo schopno po přemístění zabezpečit i útok z chodu na pásmo sborových záloh, což předpokládá přemístění asi o 15 km a dosažení palebné pohotovosti celkem nejvýše ve 2 až 3 hodinách. Stejně operativnosti je třeba k odrážení protiúderu, k boji o vodní překážku a další pásma v hloubce obrany.

V dosavadní praxi se vyskytují případy, kdy armáda dostane jako posilový prostředek oddíl atomových děl, avšak v průběhu boje musí atomové granáty vyžadovat u frontu, a to pět hodin před použitím. Tento způsob neumožňuje pružně využít nové zbraně a jistě bude třeba hledat vhodnější způsob, jak uplatnit vliv velitele frontu na použití této zbraně v podřízených armádách.

3. Dále je možno uvažovat o použití děla s atomovou municí k přímé podpoře bojující pěchoty a tanků, a to tak, že tato munice bude nahrazovat

zčásti klasické dělostřelectvo v těch případech, kdy velitel dělostřelectva divise bude nucen hromadit palbu všeho nebo většiny dělostřelectva divise.

Na ničení nebo umlčování těchto cílů by bylo třeba atomového úderu o ekvivalentu kolem 5 KT.

Dělo určené ke střelbě této atomové munice, s dostřelem do 20 km atomovým granátem by bylo prostředkem armády.

Baterie o dvou dělech (každé dělo schopno samostatné bojové činnosti) organisovat do armádního samostatného oddílu o 2 až 3 bateriích.

Divise prvního sledu zesilovat až jednou baterií.

Potřeba atomových granátů na divisi a den boje: 3 až 6 granátů.

Mohou-li oba uvedené druhy děl střílet jak granáty s atomovou, tak i tříštivou náplní, ponechat v rukou starších náčelníků (frontu, armády), jen dispoziční atomovou municí.

Možnost použití děla s atomovou municí v rámci divise se jistě projeví v kalkulaci potřeby dělostřelectva možným dalším snížením počtu oddílů.

Otázky průzkumu

Podstatné zkracování času k přípravě útočné operace postihuje nepříznivě nejen organizaci a činnost průzkumných prostředků, které se připravují k útoku, ale stejným způsobem mají vliv i na činnost průzkumných prostředků svazků, které jsou v dotyku s nepřítelem. Také období obrany těchto svazků se zkracuje.

Proto jedním z nejožehavějších a nejnaléhavějších problémů pro dělostřelectvo v přípravném období operace bude získat dostatek zpráv o organizaci sestavy nepřítele a o poloze cílů v pásmu průlomu.

Zkušenosti sovětských armád z Veliké vlastenecké války nám říkají, že se úsilí všech průzkumných prostředků podaří odhalit polohu asi 50% cílů. Předpokládám, že se při tom podařilo plně odhalit systém zemních prací nepřítele. Za jakou dobu to však bylo? Jak dlouhé bylo období obrany a jak dlouhé bylo období přípravy k útoku?

Mají-li dnes vojska zhruba splnit tytéž průzkumné úkoly za očekávaných soudobých podmínek, musí být každému jasné, že ztráta času (lépe řečeno zkrácení času) musí být nahrazeno nejen intenzivnější a lépe organizovanou prací průzkumných orgánů a průzkumných prostředků všech druhů, ale že bude třeba zavést nové vysoce výkonné průzkumné prostředky a také nové organisované vyhodnocovací orgány a prostředky.

Dosavadní zkušenosti ukazují, že na příklad ve štábu armády největší zájem na přesném zjištění podrobností obrany nepřítele nemá vševojskový průzkum, nýbrž průzkum dělostřelecký a ženijní.

A požadavky tohoto průzkumu jsou:

- získat rychle letecké snímky kolmé, šikmé i panoramatické k podrobnému rozboru a vyhodnocení nepřátelské obrany v pásmu průlomu armády, a to hlavně z prvního pásma obrany;
- možnost rychle vyhodnotit letecké snímky a zprávy průzkumu všech druhů a všech technických prostředků průzkumu;
- možnost přesně zakreslit výsledky průzkumu a vyhodnotit letecké snímky na mapu 1 : 25 000 a 1 : 50 000. Jde zejména o přesné rozkreslení ženíjních objektů nepřítele a jejich obsazení živou silou, rozmístění

palebných prostředků, i baterií (děl., min., protiletadl., atomových, bat. »Honest John«);

— možnost rychle rozmnožit tuto mapu a dodat vojskům (velitelům dělostřelectva divisi, skupinám a oddílům).

Nejprve něco k otázce získání leteckých snímků a práce s nimi u dělostřelectva.

Nelze popřít, že v současné situaci je nejvýhodnějším a nejrychleji zpracovatelným podkladem pro práci průzkumných orgánů dělostřelectva letecký snímek kolmý, doplněný snímky šikmými. Všechny snímky pořízené za různého denního osvětlení prostorů cílů, po případě i za použití nejnovějších prostředků k vidění.

Vyhodnocení leteckých snímků je tedy základem práce průzkumných orgánů, která dává největší objem zpráv, a tedy i podkladů pro využití bojových prostředků.

A nyní: Jaké možnosti má dělostřelectvo k získání potřebného množství snímků a z prostorů, na nichž má zájem. Pro uvedené práce potřebuje dělostřelectvo snímky 30×30 cm.

Tyto snímky dodává průzkumný letecký pluk, který je prostředkem velitele frontu. Tento pluk je značně zatížen požadavky vševojskového průzkumu frontu i armád, že na plnění speciálních požadavků dělostřeleckých mu nezbyvá ani čas, ani kapacita. Dělostřelectvo dostane spolehlivé snímky jen z těch prostorů, na něž se jeho požadavky kryjí s požadavky vševojskovými. To však zdaleka dělostřelectvu nestačí. Mimo to tyto snímky v potřebném množství přicházejí dost pozdě.

Dělostřelectvo potřebuje kromě snímků prostoru nepřátelských cílů ještě snímky z prostorů, v nichž bude rozvinuta bojová sestava dělostřelectva (pro potřeby připojení sestavy).

Dělostřelecký průzkumný letecký pluk není pro tyto úkoly ani organizován, ani vybaven letouny a fotokamerami. Dnes je schopen pořizovat jednotlivé snímky malých rozměrů, určených k upřesňování polohy cílů.

Proto je třeba tyto otázky v nejbližší době vyřešit. Dělostřelectvo frontu musí mít vyčleněnu nebo organizovanou samostatnou leteckou jednotku k vlastním fotografickým účelům, vybavenou potřebnými laboratorii. Nejlépe by se to dalo provést vytvořením zvláštní samostatné letky v dělostřeleckém průzkumném leteckém pluku, vybavené jako průzkumný letecký pluk.

Tím by ovšem byla odstraněna jen část dnešních nedostatků. Podíváme-li se do dnešní organizace dělostřeleckých průzkumných jednotek, najdeme tam velmi málo částí organizovaných pro rozsáhlou, intenzivní, rychlou a úplnou práci s leteckými snímky. A najdeme tam ještě méně orgánů připravených a vybavených k tomu, aby tyto výsledky rychle a přesně přenesly do map nebo náčrtů cílů a tyto mapy nebo náčrty jako podklady pro plánování dělostřeleckých paleb rozmnožily a dodaly včas štábům a vojskům.

Proto bude třeba doplnit organizaci dělostřeleckého průzkumného pluku (fotogrammetrickou baterii) dostatečným počtem odborně připraveného personálu k vyhodnocování leteckých snímků a vynášení všech zjištěných cílů do mapy nebo náčrtu (1 : 25 000 a 1 : 50 000). Baterii k tomu vybavit nejmodernějšími a výkonnými prostředky. Zároveň musí mít dpzp možnost mapy nebo náčrty (vícebarevné) rychle rozmnožovat.

Pluk musí mít pak možnost rychlé součinnosti s letkou pořizující a rozmnožující snímky (vlastní vrtulník).

Dosavadní organizace předávání požadavků na letectvo a práce se snímky v leteckých vyhodnocovacích střediscích nevyhovuje časově.

Zároveň je třeba upozornit na to, že soudobé podmínky boje značně snižují praktickou upotřebitelnost baterií zvukoměrného průzkumu. Nynější počty těchto baterií jsou zbytečně vysoké. Tak, jak to nyní vypadá, rozvine útočící armáda v přípravném období útočné operace zhruba na nějakých 48 hodin průzkumné činnosti řadu baterií zvukoměrného průzkumu. Činnost těchto baterií je závislá na dvou činitelích:

- na palebné činnosti nepřítelů a
- na bdělosti návěstného.

Bylo by tedy nutné vždy s vypracováním plánu na rozvinutí baterie zvukoměrného průzkumu vypracovat i plán, jak donutit nepřátelské palebné prostředky, aby se prozradily palbou (za hromadných paleb v protipřípravě se jen náhodou podaří něco vyhodnotit). Jinak se množství těchto prostředků rozvinuje zbytečně.

Návěstného je třeba nahradit vhodným přístrojem.

Otázky organizace velení

Zrušení sborů a respektování podmínek soudobého boje vytváří v dělostřelectvu armády nové podmínky pro organizaci velení.

Příloha 1 uvádí přehled velitelských vztahů a zájmů (není to schéma spojení), které je třeba zabezpečit na stupni velitele dělostřelectva armády.

Schéma ukazuje, že je třeba velení v dělostřelectvu armády účelně rozdělit tak, aby velitel dělostřelectva přímo velel jen těm prostředkům, které jsou přímo zúčastněny při vedení boje. Všem ostatním prostředkům musí velel nebo udržovat s nimi spojení prostřednictvím štábu. I při tomto rozdělení zůstává veliteli dělostřelectva armády k přímému velení deset podřízených, a to je jistě dost značný počet.

Při zasazování nových divisí do boje nebo při přechodu divise do druhého sledu a p. předává tyto prostředky štáb veliteli a naopak.

Tento způsob velení je možný a podmíněný tím, že veliteli dělostřelectva armády bude zajištěno samostatné a nerušené spojení s jeho štábem. Je to celkem jednoduchý požadavek. Z praxe však víme, že je těžko dosažitelný a udržitelný.

Je-li velitel dělostřelectva ve spojení se svým štábem vázán na vševojenské spojení, které samo o sobě je značně zatíženo jen hovory vševojskové složky operační i průzkumné, není pro velitele dělostřelectva a jeho štáb zabezpečeno velení.

Výhodné by bylo spojení štábu s velitelem dálkopisem.

Velmi ožehavým problémem v organizaci velení v dělostřelectvu je správné vyřešení velení v pásmech útočících pluků prvního sledu. Nejdůležitější je zvládnout přechod z dělostřelecké přípravy do podpory zteče při průlomu z chodu a řídit palbu do podpory zteče po pásmech pluků, musíme-li připustit možnost, že může dojít ke zpoždění některých pluků nebo jejich částí. Vzhledem k různosti terénu, k různé kvalitě cest a k jiným dalším okolnostem je těžko očekávat, že pěchota a tanky vyjdou přesně

v čas »Č« na přední okraj nepřátelské obrany. Zvládnout tyto různosti musíme, aby nedošlo k přerušení palby mezi dělostřeleckou přípravou zteče a podporou zteče.

Bylo by chybné organisovat v dělostřelectvu velení vzhledem k provedení přípravy zteče. Je třeba organisovat velení k provedení podpory zteče a v této organisaci provést i palby do přípravy zteče.

Příloha 2 ukazuje možnou organisaci velení v dělostřelectvu ve výchozím prostoru před zahájením útoku, při čemž největší důraz je kladen na vyřešení velení v PDS pluků prvního sledu. Je nutné proto, aby velitel PDS měl pevně zabezpečeno spojení se všemi oddíly (pluky, skupinami), které střelí podporu zteče do útočného pásma pluku. Jen tak bude možno veliteli PDS po skončení přípravy zteče přechodem na podporu zteče vyrovnat nerovnoměrnost postupu pluku k přednímu okraji nepřátelské obrany a zabezpečit útok pluku. Nezáleží při tom na tom, budou-li oddíly tvořící skutečnou PDS ve výchozím prostoru rozvinuty a zúčastní se palby do dělostřelecké přípravy zteče nebo budou postupovat v proudech pěchoty a tanků a rozvinou se až podle potřeby.

Velitel PDS velí přibraným oddílům střelícím podporu zteče v pásmu pluku prostřednictvím jejich velitelů pluků (skupin) nebo i jednotlivým oddílům. Podle toho pak musí organisovat spojení těchto velitelů s postupujícími prapory v pásmu pluku.

Otázky délky a doby zahájení přípravy zteče

Bude-li mechanisovaný pluk útočit z chodu na vybudovanou obranu ve složitějších terénních podmínkách, nelze počítat s tím, že se dá dosáhnout současného vyjití proudů pluku na čáru rozvinutí nebo do přímého útoku z chodu.

Proto při organisování atomové, letecké a dělostřelecké přípravy zteče se ukázalo, že je třeba velmi dobře promyslet a propočítat

- délku přípravy zteče;
- závislost doby zahájení přípravy zteče na časovém plánu nebo na skutečném postupu proudů pluků prvního sledu;
- dobu skončení přípravy zteče a způsob zabezpečení přechodu na podporu zteče.

Délka přípravy zteče je závislá na těchto podmínkách:

- musí umožnit dělostřelectvu vystřelit potřebnou normu munice na umlčení cílů, po případě na zničení cílů;
- musí umlčovat nepřátelské pozemní průzkumné prostředky, zvláště radiolokátory, od okamžiku, kdy naše proudy překročí někde čáru, od níž mohou být pozorovány;
- musí umlčovat nepřátelské dělostřelectvo od okamžiku, kdy naše proudy vstupují nejméně do dostřelu většiny nepřátelského dělostřelectva;
- musí zabezpečit rozvinutí a dovedení pěchoty a tanků na přední okraj, došlo-li k rozvinutí pěchoty a tanků za poslední terénní vlnou (zhruba v hloubce 3. zákopu prvního postavení);
- atomový úder na první nepřátelské postavení musí být proveden v době, kdy útočící vlastní jednotky jsou vzdáleny na bezpečnostní vzdálenost.

Doba zahájení přípravy zteče závisí

- na délce přípravy zteče. Doba je možno stanovit podle času Č, to jest

podle hodinového řádu, podle něhož je řízeno vedení proudů pěchoty a tanků na čáru rozvinutí nebo do útoku na přední okraj;

- na rychlosti postupu proudů pěchoty a tanků k přednímu okraji obrany a na době potřebné k rozvinutí pěchoty a tanků.

Tuto rychlost postupu je třeba propočítat pečlivě vzhledem k těmto okolnostem:

- kvalita cest a jakou rychlost dovolí;
- prostory, jimiž cesty procházejí a jak nepřítel může pochody rušit nebo znemožnit (atomový úder v prostoru lesů, atomový úder s podzemním výbuchem v soutěskách a p.);
- bude-li v prostoru, kam již nepřítel dosáhne svými běžnými prostředky atomového napadení (dělo, »Honest John«) dostatek příčných komunikací k rychlému organisování objížděk a předávání proudů z vyřazené osy na osy sousední;
- jakou možnost budou mít velitelé praporů a rot k seznámení s průběhem svých cest a k nejlepšímu řízení pochodu, rozčleňování a rozvínování;
- jak důkladně bude přesun zabezpečen velitelsky a organisací pořádkové služby.

V našich terénních poměrech je třeba počítat s tím, že

1. nepřítel bude mít možnost svým radiolokačním systémem vidět z výhodných pozorovaten a podél údolí dosti hluboko do naší obrany,

2. dosti pochodových os praporů a rot (pro rozčlenění proudů) prochází lesy a místy, které při napadení atomovým úderem znemožní průjezd proudů,

3. již v útočném pásmu pluku prvního sledu se vyskytují značné terénní rozdíly, takže prapory prvních sledů mohou postupovat v naprosto rozdílných terénních poměrech ať v proudech nebo i v rozvinuté sestavě,

4. vhodné použití atomových úderů útočником může vytvořit pro útvar, útočící do prostoru atomového úderu značně výhodnější podmínky než u útvarů, které útočí v úsecích, v nichž byl nepřítel umlčen jen palbou děl.

Tyto poznatky nelze přehlížet. Čím složitější poměry poskytuje výchozí prostor, tím méně je možno vázat zahájení přípravy zteče na prostý časový plán stanovením doby Č; musí být zpracovány plány, jak postupovat v případě, dojde-li v pásmu útoku armády k narušení časového plánu pochodu proudů pěchoty a tanků k přednímu okraji. Tyto plány musí být vypracovány pro pásmo každé útočící divise prvního sledu. Tu mohou starší náčelníci mnoho pomoci, budou-li pečlivě vybírat úsek průlomu, a stejně tak pečlivě určí i rozhraní útočných pásem armád i divisi.

V každém případě bude třeba mimo umlčování nepřátelských pozorovaten a pozorovacích prostředků zajistit rušení radiolokačního systému nepřítele, abychom ho zbavili možnosti zjistit postup pochodových proudů a zahájit protiopatření.

Každý prapor může útočit v jiném terénním celku. Jeden prapor pluku na prostor neumlčený přímo atomovým úderem a ještě k tomu ve značně obtížném terénu. Druhý prapor v příznivém terénu a na prostor přímo umlčený atomovým úderem. Vezměme za základ, že je kalkulováno s průměrnou rychlostí proudů 12 km a na tuto rychlost že je počítána délka přípravy zteče i doba jejího zahájení.

Nepřítel má možnost radiolokačního pozorování až do hloubky 5 km naší obrany. Je třeba, aby čára radiolokačního pozorování byla vždy stanovena, a to jak pro potřeby dělostřelectva, tak i ženijního vojska (maskování komunikací a prostorů palěbných postavení dělostřelectva atd.) a pro organizaci radiotechnického rušení.

Ukazuje se, že je třeba připravit se na složitější průběh. Tak prapor v těžším terénu nedosáhne v posledním úseku rychlosti 12 km, nýbrž jen 6 až 8 km a ztrácí asi 8 minut rozvíjením sestavy po nastřelení nepřítelem. Prapor v lehčím terénu postupuje rychleji než 12 km. Atomovým úderem nepřítele je však vyřazen z dalšího útoku a musí být nahrazen praporem druhého sledu. Vyvedení praporu druhého sledu do prvního sledu znamená ztrátu 18 minut. Po zasazení tohoto praporu z chodu do průlomu vjíždějí tanky rychlostí přesahující značně 30 km.

Bude třeba vyžadovat, aby ženisté zabezpečili kromě podélných cest k frontě i příčné cesty k možnostem manévrů proudů a zúčastnili se stanovení možných rychlostí proudů a také rozvinutí pěchoty a tanků.

Tak zjišťujeme, že již v pásmu jednoho pluku může vzniknout požadavek pro jeden prapor přípravu zteče prodloužit, zatím co druhý bude vyžadovat zkrácení přípravy zteče. A je nutno podtrhnout, že v tomto případě bylo provedeno několik nácviků a nepřátelská činnost byla brána jen podle potřeb cvičení.

Tyto roznosti se jistě v různém měřítku v praxi projeví v pásmu útoku divisií a v pásmu útoku armády. S těmito možnostmi je třeba se vyrovnat a hledat cesty k řešení.

Bude-li k průlomu zvolen úsek, do jehož hloubky nemůže nepřítel pozorovat (může jít i o vlastní obranu na odvráceném svahu), bude možno zbavit se některých nesnází časovým vyrovnáním rychlosti postupu proudů současným vyražením pěchoty a tanků z čáry rozvinutí za poslední terénní vlnou.

Organisace útoku v rovinatém terénu bude značně snazší, neboť rozvinutí útočné sestavy pluků prvního sledu na výhodně stanovené čáře rozvinutí a dobře propočítaná doba vyražení pěchoty a tanků z této čáry nás zbaví většiny potíží, o nichž byla zmínka.

Příloha 3 ukazuje některé podmínky výpočtu délky přípravy zteče a určení doby zahájení zteče v závislosti na regulaci pohybu pochodových proudů.

Tu se přímo vnučuje otázka, na kterém stupni bude možno se s problémem vyrovnání časových nesrovnalostí postupu proudů zabývat. Bude-li to již v pásmu pluku nebo teprve v pásmu divise. A jakým způsobem zabezpečit překrytí časové ztráty dělostřeleckou palbou v přípravě zteče, byla-li již příprava zteče zahájena.

Nejjednodušší způsob může být ten, zahájit přípravu zteče až v době, kdy se pěchota a tanky k útoku připravují na čáře rozvinutí. V této době musí ovšem být rušeny nepřátelské radiolokátory a musí být nepříteli znemožněno provést protipřípravu.

Příloha 3 jasně ukazuje, že nepřátelské dělostřelectvo má možnost plnou hodnotou napadnout pěchotu a tanky v prostoru čáry rozvinutí neboli zasáhnout palbami pěchotu v okamžiku největší zranitelnosti, což podtrhuje nutnost včas zahájit boj proti dělostřelectvu a prostředkům atomového napadení. Pečlivě přezkoušet je také třeba bezpečnostní vzdálenost vlastních

atomových úderů na první nepřátelské postavení od pěchoty a dobu atomových úderů stanovit tak, aby pěchota nebyla ohrožena.

Atomový úder provedený dělostřelectvem na první postavení může být proveden zároveň se začátkem dělostřelecké přípravy zteče.

Z těchto úvah vyplývá i výhoda použití dělostřelectva k provedení atomových úderů, neboť letectvo může provést atomový úder jen podle časového plánu. Pružný způsob provedení úderu, to jest vázat provedení úderu na skutečný postup proudů pěchoty a tanků, není možno letectvem provést.

Časové kalkulace délky přípravy zteče ukazují, že značnou úlohu v délce přípravy zteče může mít doba potřebná k rozvinutí pěchoty a tanků na čáře rozvinutí, po případě i nutnost orientace velitelů rot a čet před vyražením z čáry rozvinutí. Je proto velmi pravděpodobné, že délka přípravy zteče překročí i dobu čtyřiceti minut.

Doba ukončení dělostřelecké přípravy musí být stanovena vzhledem k tomu úseku předního okraje výchozího prostoru, kde dojde co nejdříve k vyražení pěchoty a tanků na zteč nebo na němž nejdříve proudy pěchoty a tanků narazí na přední okraj nepřátelských odporů. Je třeba pečlivě koordinovat postup pěchoty, na př. mechanisovaných pluků a tanků tankových pluků, které útočí v prvním sledu. Po skončení přípravy zteče je třeba přejít na podporu zteče, která musí ležet na celém předním okraji nepřátelské obrany, a touto palbou vyrovnávat časové rozdíly příchodu jednotek, jednotlivých pluků k přednímu okraji nepřátelské obrany. Palbu překládat po pásmech pluků vždy podle potřeby čelního praporu.

Přitom je třeba si uvědomit, že prodloužení dělostřelecké přípravy zteče vůbec nebo jen v určitém úseku je spojeno s mnoha potížemi a se značně zvýšenou spotřebou střeliva. Předčasný přechod na podporu zteče znamená, že budou příliš brzy sňaty palby s odporů a cílů v hloubce prvního postavení, takže vzniká možnost oživení a manévru odporů.

Celkem možno říci, že se tu nahromadilo mnoho nových a protichůdných problémů.

Proto je třeba hledat nový způsob organizace dělostřeleckých paleb do přípravy zteče a přechodu na podporu zteče, který by vyloučil uvedené potíže. Není třeba držet se vytrvale dosavadní klasické formy organizace paleb do dělostřelecké přípravy a podpory zteče.

Jedním z možných způsobů, jak tyto potíže odstranit, je provést dělostřeleckou přípravu zteče v prvním postavení tak, aby nebylo třeba přecházet na podporu zteče jako na nový systém paleb.

Palby v přípravě zteče organisovat v páslech vždy na šířku útočného pásma pluku, jak ukazuje příloha 4. Podle postupu pěchoty a tanků a na jejich signál přestalo by postupně dělostřelectvo střílet do jednotlivých pásů. Palba v páslech je organisována tak, aby plnila úkoly dosavadní dělostřelecké přípravy i podpory zteče. Palebné přepady a režim palby budou upraveny v jednotlivých páslech tak, aby v předpokládané době dělostřelecké přípravy zteče a postupně přibývajících doby pro podporu zteče bylo vystřeleno potřebné množství munice, to jest té munice, kterou dnes počítáme na přípravu i podporu zteče. Vhodnou kombinací přepadů a střežení lze dosáhnout vyrovnané spotřeby munice i při nutnosti prodloužit palbu v některém pásu.

Prerušování palby v jednotlivých páslech provádět jen v pásmu pluku a vždy podle postupu čelního praporu pěchoty nebo tanků. Signál k pře-

rušení palby dá velitel pluku. Podle potřeby může být signál k přerušení palby zároveň i signálem k provedení dvouminutového nebo třiminutového přepadu plným režimem palby v poslední části celé palby, aby došlo k dobremu umlčení před přerušením palby.

Po prolomení prvního postavení přejít na obdobný systém dělostřelecké palby na druhém postavení (na obsazené úseky), aby bylo možno využít nerovnoměrnosti postupu pluků, zvláště tam, kde pluk útočí do prostorů atomových úderů.

Veliteli dělostřelectva divise musí zůstat po zahájení útoku k volné dispozici 1 až 2 oddíly k palbám podle potřeby (tyto oddíly musí střílet na první palebné pásy) na krytí boků rychleji postupujícího pluku, na zesílení palby na některé odolnější odpory nebo oživlé cíle.

Příloha 5a ukazuje, že dosavadní, t. j. klasická, struktura přípravy a podpory zteče ponechává nepříteli po skončení přípravy příliš mnoho času k provedení protipatření a manévru. Je to vidět ze schématu paleb na první postavení (třetí zákop 54 minut), druhé postavení 100 a více minut a třetí postavení 200 minut, nebereme-li v úvahu činnost letectva.

Příloha 5b ukazuje jiné možné uspořádání paleb na umlčení nepřítele v průběhu přípravy zteče a podpory zteče v hloubce prvního pásma.

Je tu již zakreslen způsob palby na první postavení bez přecházení dělostřelecké přípravy na podporu zteče.

Také na druhé a třetí postavení je zčásti použito tohoto způsobu. Atomový úder na druhé postavení je proveden až v průběhu boje o první postavení. Předpoklad pro tento způsob je v tom, že nepřítel v protiatomově vybudované obraně stejně bude živou sílu ukrývat v krytech, takže naděje na překvapení nepřítele a jeho živé síly mimo úkryty je malá. Umlčovací účinek i morální účinek je vždy větší hned po atomovém úderu než po delší době, kterou má nepřítel pro sebe k dispozici. Obtíž tu je jen v koordinaci činnosti vlastního letectva s atomovými údery jdoucími postupně za sebou. Zároveň s atomovým úderem na postavení plukovních záloh je plánován i atomový úder na divisní zálohy. V této době je velmi pravděpodobné, že se tyto zálohy připravují k manévru buď na třetí postavení, na příčné postavení nebo k protizteči. Atomový úder může mít větší účinky než při zahájení přípravy zteče. Na dobu mezi zahájením přípravy zteče a přímým útokem na druhé nebo i třetí postavení je třeba plánovat na plukovní a divisní zálohy přepady dělostřeleckou palbou (salvy raketových střel), aby nepřítel neměl úplnou volnost manévru. Další podpora zteče v hloubce druhého a třetího postavení, jakož i mezi postaveními provede se soustředováním palby podle plánu, požadavků pěchoty a tanků, jakož i podle pozorování dělostřelců.

Otázky vývoje dělostřelectva

Budoucnost dělostřelectva vyžaduje zaměřit se na vyřešení některých nejdůležitějších problémů, z nichž uvedu

- zvýšení manévrovosti v terénu;
- zkrácení doby příprav k provedení soustředěných a hromadných paleb.

a) Zvýšení manévrovosti je možno provést konstrukcí samohybných podvozků děl. Tyto podvozky nemusí být tak těžké, jako jsou podvozky tanků. Poněvadž je nutno usilovat o snížení počtů obsluhy děl, je

třeba pamatovat na to, že samohybná děla musí být co nejmenších rozměrů (zejména výška), nejen aby byla malým cílem, ale aby zakopat dělo bylo možno co nejdříve. Obsluha děla při přepravě musí být kryta kovovým krytem. Dělo musí mít dostatečnou úhlovou pohyblivost, i když bude třeba hydraulického zvedání z pochodové do bojové polohy.

Jako samohybná děla je třeba konstruovat všechna protitanková děla i několikahlavňová bezzákluzová děla, raketomety a zatím děla, která budou zařazována vždy do sestavy dělostřelectva podporujícího přímo pěchotu a tanky ať už jako doprovodná nebo i ze zakrytých palebných postavení. Totéž se týká i protiletadlových děl.

Těžká děla je třeba konstruovat na podvozcích dovolujících ve zvýšené míře pohyb terénem (malé pásové podvozky nebo podvozky několikakolové). Totéž se týká i tažných vozidel, při čemž je třeba konstruovat taková tažná vozidla (pásová), na něž bude možno přibírat výpomocné ženijní stroje pro budování palebných postavení (zvláště protitankových a protiletadlových děl), k úpravě komunikací a přechodů.

b) Možnost zkrácení doby přípravy dělostřelectva k soustředěným a hromadným palbám je širší pole tvůrčí činnosti a práce. Všimnu si jen některých úseků.

V dělostřelectvu je především třeba, aby urychleně byla sladěna práce střelbařů s taktickými požadavky soudobých bojových podmínek. Na bojišti se vyskytují cíle malých nebo větších rozměrů. Cíle větších rozměrů mají obvykle větší šířku než hloubku. Je třeba co nejvíce zautomatisovat přípravu palby na tyto větší cíle, neboť tu jde o soustřeďování a hromadění palby. Střelbaři se při střelecko-technické přípravě a při vypracování předpisů (zejména pro řízení palby) řídí zákony rozptylu. Je však třeba těchto objektivních zákonů využívat s ohledem na skutečné bojové potřeby. Charakteristikou pro to je vytvoření automatické palby MLAT, pro kterou taktik zřídka kdy najde upotřebení. Za to taktikovi chybí automatická palba na cíle rozměrů asi 1200×300 m a musí na tuto a podobnou palbu často se v boji vyskytující pracně velet několikrát prvky.

Jiným případem naprostého nesladění součinnosti mezi střelbaři a taktiky je organisace protibaterijních palb. Tato otázka je pro vedení boje proti dělostřelectvu nedostatečně rozpracována, zvláště pro průběh útočného i obranného boje.

Zatím co v organisaci jednotek pěchoty a tanků je sledována linie vytvořit organické celky pohyblivé, pohotové, jimž se dá velet snadno, jde se v dělostřelectvu opačně. Byl vytvořen oddíl o 18 až 24 dělech, čímž se stává těžkopádnějším nejen v manévru pohybem, ale hlavně v dosahování pohotovosti k palbě. Poukazují na to i velitelé útvarů. Soudobé podmínky boje vyžadují, aby v dělostřelectvu byla těsně a nerozlučně spjata zvýšená pohotovost manévru pohybem s pohotovostí k palbě, a to ne jednotlivých děl nebo čet a baterií, nýbrž celých oddílů i skupin.

Čím dále tím více se těžiště dělostřelecké činnosti přenáší na oddíl jako celek a ukazuje se, že je výhodnější mít větší počet oddílů lehkých a pružných v přesunech i v palebné pohotovosti, než menší počet oddílů těžkopádných, organisovaných tak jen proto, aby narůstal počet hlavní v různých kalkulacích.

Nejlépe by dnes současným požadavkům vyhovoval oddíl o dvou bateriích po šesti dělech.

V tomto oddílu už by také bylo možno přikročit i k redukci velitelských orgánů. Velitel oddílu se svým štábem a svými orgány může současně velet jedné baterii, takže v oddíle může být jen jeden velitel baterie se svými orgány. Štáb oddílu by vždy pracoval v prostoru palebných postavení. Velitel baterie obsazuje boční pozorovatelnu a tvoří i zálohu velení oddílu.

Výcvik v dělostřelectvu musí být v daleko větším měřítku zaměřen na práci v celém oddíle. Samostatná činnost baterie, ať palebné nebo i plnění taktických úkolů, musí být brána jako výjimka.

V dělostřelectvu není ještě organisace výcviku plně soustředěna na zvládnutí základních soudobých bojových podmínek: pohyb — palba — pohyb — palba.

Rychlé rozvinutí bojové sestavy oddílu zcela blízko osy přesunu, rychlé dosažení pohotovosti celého oddílu k palbě (baterie využívá oddílových orgánů), provedení jednoho, nejvýše dvou palebných úkolů a další změna celé bojové sestavy oddílu — to je základní požadavek výcviku oddílu.

Neplní-li dělostřelectvo po celý rok tento požadavek ve výcviku, nepřipravuje se odpovědně na své soudobé bojové úkoly a nutně zůstává zpět. Tento způsob výcviku je třeba především uplatňovat u dělostřelectva, které bude podporovat přímo boj pěchoty a tanků, neboť tyto oddíly ať samostatně (v PO) nebo ve skupině budou plnit své úkoly jen uvedeným způsobem, aby se nevzdálily ze sestavy pěchoty nebo tanků.

A těmto požadavkům se musí přizpůsobit také práce našich střelbařů, jinak střelecko-technický a taktický výcvik půjdou každý svou cestou.

Zatím se v dělostřelectvu při výcviku prakticky plní jen a jen střelecko-technické normy se zvýšeným důrazem na práci velitelů baterií, čet i poddůstojníků. Základem práce se v budoucnu musí stát oddíl a této podmínce musí odpovídat i programy celoročního výcviku v dělostřelectvu.

Dnešní oddíl polního dělostřelectva bojuje v podstatě stejným způsobem jako před první světovou válkou.

Vysoká mechanisace, již až dosud prošlo protiletadlové dělostřelectvo, nedotkla se vůbec v žádném směru pozemního dělostřelectva.

Podívejme se na příklad na vývoj dělového zaměřovače — kdy se zastavil? V minulém století!

Prvky pro střelbu v palebném postavení se velí nejprimitivnějším možným způsobem — hlasem.

A přece by snadno mohlo dojít aspoň k tomu, aby štáb oddílu, jakmile zjistí prvky pro střelbu, ihned tyto prvky pomocí elektrického zařízení předával přímo na zaměřovače děl (nebo na světelnou tabulku prvků na každém děle, z níž by ji převzali miřiči a na zaměřovačích postavili. Tento způsob je nutný zejména v šestidělových bateriích. Důležité je to také pro boj v noci).

Dále je třeba vyřešit silový pohon náměru a odměru (zvláště u těžších děl), aby se práce obsluhy zjednodušila.

Zároveň s touto věcí vyřešit i otázku větší úhlové pohyblivosti děl (rámový podvozek na čtyřech kolech a p.).

Jistě by se pak také dal zmechanisovat aspoň zčásti přísun munice k dělu.

Všechna tato opatření zaměřit i na možnost snížit počty obsluhy děl. Vždyť nám všem musí být jasno, že dnes dělo je na bojišti nejméně eko-

nomický prostředek ve využití lidí. Jedno jediné dělo potřebuje ke své obsluze v boji až 10 lidí. Každá jiná zbraň je na tom podstatně lépe.

Proto je třeba obrátit pozornost konstruktérů děl na tyto požadavky. Bylo-li dosaženo velkých úspěchů v automatisaci činnosti protiletadlových děl, proč by nemohlo být dosaženo podobných úspěchů i u pozemního dělostřelectva? Jde na příklad o přístroj na určování prvků pro střelbu na cíl, na který již štáby oddílů netrpělivě čekají.

A dále. Zatím co na příklad 57mm protiletadlový kanon potřebuje k dosažení pohotovosti k palbě asi 2 minuty, potřebují k tomu 120mm a 160mm minomet mnohem více času. Nebylo by možno konstruovat tyto minomety na podobný podvozek, jaký má 57mm protiletadlový kanon?

Zvláštní pozornost je třeba věnovat konstrukci protitankových děl ráže 85 mm a větších, kde je velká potřeba lidí k obsluze nejkřiklavější. Tam také za boje budou největší ztráty.

Uvedl jsem již, že by bylo výhodné, aby velitel dělostřelectva armády měl k dispozici silnou dělostřeleckou jednotku (svazek), jíž by použil vždy na rozhodujícím úseku bojiště k vytvoření převahy palby a k řešení naléhavých úkolů hromadnou palbou.

Jako nejvýhodnější pro tento účel by vyhovovala raketometná brigáda o 4 až 5 oddílech 240mm raketometů, v níž by bylo použito obdobné mechanisace, jako je silový pohon u 57mm protiletadlové baterie.

Mechanisovaná příprava prvků v oddílech až na raketomet, mechanisované zamiření i odpálení, mechanisované nebo polomechanisované nabíjení by z této brigády muselo vytvořit pohotovou jednotku drtivé palebné síly, jejíž zásah do boje a vypálení dvou až tří salv v rozmezí do 5 minut by prakticky musel vyřešit zabezpečení zasazení nebo dalšího útoku divise v celé šířce pásma divise. Stejně tak při odrážení protizteče a p.

c) Kromě uvedených návrhů na řešení mechanisování některých prací v dělostřelectvu je třeba, aby se konstruktéři zaměřili na konstrukci nových zbraní, malých rozměrem, pohyblivých v terénu a vysoce výkonných hromadným účinkem v cíli i na větší dálky. Při tom nutno zachovat možnost přesné střelby i jednotlivými ranami. Zaměřit se při tom na možnost přímé podpory pěchoty a tanků, to jest snížení bezpečnostního pásma na nejmenší míru.

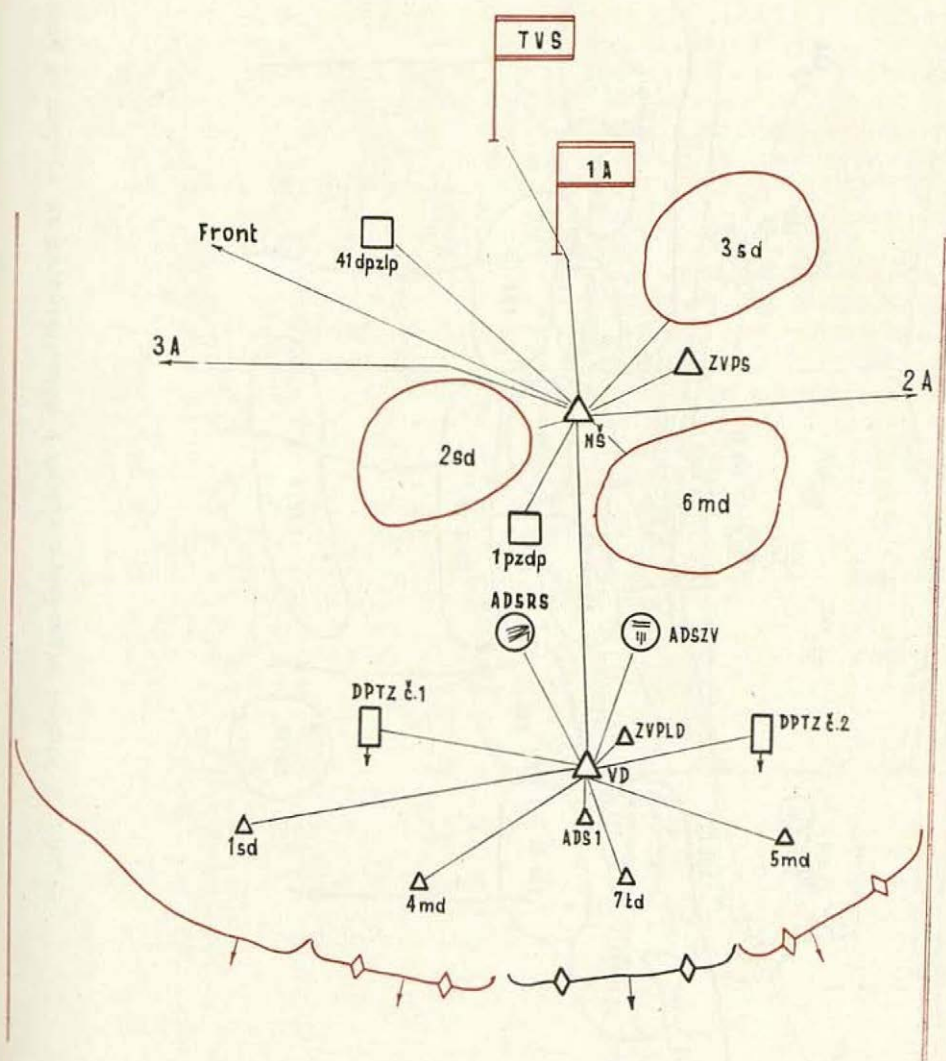
Závěr

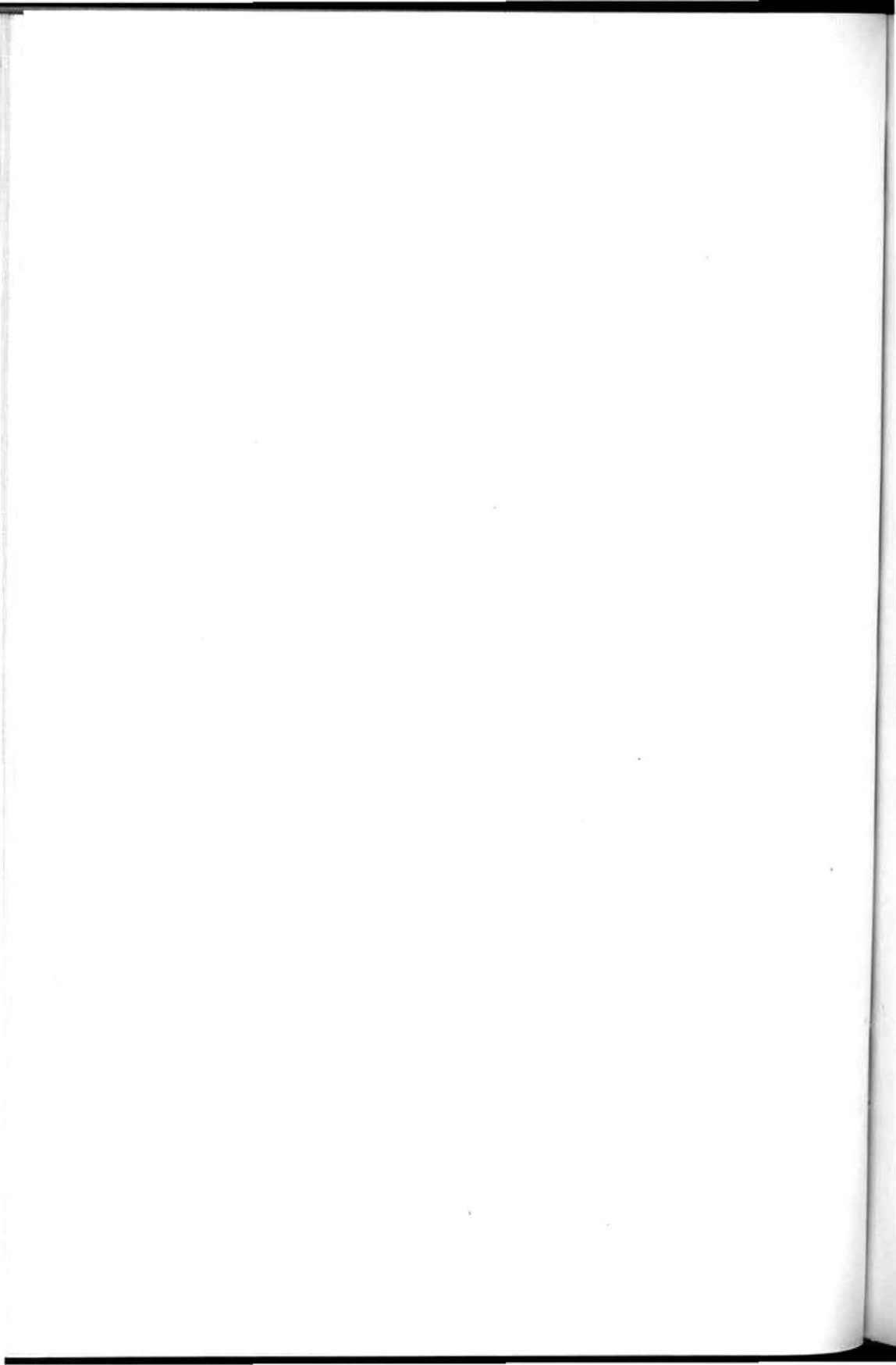
Pokusil jsem se uvést několik aktuálních problémů v práci a vývoji dělostřelectva.

Bude třeba, aby se těmito problémy zabývali důstojníci nejen ze štábů, ale i od jednotek a rád bych, aby v diskusi byly uvedené poznámky upřesněny nebo rozšířeny a dány tak konkrétní podklady k další práci v dělostřelectvu.

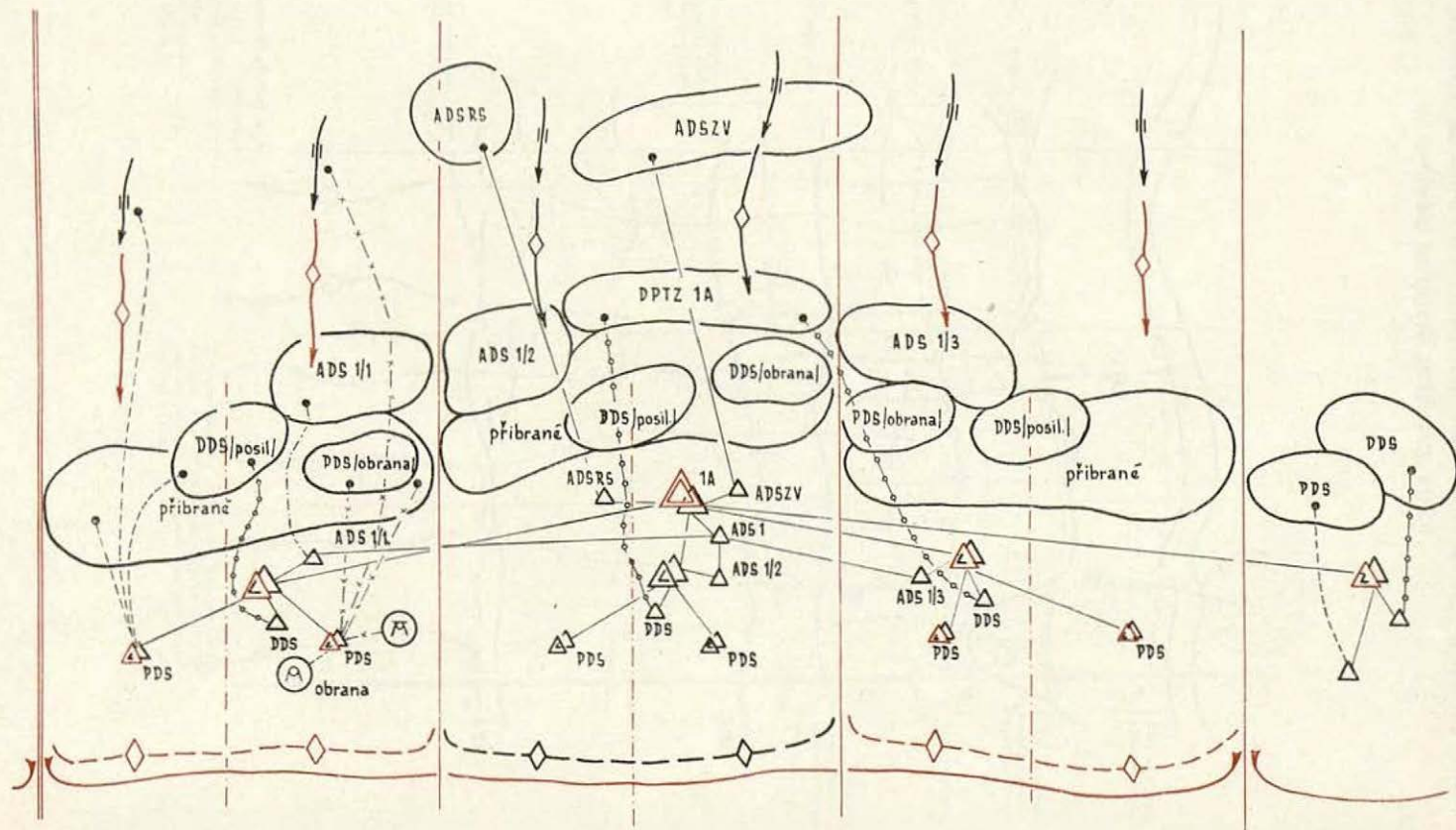
Myslím, že jednou z cest, jak nedostatky přesně zjistit, vyhodnotit a navrhnout protiopatření, by bylo vytvořit u MNO — velitelství dělostřelectva širší poradní sbor a pozvat do něho velitele různých stupňů, důstojníky štábů, střelbaře, taktiky, konstruktéry a praktiky od útvarů. Poradní sbor by vyhodnotil všechny požadavky soudobého boje, kladené na dělostřelectvo, sjednotil názory střelbařů i taktiků a dával velitelství dělostřelectva konkrétní návrhy na výcvik jednotek a štábů, konstrukční návrhy, návrhy na vyzkoušení nové organizace a p.

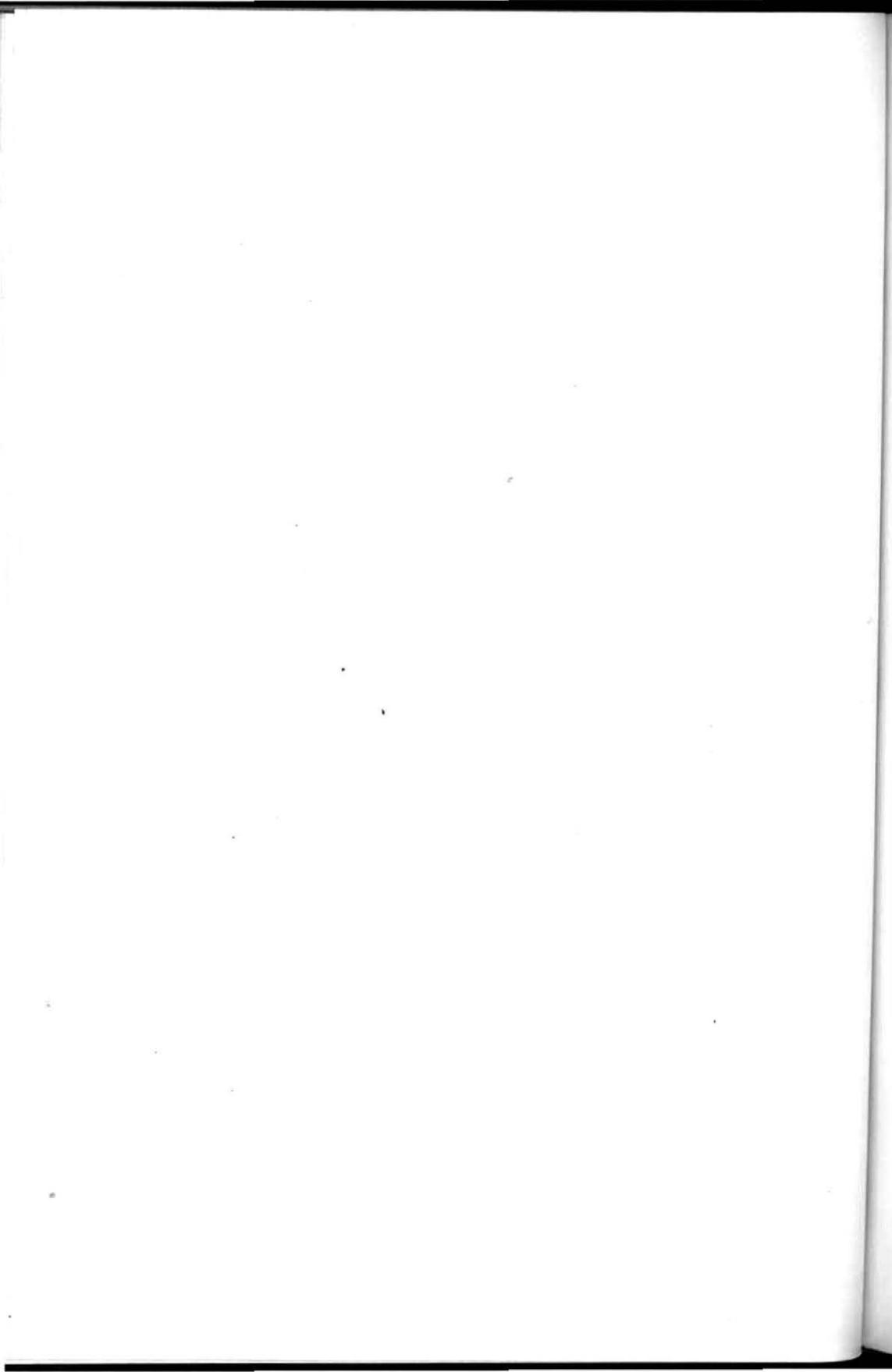
Příloha 1. Schéma velitelských vztahů a zájmů na stupni velitele dělostřelectva armády



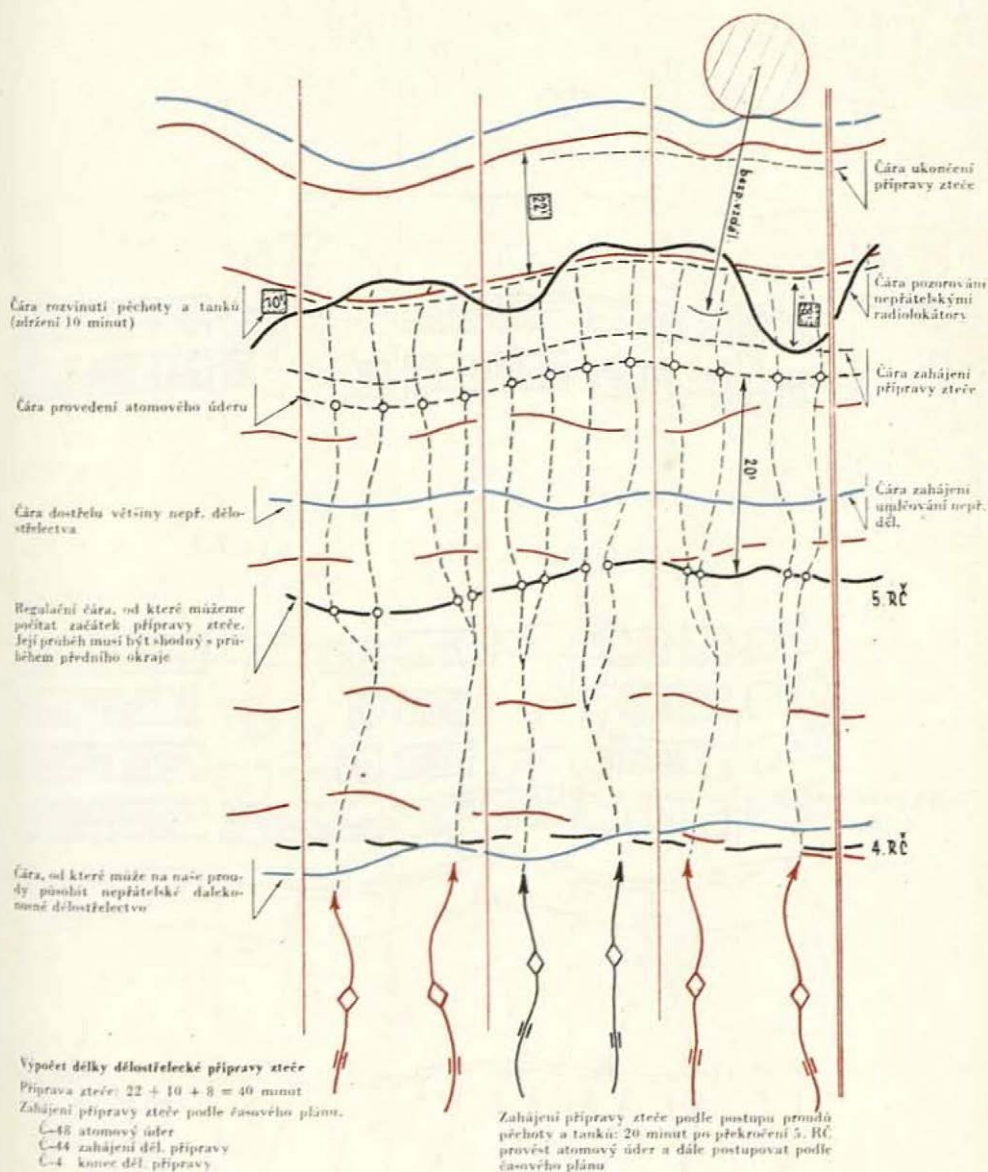


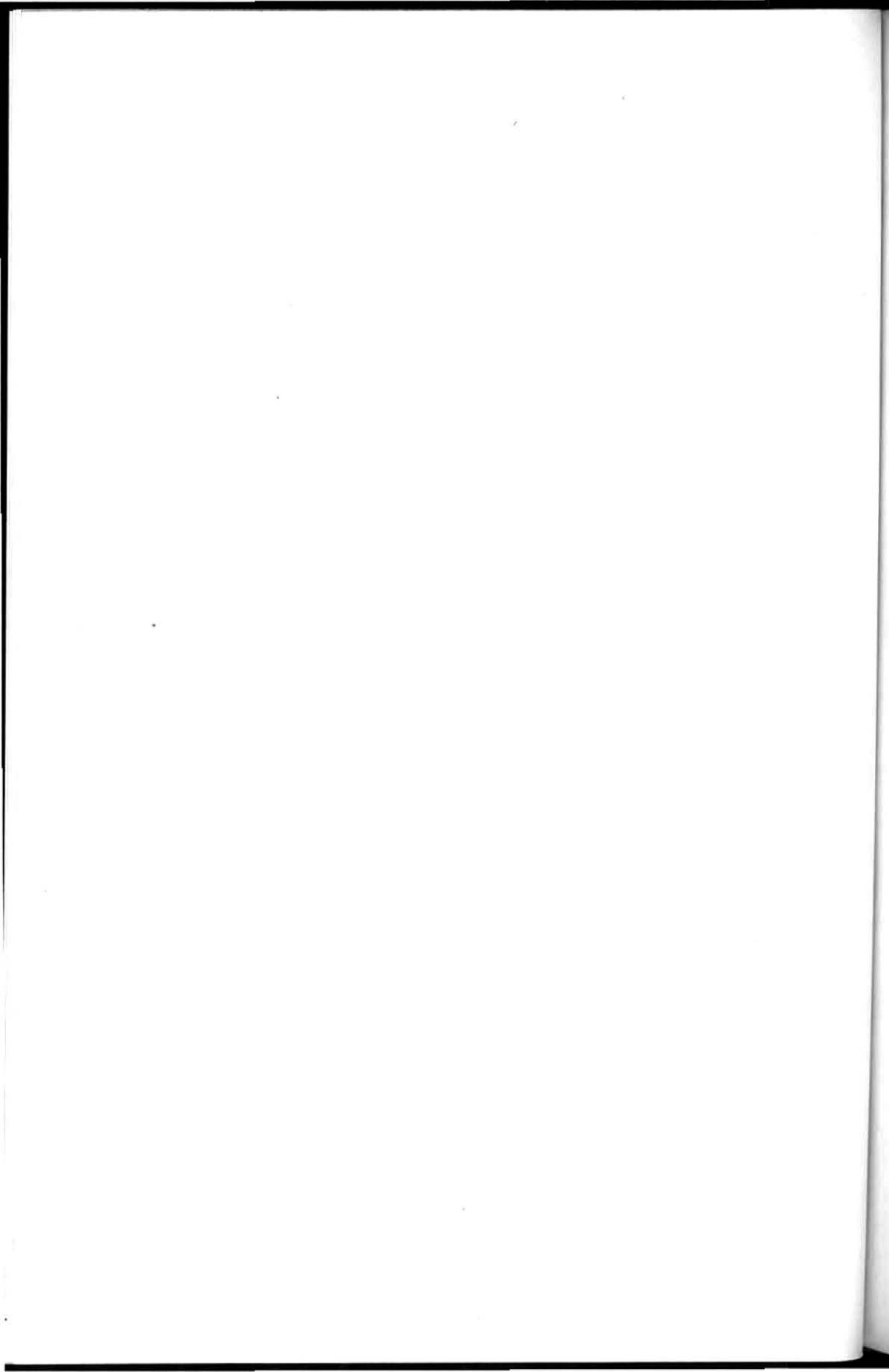
Příloha 2. Možná organisace velení v dělostřelectvu ve výchozím prostoru



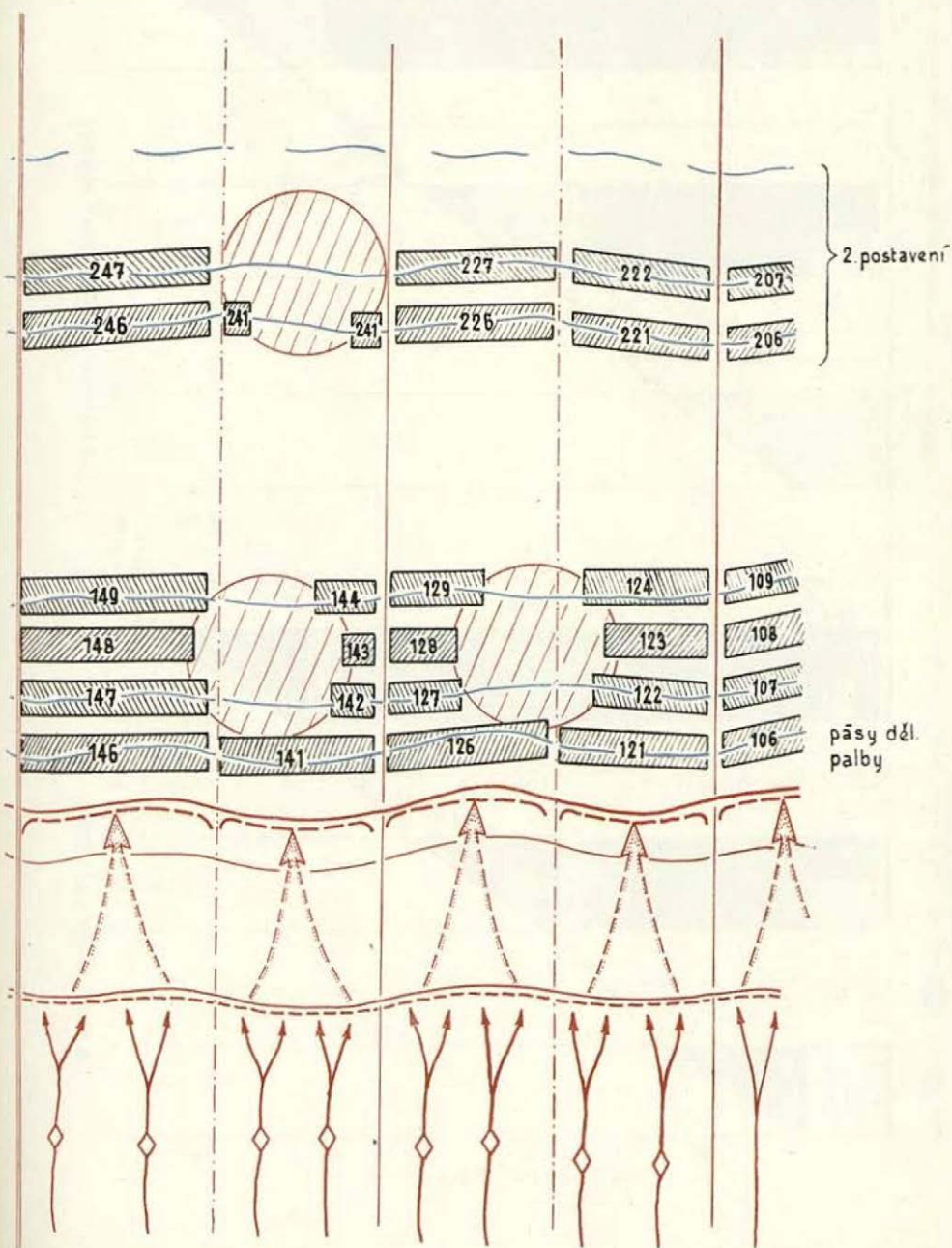


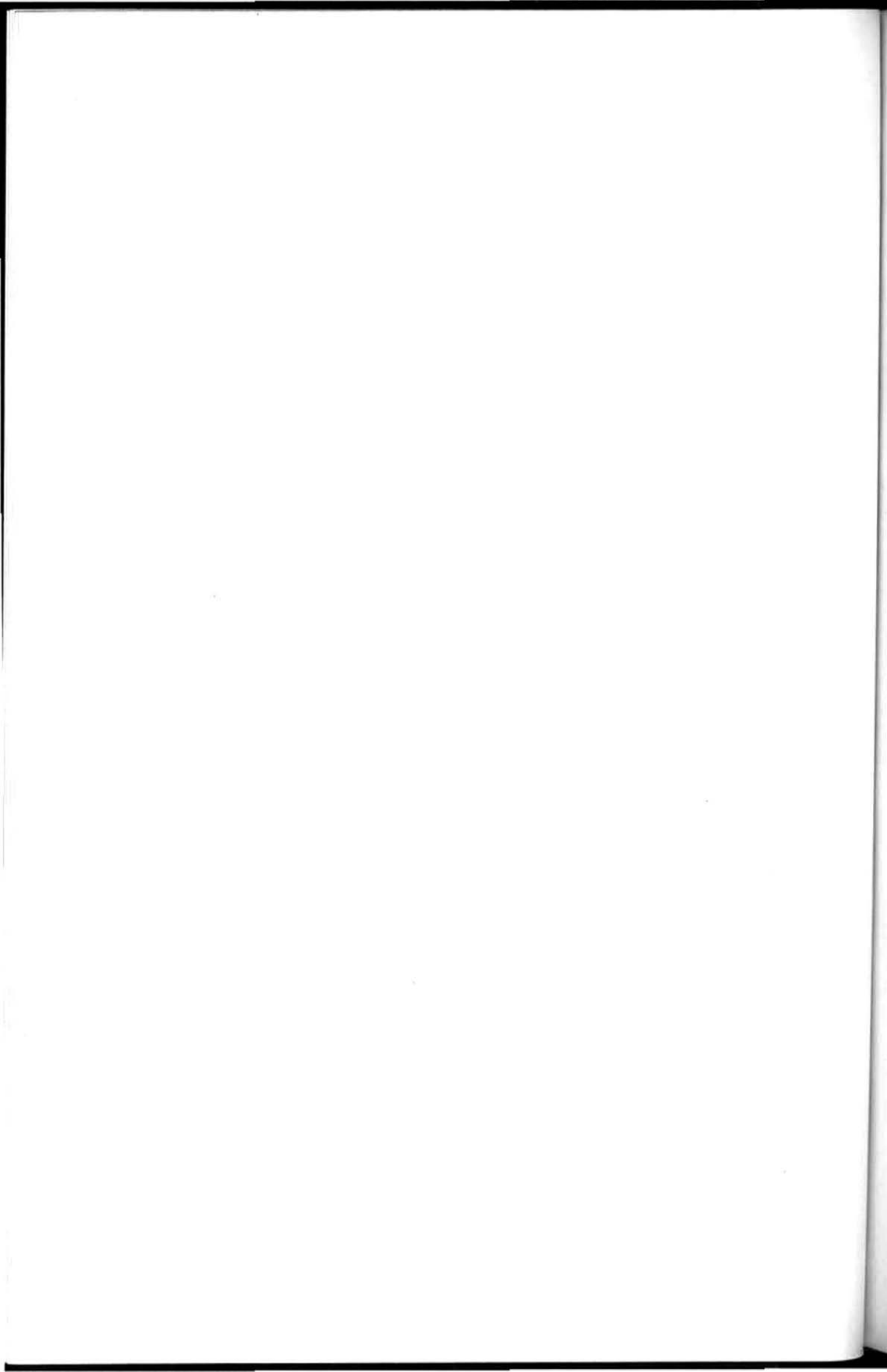
Příloha 3. Schéma faktorů ovlivňujících stanovení délky přípravy zteče a dobu zahájení přípravy zteče



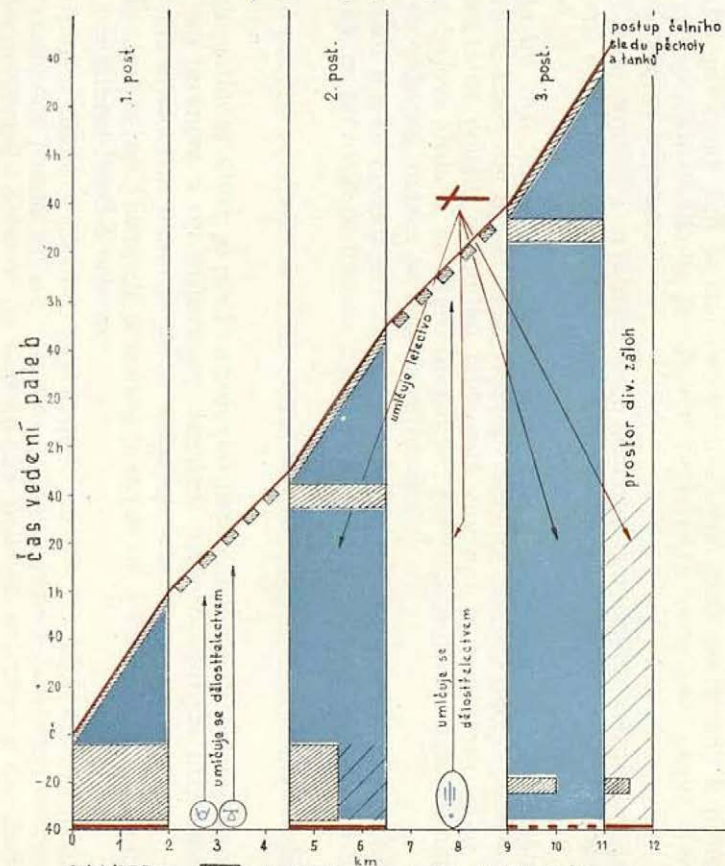


Příloha 4. Schéma možného uspořádání dělostřeleckých paleb spojených do dělostřelecké přípravy a podpory zteče





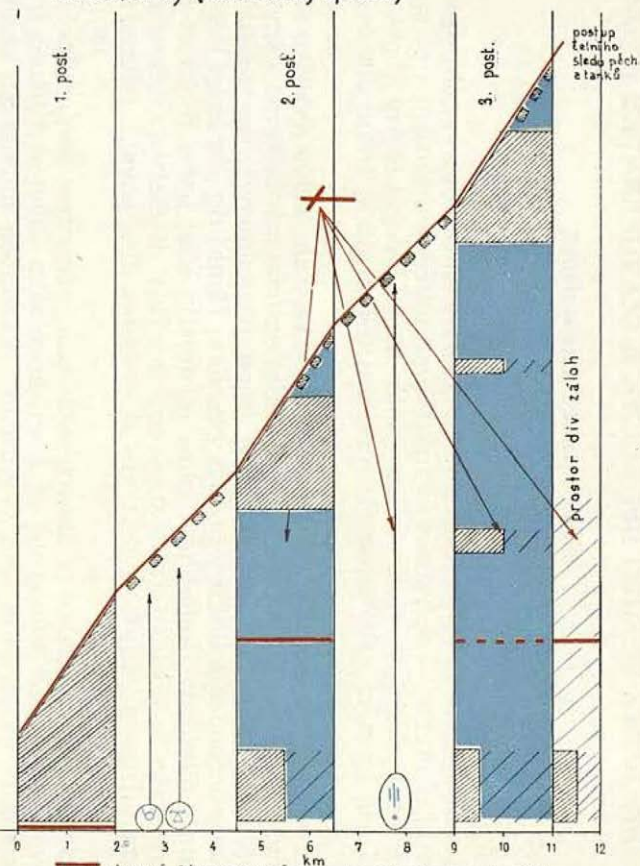
Varianta a) (klasický způsob)



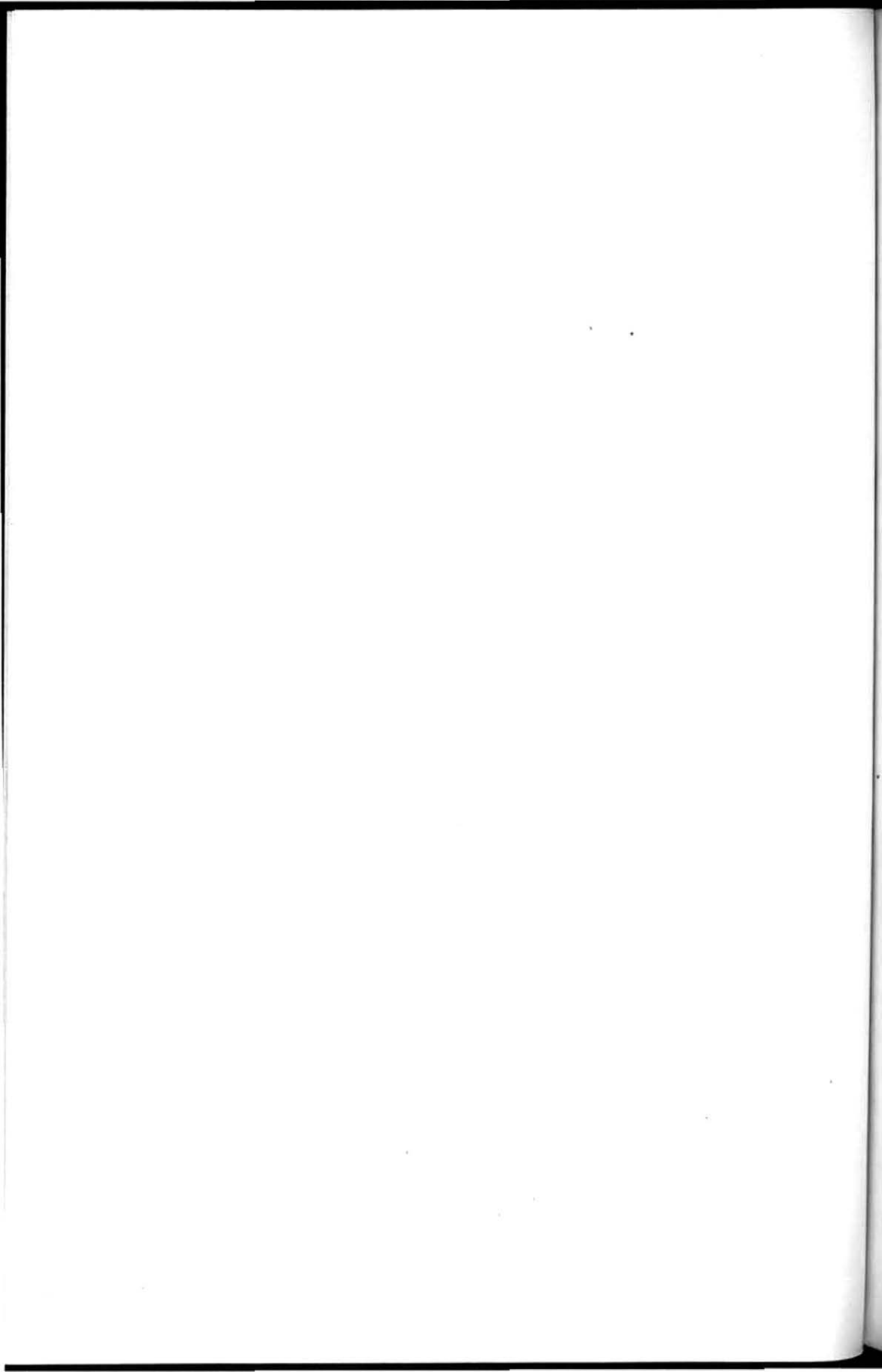
LEGENDA:

- palby dělostřelectva vedené za dělostřelecké přípravy a dělostřelecké podpory ztíže
- další prostory možných cílů, na něž může být vedena palba

Varianta b) (navrhovaný způsob)



- atomový úder provedený na postavení, nebo na prostor záloh
- doba již má nepřítel k provedení protipalnění a manévru



MOŽNOSTI ZATARASOVÁNÍ A NIČENÍ PŘI POUŽITÍ VRTULNÍKŮ

Podplukovník Jaroslav Šebek

Úvod

V posledním období druhé světové války a hlavně pak ve válce v Koreji, objevuje se v masovém měřítku nový bojový prostředek — vrtulník, který je schopen v určité bojové situaci plnit takové úkoly, jejichž splnění by představovalo určité potíže nejen pro pozemní prostředky, nýbrž i pro letectvo.

Vedle určitých výhod má však tento prostředek i řadu nevýhod, které záleží hlavně v nevýhodném poměru mezi letovou vahou a nosností, dále v tom, že zvláštnosti aerodynamických tvarů nosného rotoru znemožňují dosahovat větší rychlosti, při čemž i praktický přístup vrtulníků je značně menší než u letounů. K tomu ještě přistupuje velká zranitelnost vrtulníků a nutné udržování speciálních nařízení pro rozmístění nákladu u některých typů vrtulníků, hlavně jednorotorových, aby nebyla ohrožena jejich stabilita za letu.

Soudobé bojové podmínky, charakterisované vysokým tempem útoku, nutností použít v největší míře manévru, a to jak časově, tak i prostorově, bez ohledu na terénní podmínky, uplatnily v plné míře dobré vlastnosti vrtulníků, při čemž jich je stále ve větší a větší míře používáno k plnění některých speciálních úkolů, pro jejichž úspěšné provedení má právě rychlost rozhodující význam.

Tak bylo použito i vrtulníků jako jednoho z možných prostředků při vytváření systému zatarasování a ničení, a to zvláště při vedení útočné operace.

Bylo by však velmi chybné dívat se na vrtulník jako na universální prostředek, který by byl schopen vyřešit všechny obtížné úkoly, poněvadž na samostatné použití vrtulníků bude mít vliv mnoho podmínek, jako je celková bojová situace, ke které především přistupuje otázka letecké nadvlády ve vzduchu, otázka terénu, povětrnost atd.

Účelem tohoto článku je rozebrat jen jeden zvláštní úkol, který mohou vrtulníky za určitých podmínek plnit, to jest provedení zatarasování a ničení.

Toto použití vrtulníků je s leteckého hlediska nejen možné, ale i velmi výhodné.

Nízko letící vrtulník je před napadením nepřátelských stíhacích letounů maskován terénem a při případném odhalení může dovedným přízemním manévrem znemožnit účinnou palbu stíhacích letounů.

V dosahu palby vlastních prostředků vojenské PVO se vrtulník může obejít bez stíhací letecké ochrany.

Při plnění úkolů v hloubce nepřátelské sestavy by však činnost vrtulníků vyžadovala jednak stíhací ochranu, jednak podporu bitevních letounů, které by umlčovaly nebo ničily nepřátelské palebné prostředky ohrožující činnost vrtulníků.

1. Názory na použití vrtulníků k zatarasování a ničení v kapitalistických armádách

Použití vrtulníků k vytváření systému zátarasů je věnována v kapitalistických státech značná pozornost, jak o tom svědčí četné studie vydané těmito státy.

Zvláště podrobně se tímto problémem zabývá podplukovník Robert B. Rigg v článku »Design for the defeat of Red armor« (Combat Forces Journal — july 1954), v němž vyhodnocuje využití vrtulníků pro zatarasování na podkladě zkušeností v Koreji.

Za základní jednotku pro převoz a případné kladení min bere vrtulník typu H-19, Sikorsky, který se do značné míry svými vlastnostmi přibližuje našemu vrtulníku MI-4.

Maximální užitečné zatížení tohoto vrtulníku je 10 osob nebo 800 kg nákladu. Jeho rychlost u země se pohybuje kolem 175 km/hod. Akční radius tohoto vrtulníku při nákladu 800 kg je 450 km.

Při vytváření systému zátarasů se počítá, že tento vrtulník převezé naráz 65 až 70 min typu M-6 nebo až 300 min typu M7-A1.

Mina M6 je těžká kovová protitanková mina a váží celkem 9 kg. Vzhledem na konstrukci této miny, jak o tom svědčí i prameny, může být tato mina i shazována z vrtulníku přímo na zem. Aktivační tlak, který ji přivádí k výbuchu, je 300 kg. 70 min M6 váží 630 kg. Zbývající váha užitečného zatížení připadá na obsluhu, která provádí shazování min na zem.

Mina M7-A1 je lehká kovová protitransportní mina a váží celkem 2,5 kg. 300 min M7-A1 představuje zatížení 750 kg. Vzhledem na aktivační tlak 110 až 180 kg a počet převážených min se zdá, že tyto miny nebudou zpravidla shazovány z vrtulníku, nýbrž budou jen převezeny a po vyložení rozloženy v terénu skupinou kladečů.

Američané počítají, že tento typ vrtulníku je schopen provést denně až tři koloběhy (délka koloběhu 135 mil, t. j. asi 200 km), při čemž může být jedním vrtulníkem převezeno až 200 protitankových min typu M6 nebo 900 min typu M7-A1.

Použití jednotlivých vrtulníků k přepravě, po případě položení (rozhození) min by mělo jen malý efektivní účinek.

Proto se pro hromadné převezení, po případě položení min počítá s použitím samostatných dopravních rot vrtulníků, po případě samostatných dopravních praporů vrtulníků, při čemž armádě mohou být přiděleny až čtyři samostatné dopravní prapory vrtulníků, sboru až jeden samostatný dopravní prapor vrtulníků a divisi samostatná rota vrtulníků.

Každá rota může být složena z 23 vrtulníků, z čehož 21 může být typu Sikorsky H-19 a tvoří vlastní dopravní jádro, a ze 2 vrtulníků typu BELL H-13, které jsou určeny hlavně jako pozorovacj.

Celková nosnost jednoho rotního vzletu je při uvedeném typu vrtulníků přibližně 170 až 190 mužů s výzbrojí nebo 15,5 až 16,5 t nákladu.

Jedna rota vrtulníků může přepravit jedním koloběhem 1600 protitankových min typu M6, třemi koloběhy až 4800 protitankových min typu M6 i s obsluhou pro položení, což při hustotě kladení 1 protitanková mina na 1 yard (91,4 cm) znamená, že může být zřízeno až 4,3 km protitankového minového pole, t. j. že v útočném pásmu pěší divise (6 km) může být tímto

materiálem zvýšena hustota systému zátarasů o 0,7, v obranném pásmu pěší divise (16 km) pak o 0,3.

Počítá se s přepravou i protitankových min typu M-15, t. j. těžkých kovových protitankových min, které váží celkem 13,6 kg. Těchto min bude vzhledem na jejich váhu převezeno méně než min M6.

Z toho vyplývá, jak značně mohou vrtulníky přispět při rychlém a včasném přísunu zatarasovacího materiálu k úspěšnému vedení obranného nebo útočného boje.

Velký význam přikládají kapitalistické státy vrtulníkům pro zřizování protitankových minových polí při střetném boji, odrážení protiztečí, a to hlavně při boji na předmostích, poněvadž přisunout včas zatarasovací materiál pozemními prostředky bude při násilném přechodu vodního toku zpravidla obtížné.

Vedle zřizování protitankových minových polí počítá se i s prováděním destrukcí mostních objektů pomocí vrtulníků, za útoku pak s obsazováním důležitých mostních objektů. Pro obsazování důležitých mostních objektů na směrech úderu svazků počítá se s menšími údernými skupinami v síle asi jedné čety.

Velký význam se v onom článku přičítá i ničení ponořených mostů, které mají být po zjištění vrtulníkem ničeny pomocí torpéd shazovaných vrtulníky.

Za velmi účinné rozrušení přeprav se pokládá i shazování plovoucích min z vrtulníků. Vrtulníků používají kapitalistické armády i k provádění průzkumu, a to jak výbušných, tak i nevýbušných zátarasů a prostorů s radioaktivním zamořením terénu. K tomuto průzkumu se používá hlavně lehkých vrtulníků, kterými bývají v poměrně krátké době určovány hranice zaminovaných prostorů.

Doporučuje se použít vrtulníků i při vyhledávání říčních nebo mořských vodních min.

2. Možnosti použití vrtulníků při zřizování minových polí

Přibližně stejným typem, jako je vrtulník H-19 Sikorsky, je i náš vrtulník typu MI-4, jehož užitečné zatížení je až 2200 kg. Akční radius vrtulníku je zhruba 430 km. Užitečné zatížení bude záviset na délce koloběhu, poněvadž délka koloběhu bude mít vliv na váhu potřebných vezených pohonných hmot.

Praktická rychlost vrtulníku se pohybuje mezi 120 až 140 km/hod. Přípustná výška visení vrtulníku je do 10 m.

Jaké jsou praktické možnosti tohoto vrtulníku při zřizování minových polí?

a) Zřizování protitankových minových polí

Využití vrtulníků pro zřizování protitankových minových polí má obzvláštní význam při vedení útočné operace. Při ní bude činnost vrtulníků zajišťována i leteckou převahou, kterou budou útočící svazky zpravidla mít.

Při vedení útočné operace bude vrtulníků zpravidla využíváno hlavně k manévru zatarasovacím materiálem při odrážení protiúderů bližších nebo dalších operačních záloh obránce.

Možnost přepravy záložního zatarasovacího materiálu přímo vzduchem do prostoru činnosti pohyblivého odřadu zatarasovacího má četné výhody, které mnohdy pro úspěšné provedení zásahu POZ mají rozhodující význam.

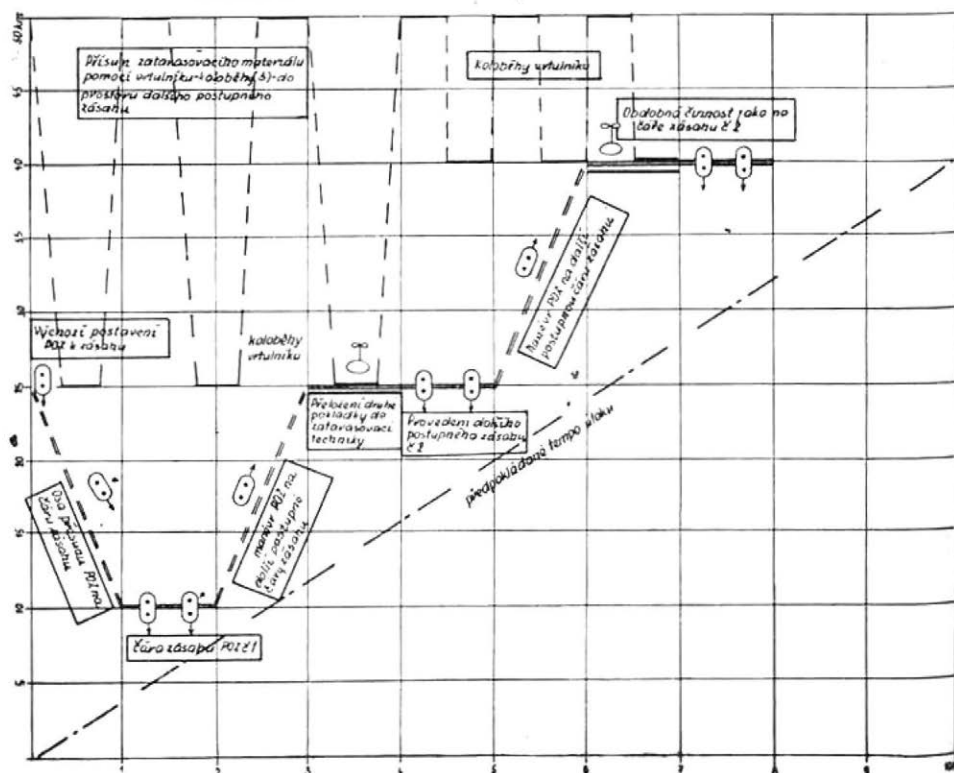
Je to určité odlehčení POZ o třetí dávku zatarasovacího materiálu, což zajišťuje jeho vyšší manévrovací schopnost; neváže přísun zatarasovacího materiálu na silniční síť; umožňuje větší manévrovací schopnost záložních dávek zatarasovacího materiálu, což zajišťuje POZ více času k provedení dalšího zásahu.

Počítáme-li, že jedna dávka při zásahu divisního POZ bude zhruba 3000 protitankových min, zpravidla PT-MI-Ka, bude pro přepravy tohoto materiálu při užitečné nosnosti uvedeného vrtulníku, která se pohybuje kolem 200 protitankových min — třeba až 15 vrtulníků MI-4. Při vedení obranného boje, kde lze do určité míry provádět při přísunu zatarasovacího materiálu koloběhy, může být tento počet snížen až o dvě třetiny.

Rovněž tak může být potřebný počet vrtulníků snížen i při vedení útočné operace, bude-li k přísunu zatarasovacího materiálu použito dvouroto-rových vrtulníků s nosností až 4,2 t.

Tohoto způsobu použití vrtulníků bude při zřizování protitankových minových polí vzhledem na takticko-technické možnosti vrtulníků zpravidla nejvíce používáno (viz schéma).

Schéma zásobování POZ pomocí vrtulníků



Jaké jsou možnosti zřizování protitankových minových polí přímo z vrtulníků?

Aby bylo možno úspěšně klást protitankové miny přímo ze vzduchu, a to ať již ohnisek min k uzavření komunikací, soutěsek nebo jiných defilé, bude nutno vyřešit ještě některé technické problémy. K nim patří vývoj kladečního zařízení, které bude moci být spuštěno z vrtulníku a pomocí něhož bude moci být provedeno položení min. Dále bude nutno vyřešit nový druh protitankové miny, kterou by bylo možno shazovat přímo z vrtulníků, při čemž by naprosto nezáleželo na poloze miny a která by snesla náraz na zem, aniž by se poškodila.

K nevýhodám patří rovněž to, že vlastní váha nejméně tří kladečů, kteří kladou miny, podstatně sníží užitečnou nosnost vrtulníku, takže vrtulník bude moci místo 200 protitankových min vzít jich jen 150—180. Mimo to musí být proveden speciální nácvik kladečů, aby odbírání min bylo prováděno souměrně tak, aby nebyla ohrožena podélná stabilita vrtulníku, poněvadž by zanedbání tohoto požadavku mohlo vést k porušení těžiště, což by mohlo mít vzápětí i havarii vrtulníku. Trvalým požadavkem bude snížení počtů obsluh, kterou se snižuje užitečná nosnost vrtulníků, a její nahrazení technickými zdokonaleními.

Další nevýhoda je v tom, že pro kladení musí být naprosto rovný terén, bez porostu a větších výškových rozdílů, poněvadž zachycení vrtulníku za terénní předměty by mohlo rovněž způsobit havarii vrtulníku.

K porušení podélné stability vrtulníku by mohlo dojít, i kdyby se pevné kladeční zařízení zachytilo za terénní předmět. Při použití kladečního zařízení z elastického materiálu je zase nebezpečí, že bude proudem vzduchu vrženo na jednu z vrtulí, což by mělo rovněž nevyhnutelně za následek havarii vrtulníku.

Jak bude vypadat kladeční zařízení pro kladení min přímo z vrtulníku, nelze v současné době přímo určit, poněvadž je to věc vývojová, avšak lze s jistotou říci již předem, že se bude svým rázem podstatně lišit od těch zařízení, kterých se používá ke kladení min z vozidel.

Uvádět neověřené teoretické úvahy není ani cílem tohoto článku, je však jisté, že bude vycházet z uvedených potřeb.

Na kladení protitankových min z vrtulníků mají do značné míry vliv i terénní podmínky. Kladení protitankových min přímo z vrtulníku bude moci být provedeno hlavně v terénu travnatém, poněvadž v prašném terénu vlivem listů rotoru při nižším letu než 30 m nastává zvíření prachu, což do značné míry ztěžuje orientaci osádky vrtulníku.

Mezi výhody tohoto způsobu kladení protitankových min patří, že tento způsob má možnost rychleji reagovat na situaci na bojišti, pokud jde o provedení manévru.

Značně složitější při tomto způsobu položení protitankových min bude provedení dohovoru součinnosti, a to hlavně s DPTZ.

V tomto případě vyvstane nutnost funkce ženijního návodčího, který by byl u velitele DPTZ a svou radiovou stanicí řídil kladení min z vrtulníků.

Budou-li vyřešeny uvedené technické problémy, bude na položení 3000 protitankových min třeba 20 vrtulníků MI-4 a až tři čet ženistů-kladečů (3 na vrtulník), z nichž dva budou provádět zpohotovování a podávání min, třetí pak obsluhu kladečního zařízení a vlastní položení min. Tento způsob kladení si vyžádá i nutná speciální organizační opatření, poněvadž zahájí-li

kladení všechny vrtulníky současně, bude na poměrně malém prostoru dlouhém 3 km soustředěno až 20 vrtulníků MI-4.

Hromadné použití vrtulníků při minování na čáře zásahu POZ vyžádá si speciální regulační a dispečerskou službu.

Další možnou variantou kladení protitankových min pomocí vrtulníků je oddělená přeprava protitankových min a skupin kladečů, které by položení těchto min provedly rojnicovým způsobem.

K provedení takového zásahu pomocí vrtulníků by bylo třeba pro převezení 3000 protitankových min 15 vrtulníků MI-4 a k převezení jednotky pro položení min (až jedné roty) 3 vrtulníků, t. j. celkem 18 vrtulníků.

Nevýhodou této varianty použití je pomalý způsob položení, a to 2 až 3 hodiny.

Mimo to velká nevýhoda je v tom, že bude-li některý z vrtulníků vzoucích jednotku, aby zřídila protitankové minové pole, vyřazen, je položení min značně ztíženo.

Další možnou variantou kladení min pomocí vrtulníků je současná přeprava minového materiálu, zatarasovací techniky a jednotky pro obsluhu zatarasovací techniky.

Této varianty může být použito jen při využití těžkých dvourotorových vrtulníků, jakým je na příklad JAK-24, jehož užitečné zatížení je větší než 4 t.

I při této variantě bude největší úsilí zaměřeno k tomu, aby bylo užitečného zatížení v co největší míře využito k přepravě zatarasovacího materiálu.

Pro tento případ by bylo nutno zkonstruovat nový typ lehkého nákladního vozidla, které by svými rozměry vyhovovalo rozměrům vykládacích dveří JAK-24 ($1,83 \times 1,3$ m) a které by svou vahou příliš nesnižovalo užitečné zatížení.

Vezmeme-li za základ, že by bylo nutno přepravit nejméně 250 protitankových min, jako základní množství min, nesmělo by toto vozidlo vzhledem na váhu min a na váhu obsluhy pro kladení i s řidičem vážit více než 1 t.

Z toho plyne, že tento způsob využití vrtulníků k minování bude málo rentabilní.

Z uvedených variant vyplývají jejich kladné i záporné stránky. Jako nejvýhodnější varianta se zdá varianta první, která plně využívá takticko-technických vlastností vrtulníku a umožňuje i rychlé zřízení protitankových minových polí.

Avšak i druhá varianta po vyřešení uvedených technických problémů bude mít velmi vážnou úlohu, a to hlavně v útočné operaci.

Velký význam může tato varianta použití vrtulníků mít obzvláště při násilném přechodu vodních toků k zabezpečení boje na předmostí, poněvadž POZ, zvláště na vyšších stupních, nebudou moci být včas zasazeny.

Rovněž tak může mít významnou úlohu při maření příprav na provedení protiúderů, kdy pomocí vrtulníků mohou být zatarasovány soutěsky a filé na cestách určených pro manévr svazků provádějících protiúder.

Velký význam mohou vrtulníky mít i při přepravě zatarasovacích a průzkumných hlídek do týlu nepřítele a při úderných akcích s cílem zmocnit se důležitých mostních přechodů.

Konečně může jich být úspěšně použito i k rychlému přísunu zatarasovacího materiálu, aby byl zabezpečen dosažený úspěch.

b) Minování vodních toků

Při vedení obranné operace může být vrtulníků rovněž použito k zaminování vodních toků, aby byly ničeny přepravní prostředky útočníka.

Při tomto způsobu zaminování vodních toků budou miny shazovány přímo z vrtulníku do vody.

Přitom se však nesmí nikdy opominout zachování těžiště vrtulníku, takže pro shazování vodních min musí být určen zvláštní pořádek.

Možnost přepravy a položení vodních min vrtulníkem jsou různé v závislosti na typu vodních min.

Výhoda použití vrtulníků k zatarasení vodních toků je v tom, že umožňuje koncentraci vodních min v prostorech možných přepravišť.

Bude-li v pásmu obrany divise útočit armádní sbor, bude přes řeku, kterou bude překračovat, zřizovat až 15 přepravišť různých typů.

K spolehlivému zaminování těchto přechodů vodními minami by bylo třeba vzhledem na střední hustoty minování vodních toků až 15 vrtulníků typu MI-4.

Z toho vyplývá určitá přednost použití vrtulníku, poněvadž má-li být provedeno rychlé a účinné zaminování vodního toku, je k tomu jinak třeba speciální jednotky a speciálního vybavení.

3. Možnosti použití vrtulníků k ničení

Kromě zřizování minových polí může být s úspěchem použito vrtulníků i k provádění ničení, a to jak při vedení obranné operace, tak i při vedení operace útočné.

Při organizaci ničení má vrtulník mimořádný význam jako prostředek zabezpečující manévry sil určených k provádění ničení.

a) Použití vrtulníků k ničení při vedení obranné operace

Vzhledem na šířky a hloubky obranných pásem a postavení a na chronický nedostatek ženijních sil při vedení obranného boje má velký význam pro zabezpečení požadované hustoty zátarasů, manévry roznětových hlídek, které po splnění svého hlavního úkolu mohou plnit ještě i úkoly doplňkové.

Po splnění svého hlavního úkolu pohybovala se roznětová hlídka k dalšímu objektu buď pěšky nebo na motocyklu s přívěsem. Rychlost přesunu měla vliv i na další možnosti použití roznětové hlídky při přípravě dalších objektů k ničení. Použije-li se vrtulníků k přesunu roznětových hlídek, mohou být časy pro přesun značně zkráceny, při čemž se tak vytvářejí reálnější možnosti k vytvoření dokonalejšího systému zátarasů v místě destrukce. Mimo to není roznětová hlídka přímo vázána na určenou cestu odchodu.

Dosavadní způsob přesunu neumožňoval roznětové hlídce vézt s sebou trhaviny potřebné k ničení dalšího objektu. Ty byly uloženy v blízkosti objektu u jednotky, která se v daném prostoru bránila. Tyto přesuny značně snižovaly časové možnosti roznětové hlídky.

Při použití vrtulníku k manévru roznětové nebo zatarasovací hlídky

může tato hlídka, bude-li v síle 1 + 2, mít stále k dispozici až 150 min, což se rovná účinku až 900 kg trhavin.

Tímto materiálem, počítáme-li na objekt 200 kg trhavin, může zničit velkými soustředěnými náložemi nejméně 4 mostní objekty nebo vytvořit 15 ohnisek min.

Počítáme-li, že na každém kilometru silnice, které by mohl útočník využít, je nutno vytvořit minimálně jeden výbušný zátaras, bylo by třeba při reálných hustotách silniční sítě v našich podmínkách, t. j. 0,5 km silnice/1 km², vyčlenit pro divisi až 10 vrtulníků. Použití vrtulníků pro manévr roznětovými hlídkami by zvýšilo možnosti těchto hlídek až trojnásobně.

Použití vrtulníků k manévru roznětovými nebo zatarasovacími hlídkami může rovněž usnadnit rychlý přesun zatarasovacích jednotek z pasivních úseků do prostoru průlomu.

Při přípravě a provádění destrukcí objektů I. a II. kategorie, t. j. objektů operačního a strategického významu, u nichž se vytváří záloha pro případné dodatečné ničení objektů rychlým způsobem, byl-li systém ničení narušen, může být s úspěchem k rychlému zásahu použito vrtulníků, které by dopravily záložní destrukční jednotku i s materiálem přímo k objektu, po případě které by umožnily v časové tísni položit nálože přímo z vrtulníku na objekt.

Z toho, co bylo uvedeno, vyplývá, že možnost použití vrtulníků k zatarasovací činnosti v obraně je mnohostranná.

b) Použití vrtulníků k ničení při vedení útočné operace

Tak jako při vedení obranné operace může být vrtulníků pro provádění destrukční činnosti použito s úspěchem i při vedení operace útočné.

Při ní bude vrtulníků použito k destrukční činnosti hlavně na cestách manévru operačních záloh nepřítele, připravujících se k provedení protiúderu, a na cestách odchodu nepřítele.

Při vedení útočné operace bude manévrovací schopnost POZ značně ochromena zaplněním silniční sítě na směru útoku.

Budou to právě vrtulníky, které budou moci bez ohledu na silniční síť dodat včas zatarasovací materiál, po případě provést zesílení dalšími zatarasovacími jednotkami právě čelních jednotek, které přijmou jako první nejsilnější úder protiúderného uskupení.

Možnosti zřízení protitankových minových polí byly rozebrány v stati 2.

Pomocí vrtulníků bude možno ochromit činnost protiúderného uskupení ještě dříve, než vejde do střetného boje. Počítáme-li, že k provedení protiúderu v síle sboru bude obránce potřebovat až 6 os, bude nutno pro každou osu vyčlenit nejméně jeden vrtulník se dvěma až třemi zatarasovacími hlídkami, které by byly schopny přehradit každou osu, a to nejméně na 3 až 6 citlivých místech, a to v prostoru, kudy musí svazky protiúderného uskupení bezpodmínečně projít.

Takovým způsobem by byly vytvořeny podmínky pro účinné ničení protiúderného uskupení ostatními prostředky.

Každý vrtulník by nesl až 3 zatarasovací hlídky, každou v síle až 1 + 2, při čemž každá z nich by měla k dispozici nejméně 30 protitankových min.

Zatarasovací hlídky by byly vysazovány blízko prostorů určené činnosti.

4. Použití vrtulníků při průzkumu výbušných záatarasů

Mimo zřizování výbušných záatarasů může být vrtulníků použito i k průzkumu výbušných i nevýbušných záatarasů. Velký význam k zrychlení tempa útoku má však průzkum již zřízených výbušných záatarasů, a to hlavně protitankových minových polí.

Dosavadní způsob zjišťování těchto polí pomocí minových hledaček nebo mechanickými prostředky je vzhledem na pohybové možnosti značně zdoluhavý. Půjde tu hlavně o zjištění rozsahu zaminování určitých prostorů, jako jsou dělostřelecká postavení, nové prostory soustředění útvarů a svazků, předvídané prostory rozmístění orgánů velení, tylů atd.

Tento způsob zjišťování pomocí vrtulníků se v kapitalistických armádách již uplatňuje.

Pomocí vrtulníků se zjišťují obrysy zaminovaných prostorů a ty se pak přímo z vrtulníků označují shazováním samostojných značek. Tento způsob ve značné míře snižuje potřebu ženijních sil na provedení tohoto závažného úkolu.

Zjišťování min pomocí vrtulníků však vyžaduje speciálního zařízení, které je třeba nejdříve vyvinout.

Vývoj prostředků k povšechnému zjišťování větších minových polí jde v některých státech po linii seismických a elektromagnetických detektorů.

Dále se vývoj zaměřuje na využití mikrovlnných frekvenčních soustav (USA) a ultrazvuku (NSR).

Princip elektromagnetických detektorů spočívá v tom, že měřením elektrického odporu zemin lze zjišťovat kovové miny v homogenních zeminách.

Ultrazvukové detektory spočívají na principu, kdy při dopadu na rozhraní dvou prostředí nastane lom ultrazvukové vlny.

U těchto detektorů používá se frekvence 20 000—30 000 c/s a lze jimi zjišťovat kovové i nekovové miny do hloubky 0,5—1 m.

Detektor se skládá z vysílací a přijímací části.

Princip mikrovlnného detektoru spočívá na frekvenční soustavě se stálou nepřerušovanou vlnou, podobně jako je tomu v radiolokaci.

Miny mohou být zjišťovány na vzdálenost 3,6 m i větší.

Rovněž tak lze pomocí vrtulníků provádět průzkum záatarasů vytvořených z chemických a radioaktivních látek, ovšem z takové výše (výše než 30 m), která by zabezpečovala, že činností rotoru vrtulníku nenastane zviření částic bojových látek, které by vniknutím do kabiny vrtulníku ohrožovaly jeho osádku.

Rovněž v tomto směru je třeba vyvinout potřebné prostředky, které by svými vlastnostmi vyhovovaly takticko-technickým vlastnostem vrtulníků. Prozatím jsou k dispozici prostředky k zjišťování radioaktivních látek z vrtulníků.

Nelze však naprosto tvrdit, že to mohou být jediné cesty a principy, z kterých by měl vývoj nových detektorů pro zjišťování protitankových minových polí, chemických i radioaktivních látek z vrtulníků vycházet.

Velký význam mají vrtulníky i při průzkumu zničených objektů na směrech postupu vlastních vojsk, poněvadž umožňují rychle, bez větších časových ztrát vyhledávat vhodné objíždky.

Z á v ě r

Použití vrtulníků k zřizování výbušných zátarasů má, jak z článku vysvítá, mnoho specifických zvláštností.

Použití vrtulníků ve značné míře zabezpečuje zvýšení možnosti manévru. Nesmí však být v žádném případě na vrtulník pohlíženo jako na prostředek, který sám o sobě je schopen vyřešit uspokojivě řadu obtížných úkolů, u nichž se teprve hledají cesty, jak je zvládnout vyhovujícím způsobem.

Vrtulník vzhledem na své dosavadní vlastnosti a na svou malou životnost má význam prostředku, který doplňuje dosud používanou bojovou techniku.

Tato technika však ve značné míře v součinnosti s ostatními prostředky usnadní a urychlí četné úkoly.

Tak pro zřízení zátarasů nebo pro manévr zátarasy bylo by vhodné divisi na směru hlavního úderu nebo odporu zesílit nejméně 15 vrtulníky s užitečnou nosností 2 t, nebo 7 až 10 vrtulníky s užitečnou nosností až 4 t.

Úspěšně však může být tohoto prostředku použito, jen bude-li toto použití vycházet nejen z reálných možností vrtulníku, ale i z platných zásad pro vedení soudobého boje.

MATERIÁLNÍ, ZDRAVOTNICKÉ A TECHNICKÉ ZABEZPEČENÍ TAKTICKÝCH VZDUŠNÝCH VÝSADKŮ V ÚTOČNÉ OPERACI ARMÁDY

Plukovník Tomáš Rýzner

K zabezpečení rychlého tempa operace bude v rámci útočné operace vševojskové armády často používáno taktických vzdušných výsadků. V soudobých podmínkách boje a operace se jejich význam zvyšuje. Použití vlastních zbraní hromadného ničení umožňuje jim plnit nové a rozsáhlejší úkoly, než tomu bylo v minulé válce, i když použití těchto zbraní nepřítelem ztěžuje přípravu a provedení výsadku.

Jako taktického vzdušného výsadku je zpravidla používáno zesíleného výsadkového nebo střeleckého praporu, který je buď přidělen veliteli armády nebo zůstává v podřízenosti velitele frontu a je ho použito ve prospěch armády.

1. Zásady bojového použití taktických vzdušných výsadků a jejich vliv na organisaci a činnost týlu

Taktických vzdušných výsadků bude zpravidla používáno k zabezpečení rychlého průlomu taktické hloubky nepřátelské obrany. Jejich hlavním úkolem bude v součinnosti s pozemním vojskem pomáhat při průlomu pásma sborových záloh nepřítele z chodu obsazením důležitého prostoru (objektu) nebo vstřícným úderem z týlu.

Kromě toho mohou plnit i další důležité úkoly (udržení mezer vzniklých v nepřátelské sestavě použitím vlastních atomových pum, obsazení důležitých komunikačních uzlů, letišť, předmostí a p.). Některé úkoly mohou plnit i před zahájením útočné operace (ničení atomových základů, skladů s municí, s chemickými a biologickými bojovými prostředky, rušení velení a týlu), aby bylo narušeno provedení nepřátelské protipřípravy a usnadněn vlastní útok. Tyto úkoly budou plnit zpravidla menší výsadky (v síle čtyř až rot).

Taktické vzdušné výsadky jsou vysazovány ve dne i v noci. Doba, po kterou mohou plnit samostatně bojový úkol v týlu nepřítele, závisí na protipatřeních nepřítele, na terénu a může trvat průměrně 4 až 6 hodin. K plnění úkolů v taktické hloubce lze použít padákového nebo smíšeného vzdušného výsadku, u kterého je část vysazována padáky a část vrtulníky, po případě za příznivých okolností i kluzáky. Tento způsob zajišťuje rychlé shromáždění po vysazení, ale je zranitelnější a vyžaduje zvýšeného letectvého zabezpečení.

Je možno očekávat, že v budoucnosti bude používáno k vzdušné přepravě menších vzdušných výsadků, zejména se speciálními úkoly, malých vrtulníků (pro 1 až 2 osoby, t. zv. aerocyklů), které se zkoušejí jak v armádě sovětské (na př. typ K-10 s rychlostí až 120 km/hod.), tak i v armádě americké. Také Polsko dosahuje na tomto poli význačných úspěchů.

Bojová činnost taktických vzdušných výsadků je prováděna za složité, rychle se měnící situace a velmi často v úplném obklíčení.

Z uvedených úkolů taktických vzdušných výsadků a způsobu jejich plnění vyplývají některé zvláštnosti organizace a činnosti týlu vzdušných výsadků:

- vzhledem k značné manévrovací schopnosti výsadku lze volit prostor soustředění dále od čáry dotyku (průměrně 50 km při dopravě vrtulníky, nejméně 150 až 200 km při dopravě letouny), což vytváří příznivé podmínky pro činnost týlu v přípravném období,
- ráz krátkodobého úderu, který má bojová činnost výsadku, umožňuje zabezpečit jej na celou dobu boje zásobami materiálních prostředků přepravenými současně s vojsky; dodatečný vzdušný přísun nebude nutný, nebude-li třeba nahradit ztráty způsobené zbraněmi hromadného ničení,
- týl vzdušného výsadku se dělí na dva sledy, z nichž první zabezpečuje boj v týlu nepřítele a druhý zůstává na vlastním území, aby zabezpečil, kdyby toho bylo třeba, dodatečný vzdušný přísun,
- ráz boje v obklíčení vyžaduje zvýšeného vlivu velitele vzdušného výsadku na týl a největší hospodárnosti při spotřebě materiálu,
- nepřetržitost a manévrový ráz boje vzdušných výsadků má za následek zvýšenou a nestejnoměrnou spotřebu munice a PHM, což vyžaduje manévr zásobami na ohrožené úseky; proto většina zásob musí být pohyblivá (u muže, na dopravních prostředcích, zpravidla ukořistěných) a na zemi mohou být jen zásoby pro obranu obsazeného prostoru přepravené podle možnosti přímo do tohoto prostoru,
- hlavním zdrojem zásobování jsou zásoby přepravené vzduchem, pomocným zdrojem zásoby získané z místních zdrojů a ukořistěné, budou-li ovšem nezávadné a bude jich možno pro krátkost doby bojové činnosti výsadku vůbec použít,
- zásoby u muže, zbraně a vozidla nutno zvýšit, neboť se zahájením boje třeba počítat ihned po vysazení a na doplňování spotřebovaných zásob nebude čas nebo to nedovolí nepřátelská činnost,
- týlové jednotky taktického vzdušného výsadku jsou rozmístěny na omezeném prostoru blíže k čáře dotyku a při obraně určeného prostoru uvnitř bojové sestavy; tím se stávají zranitelnější, neboť přibližně kruhový tvar prostoru bojové činnosti je vhodný pro použití atomové pumy nepřítelem,
- v prostoru bojové činnosti nelze předem provést týlový průzkum a je nutno provést rozmístění týlu jen podle mapy (leteckých snímků) a upřesnit ihned po vysazení,
- možnost zvýšených ztrát osob vyžaduje zesílení zdravotnického zabezpečení prostředky staršího náčelníka a v nutných případech i vzdušného odsunu raněných; ztížené podmínky odsunu raněných vyžadují poskytnutí nejnutnějšího chirurgického ošetření i dočasné hospitalisace raněných na praporním obvodu,
- technické zabezpečení je ztíženo tím, že se dílny neberou do týlu nepřítele,
- velení týlu je obtížnější, protože je týl rozdělen na dva sledy, takže nejsou k dispozici všichni týloví funkcionáři.

2. Zásoby materiálních prostředků u taktických vzdušných výsadků

Bojová činnost taktického vzdušného výsadku je po stránce materiální zabezpečována ze zásob, jejichž celková výše je určována tím velitelem (armády, frontu), který jej vysílá. Z nich určí velitel vzdušného výsadku tu část zásob, kterou je třeba podle předpokládaných norem spotřeby přepřavit současně s bojovými jednotkami.

Vzhledem na bojový úkol, způsob jeho plnění, ráz cíle a plánovanou dobu bojové činnosti v týlu nepřítele je možno počítat s těmito kalkulačnými průměrnými normami spotřeby:

V přípravném období:

- 0,1 až 0,2 p/p munice pro protiletadlové zbraně,
- do 1 náplně PHM (podle vzdálenosti míst, odkud se provádí zásobování, a podle vzdálenosti odletového letiště).

Pro zabezpečení boje:

- 1,5 p/p munice pro ruční a protiletadlové zbraně,
- do 1 p/p munice pro děla a minomety (jsou-li přepřavovány),
- do 0,25 náplně PHM, 1 konzervovaná dávka potravin.

Kromě těchto zásob ke krytí norem spotřeby je třeba přepřavit i část zásob jako nesnižitelnou zásobu (průměrně 0,2 p/p munice a 0,3 náplně PHM — těch je dostatek, neboť se přepřavuje 1,5 náplně u vozidel), které může být použito jen se svolením velitele vzdušného výsadku. Zabraňuje úplnému vyčerpání zásob a zabezpečuje tak bojovou činnost i při prodloužení plánované doby. Udržování této zásoby musí kontrolovat velitelé všech stupňů, neboť předčasná spotřeba ohrožuje samu existenci vzdušného výsadku.

Zbytek z přidělených zásob je připraven k dodatečnému přísunu během boje (při napadení nepřátelskými zbraněmi hromadného ničení vzduchem, jinak pozemním přísunem po sloučení s vlastními vojsky). Tyto zásoby jsou uloženy buď na výsadkové základně (při dopravě letouny) nebo ve skladech armády (frontu), je-li plánováno použití vrtulníků, po případě naloženy na dopravních prostředcích výsadku (při pozemním přísunu). V tomto případě mohou být začleněny do sestavy těch pozemních vojsk, jejichž spojení se vzdušným výsadkem je nejdříve předvídáno (na př. do týlu před-sunutého odřadu).

Vzhledem k tomu, že munice do ručních zbraní a konzervovaná dávka potravin je u muže a PHM u vozidel, mohou být tyto zásoby zničeny jen při současném vyřazení muže nebo vozidla. Proto musí být v zásobách připravených pro přísun za boje hlavně munice do děl, minometů a protiletadlových zbraní. Výše těchto zásob se může pohybovat kolem 0,5 p/p munice (průměrně pro prapor 5 t). K jejich zabalení je třeba 50 zásobníků typu PDMM a k jejich vzdušné přepravě 5 vrtulníků typu MI-4 nebo 3 dopravních letounů Il-12.

Potřeba materiálních prostředků je kryta především z pohyblivých zásob jednotky (útvary) použité jako taktický vzdušný výsadek, které jsou podle potřeby doplněny ze skladů útvaru (svazku), jehož součástí výsadek je, nebo ze skladů armády (frontu).

Rozložení zásob přepravovaných do týlu nepřítele se řídí bojovým úkolem výsadku a způsobem jeho plnění. Vzhledem k možnosti zahájení boje ihned po vysazení je nutné zvýšit zásoby u muže (1 až 1,5 p/p munice do ručních zbraní, 1 ndp) a u zbraně (do 1 p/p munice do děl a minometů, 1,5 p/p do protiletadlových zbraní). Zásoby PHM u vozidla jsou dostatečné. Zbývající zásoby jsou v dělostřeleckém skladu (na vozidlech) výsadkového praporu nebo v bojové výdejně střeleckého praporu.

Takové rozložení zásob je výhodné i s hlediska ochrany proti zbraním hromadného ničení, neboť je nelze zničit jedním zásahem.

K materiálnímu zabezpečení výsadku lze využít i prostředků získaných z místních zdrojů, neboť nepřítel na vlastním území je nebude pravděpodobně zamořovat. Půjde hlavně o dopravní prostředky všech druhů, kterých je možno použít k dopravě i ke spojení. Potravin a vody může být použito jen po přezkoušení jejich nezávadnosti, pokud to pro krátkost boje vůbec lze brát v úvahu.

Stejně je tomu i při využívání kořistního materiálu, kde jde hlavně o zbraně, munici, PHM a dopravní prostředky. Předpokladem jejich účelného využití je znalost obsluhy zbraní a vozidel nepřítele všemi příslušníky vzdušného výsadku.

3. Činnost týlu taktického vzdušného výsadku v přípravném období

Provedení výsadku vyžaduje pečlivé organisace, kterou provádí velitel vysílající výsadek a štáb tohoto velitele. Přímým vykonavatelem je velitel výsadku, který za pomoci velitele útvaru (svazku), k němuž jednotka tvořící výsadek patří, organisuje přípravu až do nasednutí do leteckých dopravních prostředků a je za ni plně odpovědný.

Úkolem týlu v přípravném období je soustředění materiálních prostředků k zabezpečení výsadku, příprava osob a materiálu, zdravotnické a technické zabezpečení do odletu a organisace týlu pro činnost v týlu nepřítele. Místa, z nichž je prováděno zásobování, jsou určována podle vzdálenosti prostoru soustředění výsadku. Tento prostor může podle druhu leteckých dopravních prostředků, použitých k přepravě výsadku, být v různé vzdálenosti od čáry dotyku (do 50 km při použití vrtulníků, 150 až 200 km při použití letounů). Podle toho je možno zásobovat výsadek ze skladů frontu, armády, jejich čelních oddělení nebo z vykládacích stanic v týlovém prostoru frontu (armády).

V prostoru soustředění se provádí příprava osob (lékařské prohlídky, nácvik) a materiálu k vzdušné přepravě (skládání padáků, balení do zásobníků, jejich označení podle druhu materiálu i pro noc k snadnějšímu nalezení). Z přidělených zásob je účelné přisunout do prostoru soustředění jen část na doplnění pohyblivých zásob a na spotřebu do odletu a zbytek přisunout přímo na výsadkovou základnu (po případě ponechat v armádních [frontových] skladech při plánovaném zásobování vrtulníky).

Vzhledem na poměrně krátkou dobu bojové činnosti taktického vzdušného výsadku a na obtížné provádění vzdušného přisunu během boje je účelné tu část zásob, která nemůže být přepravena současně s vojsky, zařadit na dopravních prostředcích výsadku (útvaru nebo svazku, jehož je součástí) za předsunutý odřad vševojskového svazku, který má první proniknout do prostoru vysazení. Kromě toho je třeba mít u frontu (armády)

připraveny zásoby k vzdušnému přísunu pro případ, že by k plánovanému sloučení nedošlo.

Při větší vzdálenosti prostoru soustředění od odletového letiště, než lze překonat za jednu noc, provádí výsadek postupně přesun do vyčkávacích prostorů (1 až 2 dny před odletem) a do výchozího prostoru pro nasednutí (4 až 6 hodin před odletem). Před zahájením přesunu se vydává muži munice a potraviny, které má mít v boji u sebe. Je povinností velitelů všech stupňů, aby přezkoušeli úplnost výstroje, výzbroje, zabalení materiálu a vybavení osob materiálními prostředky. Při použití vrtulníků může být proveden odlet přímo z prostoru soustředění nebo z jeho blízkosti.

Zásoby materiálních prostředků se přepravují do týlu nepřítele společně s osobami (jsou nesený), v zásobnících, se zbraněmi, na vozidlech (PHM) a teprve zbývající materiál se nakládá do leteckých dopravních prostředků zvláště určených pro potřebu týlu.

K zabezpečení bojové činnosti v týlu nepřítele i případného vzdušného přísunu během boje nebo pozemního přísunu po sloučení s vlastními vojsky dělí se týl vzdušného výsadku na dva sledy. Jejich složení určuje velitel výsadku. Tak u výsadkového praporu mohou být do prvního sledu zařazeni hlavní týloví funkcionáři (zástupce velitele pro zásobování, starší lékař, náčelník zásobování intendantním a výsadkovým materiálem, podle potřeby i náčelník proviantního zásobování) a nejnútnejší týlové jednotky (zdravotnická četa, část personálu dělostřelecké dílny a automobilní dílny s nástroji a náhradními součástkami, podle potřeby část dělostřeleckého skladu).

Kromě toho je do sestavy výsadku zařazena pomocná skupina a podle potřeby i skupina pro odsun raněných (nejsou-li přepravováni odsunové prostředky). Tyto skupiny určuje velitel vzdušného výsadku z počtu své jednotky (útvary).

Druhý sled týlu výsadkového praporu se skládá ze zbývajících týlových jednotek (sklady, dílny, polní kuchyně, vozidla) a ze všech příslušníků vzdušného výsadku, kteří nebyli zařazeni do prvního sledu. Je rozmístěn na výsadkové základně v prostoru určeného letiště (při plánovaném zásobování shazováním z letounů) nebo zůstává v prostoru soustředění (při přepravě vrtulníky). Po sloučení s vlastními vojsky přesune se do určeného prostoru.

Podle obdobných zásad se rozdělí i týl střeleckého praporu určeného jako taktický vzdušný výsadek (do prvního sledu na př. velitel zásobovací čety, praporeční obvaziště, část zásob, část personálu automobilní dílny).

4. Materiální zabezpečení bojové činnosti taktického vzdušného výsadku v týlu nepřítele

Taktický vzdušný výsadek je zpravidla vysazován z jednoho odletového letiště. Ke zkrácení doby odletu je účelné nakládat materiál z nákladních aut přímo do letounů. K naložení jednoho letounu je třeba průměrně 4 až 6 osob po 15 až 20 minut. K udržování pořádku na odletovém letišti je určována pořádková služba péči letištního praporu. Přepravované jednotky se řídí pokyny leteckých orgánů od zahájení nakládání až do vysazení. V soudobých podmínkách boje může potřeba vzdušné přepravy nastat i ná-

hle u kterékoli jednotky. Proto je nutné, aby každý voják byl vycvičen ve vzdušné přepravě.

Činnost týlu po vysazení se řídí způsobem bojové činnosti výsadku. Je-li ihned zahájen boj, použije se zbraní a munice vybalených ze zásobníků přímo na místě jejich shozu. Úklid přistávací plochy provádí pomocná skupina. Vyložení vrtulníků (po případě i kluzáků, bylo-li jich použito) provádí obsluha zbraní (řidiči vozidel) za pomoci osádek leteckých dopravních prostředků na místě přistání. Další soustředění zásob provádí pomocná skupina do míst určených zástupcem velitele pro zásobování (u výsadkového praporu) nebo náčelníkem štábu střeleckého praporu.

Není-li ihned po vysazení zahájen boj, shromáždí pomocná skupina za pomoci příslušníků výsadku zásobníky, po případě vyloží letecké dopravní prostředky. Materiální prostředky se naloží na dopravní prostředky (tažná vozidla zbraní), byly-li přepraveny, nebo je přenáší pomocná skupina. Tato skupina je pak umístěna v blízkosti velitele výsadku pro rychlé doplnění spotřebovaného materiálu. Je-li prostor vysazení totožný s prostorem bojové činnosti, může být materiál složen i na zemi. Vždy musí být organizováno jeho střežení a kruhová obrana.

Týl plní své úkoly za ztížených podmínek (v neznámém a velmi omezeném prostoru), pod stálým pozorováním i palbou nepřítele, bez přímého pozemního styku s vlastním týlem. Přisun i odsun za boje lze provádět jen vzdušnou cestou.

Při vysazení mimo cíl při postupu k obsazení určeného prostoru provádí se zásobování ze zásob, které jsou u muže a zbraně. Týlové jednotky se nerozvinují a postupují ihned za bojovými jednotkami, aby nebyly odríznuty, po případě jsou přímo v bojové sestavě.

Při útoku na určený prostor (objekt) nebo při vstřícném útoku v součinnosti s vlastními jednotkami se rozvine podle potřeby praporní obvaziště, po případě i bojová výdejna praporu.

Při obraně obsazeného prostoru je organizace a činnost týlu obdobná jako při boji v obklíčení. Týlové jednotky praporu jsou rozvinuty (praporní obvaziště a bojová výdejna, jsou-li pro ni zásoby). Vzhledem k omezenému prostoru (u praporu průměrně 3×3 km i méně) je praporní obvaziště do 1 km a bojová výdejna do 1,5 až 2 km od čáry dotyku. Materiální zabezpečení v prostoru bojové činnosti se provádí ze zásob, které byly přepraveny současně s vojsky, a jen v omezeném rozsahu lze využít místních zdrojů a kořisti.

Vzhledem ke krátké době boje taktického vzdušného výsadku bude vzdušný prisun prováděn jen výjimečně, když půjde o zachování bojové schopnosti výsadku. Za výhodný způsob prisunu lze pokládat shazování pomocí padáků (po případě bez padáků) nebo použití vrtulníků, budou-li vytvořeny podmínky pro jejich přistání. V budoucnosti lze očekávat, že bude možno k prisunu důležitého materiálu v menších množstvích (na př. léků) použít již uvedených malých vrtulníků. Zásady provedení vzdušného prisunu jsou dostatečně známy. Velitel výsadku předkládá žádanku na vzdušný prisun pomocí radia tomu veliteli, který jej vyslal, po případě tento velitel z vlastního popudu nařídí prisun, není-li spojení.

Přejímání zásob se provádí za ztížených podmínek (omezený prostor, blízkost fronty, během bojové činnosti). Jeho organizace je povinností velitele výsadku a jeho štábu, který musí určit potřebné síly a prostředky pro

přijímání zásob i ochranu prostoru převzetí. Sběr shozených zásob (po případě vyložení vrtulníků) a jejich rozdělení provádí pomocná skupina (25 až 30 osob). Ochranu prostoru převzetí provádí zajišťovací skupina (15 až 20 osob), určená náčelníkem štábu z počtu výsadků. Přisunutých zásob je použito ihned po vybalení (vyložení) k zabezpečení boje.

5. Zvláštnosti zdravotnického zabezpečení boje taktického vzdušného výsadku

Bojová činnost taktického vzdušného výsadku může mít ráz boje v menších skupinách nebo i jednotlivě. Také podmínky odsunu raněných jsou ztížené nebo dočasně nemožné. Proto je nutné, aby všichni příslušníci výsadku byli dobře vycvičení ve svépomoci, v poskytování první pomoci i v odsunu raněných a byla zvýšena výbava zdravotnickým materiálem jednotlivce (dva kapesní obvazy, individuální protichemický balíček, injekční stříkačka s atropinovými a morfiiovými injekcemi, tabletky pro chemickou úpravu vody). Také sběrači raněných a zdravotníci instruktoři mají mít větší množství obvazového materiálu a mají být vybaveni prostředky pro první pomoc.

Zdravotnické zabezpečení v prostoru soustředění a při přesunu na odletové letiště se provádí podle všeobecně platných zásad s plným využitím všech zdravotnických zařízení, která jsou v blízkosti (frontu, armády, letištěního praporu).

V prostoru bojové činnosti je zdravotnické zabezpečení organisováno podle druhu boje. Sběr osob raněných při seskoku provede ihned po vysazení lékař praporu s pomocnou skupinou nebo k tomu zvlášť určenou skupinou. Odsun raněných končí na praporním obvazišti. Další odsun během boje je možný jen vzdušnou cestou (vrtulníky), což vzhledem ke krátké době boje výsadku bude jen ve výjimečných případech. Zpravidla se odsun raněných uskuteční až při sloučení s vlastními vojsky. Proto je třeba provádět v prostoru bojové činnosti i nejnutnější chirurgické ošetření a dočasnou hospitalisaci. Za tím účelem je nutno zesílit praporní obvaziště (1 až 2 chirurgickými brigádami).

Pro zdravotnický odsun vzdušnou cestou třeba vždy vyhledat potřebné přistávací plochy.

Úkoly zdravotnické služby jsou těžké a vyžadují pomoci a plné podpory velitelů všech stupňů i týlových funkcionářů (určení nosičů raněných, využití vrtulníků po jejich vyložení k odsunu raněných a p.). Je třeba zabezpečit v tomto směru potřebnou pomoc též od prvních pozemních jednotek, které se sloučí s výsadkem.

6. Technické zabezpečení boje vzdušného výsadku

Úkoly technického zabezpečení boje vzdušného výsadku jsou obdobné jako u jednotek a útvarů vševojskových svazků. Hlavní důraz je třeba položit na přípravné období, kdy v prostoru soustředění je třeba provést opravy bojové techniky a dopravních vozidel (jestliže se přepravují do prostoru vysazení) tak, aby nebylo nutno provádět opravy během boje, neboť k tomu nebude ani času, ani prostředků.

Dílny se do týlu nepřítele nepřepravují. Podle potřeby se vysílá část personálu dělostřelecké a automobilní dílny s potřebnými nástroji a náhradními díly, které se nejčastěji poškozuji. Provádí se jen běžné opravy ručními nástroji, a to na místě poškození nebo v jeho blízkosti v chráněném prostoru. K tomu lze použít i součástek zbraní a vozidel, která nelze opravit na místě.

Shromáždění poškozené bojové techniky a nepojízdných vozidel provádí dílenský personál a pomocná skupina do skrytých míst. Jejich odsun je možno uskutečnit až po sloučení výsadku s vlastními vojsky, a to do shromaždiště porouchaných vozidel vševojskového svazku, který pronikl do prostoru vysazení, nebo do shromaždiště porouchaných vozidel armády, v jejímž pásmu výsadek bojuje.

7. Ochrana a obrana týlu vzdušného výsadku

Týl vzdušného výsadku je chráněn sestavou výsadku a jen přímou ochranu provádí vlastními prostředky. V prostoru soustředění může být napaden společně s bojovými jednotkami všemi druhy zbraní hromadného ničení i záškodníky. Proto je velmi důležitým úkolem utajit přípravu k vysazení. Ženíjní vybudování prostoru týlu bude možno provést jen v nejnutnějším rozsahu, a proto je nutno využít v plné míře přirozených ochranných vlastností terénu, umělých objektů, provádět rozptýlené rozmisťování, maskování a využít zřízených již úkrytů.

Za přesunu na odletové letiště je nejlepší ochranou dokonalý průzkum všech druhů a co největší zkrácení pobytu na letišti za plného využití ochranných opatření letištního praporu.

V prostoru bojové činnosti je nutno podle možnosti a způsobu boje využít již zřízených objektů, terénu a budovat nejnutnější okopy pro osoby, obvazíště i zásoby.

Odstranění následků použití zbraní hromadného ničení je ztížené, neboť celý prostor bojové činnosti může být zamořen, a to především bojovými radioaktivními a otravnými látkami. Proto bude možno při nepřerušené bojové činnosti provést jen částečnou hygienickou očistu a deaktivaci materiálu z prostředků, které má každý příslušník výsadku u sebe. Materiální prostředky nezbytné k udržení bojeschopnosti výsadku budou doplněny vzdušnou cestou.

8. Velení týlu taktického vzdušného výsadku

Uvedené zvláštnosti bojové i týlové činnosti taktického vzdušného výsadku se odrážejí i ve velení týlu, při němž se zúčastní i funkcionáři frontu a armády, kteří provádějí a zabezpečují vzdušný přesun výsadku do týlu nepřítele.

Velitel výsadku uplatňuje svůj vliv na velení týlu ve větším měřítku vzhledem k omezeným materiálním prostředkům a rychle se měnící situaci. Velitel výsadku musí znát dobře chod týlu, poněvadž bude často třeba jeho zásahu ve prospěch týlu. Zejména je nutno, aby prováděl kontrolu nařízených norem spotřeby, nesnižitelných zásob a celkové úspěšnosti při spotřebě přidělených materiálních prostředků.

Postup při velení týlu je obdobný jako u jednotky (útvaru) vševojskového svazku s přihlédnutím ke zvláštnostem boje v týlu nepřítele a k nutnosti utajit provedení výsadku.

Velitel výsadku se ve svých pokynech pro materiální zabezpečení zaměří na řešení hlavních otázek, jako jsou

- množství a učlenění zásob, které bere výsadek s sebou a které zůstávají na výsadečném základně (ve skladech armády nebo frontu),
- složení prvního a druhého sledu týlu,
- organizace přísunu pozemními, po případě i leteckými dopravními prostředky,
- síla a složení pomocné skupiny,
- vybavení příslušníků výsadku výstrojem a materiálem,
- způsob zdravotnického a technického zabezpečení.

Hlavní podmínkou úspěchu boje vzdušného výsadku je správně a podrobně provedená součinnost po stránce taktické i týlové. Proto se zástupce velitele pro zásobování výsadečného praporu zúčastní organizace součinnosti s operačním štábem, aby sám znal plánovaný průběh boje a naopak seznámil všechny účastníky součinnosti se způsobem týlového zabezpečení.

Kromě toho se sám zúčastní organizace **týlové součinnosti**, kterou řídí náčelník týlu armády (frontu). Přitom se upřesňují otázky materiálního, zdravotnického a technického zabezpečení mezi týlem armády, pozemními vševojskovými svazky (zejména způsob doplnění při sloučení) i letištním praporem obsluhujícím odletové letiště. Na základě toho pak seznámí podřízené týlové orgány s plánovanou činností týlu po vysazení.

Mimo zpracování vlastních týlových dokumentů (týlového rozkazu a pracovní mapy jako plánu organizace týlu a materiálního zabezpečení) zúčastní se zástupce velitele pro zásobování výsadečného praporu i zpracování vševojskových dokumentů (kalendářní plán přípravy výsadku, rozpočet pro vysazení, tabulka provedení výsadku, plán nasednutí a naložení) a doplňuje je po stránce týlové.

Během boje je u velitele výsadku a podle jeho pokynů řídí činnost týlu krátkými rozkazy davanými rádiem nebo osobně podřízeným týlovým orgánům.

9. Sloučení taktického vzdušného výsadku s vlastními vojsky

Úkolem týlu vzdušného výsadku při sloučení s vlastními vojsky je zjednat styk s týlem vševojskového svazku, který pronikl do prostoru vysazení, k doplnění spotřebovaných zásob. Toto doplnění je možno provést buď z vlastních zásob vševojskového svazku nebo ze zásob výsadku, které byly zařazeny do sestavy vševojskového svazku.

Kromě toho nutno využít zdravotnických zařízení vševojskového svazku nebo armády (CHPPN) k odsunu raněných a k uvolnění obvažiště výsadku. Poškozená bojová technika a nepojízdná vozidla se odevzdají do shromaždiště porouchaných vozidel svazku nebo armády.

Při pokračování boje vzdušného výsadku společně s vševojskovým svazkem podřizuje se velitel výsadku veliteli svazku. Ten je povinen poskytnout výsadku potřebnou pomoc po všech stránkách. Další zásobování výsadku se

provádí ze skladů vševojskového svazku nebo z míst určených armádou nebo frontem.

Končí-li sloučením s vlastními vojsky bojová činnost výsadku, přesune se podle rozkazu velitele armády (frontu) do určeného prostoru, kam se také přesune druhý sled týlu. Taktický vzdušný výsadek se sloučí s vlastním svazkem (útvarem) nebo se připravuje k plnění dalšího úkolu.

Z á v ě r

Výstavbě vzdušných výsadků se věnuje v současné době velká pozornost ve všech armádách, a lze proto soudit, že v případné příští válce dojde k jejich použití v mnohem větším měřítku, než tomu bylo v minulé válce. Je proto třeba, aby se nejen týloví funkcionáři, ale i velitelé všech stupňů zabývali otázkami týlového zabezpečení vzdušných výsadků, neboť jejich správné vyřešení je jednou z hlavních podmínek úspěchu použití vzdušných výsadků. Přispět k řešení těchto otázek je účelem tohoto článku.

OPERAČNÍ A BOJOVÁ PŘÍPRAVA

OTÁZKY LETECTVA PŘI ZPRACOVÁVÁNÍ A PROVÁDĚNÍ TAKTICKÝCH CVIČENÍ VŠEVOJSKOVÝMI ŠTÁBY

Podplukovník Štefan Galbavý

Při zpracovávání a provádění taktických cvičení u vševojskových štábů se vyskytují různé názory na náplň otázek letectva. Jedni zastávají názor, že ve vševojskových cvičeních není třeba rozpracovávat letecké otázky, jiní zase jsou jen pro všeobecné zpracování otázek letectva. Takovéto názory pokládám za nesprávné, a proto se chci ve svém příspěvku zmínit o některých zásadních leteckých otázkách, které by podle mého názoru neměly chybět v žádném vševojskovém taktickém cvičení počínaje útvarem a výše.

Vedení boje (operace) si nelze v soudobých podmínkách představit bez účasti letectva. Takticko-technické vlastnosti nové letecké techniky umožňují působit letectvu a bezpilotním prostředkům vzdušného napadení do značných vzdáleností, za každého počasí, rychle přenášet údery z jednoho směru na druhý, provádět soustředěné údery a p. Nukleární zbraně použité letectvem a bezpilotními prostředky mnohonásobně zvyšují účinnost úderů ze vzduchu proti úderům prováděným za použití klasických zbraní. Chemické prostředky používané letectvem zvyšují účinek na živou sílu a ztěžují manévr vojsk. Vzhledem k zvyšování počtu vzdušných sil u všech armád v budoucnu třeba počítat s větší nasyceností těchto prostředků ve vzdušném prostoru nad bojištěm a v týlu. To bude mít za následek, že i množství vzdušných prostředků, které budou působit proti pozemnímu vojsku na bojišti a v týlu, bude větší, než tomu bylo v druhé světové válce.

Pozemní vojsko bude ohrožováno ze vzduchu již při svém formování, soustřeďování v prostorech soustředění, za pobytu ve vyčkávacích prostorech nebo ve výchozím položení, jakož i za přesunů do těchto prostorů.

V průběhu útoku našeho pozemního vojska bude živá síla a bojová technika ohrožována kromě prostředků pozemního vojska i nepřátelskými vzdušnými prostředky. Použití nepřátelských vzdušných prostředků bude zaměřeno hlavně k zmaření vyražení útoku a po vyražení k jeho zastavení. Z toho lze usoudit, že cíli nepřátelských vzdušných úderů budou hlavně vojska, tanky, dělostřelectvo a letectvo.

V obranném boji našeho pozemního vojska bude činnost nepřátelských vzdušných sil zaměřena hlavně na ničení palebných prostředků, tanků a záloh.

Činnost vlastního a nepřátelského letectva bude do značné míry mít vliv na splnění úkolů pozemních svazků jak v útočném, tak i v obranném boji. Proto je třeba, aby se vševojskové štáby zabývaly těmi otázkami letectva, které mají vliv na průběh boje (operace) pozemního vojska. Kterými otázkami a v jakém rozsahu se mají zabývat vševojskové štáby, je předmětem tohoto příspěvku.

Při posuzování významu letectva v soudobém boji je třeba připomenout slova nejpovolnějšího činitele v otázkách vojenských, maršála Žukova, který na XX. sjezdu KSSS mezi jiným řekl, že...

- »válka se bude vyznačovat hromadným použitím letectva, raketových zbraní různých typů a různých prostředků obrovské ničivé síly, jakou jsou atomové, thermonukleární, chemické a bakteriologické zbraně,
- bez silných pozemních vojsk, bez strategického dálkového a frontového letectva, bez moderního válečného loďstva a bez dobře organizované součinnosti všech těchto druhů vojsk nelze úspěšně vést moderní válku,
- v ozbrojených silách se značně zvětšil podíl vojenského letectva a vojsk PVO,
- je nutno nadále včas nalézat nejúčelnější způsoby a formy ozbrojeného boje, všestranně zkoumat a zavádět do výcviku nové věci s přihlédnutím k dalšímu vědeckému a technickému pokroku, k novým bojovým prostředkům a vojenské technice«.

Z těchto tak závažných a výstižných slov lze soudit na perspektivu použití vzdušných sil v soudobých podmínkách, jakož i nutnost dokonalé organizace součinnosti letectva s pozemním vojskem. Dosažení dobré, organizované součinnosti letectva s pozemním vojskem je možné jen tehdy, když se názory funkcionářů vševojskových štábů na otázky letectva budou opírat o znalosti možnosti letectva a jeho taktického použití a otázkami součinnosti se budou zabývat intenzivněji.

Vševojsková cvičení se podrobně zabývají pozemní situací odpovídající určeným učebním úkolům. Při tom by však neměly chybět údaje o činnosti nepřátelského i vlastního letectva, nýbrž naopak by měly doplňovat každou procvičovanou pozemní situaci. Součinnost letectva s pozemním vojskem je nutno probírat při provádění taktických cvičení vševojskovými štáby. Jako podklady k součinnosti mohou být hlavní letecké otázky:

1. Vzdušná situace.
2. Letecká podpora.
3. Ochrana pozemního vojska proti vzdušnému napadení.
4. Zabezpečení součinnosti letectva s pozemním vojskem.

K 1. **Vzdušná situace** obsahuje souhrn bojové činnosti našeho a nepřátelského letectva a bezpilotních prostředků vzdušného napadení používaných vzdušnými silami, stav nadvlády ve vzduchu a vliv činnosti letectva obou stran na plnění úkolů pozemního vojska.

Bojovou činností nepřátelského letectva je třeba se zabývat u každého jednotlivého druhu letectva zvlášť. Vševojskovému veliteli, který se rozhoduje, a štábu, který připravuje prvky rozhodnutí, má být známa činnost nepřátelského bombardovacího letectva, bombardovacích stíhačích letounů, stíhacího a průzkumného letectva.

U jednotlivých druhů letectva jde hlavně o tyto otázky:

a) Bombardovací letectvo

Na jaké objekty provádělo bombardovací letectvo údery, z jakých výšek, jakým způsobem a jakou metodou provádí bombardování, jakých druhů

ničivých prostředků použil nepřítel při bombardování. Zda bylo použito nových typů bombardovacích letounů a jaká jsou jejich takticko-technická data. Jakou činnost provádí bombardovací letectvo v noci.

Z rozboru uvedených otázek mají vyplynout pro velitele a štáb určité závěry na danou konkrétní situaci, které pak je třeba uplatnit při vydávání pokynů a dílčích rozkazů podřízeným.

Na příklad, když nepřátelské bombardovací letectvo provádělo údery na komunikační uzly, mosty a na přesuny v místech, kde nelze provést rozptýlení, vyplynou z toho pro velitele a štáb závěry:

- že při přesunech třeba počítat s objížděním velikých komunikačních uzlů (jsou-li na osách přesunu);
- i když na směru postupu jsou neporušené mosty přes vodní toky, třeba mít připravena přepraviště nebo volit jiná místa přechodu;
- přesuny volit po komunikacích, které mají nejméně citlivých míst. a p.

Když jsou vedeny bombardovací údery na vojska v soustředění, třeba více rozptýlit útvary a provést všechna opatření k snížení zranitelnosti vojsk.

Z výšky bombardování je možné usoudit, kterými protiletadlovými prostředky může být proti letounům účinně působeno. Dá se rovněž odhadnout přibližné místo dopadu pum, by-li pozorován jejich shoz.

Jako ničivých prostředků může bombardovací letectvo použít atomových, vodíkových, tříštivých, trhavých, protitankových, protimostových, zápalných, chemických a jiných pum. Dále může použít různých biologických prostředků. Na základě zjištění, kterých ničivých prostředků použilo bombardovací letectvo, může štáb organisovat protipatření, na příklad protichemickou, protipožární ochranu, ženíjní a jiná opatření.

Znalost takticko-technických dat používaných bombardovacích letounů dává přehled o možnostech napadení, hlavně pokud jde o únosnost, možnost nesení atomové pumy a p.

Při noční činnosti třeba si všimnout, zda bombardování je prováděno jednotlivými letouny nebo malými skupinami, zda je objekt činnosti osvětlován nebo je-li bombardování prováděno bez osvětlení. Z této činnosti vyplývá pro velitele a štáb nutnost stále kontrolovat nařízení o utajení a maskování. Při přesunech kalkulovat s delší dobou přesunu (zdržení pro nálety). Úkony nařízené při leteckém poplachu je nutné provádět při letu nepřátelských bombardovacích letounů, i když letouny neosvětlují prostor činnosti.

b) Bombardovací stíhací letouny

U bombardovacích stíhacích letounů si kromě objektů činnosti všímáme hlavně toho, v jakých skupinách provádějí útoky a z jakých výšek útočí. Proti těmto letounům je třeba počítat s použitím i pěchotních zbraní v rámci PVO, protože bombardovací stíhací letouny provádějí vybírání ze střemhlavého letu zpravidla ve výšce v jejich účinném dostřelu. Ostatní otázky jsou stejné jako u bombardovacího letectva s tím rozdílem, že bombardovacích stíhacích letounů bude použito hlavně proti cílům na bojišti nebo v taktické hloubce a bombardovacího letectva hlavně v operační hloubce.

c) Stíhací letectvo

U stíhacího letectva sledujeme, zda neprovádí hlídkování nad určitými prostory, což by ukazovalo na přítomnost nepřátelského pozemního vojska

a bojové techniky nebo na přesuny bojové techniky a vojsk. Na tyto prostory je pak nutné zaměřit průzkum. Dále sledujeme, zda není stíhacího letectva použito proti pozemním cílům na bojišti v rámci zesílení činnosti bombardovacích letounů.

d) Průzkumné letectvo

U průzkumného letectva především sledujeme, na kterých směrech je prováděn vzdušný průzkum, zda je z těchto směrů možné provádět fotografování prostoru rozmístění našich vojsk nebo pochodových os nebo získávat zprávy radiotechnickými prostředky.

Co se týká vlastního letectva, musíme se seznámit s úkoly, které plní ve prospěch našich vojsk, zda má nadvládu ve vzduchu nebo probíhá-li boj o její získávání.

Prvky vzdušné situace tu naznačené mají být uvedeny již v námětu, aby si cvičící mohli připravit závěry. Na stupni svazek nebo útvar je v námětu zpravidla uváděna samostatná stať »Vzdušná situace« nebo jsou prvky vzdušné situace zahrnuty do všeobecné situace. Na stupni armáda jsou mimo stať »Vzdušná situace«, kde je rozvedena hlavně činnost nepřátelského letectva, ještě přílohy k námětu, kde je rozvedeno rozmístění a činnost vlastního letectva a kde jsou i jiné údaje potřebné k uvedení do vzdušné situace.

V průběhu vedení boje se mají velitelé svazků (útvárů) a jejich štáby zajímat, zda nebylo použito nových typů nepřátelských letounů a zda nebyla změněna taktika použití letectva, a podávat o tom zprávy starším náčelníkům tak, aby s poznatky byly seznámeny vlastní prostředky PVO i vojska.

Rozsah údajů o vlastním letectvu je třeba volit podle stupně, na kterém cvičení probíhá, aby mohla být prováděna náležitá opatření. Je nesporné, že při výhodné situaci našeho letectva bude třeba volit jiná opatření než při situaci nevýhodné, protože se musí nutně očekávat zvýšené úsilí letectva nepřítele a naopak. Pozemní situace, bojové sestavy, organizace boje a jiná opatření budou vypadat docela jinak, když naše letectvo již nadvládu ve vzduchu získalo, a jinak, když ji naše letectvo teprve dobývá nebo dokonce když nadvláda ve vzduchu je na straně nepřítele. Situace vlastního letectva a jeho takticko-technická data musí kromě toho dát cvičícímu veliteli, štábu nebo vojskům přehled o možnostech letectva, které musí uvážit, než bude klást na letectvo požadavky. Bude to právě pozemní velitel, který bude nařizovat zásah podpůrného letectva nebo žádat o tento zásah svého nadřízeného velitele. Ze zhodnocení celkové situace vlastního letectva (rozmístění, složení, vzdálenost letišť od předního okraje atd.) a jeho takticko-technických dat (rychlost, únosnost pum, množství munice atd.) musí být jasné,

- jakou dobu bude letectvo potřebovat k provedení zásahu od okamžiku výzvy;
- jaké objekty nepřítele a jakými silami bude letectvo schopno umlčet nebo zničit atd.

V průběhu cvičení a při vedení boje musí být řídicím cvičení nahrávána zároveň s pozemní situací i vzdušná situace, aby to odpovídalo podmínkám soudobého boje. Cvičící musí být učeni rychle reagovat na změny

nastalé v pozemní situaci vlivem zásahu nepřátelského letectva. Řídící cvičení by měl vyžadovat od cvičících zhodnocení vzdušné situace tak, jako provádějí zhodnocení situace pozemní. Vzdušná situace by se měla odrážet na činnosti pozemních útvarů a jednotek. Na příklad po provedení náletu na střelecký prapor nebo pluk by měl řídící cvičení podle druhů, počtu nepřátelských letounů a použitých bojových prostředků stanovit ztráty u pozemních jednotek (útvarů), dobu zdržení a až pak nechat příslušného velitele provést rozhodnutí (na základě zhodnocení jak pozemní, tak vzdušné situace).

K 2. Další leteckou otázkou, kterou se mají vševojskoví velitelé a štáby při cvičení zabývat, je otázka **letecké podpory**. Každému veliteli a štábu svazku (útvaru) musí být jasno, kterým druhem letectva a jakou hodnotou bude podporován. Zda má vzlety vyčleněny nebo musí předkládat staršímu náčelníkovi požadavky na zásah letectva. Prvním, kdo disponuje vzlety letecké podpory, je zpravidla velitel vševojskové armády. Ten pak může podle potřeby vyčlenit jednotlivým svazkům určitou hodnotu vzletů, na kterou pak velitelé těchto svazků stanoví úkoly. O letecké podpoře se mají cvičící dovědět ze směrnic nebo z rozhodnutí staršího náčelníka, který má uvést, v jakém rámci bude útvar (svazek) podporován, jakým druhem letectva, jaké úkoly jsou plánovány nadřízeným štábem, po případě jaký počet vzletů, kterého druhu letectva vyčleňuje pro přímou podporu svazku.

Aby vševojskový velitel mohl správně stanovit úkoly podpůrnému letectvu, musí znát zásady použití příslušného druhu letectva, jakož i provádění letecké podpory. Nelze u bitevního letectva vybaveného reaktivními letouny hovořit o bitevním doprovodu v trvání tří hodin s 20minutovým pobytem nad bojištěm, když to již neodpovídá nové letecké technice. Úkoly stanovené podpůrnému letectvu musí odpovídat zámyslu a plánu vedení boje pozemních útvarů (svazků). Stanoví je vševojskový velitel. Představitel letectva je jen vykonavatelem těchto úkolů. V otázce letecké podpory jsou zahrnuty úkoly letectva prováděné v rámci taktické a operační součinnosti. Na letecké podpoře se podílí hlavně bitevní a bombardovací letectvo. V některých případech i stíhací letectvo. Proto vyžaduje tato otázka znát dokonale způsoby bojové činnosti a možnosti uvedených druhů letectva. Kromě toho je třeba znát způsoby provádění letecké podpory a základy organizace součinnosti letectva s pozemním vojskem.

V průběhu cvičení by bylo účelné procvičit situaci, kdy útočící svazek (útvar) je zastaven nepřátelským odporem, který nemůže svými prostředky zničit nebo umlčet. Disponuje-li velitel vzlety, rozehrá se »v ý z v a«. Když nedisponuje vzlety, musí se obrátit na svého staršího náčelníka o zásah letectva. Po schválení požadavku zásah letectva bude za určitou dobu, po kterou pozemní jednotka nemůže pokračovat v postupu. Na tuto otázku se dá vytvořit několik situací.

K 3. **Letecká ochrana** pozemního vojska proti vzdušnému napadení má v soudobé válce důležitou úlohu. Vševojskový velitel a štáb má znát, jak je organizována ochrana vojsk stíhacím letectvem, zda je nutno klást požadavky na stíhací ochranu zvlášť, jak je ochrana stíhacím letectvem začleněna do plánu PVO vojsk a p. Činnost stíhacího letectva provádějícího ochranu pozemních svazků je řízena centrálně na stupni frontu. To však neznamená, že se otázkou ochrany zabývá jen velitel nebo štáb frontu.

Touto otázkou se mají zabývat všichni vševojskoví velitelé a jejich štáby, protože jde o takovou činnost letectva, která má vliv na další průběh a na konečný výsledek boje.

Otázka ochrany proti vzdušnému napadení je velmi složitá a vyžaduje, aby příslušníci vševojskových štábů znali způsoby bojové činnosti stíhacího letectva při ochraně pozemních vojsk a možnosti zásahu vlastními prostředky proti nepřátelským vzdušným cílům. Je třeba mít stále na zřeteli, že nebezpečí nepřátelského úderu ze vzduchu je trvalého rázu. Proto i úkol ochrany je trvalý. Cílem ochrany je odrazit nepřátelské úder z vzduchu nebo znemožnit jejich provedení. Na tomto úkolu se kromě stíhacího letectva podílí protiletadlové dělostřelectvo, pěchotní zbraně a radiotechnické útvary. Do jaké míry se podaří splnit úkol ochrany, bude závislé na organizaci součinnosti všech prostředků, které jsou nasazeny k tomuto úkolu, jakož i na rázu činnosti pozemního vojska, kterého se ochrana týká.

Aby mohla být správně organizována součinnost zaměřená k úkolům ochrany, je nutno znát zásady bojového použití všech prostředků podílejících se na tomto úkolu. Nejaktivnějším a nejúčinnějším prostředkem zůstává nadále stíhací letectvo.

O plánované ochraně pozemních vojsk stíhacím letectvem se má velitel pozemního svazku dovědět ze směrnic nebo nařízení staršího náčelníka. Blíže seznámit jej s prováděním tohoto úkolu může náčelník PVO nebo styčný důstojník stíhacího letectva. I když vševojskový velitel neřídí bojovou činnost stíhacího letectva, má se o ni zajímat a při cvičení vytvářet takové situace, kde by byla procvičena součinnost všech prostředků, kterými je možné ochranu provádět.

K 4. Jednou z hlavních podmínek k dosažení účinné podpory pozemního vojska letectvem je dokonalé **technické zabezpečení součinnosti letectva s pozemním vojskem**. Tato otázka je důležitá hlavně při cvičení s vojsky. Technické zabezpečení součinnosti umožňuje účinně podporovat pozemní vojsko letectvem. Jde o dávání signálů součinnosti, předávání požadavků na zásah letectva, vytyčování předního okraje, označování vlastních vojsk, ukazování cílů a p. S uvedenými údaji mají být vojska seznámena v průběhu organizace součinnosti, jejíž výsledky jsou pak zahrnuty v plánové tabulce součinnosti.

Podceňování této otázky nebo opominutí některých opatření v průběhu boje mohlo by mít za následek ohrožení pozemního vojska vlastním letectvem. Záměna signálů nebo nepřesné vyložení terče znesnadňuje též plnění úkolu podpůrného letectva a tím i účinek letecké podpory pozemního vojska. Je třeba, aby se touto otázkou zabývaly vševojskové štáby v taktických cvičeních při probírání organizace součinnosti a pak ji prakticky přezkušovaly při cvičeních s vojsky. Technické zajištění součinnosti je velmi důležité zvláště ve střetném boji, při průlomu nepřátelské obrany a postupu v hloubce, kdy se rychle mění situace. Při probírání součinnosti má být vševojskovému štábu jasné, jaké úkoly letectva jsou plánovány ve prospěch svazku, jak tyto úkoly bude letectvo plnit (techniku provedení — seznámi letec), jaké jsou signály s letcem — význam signálů a jejich provádění; bezpečnostní vzdálenosti při bombardování a útocích palubními zbraněmi podpůrným letectvem a p. Již štábu pluku a velitelům podřízených jed-

notek má být otázka zabezpečení součinnosti letectva s pozemním vojskem známa, aby příslušná opatření pronikla k vykonavatelům.

Účinná podpora pozemního vojska letectvem bude do jisté míry závislá na technickém zajištění součinnosti; proto je nutné touto otázkou se zabývat při taktických cvičeních vševojskových štábů počínaje útvarem.

Závěr

Uvedené hlavní letecké otázky, kterými by se měli zabývat vševojskovi velitelé a štáby podílející se na vedení boje, nevyčerpávají problematiku letectva spadající pod jednotlivé otázky. Náplň uvedených otázek by tvořily samostatné příspěvky. Cílem mého příspěvku bylo nadhodit problematiku hlavních otázek letectva, kterými by se měly obírat vševojskové štáby při probírání taktických cvičení, protože v soudobých podmínkách operace problematika letectva nabývá zvlášť důležitosti a tvoří nerozlučný celek s problematikou pozemního boje (operace). Správné uvedení těchto otázek v taktických vševojskových cvičeních vyžaduje od zpracovatelů cvičení a cvičících štábů mít základní znalosti o použití vlastního letectva a o možnostech nepřátelského letectva. Dále vyžaduje dokonalou znalost všech otázek součinnosti letectva s pozemním vojskem. K zpracování vševojskových taktických cvičení je účelné přizvat příslušníka letectva, který by spolupracoval na uvedených leteckých otázkách. Ten by se pak zúčastnil samého průběhu cvičení, aby mohl upřesňovat všechny letecké otázky podle potřeby ředitelství cvičení a požadavků cvičících. Těmito otázkami by se měli zabývat příslušníci vševojskových štábů již v průběhu velitelské přípravy, aby na cvičení jim problematika letectva byla známa.

K dosažení dobře organisované součinnosti letectva s pozemním vojskem bylo by prospěšné zřídit u štábu vojenských okruhů leteckou skupinu a začlenit ji do operačního oddělení štábu okruhu s určením probírat všechny letecké problémy u pozemního vojska a současně být stálým styčným orgánem s velitelstvím letectva. Letecká operační skupina u vojenského okruhu by v leteckých otázkách trvale spolupracovala se všemi podřízenými pozemními svazky, po případě útvary při zpracování a probírání taktických cvičení, jakož i při velitelské přípravě.

NOVÉ ZPŮSOBY PRÁCE ŠTÁBŮ A NOVÉ DRUHY DOKUMENTACE

Plukovník Ludvík Varvařovský

Marxisticko-leninská teorie nás učí, že zákony a zásady vedení boje a operace nejsou něco stálého. Vojenství se neustále rozvíjí a v duchu tohoto rozvoje se pochopitelně rodí zcela nové podmínky a tím i způsoby přípravy a vedení jak boje, tak i operace. Tato skutečnost si ovšem vynucuje nejen novou organizační strukturu jednotek a štábů, ale i novou, podstatně pružnější práci štábu.

Teorie a praxe vojenství si vyžadují, aby mezi vybavením vojsk bojovou technikou, mezi způsoby vedení boje, organizací vojsk a štábů a organizační práce štábů byl vždy úplný soulad.

Existence atomových a thermonukleárních bojových prostředků ve výzbroji našich armád nejenže nezměrně upevňuje naši obranyschopnost, ale klade nám také za povinnost umět účelně a včas těchto zbraní používat a jejich použití ke splnění daného úkolu vhodně plánovat.

Zároveň nám existence těchto zbraní v rukou našich nepřátel ukládá povinnost mistrovsky zvládnout všechny druhy bojového a operačního zabezpečení, abychom dovedli před nepřítelem utajit své záměry a abychom vojska uchránili zbytečných ztrát.

Protože se v otázkách použití zbraní hromadného ničení, v ochraně proti nim a v otázkách všestranného bojového a operačního zabezpečení musí kromě vůle velitele projevit především organizační práce štábu, považují za účelné zmínit se o některých nových způsobech v práci štábů, při čemž chci pozornost čtenářů obrátit na tři hlavní otázky:

- příprava rozhodnutí velitele,
- nové formy štábní dokumentace,
- složení štábů, především operačních oddělení.

1. Všimněme si nejdříve některých nových požadavků na rozhodnutí velitele. Při svém rozhodování pro operaci, a to jak při základním rozhodnutí, tak i při rozhodování v průběhu operace, musí velitel armády vzít v úvahu možnosti atomových zbraní vyčleněných na operaci, podmínky jejich použití a také nutnost co nejvíce využít následků atomových úderů všemi druhy vojsk armády. Kromě toho musí mít na zřeteli možnost nepřátelského atomového úderu a musí stanovit opatření ke zmaření tohoto úderu a k protiatomové ochraně vojsk. Největší snahou velitele armády při rozhodování musí být zabezpečit utajení přípravy operace a dosáhnout překvapení při zahájení útoku.

Proto dříve, nežli velitel armády formuluje svůj zámysl, bude účelné, aby s náčelníkem štábu, s náčelníkem operačního oddělení, s náčelníkem průzkumu, s velitelem dělostřelectva a s představitelem letectva rozebral a ujasnil v podstatě čtyři otázky:

a) Jakými prostředky hromadného ničení nepřítel disponuje, kde má tyto prostředky rozmístěny, kolik jich bylo již zjištěno a kde.

Z tohoto rozboru budou vyplývat úkoly pro průzkumné orgány pozemní i vzdušné, jimž nutno určit, kde a co najít. Při stanovení úkolů jednotlivým druhům průzkumných orgánů je třeba mít na paměti, že nepřítel

atomové dělostřelectvo rozmisťuje 20 až 30 km od předního kraje, odpalovací základny »NIKE« (někdy i »CORPORAL«) 50 až 60 km, hlavní odpalovací základny »CORPORAL« 80 až 100 km, letiště atomového letectva 400 až 500 km a sklady atomových zbraní ještě hlouběji. Je pochopitelné, že velitel armády s hlediska operačně taktického bude mít zájem především na taktické a bližší operační hloubce, t. j. na cílech rozložených do 150 až 200 km od předního kraje, a podle toho bude dávat buď konkrétní úkoly svému náčelníku průzkumu nebo bude klást požadavky na štáb frontu. Je však nutné aktivovat všechna opatření a soustředit všechny síly a prostředky, aby bylo zabezpečeno, že se u nepřítele zjistí všechny zbraně a základny, které v jeho sestavě jsou, protože úspěchu v operaci můžeme dosáhnout jedině tehdy, zjistíme-li alespoň 50% nepřátelských prostředků hromadného ničení.

b) Druhou otázku, kterou musí velitel armády řešit, je otázka, kdo tyto zjištěné prostředky bude ničit a jakým způsobem. Protože část úkolů budou vždy plnit prostředky frontu, musí velitel armády určit, které ze zbývajících nepřátelských zbraní hromadného ničení bude ničit vlastním a přiděleným dělostřelectvem, které podporujícím jej letectvem, kdy časově toto ničení uskutečnit a jaké množství přidělených atomových a raketových (po případě i jiných) prostředků k tomu použít.

c) Třetí otázkou, kterou se velitel bude zabývat, je problém, jak zmenšit následky možného nepřátelského úderu.

Z rozboru tohoto problému musí vyplynout opatření pro rozptýlení vojsk, střídání prostorů soustředění a vyčkávacích prostorů, ženíjní budování v těchto prostorech a ve výchozím prostoru, jaká opatření učinit k maskování v dosavadních prostorech, kdy a jak zaujímat nové prostory, jaké klamné přesuny provádět. Vzhledem k tomu, že lhůty na přípravu operace nikdy nebudou dlouhé, naopak budou co možná zkracovány na nejmenší míru, je třeba s hlediska ženíjního budování dávat jen takové úkoly, které jsou vojska skutečně schopna v dané době a danými prostředky splnit. To, co vojska provést nemohou, nenařizovat, nýbrž chránit je maximálním možným rozptýlením a při tom využívat všech výhod, které skýtá terén pro ochranu a ukrytí vojsk.

d) Poslední otázkou, kterou musí velitel armády v souvislosti s těmito problémy řešit, je otázka, jak likvidovat následky nepřátelského napadení. Z rozboru této otázky musí vyplynout nařízení, jak doplnit ztráty, kde a jaké zasadit zálohy, které prostředky mít připraveny k okamžitým odvetným úderům na nepřátelské prostředky hromadného ničení, jaká jiná opatření provést k odstranění následků nepřátelských úderů.

Výslednicí těchto úvah musí být rozhodnutí velitele armády, v kterém určí,

- co nutno považovat za hlavní cíle vlastního atomového úderu;
- jakými prostředky a jakým způsobem tyto cíle ničit;
- jak nejlépe vojsky využít těchto vlastních úderů;
- jaká opatření učinit k ochraně vojsk a k odstranění následků.

Hlavními cíli vlastních atomových úderů budou palebná postavení, odpalovací základny a sklady nepřátelských atomových zbraní, nepřátelské zálohy a z nich především tankové a obrněné divise, hlavní uskupení dělostřelectva, radiolokační zařízení a velitelská stanoviště.

Závěrem k této stati můžeme tedy říci, že dnes nebude první částí velitelova rozhodnutí určení směru hlavního úderu a úseku průlomů, nýbrž především určení hlavních cílů pro vlastní atomové údery a určení prostředků k jejich ničení. Teprve potom formuluje velitel armády ostatní části svého zámyslu a dává úkoly svazkům a druhům vojsk.

2. Na základě tohoto rozboru může potom náčelník štábu dát přesné pokyny pro plánování operace a operační oddělení a štáby druhů vojsk a služeb mohou neprodleně přikročit ke zpracování nejdůležitější a časově nejnaléhavější dokumentace. Všeobecně k dokumentaci chtěl bych připomenout toto: Ne vždy a ne každý plán je výhodnější sestavovat grafickou formou. Tam, kde je rychlejší a přehlednější místo grafického plánu dělat tabulky, píšeme tabulky na psacím stroji. Přitom se formuláře těchto tabulek obvykle po vyzkoušení dobře hodí na různé případy, a proto je možné dát si je předem natisknout, čímž opět získáme čas.

Tam, kde je výhodnější dělat plán grafický, dělejme grafický, ale i tu je nutné maximálně práci zmechanisovat, a co je možné tisknout, tiskneme přímo na mapu a nekresleme. Tak je možno dát si zhotovit razítka na různé značky atomových prostředků, na značky letadel, stanoviště radiolokátorů, VS, pořádková stanoviště a p.

Toto technické vybavení nám nejen práci podstatně zrychlí, ale zlepší i grafickou úpravu plánu, protože všechny značky budou jednotné.

Jednoduché grafické plány je výhodnější nezpracovávat na mapě, nýbrž kreslit je na průsvitku, kterou pro orientaci doplníme několika nejdůležitějšími orientačními body majícími vztah k plánovaným opatřením. Tím šetříme mapy, zrychlíme práci a získáme větší přehlednost a výraznost plánů.

Je-li nutno ke grafickým plánům zpracovat legendu nebo různé tabulky, děláme je opět na psacím stroji, na plán je však nenalepujeme, nýbrž přiložíme a počet listů vyčíslíme v záhlaví plánu jako přílohy.

Na konec bych chtěl upozornit na tu skutečnost, že se kromě uvedených opatření pro rychlé plánování a šetření časem osvědčuje takový způsob, při němž se hlavní náplň (myšlenka) plánu nakreslí na mapu uhlem, pak se projedná s příslušnými složkami, předloží ke schválení náčelníku štábu nebo veliteli a po jejich rozhodnutí se přes uhlí okamžitě kreslí čistopis.

Plány zpracované tímto způsobem je potom možné zpracovat asi v těchto průměrných časových normách:

— grafický plán operace	6—8 hod.,
— plán radiotechnických opatření	3—4 hod.,
— grafický plán operačního maskování	3—4 hod.,
— písemný plán ochrany proti zbráním hromadného ničení	5—6 hod.,
— grafický plán přeskupení	6—8 hod.

Všimněme si nyní jednotlivých plánů.

a) Grafický plán operace

se zpracovává v podstatě stejným způsobem jako dosud. Na plán kreslíme (napíšeme) z legendy jen cíl operace, operační charakteristiku bližšího a dalšího úkolu armády, sestavu armády, rozdělení posilových prostředků a zá-

kladní poměry sil, t. j. operační poměr a poměr při průlomu taktické hloubky. Vše ostatní, t. j. údaje o materiálně technickém a zdravotnickém zabezpečení, rozdělení přidělených letů na jednotlivé dny operace, rozdělení prostředků hromadného ničení a po případě ještě jiné další údaje píšeme na psacím stroji a připojíme k plánu jako přílohy.

Při zakreslování vlastní situace je třeba pamatovat na to, že často nebude možno zakreslovat svazky armády a zálohy jen tak, jak budou vypadat ve výchozím položení, nýbrž v těch případech, kdy armáda plní jeden úkol a plánuje už další, je třeba zakreslit situaci vojsk armády tak, jak tato armáda skutečně v době plánování vypadá a čárkovane nebo v jiné barvě zakreslit položení vojsk armády, které má být zaujato v okamžiku zahájení nové operace nebo zahájení plnění dalšího úkolu. V takových případech, kdy armáda přechází z obranné operace do útočné operace a částí sil dokončuje na př. ještě ničení obklíčených jednotek nepřítel, musí být v grafickém plánu zachyceno, které síly tvoří úderné uskupení, jak a kde toto uskupení bude rozmístěno, směry jeho úderů, úkoly atd., a zároveň se zakreslí položení a úkoly těch jednotek, které jsou určeny k zakončení obranné operace nebo k likvidaci obklíčeného protivníka.

Při zakreslování situace nepřítel zakresluje nejen to, co je o nepříteli známo v okamžiku plánování, ale i to, co předpokládáme, že nepřítel bude dělat, t. j. pravděpodobný zámysl jeho vedení boje nebo operace. Do plánu pak dokresluje postupně ty údaje, které o nepříteli z různých pramenů získáme.

b) Plán protiradiotechnických opatření je nový plán, který se až do nedávné doby nezpracovával, ale který v dnešní době, kdy veškeré naše snažení musí směřovat k utajení operace a k dosažení momentu překvapení, má mimořádný význam. Plán může být účelně zpracován jak grafickou, tak i písemnou formou. Je-li zpracovatel plánu zručný kreslič, je lépe zpracovat grafický plán; je podstatně dříve hotov než plán písemný.

Plán je vnitřním dokumentem štábu, zpracovává jej operační oddělení v součinnosti se spojovacím oddělením, s oddělením PVO a s ženijním náčelníkem. Plán slouží za podklad k řízení činnosti protiradiotechnických prostředků a k manévrování jimi a k účelnému jich používání v duchu celkového zámyslu operace. Plán je podkladem pro další rozpracování plánů (nařízení) náčelníka spojení pro radiové rušení, náčelníka PVO pro radiolokační rušení, pro ženijního náčelníka pro plánování a provádění radiotechnického maskování.

Pro letectvo a dělostřelectvo je plán podkladem k nařizování úkolů spojení s ničením nepřátelských radiotechnických prostředků a zařízení. Zároveň je tento plán i nedílnou součástí plánu na zmaření neočekávaného nepřátelského napadení zbraněmi hromadného ničení.

Vzhledem k tomu, že považuji za důležité důkladněji rozebrat otázku plánování protiradiotechnických opatření, upozorňuji na samostatný článek, který v tomto čísle Vojenské mysli je věnován výhradně tomuto problému.

c) Grafický plán operačního maskování má v dnešní době, vzhledem k utajení zámyslu operace a momentu překvapení, stejný význam jako předcházející plán. Plán zpracováváme jednoduchou formou, nejlépe na průsvitce, při čemž ty objekty a svazky, které chceme utajit,

kreslíme nejlépe čárkovaně, ty objekty, které naopak chceme úmyslně ukázat nebo které napodobujeme (na př. klamná soustředění, klamná palebná postavení, VS, sklady, mosty a p.), kreslíme plně. Do plánu zakreslíme i klamné přesuny s příslušnými časovými údaji. U každého opatření, kterým chceme protivníka uvést v omyl, napíšeme stručnou legendu a v ní vyjádříme jednotku, která příslušný úkol provede, potřebu materiálu a časové údaje o délce trvání nebo o době provedení.

Podkladem pro zpracování tohoto plánu musí být směrnice frontu pro operační maskování. Avšak i v těch případech, kdy směrnice nejsou vydány, může řadu těchto opatření plánovat štáb armády iniciativně sám, po případě domluvit a sladit některá opatření přímo se štáby sousedních armád.

d) Grafický plán přeskupení

je výhodné zpracovávat přímo na mapu tužkou nebo ještě lépe uhlem a po schválení celkového zámyslu přeskupení přistoupit ihned k překreslení návrhu do čistopisu. Na plán zakreslujeme jen hlavní údaje týkající se vševojskových a speciálních svazků. Drobné údaje (na př. přemísťování různých jednotlivých praporů a pluků) do plánu nekreslíme. Plán je výhodné zpracovávat na mapu 200 000, při čemž každý den vyznačujeme odlišnou barvou, čímž se plán stane přehlednějším. Kromě prostorů soustředění, prostorů denních odpočinků, vyčkávacích prostorů a os přesunu zakreslujeme do plánu hlavní údaje o pořádkové službě (pořádková stanoviště, pořádkové prostory), hlavní údaje o zabezpečení přesunu (rozmístění prostředků PVO, letecká ochrana, dýmování), nejdůležitější údaje materiálně technického a zdravotnického zabezpečení, hlavní údaje o velení (VS) a spojení (spojovací uzly, spojovací osy).

Protože k přesunům je třeba vydávat rozkazy včas, doporučuje se, aby tento plán zpracovávali tři důstojníci, z nichž jeden, jakmile je naplánován první den, začne ihned psát nařízení pro přesuny. Mezitím další dva důstojníci naplánují druhý den, jeden z nich jde psát nařízení pro druhý den, zatím co se první důstojník vrátí k plánování třetího dne (jsou-li ovšem nutné další přesuny).

Plán musí být udržován živý, t. zn., že přesuny divisi musí být přesně sledovány, aby se jakákoli změna v nich ihned do plánu zakreslila a podle těchto změn aby se upřesnily činnosti svazků (přesuny) na další den. Změny zakreslujeme výrazně odlišnou barvou.

Je nasnadě, že všechny vyjmenované plány jsou vnitřními dokumenty štábu armády, zpracovávány ve spolupráci se štáby druhů vojsk a služeb a uloženými u operačního oddělení. Přenášení jejich obsahu do vojsk provádí se bojovými rozkazy, dílčími rozkazy a bojovými nařízeními, které nutno zpracovávat rychle a vojskům dodávat postupně a včas, t. j. v době, kdy se ještě na plánu pracuje, ale jeho celková myšlenka je již jasná. Tyto předběžné rozkazy a nařízení bude štáb armády dodávat vojskům buď krátkými šifrovkami radiem a dálkopisem nebo styčnými důstojníky nebo povoláním představitelů podřízených štábů do štábu armády.

Zmínil jsem se zatím jen o nejdůležitějších plánech zpracováváných operačním oddělením štábu armády ve spolupráci se štáby druhů vojsk a služeb a ukázal jsem na některé nové formy jejich zpracování i na novou jejich náplň. Štáb armády a jmenovitě operační oddělení bude ovšem zpracová-

vat podle potřeby i jiné plány, na př. »Plán přípravy operace«, který jsme dříve nazývali kalendářním plánem, bude provádět různé kalkulační propočty a vypočítávat poměry sil, bude zpracovávat krátké tabulky signálů obsahujících celé věty přizpůsobené plánu boje (operace), úkolům svazků a příslušnému terénu. Tyto tabulky signálů bude účelné zpracovat buď na každý jednotlivý den operace nebo zvláštní tabulku do splnění bližšího úkolu armády a dodatečně pak novou tabulku pro plnění dalšího úkolu.

Nyní chci pozornost čtenářů Vojenské mysli obrátit na dokumentaci, kterou jsme dosud nezpracovávali, a na propočty, které jsme zatím neprováděli.

Mám na mysli dokumentaci a propočty, které se vztahují přímo na použití atomových zbraní. Novou povinností operačního oddělení je vést přehled o množství atomových prostředků, které má armáda k dispozici, a o výsledku jejich účinku.

Ke splnění této povinnosti vede dnes operační oddělení »Z á z n a m« ve formě tabulky. Může být uspořádána takto:

- Doba, v které je atomový úder plánován.
- Druh cíle, na který má být úder proveden (na př. palebná postavení atomových kanonů, odpalovací základna, důležité ohnisko nepřátelské obrany, obrněná divise a p.).
- Epicentrum (hlavní a záložní).
- Způsob použití, t. j. jakým způsobem bude atomová náplň dopravena na cíl (letecká puma, atomový granát, řízená střela a p.).
- Druh výbuchu (nadzemní, pozemní).
- Výsledek výbuchu (rozsah zničení, ztráty způsobené nepříteli, doba zdržení a p.).

Tyto »Záznamy« vede operační oddělení ve dvou exemplářích. Jeden exemplář pro vlastní atomové zbraně, druhý pro evidenci úderů provedených nepřítelem na vlastní vojska. Rubriky obou tabulek jsou stejné, rozdíl je jen ve vyplňování.

Do tabulky evidence vlastních atomových zbraní píšeme na přední stranu výpočet všech atomových prostředků podle druhu a ráže (KT) a po každém atomovém úderu odepisujeme spotřebované. To dává veliteli armády soustavný přehled, čím může ještě disponovat. Jednotlivé rubriky vyplňujeme ve dvou řádcích. Do horního řádku píšeme plánovaná opatření. Tento řádek v poslední rubrice, t. j. »Výsledek výbuchu« nevyplňujeme.

Do druhého řádku zaznamenáváme pak to, co se skutečně stalo, t. j. skutečnou dobu, kdy byl výbuch uskutečněn, nebo zda byl vůbec uskutečněn (velitel mohl změnit svůj zámysl vzhledem ke změně situace, letounosič mohl být sestřelen), na který cíl a na které místo byl skutečně výbuch uskutečněn a na konec podle hlášení letce nebo výsledků průzkumu zaznamenáváme pravděpodobný rozsah nepřátelských ztrát způsobených výbuchem.

Do »Záznamu« o nepřátelských atomových úderech provedených na vlastní vojska zapisujeme jen v jednom řádku ty údaje, které se vztahují k těmto úderům. To znamená, že zapíšeme dobu úderu, kterou naši jednotku nebo který náš objekt úder zasáhl, epicentrum, způsob použití, druh výbuchu a ztráty, které nám byly způsobeny.

Tento dokument se na první pohled zdá jen statistický, ale ve skutečnosti má daleko hlubší význam. Za prvé nám dává soustavný přehled o tom, co máme, čeho jsme již použili a co nám zbývá. Za druhé rozbořením výsledků získáváme zkušenosti pro další plánování a účelné využívání. Za třetí srovnáváním účinků na jednotlivé cíle tvoříme si i základy taktiky a ověřujeme si taktiku použití toho nebo onoho atomového prostředku na ten nebo onen cíl.

Tak jako si použití atomových zbraní vynutilo tento nový dokument, vynucuje si i některé nové propočty, jmenovitě nový způsob provádění výpočtu poměru sil. Víme dobře, že dnes nestačí dělat jen početní poměr sil v praporech, dělech a tancích. Dnes nutno dělat poměr sil i kvalitativní a do poměru sil zahrnovat i poměr v atomových prostředcích.

Poměr v atomových prostředcích píšeme jako první rubriku poměru sil a děláme tento poměr v kilotunách. Vlastní prostředky známe přesně, nepřátelské prostředky více nebo méně přesně určujeme všemi druhy průzkumu a rozbořením nepřátelských možností. Vzhledem k těmto skutečnostem je tento poměr ovšem jen přibližný, ale je nutno jej dělat, protože nám dává závěry pro opatření ochrany proti účinkům nepřátelských zbraní hromadného ničení.

Kvalitativní poměr sil v ostatních zbraních je nutno dělat tak, že dělá a minomety rozdělujeme do tří kategorií, t. j. do 100 mm, od 100 do 160 mm a nad 160 mm. Tanky rozdělujeme na lehké, střední a těžké. Pancéřovky, tarasnice, bazooky a p. do protitankových prostředků nepočítáme.

Tímto rozdělením dojdeme snáze k závěru, že vzhledem k takovým a takovým větším rázům děl, lepším typům tanků a p., k většímu množství kilotun atomových náplní můžeme i při celkové rovnováze sil, ba i při menších silách provádět operaci a zničit i silnějšího protivníka. V tom je podstata kvalitativního poměru sil.

Závěrem k této stati o plánování chtěl bych říci jen toto:

Použití atomových zbraní na jedné straně vyžaduje od štábů zpracování nové dokumentace, t. j. rozšíření rozsahu práce a dokumentace. Na druhé straně lhůty na přípravu operace se zkracují, rozkazy je nutno vydávat dříve, než jsme byli dosud zvyklí.

Proto je třeba práci štábu mechanisovat a hledat nové formy dokumentace a zpracovávat jen tu dokumentaci, která je k vydávání rozkazů nezbytně nutná. Pokusil jsem se ukázat na některé nové formy i náplň plánů a na podkladě vlastních praktických zkušeností jsem uvedl i průměrné časové normy práce na jednotlivých plánech. Je na našich štábech, aby samy vyzkoušely tyto způsoby a aby hledaly další nové a ještě lepší způsoby.

3. V poslední části svého článku se chci zmínit o organizační struktuře štábů velitelství armády, především operačního oddělení. V podstatě dosavadní organizace vševojskového štábu i štábů druhů vojsk a služeb vyhovuje. Zvláštní zmínky zasluhuje však názor, že vzrůstající objem práce náčelníka štábu armády vyžaduje, aby měl systemisovaného zástupce. Kladné vyřešení této otázky, t. j. zařazení tohoto zástupce do vševojskového štábu, by sice znamenalo určité ulehčení v práci náčelníka štábu armády, ale na druhé straně by mělo i mnoho nedostatků. Nejenom zkušenosti z druhé světové války, ale i zkušenosti z posledních velkých cvičení ukazují, že ucelenost plánování, správné přenesení zámyslu velitele

armády do všech dílčích plánů, rozkazů a nařízení, správné pochopení úlohy jednotlivých druhů vojsk a jednotlivých svazků v celkovém rámci operace vyžadují, aby prvním zástupcem náčelníka štábu armády zůstal náčelník operačního oddělení, protože on se s velitelem armády a náčelníkem jeho štábu účastní všech zásadních rozhodnutí, on s náčelníkem štábu zpracovává plán operace a v duchu tohoto plánu se svým oddělením zpracovává ve spolupráci se štáby druhů vojsk a služeb všechny nejdůležitější plány zabezpečující provedení operace. Toto poslání by žádný samostatný zástupce náčelníka štábu plnit nemohl, protože by neměl orgán, který by jeho opatření realizoval. Jedině operační oddělení jako srdce a mozek štábu pod vedením svého náčelníka je schopno zastávat úspěšně funkci plánovacího a řídicího centra štábu, a proto také jedině náčelník operačního oddělení armády může být plnohodnotným prvním zástupcem náčelníka štábu armády.

Zkušenosti z posledních velkých cvičení také ukázaly, že pro spolehlivé zabezpečení plánování a informací uvnitř štábu, se sousedy a pro nadřízený štáb stačí, aby v plánovací skupině bylo 5 až 6 důstojníků a v informační skupině také 5 až 6 důstojníků. V některých obdobích vyžaduje sice plánování většího množství důstojníků — ty je však možno doplnit jednak plánovači z druhů vojsk a služeb, jednak používáním volných důstojníků informační skupiny, a to především v přípravném období operace. Na druhé straně zkušenosti ukazují, že v operačním oddělení, ve skupině plánovací je bezpodmínečně nutné mít jednoho až dva pomocníky pro plánování použití zbraní hromadného ničení, pro evidenci těchto zbraní, jak o ní je mluveno v předcházející části tohoto pojednání, a na zabezpečování opatření nutných k ochraně proti nepřátelským úderům zbraněmi hromadného ničení. Kromě toho je samozřejmé, že k zabezpečení velení musí být v operačním oddělení skupina 6 až 8 styčných důstojníků k přenášení vůle velitele do vojsk a k provádění kontrol.

Osvědčilo se také, aby v počtu operačního oddělení byli zařazeni dva starší, zkušení pomocníci, z nichž jeden neustále pracuje pro velitele armády a druhý pro náčelníka štábu armády (vedení pracovní mapy, kódování, práce na pojítkách, zapisování rozkazů a pokynů a p.).

Závěrem tedy můžeme říci, že operační oddělení armády pro zabezpečení plánování, informací a velení potřebuje kromě náčelníka a jeho zástupce tři skupiny:

- plánovací 9 až 10 důstojníků (čítajíc v to specialisty pro zbraně hromadného ničení a pomocníky pro velitele a náčelníka štábu);
- informační 5 až 6 důstojníků;
- styčných 6 až 8 důstojníků, t. j. celkem 20 až 24 důstojníků.

S těmito počty je možno spolehlivě plnit úkoly i tehdy, bude-li nutné vyjíždět na VPS a organisovat ZVS armády. S těmito počty je také možno organisovat dostatečný odpočinek důstojníků a zabezpečit zastupitelnost.

K plánování odpočinku důstojníků všeobecně mám jednu připomínku. Spád bojových událostí a prudké změny situace ukázaly, že nelze dobře a odpovědně sestavovat nějaký pevný plán odpočinku. Proto je lépe jej nedělat, protože stejně tento plán nebude možné plnit, a posílat důstojníky odpočívat tak, jak to vyžaduje a dovoluje okamžitá situace.

Z á v ě r

Používání zbraní hromadného ničení jak v útočné, tak i v obranné operaci má přímý vliv nejen na ráz soudobých operací a boje, nejen na činnost vojsk a nutí je provádět řadu nových, až do nedávné doby nezvyklých opatření, ale i na činnost velitelů a štábů a nutí je hledat nové formy práce, pružné a rychlé formy, nutí je přemýšlet o mechanisování práce především při zpracování různé dokumentace a vydávání grafických rozkazů, nutí je sestavovat novou, dosud nepoužívanou dokumentaci.

Pokusil jsem se na podkladě posledních zkušeností poukázat na některé podle mého názoru nejdůležitější nové způsoby práce štábu a na novou dokumentaci. Budu jenom vděčen, jestliže příslušníci našich štábů a čtenáři »Vojenské mysli« v diskusních příspěvcích podrobí kritice tyto mé názory a přinesou další podnětné návrhy a novinky. Bude to jen ku prospěchu naší společné práce.

PLÁNOVÁNÍ PROTIRADIOTECHNICKÝCH OPATŘENÍ ŠTÁBEM VŠEVOJSKOVÉ ARMÁDY

Major Vladimír Řehák

Zavedení radiotechnických prostředků do armád mělo vliv nejen na změnu zbraní dosavadního typu, ale dalo i podklad k vývoji zbraní nového rázu. Zbraně založené na použití radiotechnických prostředků mají velký vliv na vedení boje i operace. Velká pohyblivost armád a dynamičnost operací si vynucují nepřetržité velení a těsnou součinnost všech druhů vojsk, což klade zvýšené požadavky na radiotechnické zabezpečení a na radiové spojení, které je hlavním a často jediným druhem spojení.

Velké množství radiotechnických prostředků, kterých používá nepřítel, ukazuje, že úspěch operací může mnohdy záviset na možnosti zabránit nepříteli v použití těchto prostředků.

Způsob protiradiotechnické činnosti bude závislý na zámyslu operace, na množství prostředků a na situaci, ale vždy je nutno při plánování vycházet z těchto zásad:

- plánování protiradiotechnické činnosti provádět v souladu s plánem operace,
- všechna opatření sladit a centralisovaně řídit,
- sil a prostředků použít soustředěně na hlavním směru a s překvapením v rozhodujících momentech operace.

Plánování a provádění protiradiotechnických opatření na stupni armády řeší:

- otázky radiového rušení pozemních stanic a součinnostního spojení s letcem,
- rušení radiolokačních prostředků nepřátelského letectva (palubních radiolokačních zaměřovačů bombardovacího letectva),
- rušení radiolokátorů průzkumu pozemních cílů a zjišťování palebných postavení,
- umlčování a ničení radiotechnických prostředků nepřítele dělostřelctvem a letectvem,
- protiradiotechnické maskování.

Nezmiňuji se o rušení spojení nepřátelského letectva, rušení navigačních systémů a ovládacích systémů řízených střel, což je předmětem opatření prováděných štábem letecké armády a frontu.

Armádní úkoly plní jednak speciální protiradiotechnické útvary, jednak bojové jednotky.

Vševojsková armáda nemá vlastní organické protiradiotechnické útvary. Ty jí bývají přidělovány velitelem frontu jako posilový prostředek podle úkolů.

Armádě může být přiděleno:

- 1 až 2 protiradiové prapory,
- 1 až 2 protiradiolokační prapory,
- speciální ženijní jednotky protiradiolokačního maskování.

Protiradiové útvary se podřizují náčelníkovi spojení, protiradiolokační útvary náčelníkovi PVO.

Protiradiové útvary vytvářejí armádní protiradiovou skupinu, která se skládá

- ze štábu,
- z jednoho nebo více rušicích uzlů,
- z jednoho nebo více uzlů průzkumu a navedení,
- ze zaměřovací základny a
- ze spojovacího uzlu.

Armádní protiradiová skupina bývá zpravidla umístěna na třetím postavení (10 až 15 km od předního okraje). Z prostředků VKV vytváří podskupiny, které se rozmisťují v prostoru třetího zákopu (1,5 až 3 km). Při volbě místa je nutno počítat s jedním až dvěma záložními prostory.

Úkolem této skupiny je provádět průzkum a zjišťování nepřátelských radiových stanic velitelských a součinnostních radiových sítí a v souhlase s plánem rušení spojení nepřítele provádět jejich rušení.

Protiradiolokační útvary se zasazují k ochraně nejdůležitějších armádních objektů vhodných pro účinné bombardování nepřátelským letectvem. Cílem jejich činnosti je snížit účinnost leteckých úderů nepřítele. Zahlušením radiolokačních bombardovacích zaměřovačů přinutit nepřátelské letectvo provést bombardování na plochu a tím dosáhnout nepřesnosti 2 až 3 km a více.

Tvar vyřazovací charakteristiky radiolokačních rušičů ve vertikální rovině způsobuje, že při uvažované výšce náletu 6 až 8 km není prostor v okruhu 10 km účinně rušen. To podmiňuje rozmisťování rušičů ve vzdálenosti nejméně 10 km od chráněného objektu v opačném směru předpokládaného náletu nepřátelských letadel.

K zabezpečení jednoho bodového objektu (mostu a p.) je nutno nasadit asi jednu rotu rušičů (9 přístrojů). Tato hodnota zabezpečuje objekt před současným náletem 9 skupin z libovolných směrů.

Ostatní prostředky protiradiotechnické činnosti jsou známy a nebudu se o nich zmiňovat. Chci jen upozornit, že při organisování protiradiolokačního maskování není nutné čekat na speciální odrážače, sítě a p. Maskování bojové techniky, komunikací a jiných objektů může se provádět z materiálu, který je vždy k dispozici. Tak na příklad větve, vlhká sláma, seno, hlína, vrstva sněhu účinně zabraňují radiolokačnímu průzkumu.

Štáb vševojskové armády přistupuje k plánování protiradiotechnického opatření na základě těchto podkladů:

1. Směrnice velitele frontu pro protiradiotechnická opatření, kde jsou zpravidla stanoveny:

- hlavní úkoly protiradiotechnických opatření,
- síly a prostředky přidělené armádě velitelem frontu pro operaci,
- prostředky frontu působící v pásmu armády a ráz jejich činnosti,
- výsledky radiotechnického průzkumu a frekvence, na kterých je zakázáno rušit.

2. Rozhodnutí velitele armády, zejména sestava, hlavní směr bojové činnosti a použití zbraní hromadného ničení usměrní časové i prostorové použití vlastních prostředků.

3. Směrnice náčelníka štábu pro přeskupení, které budou mít vliv na použití radiotechnických prostředků v přípravném období.

4. Hlavní údaje pro organisaci součinnosti, z kterých je patrný zámysl vedení boje (operace).

Pro plánování a řízení protiradiotechnických opatření pořizují se tyto dokumenty:

- zpráva náčelníka operačního oddělení (náčelníka štábu) s návrhem na rozhodnutí o způsobu provádění protiradiotechnických opatření,
- plán protiradiotechnických opatření armády,
- plán rušení radiového spojení nepřítele,
- bojová nařízení pro vykonavatele (výpisy z plánů).

Zpráva náčelníka operačního oddělení se zpracovává ihned, jakmile dojdou směrnice velitele frontu. V ní se navrhuje veliteli armády, na co zaměřit hlavní pozornost protiradiotechnických opatření po jednotlivých obdobích operace, jak rozdělit síly a prostředky, prostorové a časové plnění úkolů a informuje se o opatřeních, která provádí v pásmu armády front.

Tato zpráva může být zpracována graficky, ale výhodnější (rychlejší) je forma textová. Může být sestavena podle těchto bodů:

1. Úkoly protiradiotechnických opatření

V tomto bodu je nutno uvést úkoly stanovené velitelem frontu, jakož i úkoly, které je nutno zabezpečit s hlediska plnění úkolů armády.

2. Síly a prostředky, které jsou podle směrnic velitele frontu přiděleny, které máme celkem k dispozici, a návrh na jejich rozdělení.

Při nedostatku prostředků návrh na využití improvizovaných prostředků (kořistního materiálu) nebo stálých zařízení, která jsou v pásmu armády.

3. Plnění úkolů protiradiotechnických opatření po obdobích.

Tu třeba uvést v časovém sledu plnění jednotlivých úkolů po druzích vojsk. Stanovení úkolu bude záviset na technických možnostech vlastních prostředků, ale i na rázu terénu a ovšem na konkrétních úkolech armády.

4. V závěru zdůraznit, na co položit hlavní důraz, které objekty ničit nebo umlčet palbou dělostřelectva a letectva, na co zaměřit průzkum a požadavky na velitele frontu.

Takto zpracovaná zpráva, po schválení velitelem armády, podstatně usnadňuje práci na plánu protiradiotechnických opatření. Tento plán, je-li zpracovatel zručnějším kresličem, je výhodnější zpracovat graficky. Grafické zpracování usnadňuje veliteli neustálý přehled o prostředcích a opatřeních a umožňuje neustálé doplňování v průběhu operace podle situace.

Jeho zpracování řídí důstojník operačního oddělení za spolupráce určených důstojníků spojovacího oddělení, PVO, ženijního vojska, velitelství dělostřelectva a představitelů letectva. Je nutná i součinnost s oddělením průzkumu, aby všech získaných zpráv o radiotechnických prostředcích nepřítele bylo plně využito. Nejvýhodnější se ukázalo práci organisovat tak, že důstojník operačního oddělení zahájí práci sám a pak si postupně volá jednotlivé důstojníky a řeší s nimi jednotlivé dílčí otázky po odbornosti.

Hlavní úkoly, které je nutno upřesnit:

s důstojníkem spojovacího vojska:

- umístění armádní protiradiové skupiny a předsunuté skupiny (skupin) v terénu, záložní prostory a prostory rozmístění po přemístění v průběhu operace,
- objekty rušení po obdobích, dobu rušení a dosah účinnosti vlastních prostředků,
- umístění a provoz klamných rušičů,
- rozdělení prostředků do skupin a zálohy,
- využití civilních rozhlasových stanic,
- úkoly radiového průzkumu,
- na kterých frekvencích je zakázáno rušit;

s důstojníkem PVO:

- objekty a doba ochrany,
- signály k zahájení ukončení rušení,
- rozmístění protiradiolokační skupiny obdobně jako u protiradiové skupiny,
- způsob přemístění protiradiolokační skupiny,
- čáry, od kterých zahájit rušení nepřátelských radiolokačních zaměřovačů bombardovacího letectva;

s důstojníkem ženijního vojska:

- protiradiolokační maskování prostorů soustředění vojsk, pochodových os a přeprav,
- vytváření klamných soustředění jednotek a klamných přesunů;

s důstojníkem dělostřelectva:

- průzkum a ničení radiolokačních prostředků pozemního dělostřelectva a ničení určených radiových a radiolokačních prostředků, které jsou v dostřelu armádního dělostřelectva,
- použití protiradiolokačního střeliva;

s představitelem letectva:

- objekty ničení radiotechnických prostředků.

Je výhodné vyřešené otázky zakreslovat ihned do map, a co není možné graficky znázornit, napsat ve formě tabulek na mapu. Nejrychlejší způsob je napsat tabulky na stroji a na mapu je přilepit.

Z vševojskové situace je nutné zakreslit jen

- pásmo činnosti armády,
- v hrubých rysech sestavu,
- bližší a další úkol armády a
- epicentra plánovaných atomových pum.

Plán je vnitřním dokumentem štábu. Podepisuje jej náčelník štábu armády a náčelník operačního oddělení, schvaluje velitel armády. Možný způsob zpracování grafického i písemného plánu uvádím v příloze.

Na základě úkolů stanovených plánem protiradiotechnického zabezpečení radiovému rušení zpracovává náčelník spojení plán rušení radiového spojení nepřítele.

Velitelství A

čj: 00127895 / oper-57

Schvaluji: Velitel A

generál major XY

PLÁN

/schema/

protiradiotech. opatření

A pro útočnou operaci

Přísně tajné

Jediný výtisk

Příloha č. 1

čj: 00127895 / oper-57

LEGENDA:

Okruh účinnosti radiolok rušičů

— po přemístění

⊗ Přepřaviště klamné

— maskované

— Klamné přesuny

⊕ Utlíčování radiotechnických prostředků prováděné dělostřel.

I. Hlavní úkoly protiradiotechnických opatření:

a) Do splnění dalšího úkolu:

- Zabezpečit odrazení protidevu na směr ...
- Zabezpečit vyvedení a zasažení svazků druhého sledu

b) Do splnění bližšího úkolu:

- Zabránit mířenému bombardování pomocí radiolok zaměřovačů
- Zaručit velit a souč. síti zřízení velení svazkům a utv. nepř.
- Letectvem a dělostř. ničt. sjetí rad. uzly a radiolok
- Zabezpečit předhod přes řeku

c) V přípravném období:

- Zabezpečit zaujetí východního položení
- Provést klamné snůstředování vojsk
- Utajit opuštění prost. soustředění

II. Síly a prostředky:

Protiradiotechnický prapor „L“
Protiradiotechnický prapor „S“

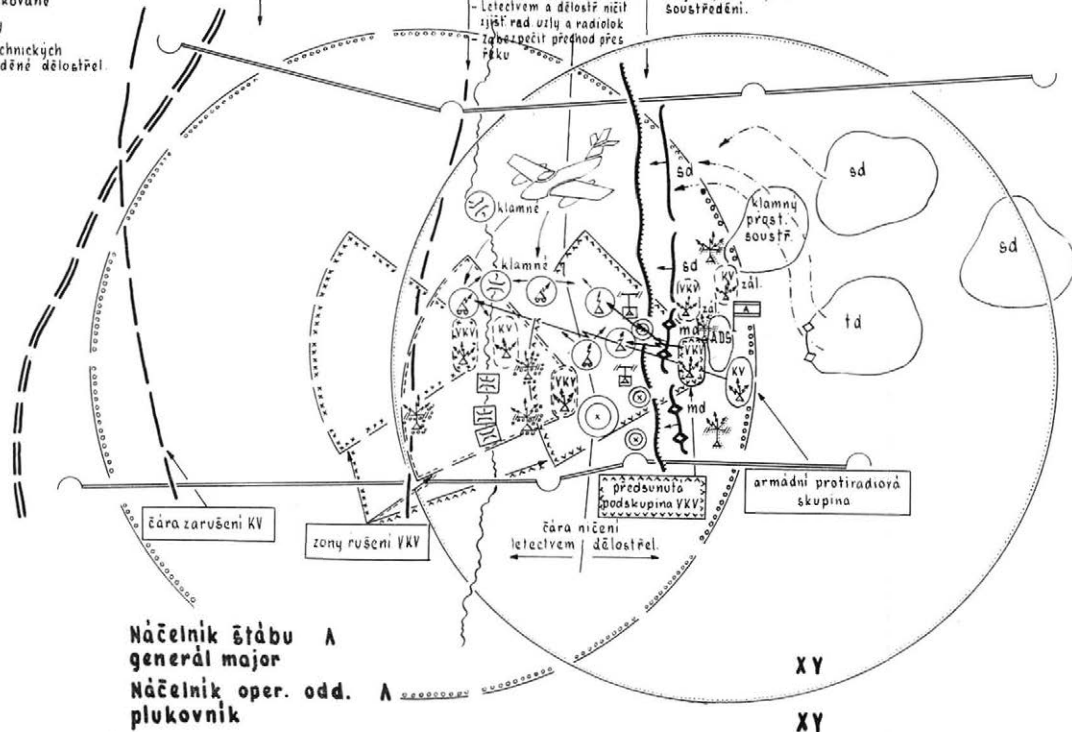
III. Rozdělení prostředků:

1. Hlavní arm. skupina:
Rušičů KV ...
Drž. voz. KV ...
Zaměř. KV ...
2. Předposunutá podskupina:
Rušičů VKV ...
Drž. voz. VKV ...
Zaměř. VKV ...
3. Záloha prostředků:

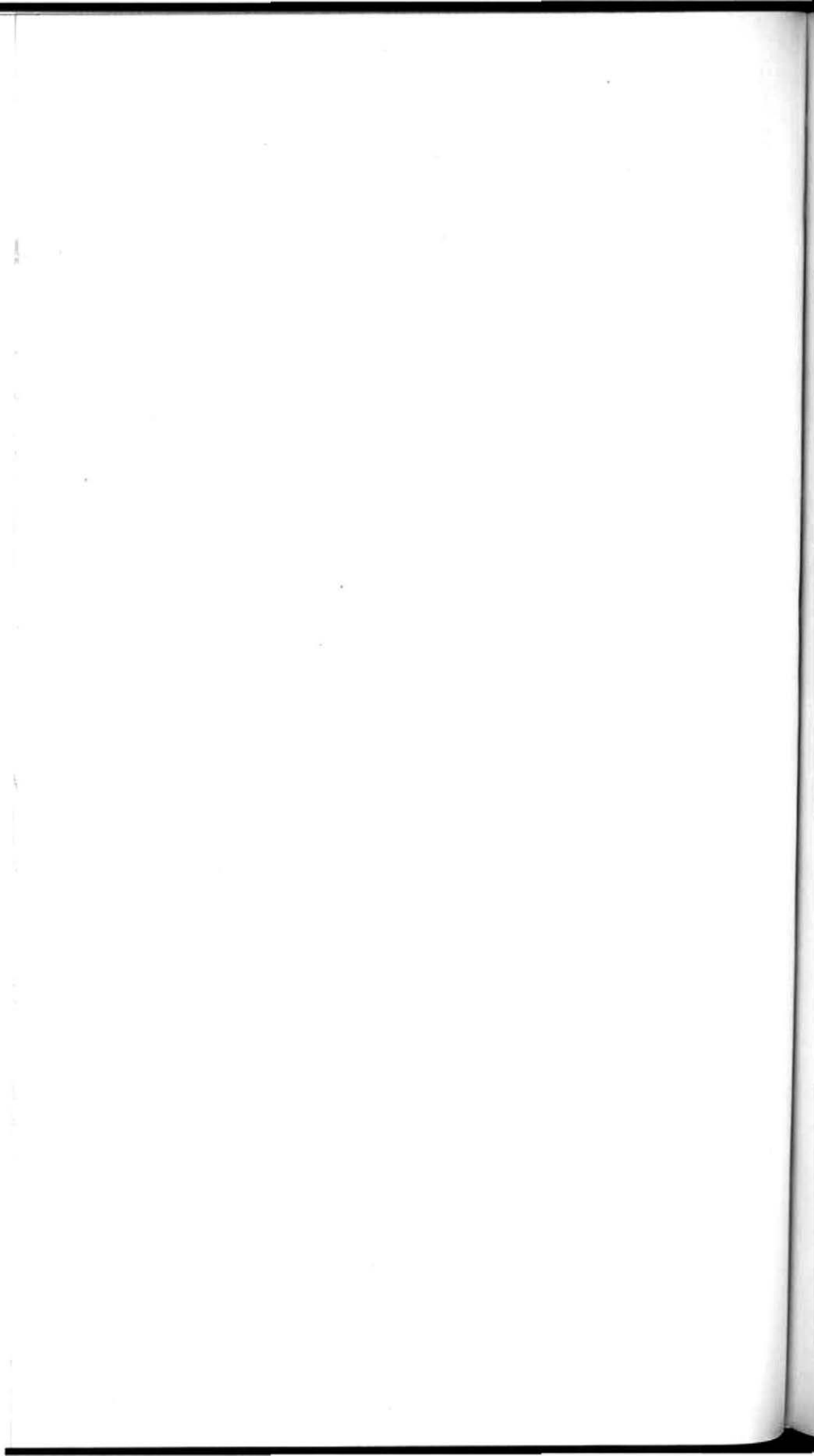
IV. Zakázané frekvence:

V. Signály:

- Zahajte rušení - 252
- Zastavte rušení - 353
- Prerušte rušení KV - 454
- Prerušte rušení VKV - 555



Náčelník štábu A
generál major
Náčelník oper. odd. A
plukovník



Tento plán zpracovává se písemně. Obsahuje

- úkoly protiradiové činnosti po dnech operace,
- rušené objekty,
- složení skupin a jejich vybavení materiálem,
- přidělené objekty, čas a dobu trvání rušení,
- úkoly radiového průzkumu,
- přehled zakázaných frekvencí,
- údaje pro klamný provoz,
- signály k zahájení, ukončení nebo přerušení spojení.

Tento plán podepisuje náčelník spojení armády, viduje náčelník operačního oddělení a schvaluje náčelník štábu. Příkládá se jako součást k plánu protiradiotechnických opatření.

Ostatní náčelníci druhů vojsk zvláštní plány protiradiotechnických opatření nezpracovávají, ale úkoly stanovené jim v plánu protiradiotechnických opatření armády plánují v plánech PVO, ženíjního zabezpečení a použití dělostřelectva a vydávají vykonavatelům bojová nařízení. Prováděcí plány se zpracovávají u protiradiotechnických útvarů.

Závěrem chci zdůraznit, že protiradiotechnická opatření jsou součástí operačního a bojového zabezpečení a jejich řízení je povinností velitelů a štábů. Je proto nutné, aby nejen odborní náčelníci, ale i vševojskoví velitelé a štáby věnovali těmto novým otázkám zvýšenou pozornost, rozšířili studiem této nové látky svůj odborný rozhled a byli schopni organizačně plně využít nové techniky zaváděné do naší armády.

INFORMACE O CIZÍCH ARMÁDÁCH

POUŽITÍ ZBRANÍ HROMADNÉHO NIČENÍ PROTI LETECKÝM ZÁKLADNÁM A OPATŘENÍ NAVRHOVANÁ KE SNÍŽENÍ ZRANITELNOSTI LETECKÝCH ZÁKLADEN PODLE NÁZORŮ KAPITALISTICKÝCH ARMÁD

Přední vojenští představitelé kapitalistických států jsou jednotného názoru, že technický vývoj během druhé světové války a po ní postavil soudobé letectvo mezi hlavní složky ozbrojených sil, na jejichž úspěšné činnosti do značné míry závisí jak výsledek jednotlivých bojových operací, tak i války vcelku. Význam letectva zvyšuje ta skutečnost, že v současné době je letectvo hlavním prostředkem k vedení úderů zbraněmi hromadného ničení. Velká úderná síla a ostatní bojové vlastnosti letectva vedou k hledání a zdokonalování obranných prostředků vyřazujících letectvo nebo alespoň omezujících jeho ničivou schopnost. Zvláště se zvyšuje význam boje o vzdušnou nadvládu. Za nejúčinnější způsob vybojování vzdušné nadvlády je považováno neutralisování a ničení leteckých základen. Kapitalistický odborný vojenský tisk zabývající se touto otázkou uvádí v podstatě čtyři základní způsoby neutralisování a ničení leteckých základen:

1. zmocnění se letištních objektů rychlým postupem pozemních sil;
2. obsazení, po případě zničení letištních objektů vzdušnými výsadky a partyzánskými jednotkami;
3. leteckými údery nebo údery řízených střel a raket s použitím normální tritolové nebo jiné konvenční trhavin;
4. údery zbraněmi hromadného ničení, zvláště atomovými, použitými buď ve formě atomových pum nebo řízených střel a raket.

První dva způsoby, i když jsou účinné, jsou do značné míry závislé na bojové situaci a místních podmínkách a mohou být uplatňovány jen v omezeném měřítku.

Třetí způsob vedení leteckých úderů a úderů ostatními výbušnými zbraněmi není přímo závislý na situaci pozemních sil. Až dosud bylo prakticky tohoto způsobu nejvíce používáno. Aby byly údery účinné, vyžadují velkého úsilí letectva a použití značného množství prostředků a munice. Přitom lze dosáhnout zpravidla jen dočasného vyřazení letecké základny z provozu, a proto musí být ničení téměř periodicky opakováno. Podle výsledků zkoumání zvláštní americké komise pro strategické bombardovací letectvo (Strategic Bombing Survey) je ke zničení středně velké letecké základny třeba asi 800 t trhavých pum, jejichž doprava na cíl při použití středních bombardovacích letounů vyžaduje asi 90 až 160 letounových vzletů, t. j. přibližně 2 až 3 leteckých bombardovacích křídel. Naproti tomu stejného a většího stupně zničení může být dosaženo použitím jen jedné atomové pumy nebo řízené střely. Z toho důvodu zamýšlí velení ozbrojených sil kapitalistických států použít k ničení leteckých základen v největší míře atomových zbraní spolu s ostatními zbraněmi hromadného ni-

čení, zvláště BCHL. Potvrzují to jednak různá prohlášení význačných vojenských činitelů, kteří se podobnými záměry nikterak netají, jednak poznatky ze cvičení a manévru kapitalistických ozbrojených sil z posledních let.

Tak již od roku 1955 většina manévru americké armády i manévru jiných armád Severoatlantického paktu byla zahajována suponanými údery atomových zbraní především na letecké základny protivníka s cílem ničit a umlčet jeho vzdušné prostředky. Až do získání úplné vzdušné nadvlády nerozvíjely pozemní síly větší operace a omezovaly se jen na vázání sil protivníka.

Typickým příkladem používání atomových zbraní proti leteckým základnám jsou manévry SAGE BRUSH provedené americkými ozbrojenými silami v listopadu až prosinci 1955. Podle zpráv uveřejněných v odborném tisku bylo při těchto manévrech oběma stranami použito celkem 275 atomových pum, řízených střel, raket a granátů různé ráže o celkovém ekvivalentu asi 8 000 000 t TNT. Větší části atomových zbraní o celkovém ekvivalentu přibližně 6 700 000 t TNT, t. j. 87,3%, bylo použito k úderům proti leteckým objektům. Bylo kalkulováno, že tímto množstvím bude vyřazeno z provozu asi 80% užívaných leteckých základen a zničeno asi 50% letounů. K úderům bylo nejvíce používáno 20 až 75 KT atomových pum. Po atomových úderech byly v mnoha případech letištní objekty zamořovány BCHL, zvláště fluorfosfáty (t. zv. nervovými otravnými látkami). Bylo kalkulováno, že použití BCHL zvýší ztráty osob asi o 10%.

Ničivé účinky atomových pum na letecké základny

Tak jako na ostatní cíle závisí účinek atomových zbraní na letecké základny na mnoha činitelích, jako je volba ráže zbraní, volba výbuchu (nízký vzdušný, vysoký vzdušný, pozemní), povětrnostní podmínky, a nakonec na povaze vlastní letecké základny, její velikosti, konstrukčním uspořádání, stupni protiatomové ochrany a na dalších činitelích. V této informaci je udáván rozsah účinků atomových zbraní na letecké základny vybudované podle známých zásad bez zvláštního přihlédnutí k PAO. Výpočty účinků atomových zbraní jsou zpracovány na základě údajů uveřejněných americkou komisí pro atomovou energii v informaci «The Effects of Atomic Weapons». Aby byl omezen rozsah následujícího pojednání, bylo při kalkulacích počítáno jen s průměrnými hodnotami faktorů omezujících rozsah ničení.

Vzhledem k velikosti leteckých základen a k dosažení požadovaného stupně ničení je zřejmé, že převážně bude k ničení leteckých základen používáno atomových pum a řízených střel ráže 20 až 75 KT. Používání atomových pum nebo řízených střel větších ráží by nebylo ekonomické a značně by prodražovalo ničení. To potvrzují i poznatky z většiny cvičení a manévru, při nichž bylo proti leteckým základnám používáno větší nou atomových zbraní uvedených ráží, na příklad při uvedených již manévrech SAGE BRUSH.

Volba druhu výbuchu bude záviset především na požadovaném rozsahu ničení. Je-li kladen důraz především na zničení letounů a živé síly, aniž je žádoucí současné zničení letištních objektů, zejména vzletových a pojiž-

děcích drah (možnost pozdějšího případného využití vlastními silami), bude volen vždy vysoký vzdušný výbuch atomové zbraně. Má-li být letecká základna zničena a vyřazena na dlouhou dobu z používání a její obnova má být co nejvíce ztížena, je výhodné použít pozemního nebo podzemního výbuchu atomové zbraně.

Účinky vzdušného výbuchu atomových zbraní 20 a 75 KT

(Schéma 1)

Při vzdušném výbuchu atomové zbraně se dosahuje především velkého ničivého účinku tlakovou vlnou a světelným zářením na nechráněných letounech, živé síle a budovách. Vzletové a pojízďecí dráhy nejsou poškozeny vůbec nebo dochází jen k nepatrnému jejich poškození.

Vysokým vzdušným výbuchem 20 KT atomové zbraně (výška středu výbuchu přibližně 610 m) budou způsobeny tyto škody na nechráněných letounech:

- těžká poškození do vzdálenosti 2500 m od epicentra,*)
- střední poškození do vzdálenosti 2500 až 3300 m,
- lehká poškození budou ještě znatelná ve vzdálenosti 5000 až 6000 m.

Ztráty na nechráněných osobách pozemního a leteckého personálu by v okruhu 3000 m od epicentra činily asi na 50% mrtvých a těžce raněných s trvalou pracovní neschopností. Při ochraně osob v okopech by byl okruh těžkých ztrát snížen na 2000 m od epicentra a v úkrytu v nakrytých zákopech a dřevozemních úkrytech na 300 až 500 m. Odolné skalní a železobetonové úkryty mohou poskytnout ochranu i přímo v epicentru.

Zásoby střeliva a letecké munice chráněné náspy nebo uložené v otevřených okopech by zůstaly nepoškozeny nad vzdálenost 1000 m od epicentra. Zásoby PHM uložené v sudech na povrchu terénu by byly částečně zničeny až do vzdálenosti 2000 m od epicentra, při uložení v hlubokých zákopech by ve vzdálenosti nad 500 m již nebyly poškozeny.

Nechráněná motorová vozidla, radiové stanice a radiolokátory budou úplně zničeny do vzdálenosti 1000 m. Velké škody mohou být způsobeny na anténách a na některých elektronických součástkách až do vzdálenosti 3000 m takovým způsobem, že musí být vyměněny.

Škody na letištních stavbách jsou uvedeny na schématu.

Vysokým vzdušným výbuchem 75 KT zbraně (výška středu výbuchu přibližně 900 m) se hranice jednotlivých poškození zvětší v průměru o 50% až 100%. Při vysokém vzdušném výbuchu atomové zbraně této ráže nedochází rovněž k zničení letištních drah a k radioaktivnímu zamoření terénu.

Kombinovaným účinkem světelného záření, tlakové vlny a pronikavé radiace by byly atomovou zbraní 75 KT způsobeny tyto škody na nechráněných letounech:

*) Těžké poškození je charakterisováno úplným zničením nebo jen velmi těžko opravitelným poškozením vyžadujícím zpravidla tovární opravy.

Střední poškození znemožňuje další používání bojové techniky a vyžaduje rozsáhlých oprav.

Lehká poškození jsou poměrně snadno vlastními prostředky a dílnami letecké základny opravitelná během jednoho nebo několika dní.

- těžké poškození do vzdálenosti 3200 m od epicentra,
- střední poškození do vzdálenosti 4000 m od epicentra a
- lehké poškození do vzdálenosti 7000 m od epicentra.

Okruh ztrát osob a poškození materiálu a bojové techniky by se při použití 75 KT atomové pumy zvětšil nejvýše o 50%.

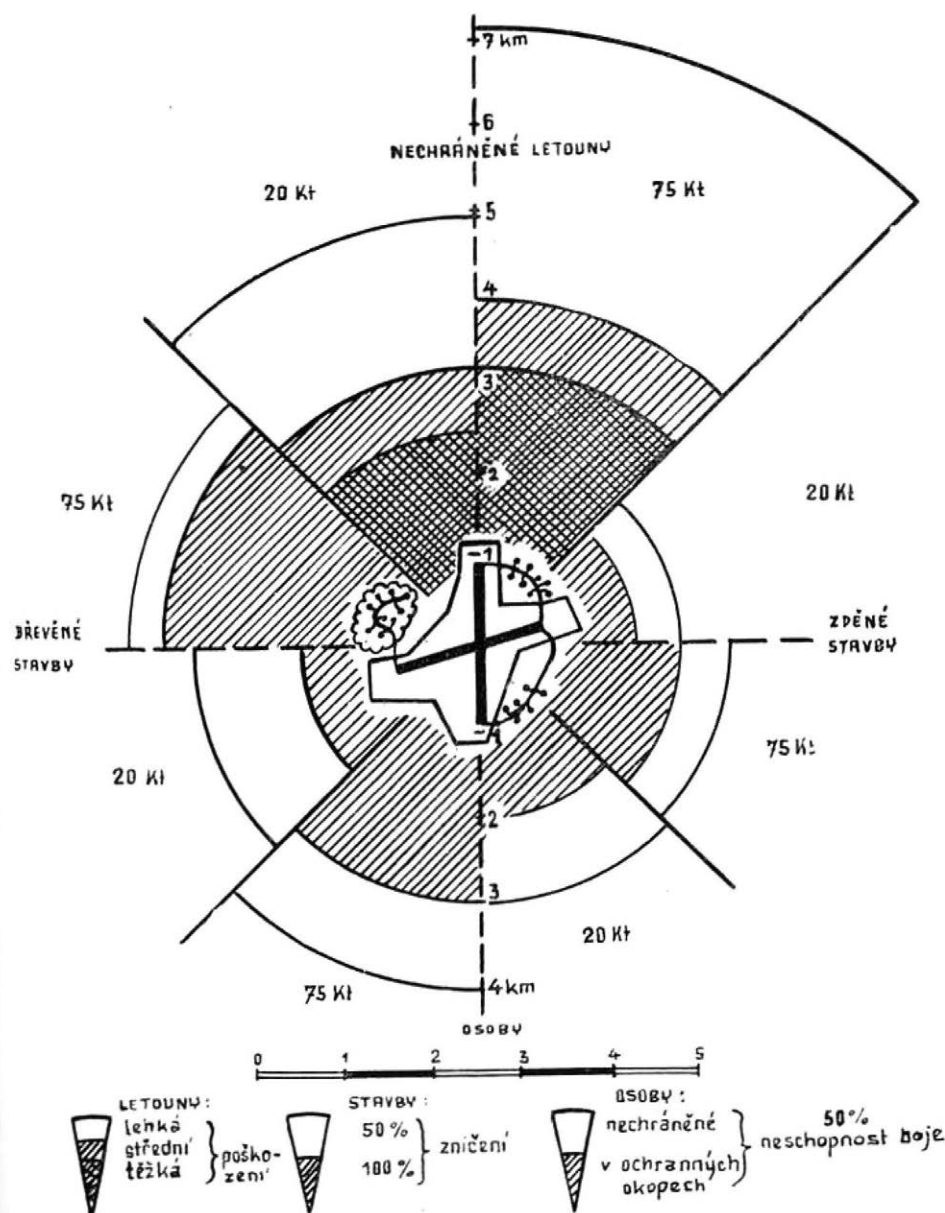


Schéma 1. Účinky vzdušného výbuchu atomové pumy 20 a 75 KT

Účinky pozemního a podzemního výbuchu 20 a 75 KT atomové zbraně (Schéma 2)

Teoreticky je možno počítat s účinky atomové pumy při výbuchu až 200 m pod zemí. Při tomto druhu výbuchu by se účinek podobal malému zemětřesení. Letecká základna se vzletovými drahami, budovami a jiným zařízením by byla zničena v okruhu 600 až 1000 m od epicentra a značná poškození by bylo znát ještě ve vzdálenosti 1500 m od epicentra. Na rozsah účinků by mělo vliv především složení půdy v okruhu výbuchu. Tak na

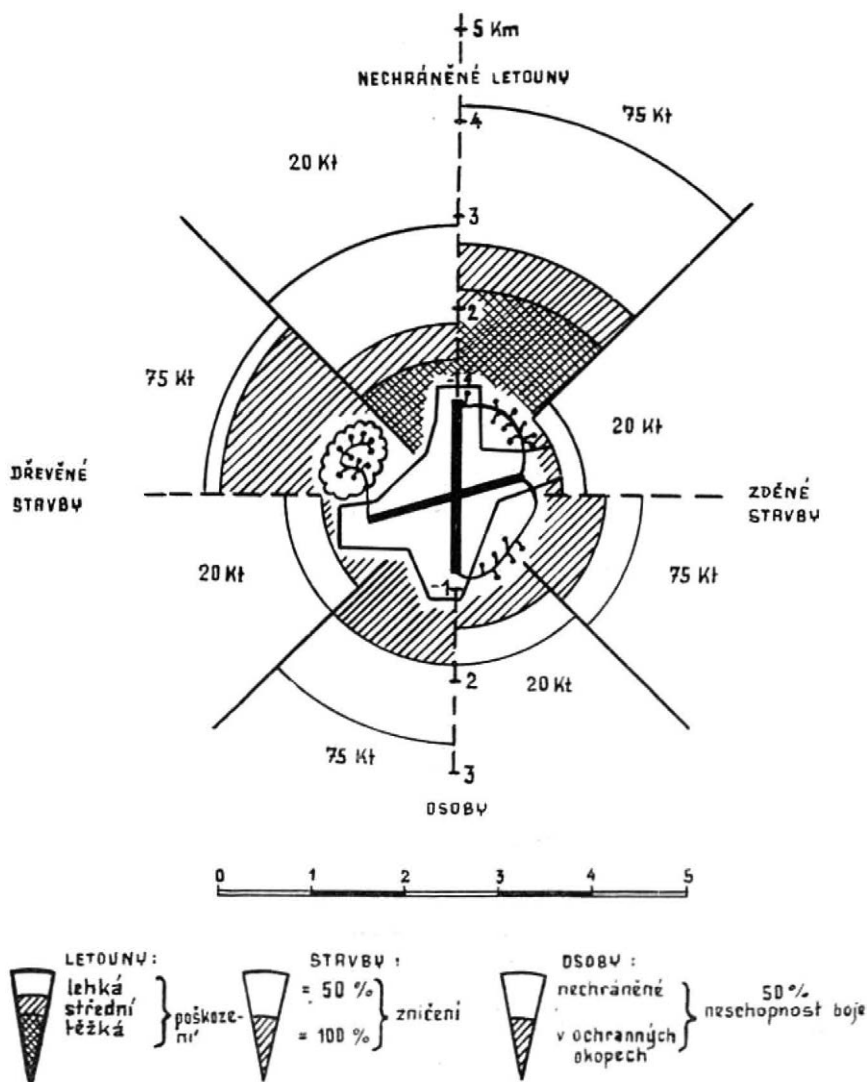


Schéma 2. Účinky pozemního (podzemního) výbuchu atomové pumy 20 a 75 KT

příklad vlhká jílovitá půda přenáší tlak asi desetkrát lépe než půda písčitá.

Prakticky při bombardování neprotrhne atomová puma do tak značné hloubky. Střední hodnota vniku je v kapitalistických odborných publikacích udávána kolem 10 až 15 m. Při výbuchu v této hloubce nebo při pozemním výbuchu je vytvořen kráter o průměru 200 až 250 m, hluboký 50 až 100 m (20 a 75 KT). Vyhozená zemina utvoří val o vnějším průměru 400 až 500 m, vysoký 15 až 70 m. Okolí místa výbuchu je radioaktivně zamořeno a radioaktivními látkami může být ve směru převládajícího větru způsobeno zamoření terénu ve vzdálenosti několika kilometrů. Intenzita radioaktivního zamoření poměrně rychle klesá.

Při pozemním výbuchu budou tlakovou vlnou a světelným zářením způsobeny poměrně menší škody než při vzdušném výbuchu. Těžká poškození nechráněných letounů budou způsobena při použití 20 KT atomové pumy do vzdálenosti 1400 m a 80 KT atomové pumy do vzdálenosti 2200 m. Menší účinky budou způsobeny i na ostatních zařízeních a bojové technice. Větší škody budou však způsobeny na podzemních zařízeních, jako jsou nádrže na PHM, různá instalační zařízení a p.

Jestliže dojde k výbuchu na vzletové dráze nebo v její blízkosti, budou způsobeny tak značné škody, že provoz bude možný jen po rozsáhlých opravách. V kapitalistických armádách panuje názor, že by bylo velmi zdlouhavé a nákladné takto poškozené letecké základny obnovovat. Počítá se s tím, že vytvořená nálevka po atomové pumě 20 KT má přibližně kubaturu 700 000 m³. Vycházíme-li při kalkulacích z předpokladu, že k ručnímu zasypání 50 m³ nálevky je třeba asi 100 hodinových výkonů, trvalo by obnovení letištní plochy podle této normy asi 1 400 000 hodin, což by si při nasazení 1000 pracovníků při 10hodinové pracovní době vyžádalo 140 dnů.

Při použití strojů může být doba k obnově značně zkrácena. Přesto však si vyžádá ještě značného času, osob a prostředků, kterých sotva kdy bude dostatek.

Opatření k snížení zranitelnosti leteckých základen atomovým napadením

Vzhledem k velké zranitelnosti leteckých základen a jejich těžké obnově vystupuje do popředí otázka snížení jejich zranitelnosti. Zahraniční prameny shrnují všechna opatření do dvou základních skupin:

- aktivní a
- pasivní.

Aktivní opatření jsou všeobecně známa, a i když se zavedením protiletadlových řízených střel a nových výkonných stíhacích letounů do určité míry zlepšila, přece podle názoru kapitalistických vojenských činitelů nestačí zabezpečit dokonalou obranu leteckých základen, zvláště proti řízeným střelám. Z toho důvodu je čím dál větší pozornost věnována opatřením pasivním.

V amerických vojenských vzdušných silách jsou již propracována, zkoušena i prakticky uplatňována některá pasivní obranná opatření. Podle pramenů zveřejněných v odborném vojenském tisku záleží hlavní zásady pasivní obrany letišť

- ve větším počtu a rozptýlení leteckých základen,
- v rozptýlení letounů a materiálu na základně,

- v ochraně letounů a leteckého a pozemního personálu úkryty,
- v konstrukčním uspořádání vzletových drah a jiných letištních objektů, po případě ve stavbě podzemních vzletových drah a
- v konstrukcích letounů, které by nevyžadovaly dlouhých vzletových a přistávacích drah, po případě by dovolovaly kolmý start a přistání.

První požadavek většího počtu a rozptýlení leteckých základen tak, aby na jednom letišti nemusela být umístěna více než jedna letka, je možno uplatňovat zatím jen zvýšeným budováním nových základen. Nehledě k tomu, že budování leteckých základen je velmi nákladné a zdlouhavé. naráží realisace tohoto požadavku ještě na mnoho jiných obtíží, pro které nemůže být důsledně plněna. Budování leteckých základen se střetává zvláště s veřejnými zájmy (zabor zpravidla nejurodnější půdy, rušení sídlišť leteckým provozem a p.). Rovněž značně zvýšená potřeba leteckého pozemního personálu velmi prodražuje vybudování základny.

Proto má být budování nových leteckých základen a jejich rozptýlení spojeno především s vybudováním záložních nouzových přistávacích a vzletových drah, při nichž by bylo především využito existujících zařízení, jako dálnic, rozlehlých zamrzlých vodních ploch a p. Na délku a nosnost záložní základny jsou kladeny mnohem menší požadavky, než na základny se stálým provozem. V mnohých případech stačí, jestliže vzletová dráha dovolí jenom start s odlehčenou pumovou tonáží.

Velký počet rozptýlených základen a široké využívání záložních přistávacích a vzletových drah má význam nejen čistě obranný, ale i taktický. Dovoluje snadno provádět letecký manévr a tříští úsilí letectva protivníka.

Účinek atomových úderů může být značně snížen rozptýlením stanovišť letounů.

K zabezpečení velení a udržení pohotovosti leteckých útvarů a jednotek se doporučuje budovat rozptýlené prostory pro organické jednotky maximálně do síly letky. Vzhledem k okruhu účinků a těžkých poškození, který u atomové zbraně 20 KT činí 2500 m a u atomové zbraně 75 KT 3200 m, musí být vzdálenost mezi jednotlivými rozptylovými prostory 5000 až 6400 m, aby bylo vyloučeno zničení letounů na nich umístěných jednou atomovou pumou (schéma 3 a 4). Podobně má být rozptýlen materiál a technický a letecký personál. Letouny a personál umístěné v blízkosti středu základny mají být ve stavu vysoké bojové pohotovosti, aby bylo umožněno vzletnutí nebo vyhledání úkrytů dříve, než dojde k napadení.

Rozptýlení leteckých jednotek, i když samo o sobě nevyloučí částečné poškození a zničení letecké bojové techniky, značně sníží účinky atomových zbraní a dovolí alespoň části leteckých jednotek pokračovat v plnění úkolů. Přemisťování letounů z prostoru rozmístění k vzletovým drahám vyžaduje vybudování pojižděcích drah. Aby nebyla snižována pohotovost k startu, požaduje se, aby technické provedení pojižděcích drah dovolovalo přesun letounu nejméně 30 km rychlostí v hodině. U základen, na kterých jsou umístěny dvě letky, se předpokládá, že by celková délka pojižděcích drah činila nejméně 4 až 5 km, při třech letkách se potřeba drah přibližně zdvojnásobí. Z toho důvodu se požaduje, aby na jednom letišti nebyly umístěny více než dvě letky. Aby byly sníženy výdaje na tak nákladné budování ochranných opatření, doporučuje se využít co nejvíce existující komunikační sítě, po případě upravit a využívat jedné z pojižděcích drah jako záložní vzletové dráhy.

Při uvedeném způsobu rozptýlení leteckých jednotek mohou být dvě letky připraveny k vzletnutí během 4 až 6 minut.

Pro personál, který nemusí trvale být u letounů (na př. osádky letounů, některý štábní a dilenský personál), mají být vybudována ve vzdálenosti 5 až 7 km od letiště místa odpočinku, dílny a p. Rovněž ošetřovny a podobná zařízení mají být vybudována mimo leteckou základnu. Také zásoby střeliva a pohonných hmot jsou rozptýleně umisťovány v blízkosti rozptylových prostorů letounů.

Zvýšená ochrana rozptýlením má být doplněna vhodným ženíjním vybudováním s hlediska PAO. Nejlepší ochranu materiálu i osob poskytují

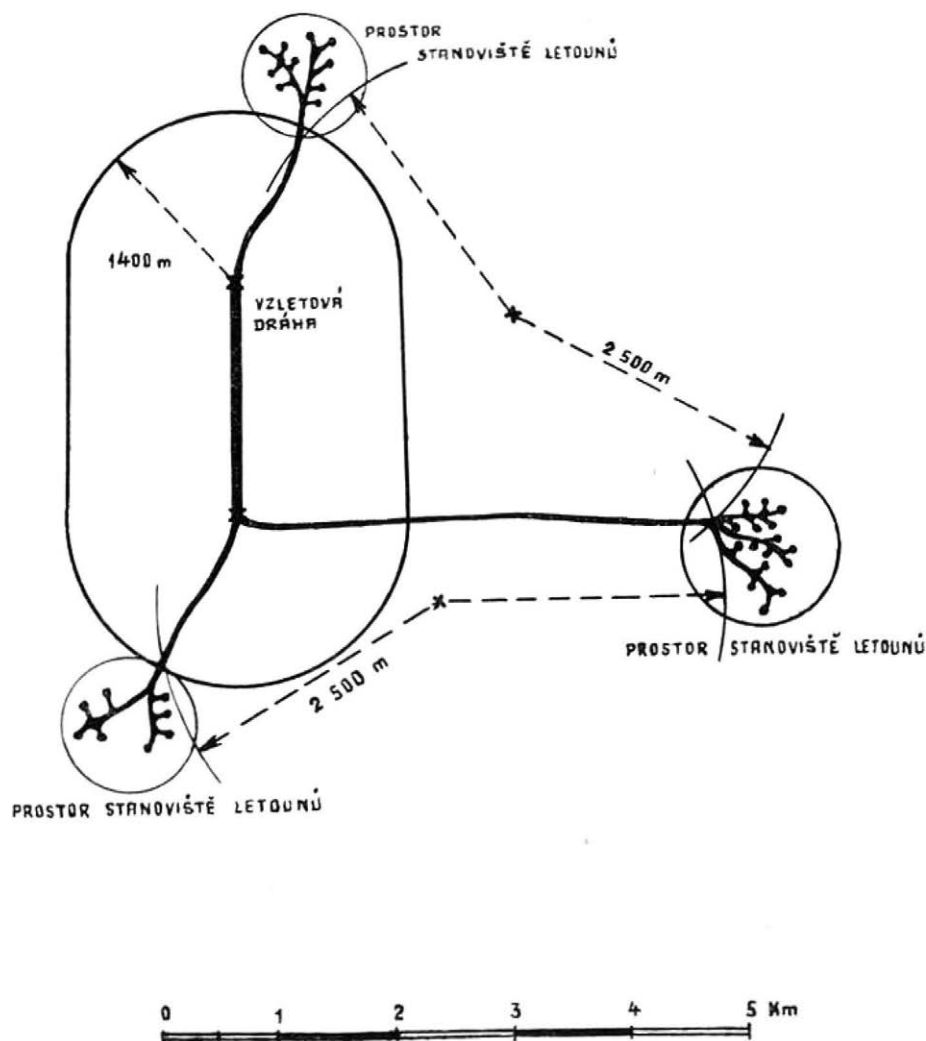


Schéma 3. Potřebná vzdálenost rozptylových prostorů nutná k ochraně stanovišť letounů proti účinkům 20 KT atomové pumy

skalní hangáry a úkryty. Skalní úkryty mají být zřizovány všude tam, kde to terénní podmínky dovolují. Zvláště má být přihlíženo k výběru vhodného prostoru při zřizování nových leteckých základen. Na schématu 5 je znázorněno možné vybudování letecké základny v blízkosti skalního úkrytu. Skalní hangáry a úkryty poskytují dokonalou ochranu i zcela blízko epicentra. Při jejich budování má se počítat s tím, že nejcitlivějším místem skalního úkrytu jsou jeho vchody, které mohou být jednak samy poškozeny, jednak jimi může vniknout tlaková vlna do úkrytu a způsobit tam značné škody.

Budování skalních úkrytů je zejména uplatňováno v severských zemích, kde jsou pro to výhodné přírodní podmínky. Kde nejsou vhodné podmínky

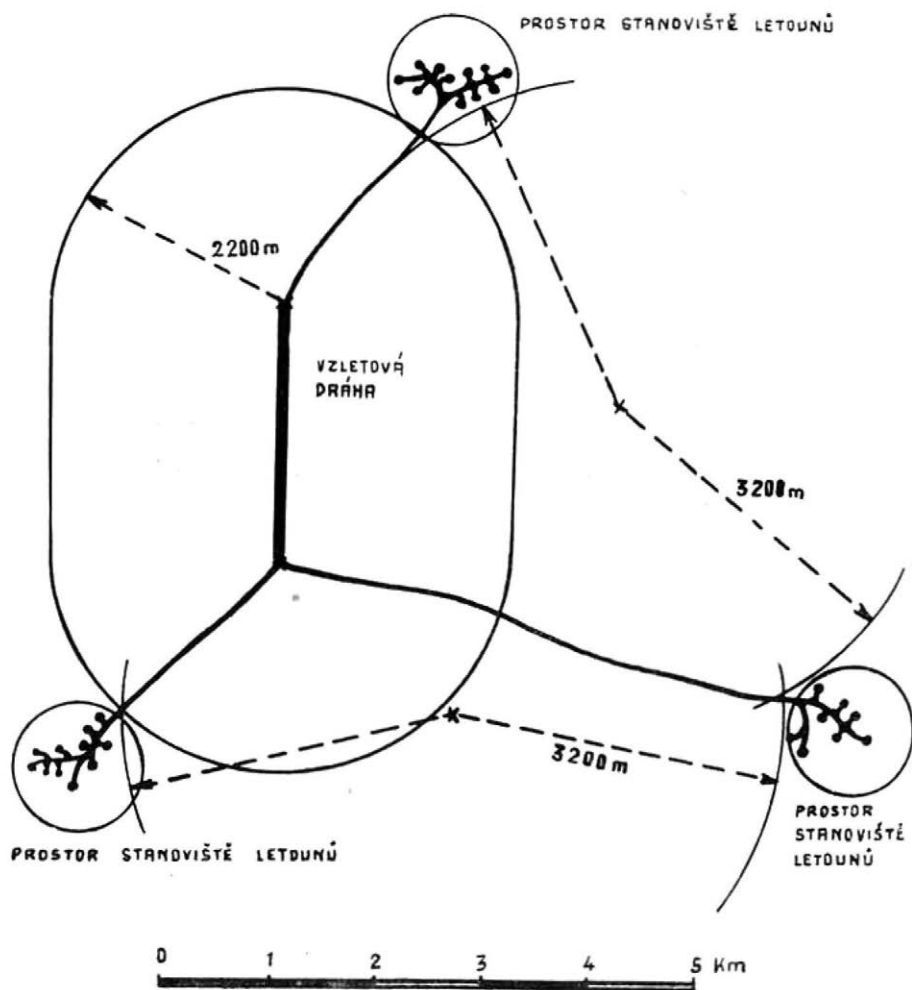


Schéma 4. Potřebná vzdálenost rozptylových prostorů nutná k ochraně stanovišť letounů proti účinkům 75 KT atomové pumy

k ochraně, mají být budovány ve zvýšeném měřítku úkryty železobetonové. Vyžadují však značného překrytí, prodražují stavbu a budování je zdlouhavé a nebude, alespoň v brzké době, uskutečnitelné u velké části dříve vybudovaných leteckých základen. Proto tam, kde k budování velmi odolných úkrytů není možno pro přítomnou dobu přikročit, mají být alespoň vybudovány nejnutnější provisorní úkryty pro obsluhující a letecký personál a jednotlivá stanoviště letounů mají být chráněna lehkými betonovými nebo dřevozemními úkryty nebo alespoň valy a jinými nouzovými stavbami.

Jedním z největších problémů zůstává ochrana vzletových a přistávacích drah. Velký tlak podvozkových kol a veliká startovací a přistávací rychlost vyžadují u většiny typů soudobých letounů trvale vybudovaných tvrdých vzletových drah (nejčastěji betonových) 2000 až 2500 m dlouhých, u těžkých reaktivních bombardovacích letounů 3000 m dlouhých. Poškození systému rozjezdových drah vyřadí letištní provoz na velmi dlouhou dobu.

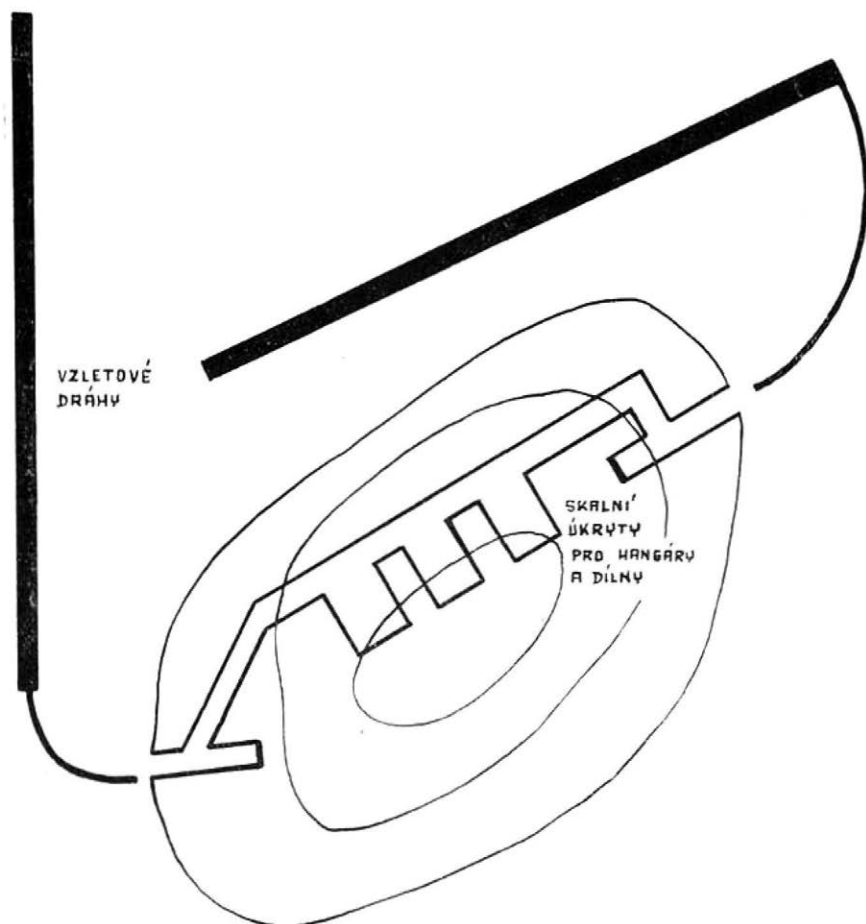


Schéma 5. Možné vybudování letecké základny v blízkosti skalních úkrytů

Nejúčinnější ochrany je možno dosáhnout při vybudování podzemní vzletové dráhy, nejlépe ve skále, tak, jak je znázorněno na schématu 6. Tímto způsobem se zvláště zabývají švédští letečtí specialisté.

Různými technickými úpravami je možno při podzemním vybudování značně zkrátit dráhu. Přistání však by stejně muselo být uskutečněno na volné přistávací dráze.

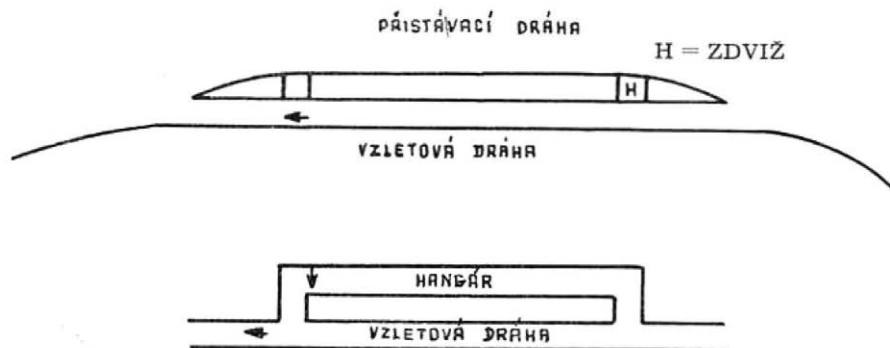


Schéma 6. Varianta uspořádání podzemní letecké základny

Avšak i když navrhované projekty jsou technicky uskutečnitelné, je jejich praktické realizování značně obtížné. Zůstává otázkou, zda za tak obrovské pořizovací náklady není účelnější vybudovat jiná, i když ne tak účinná ochranná zařízení, nebo vybudovat větší množství základen.

Až dosud se při budování několika vzletových drah na jednom letišti jednotlivé dráhy navzájem křížily. Takové uzpůsobení systému vzletových drah umožňuje sice snížit délku pojezdících drah a usnadňuje jak budování vlastní letecké základny, tak řízení leteckého provozu a značně snižuje pořizovací náklady, avšak takto vybudovaná základna je velmi snadno zranitelná atomovými zbraněmi. Jak je zřejmé ze schématu 7, mohou být podzemním výbuchem jedné přesně shozené atomové pumy nebo jiného druhu atomových zbraní vyraženy současně obě vzletové a přistávací dráhy. Podobně tomu je i při obdobném uspořádání několika vzletových drah. Proto je již při stavbě nových leteckých základen kapitalistických vzdušných sil uplatňován požadavek vybudování jednotlivých vzletových a přistávacích drah od sebe vzdálených přibližně 500 m. Systém takto vybudovaných vzletových drah je znázorněn na schématu 8.

Z toho, co bylo dosud uvedeno, je zřejmé, že budování leteckých základen s hlediska protiatomové ochrany je velmi pracné, zdlouhavé a nákladné. Přitom požadavek PAO stejně nemůže být v plném rozsahu uskutečněn. Proto vojenské i ekonomické zájmy mluví pro zkrácení vzletových a přistávacích drah, s jejichž vybudováním a ochranou jsou spojeny největší obtíže. Od konstruktérů a vědeckých pracovníků se požaduje zkonstruování takových typů letounů, které by mohly používat kratších i travnatých vzletových a přistávacích drah nebo které by byly vůbec nezávislé na vybudované vzletové a přistávací dráze. V současné době jsou již některé typy letounů s požadovanými vlastnostmi zkoušeny nebo se pracuje na jejich

vývoji. Jde především o letouny se svislým startem, anglicky označované VTO (Vertical Take Off). Vývojovými pracemi na těchto letounech se zabývá několik leteckých závodů, především amerických. Jedním z nejstarších postavených a zkoušených letounů tohoto druhu je letoun amerického námořnictva CONVAIR XFY-1 určený jako stíhací letoun. První letové zkoušky byly s ním prováděny již v roce 1954. Letoun má turbovrtulový pohon s dvěma protiběžnými vrtulemi. Vzlet a přistávání letounu je svislé.

Podobné vlastnosti a konstrukční uspořádání má i další americký letoun LOCKHEED XFV-1.

Odlišně konstrukčně je stavěn nový americký pokusný letoun se svislým startem X-14. Letoun X-14 je vybaven dvěma proudovými motory, každý

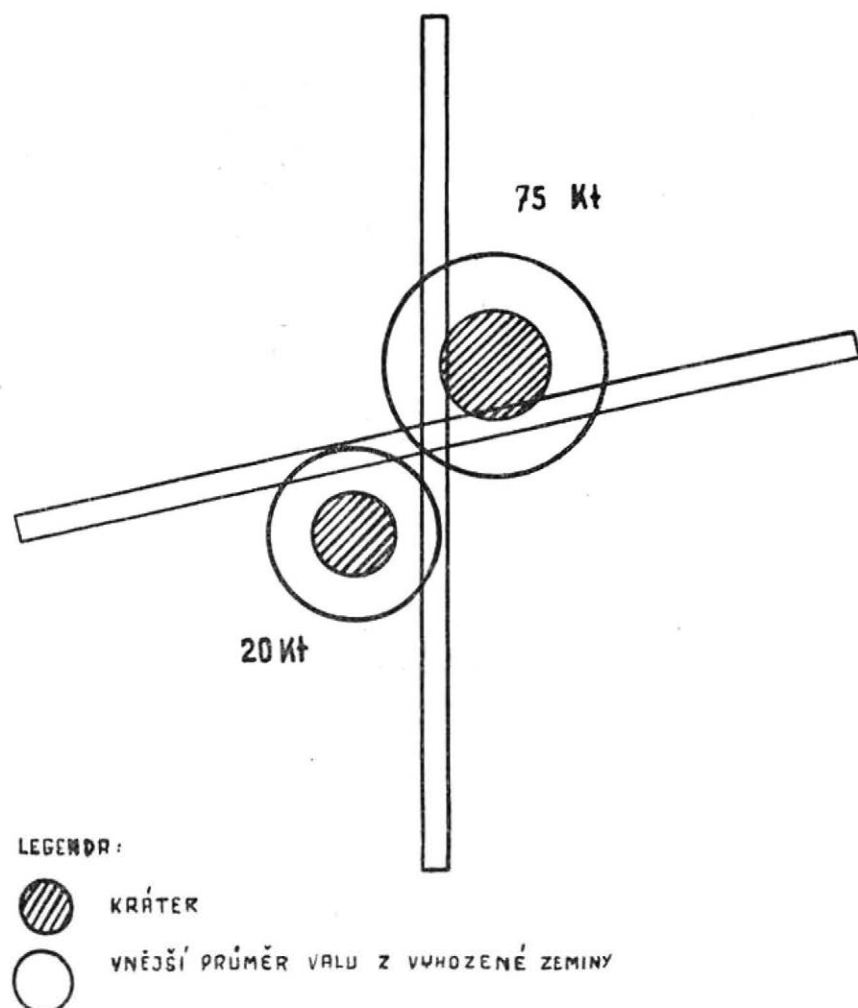


Schéma 7. Znázornění zranitelnosti letecké základny s navzájem se křížujícími vzletovými drahami

o statickém tahu 750 kg, má normální tříkolový podvozek umožňující jak svislý, tak i normální vzlet a přistání.

Úspěšné vyřešení konstrukčních problémů spojených se zavedením a sériovou výrobou letounů se svislým vzletem by značně ulehčilo PAO leteckých základen. Pro tyto letouny by mohlo být používáno odolných, dobře maskovaných podzemních základen, jak je znázorněno na schématu 9. Náklady na takto vybudované letecké základny by zdaleka nedosahovaly porizovacích cen dnešních leteckých základen. Avšak letouny s kolmým vzletem a přistáním jsou teprve ve stadiu počátečního vývoje. Řešení problému svislého vzletu a přistání se omezuje zatím jen na lehké letouny taktického letectva. Se zahájením sériové výroby je možno počítat nejdříve za dvě léta. U letounů těžších je vyřešení svislého vzletu málo pravděpodobné.

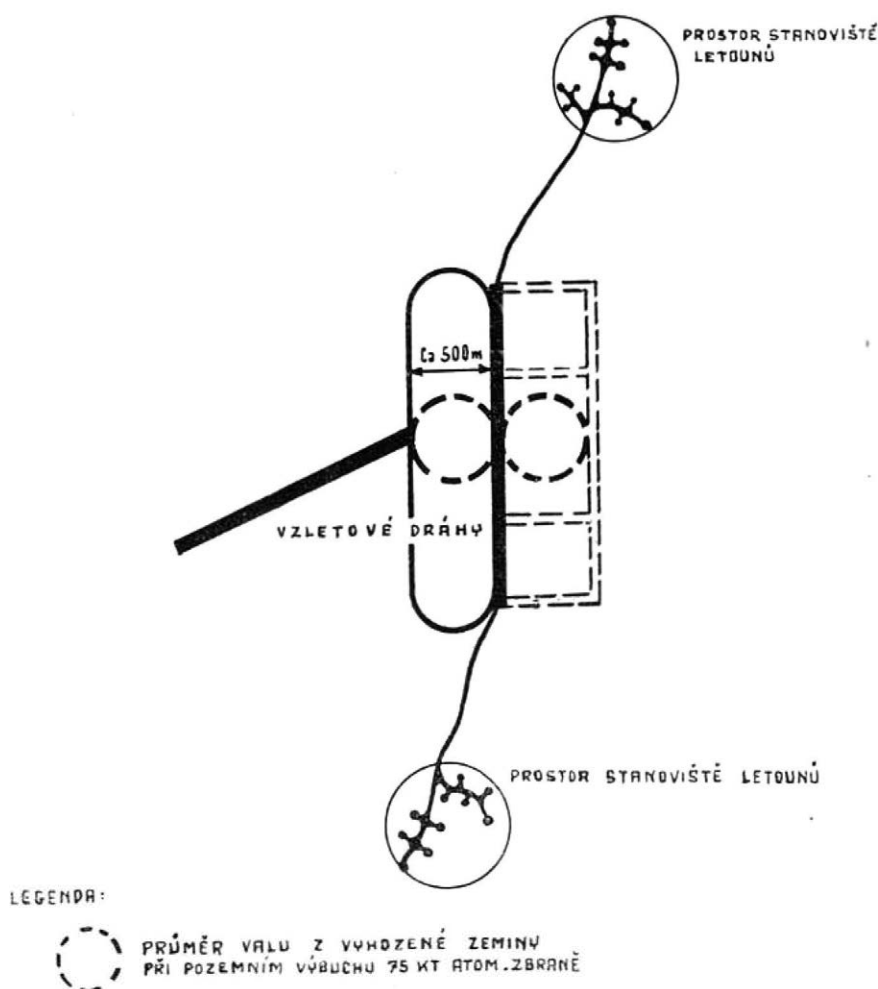


Schéma 8. Navrhované uspořádání letecké základny s více vzletovými drahami

Existuje ještě řada návrhů na zkrácení nebo odstranění dlouhých vzletových a přistávacích drah. Mezi významnější patří především různá zařízení pro katapultový a raketový vzlet, jimiž může být vzletová dráha zkrácena na 300 až 125 m. Také přistávací dráhy se podařilo zkrátit různými technickými zařízeními, jako jsou dnes už běžně používané brzdicí padáky nebo brzdicí lana a sítě používané obdobně jako na letadlových lodích a p.

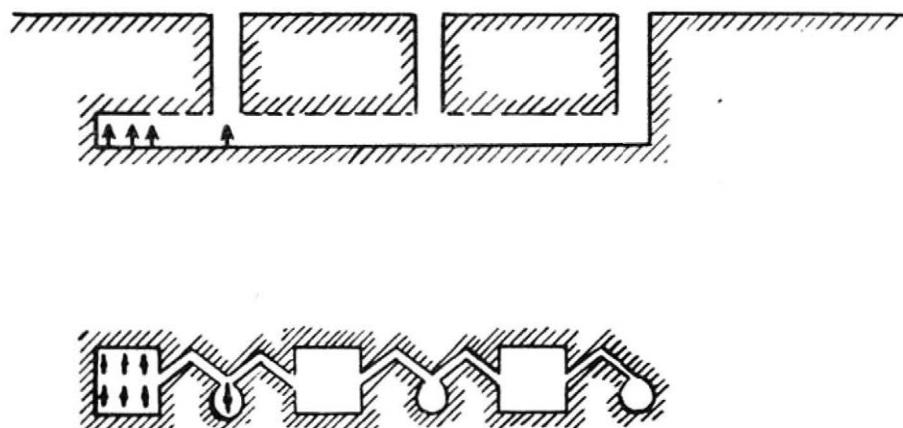


Schéma 9. Podzemní letecká základna pro kolmo vzlétající letouny (varianta)

Z á v ě r

V příspěvku jsou rozebírána jen některá hlediska používání atomových zbraní proti leteckým základnám a navrhovaná nebo uplatňovaná opatření k snížení jejich zranitelnosti. V kapitalistických armádách existuje mimo uvedená mnoho jiných konkrétních opatření PAO leteckých základen, jako je vyhlášení atomového nebezpečí, zabezpečení provozu při atomovém poplachu, úkoly a činnost radiačního průzkumu, protipožární ochrana, opatření k odstraňování škod, zdravotnické zabezpečení a p., která se v podstatě neliší od nám známých opatření, a proto nebyla ani rozebírána.

I když dnes již v kapitalistických armádách existuje řada významných opatření PAO leteckých základen uplatňovaných zvláště při budování nových leteckých základen, není celá otázka PAO zdaleka vyřešena. Mezi ozbrojenými silami jednotlivých kapitalistických států neexistují jednotné názory a prováděná opatření se značně různí.

DISKUSE

NĚKOLIK POZNÁMEK K OTÁZKÁM EFEKTIVNOSTI VE VELENÍ A ŘÍZENÍ VOJSK PODLE ZKUŠENOSTÍ ZE ŠTÁBNÍCH CVIČENÍ

Kapitán Matej Jakoby

Otázce urychlení a zlepšení práce štábu bylo už ve Vojenské mysli věnováno několik článků a diskusních příspěvků. Nejlepší možnost přezkoušet dosažené výsledky v této oblasti dávají štábní cvičení. Štábní cvičení na vyšším stupni jsou prostředkem sloužícím k zvyšování operativní pohotovosti a připravenosti štábu. Chtěl bych se při nich obrátit na otázku, které podle mého názoru doposud byla věnována malá pozornost, a to na otázku fyzického zatížení a vyčerpání štábu.

Naše štáby se z cvičení trvajících 4 až 7 dní vrací fyzicky vyčerpané. V průběhu cvičení, zvláště v době vedení boje, projevuje se ve štábu nadměrná nervosita, únava, což se odráží na kvalitě práce, ba dochází i k jednotlivým případům slabšího nervového zhroucení. Tento stav není a nemůže být normální.

Je možné podle dosavadních zkušeností počítat, že armádní útočná operace potrvá 5 až 6 dní a její příprava a naplánování 4 až 5 dní. Po ukončení armádní operace je operační přestávka v trvání 1 až 2 dni (někdy i 3 dni), vyplněná přeskupením a naplánováním další operace v rámci frontové operace, potom boj v trvání 4 až 5 dní. Po ukončení frontové operace je nutné provést přeskupení a zabezpečení dosaženého úspěchu, což si vyžádá nejméně 2 až 3 dni. Kalkulace ukazuje, že štáb armády bude 17 až 22 dní intenzivně zatížen.

Naše cvičení nedosahují ani poloviny mnou vypočítané doby, a přece fyzický stav štábu ke konci cvičení je na nízké úrovni. Cvičení se dá pravda vydržet, člověk nemusí delší dobu spát. Není však možno tvrdit, že fyzické možnosti člověka nemají určitou hranici (i když je u jedinců různá) a že tuto hranici je možno nepřetržitě zvyšovat. Moderní boj však neustále zvyšuje svoje požadavky na člověka. Nová organizace — větší počet samostatných svazků v armádě vyžaduje přímého a velmi těsného styku s bojištěm, jako i zasahování do místních taktických situací. To vypětí štábu ještě více zvětšuje.

Doporučení, řešit tuto otázku dodržováním plánu odpočinku, není východiskem. Zkušenosti ze cvičení ukazují, že plán odpočinku ve většině případů je jen formálním dokumentem, zpracovaným pro rozhodčí; štáb, když chtěl splnit úkol, musel pracovat bez ohledu na odpočinek. Zvyšovat počty by též nebylo dobré řešení. Štáb by se tak stal nemotorným i těžko ovladatelným. Kořeny a řešení je třeba hledat jinde. V čem jsou tedy kořeny neúměrného vyčerpání štábu? Pokusím se je aspoň částečně probrat, aniž tím chci snížit odpovědnost štábu za dané nedostatky. Jsou to:

1. **Nedostatky v organizaci práce štábu a jednotlivých oddělení.** Štáby pracují často živelně, bez přesných pokynů a s rušivými zásahy při obcházení nižších náčelníků do chodu života štábu. Radoví příslušníci štábu často vykonávají práci, která přísluší jejich náčelníkům, k nimž nemají pravomoc, možnost se rozhodovat, a proto ani odpovědně a tvůrčím způsobem ji v celku řešit (organizace součinnosti, plán operace, rozhodnutí).

Příslušníci štábu vykonávají práci, která jim funkčně nepřísluší, zatěžuje je a oslabuje pracovní kolektiv, jako na příklad telefonisty, kresliče, lepiče map, a často musí zařizovat věci, které patří do kompetence pobočníků nebo správce štábu, a přitom nedostávají k zpracování dílčí úkoly, které jim podle funkčního zařazení přísluší, a štáb tak ztrácí řídicí úlohu.

2. **Pracovní mapy.** Vede se jich mnoho a jejich vedení je na velmi nízké úrovni. Jsou vedeny nepřehledně, hrubými tužkami (používání jich by se mělo zakázat), situace podbarvované prstovými čarami. Jen velmi málo náčelníků dokáže vést (a vede) přehledně svou pracovní mapu.

K pracovním mapám se přistupuje bez uvědomění si jejich důležitosti, zbytečně se po nich škrtá, lámou se, špiní, zapomíná se na to, že se mapy dají skládat, a nosí se stočené pod paží. Skoro na každou novou situaci je vyžadována mapová nová. To však znamená slepení mapy, její

přípravu (přenesení kódovací sítě, volací znaky) a zakreslení poslední situace. Ten, kdo s mapami pracuje, ví, že příprava nové pracovní mapy trvá až hodinu (někdy i déle) a že ne vždy je kreslič k dispozici, aby tuto práci udělal.

Při vedení pracovních map (i při zpracovávání dokumentů) je nutné odsoudit snahu zakreslovat situaci v armádě do praporů. To je u armády o sedmi divisech místo 29 pluků (počítány i tankové) 63 praporů a 8 tankových pluků. Taková informovanost jen zatěžuje náčelníka. Náčelníci si musí uvědomit, že nemohou mít v pracovních mapách zakresleny všechny podrobnosti, nýbrž jen to, co skutečně pro svou práci potřebují.

3. Dokumentace. Je nutné rozhovořit se o grafických dokumentech. Nechci odsuzovat všechny grafické dokumenty, ale existují dokumenty, jejichž napsání na stroji trvá maximálně do dvou hodin, a stejný dokument zpracovat graficky trvá dvanáct až šestnáct hodin. Při tom však údaje zakreslené v dokumentu jsou často nepřesné a liší se, protože ještě v době zpracovávání nebyly k dispozici všechny podklady nebo nebyl čas je srovnat s jinými odděleními. Jednotlivá nařízení jsou vydávána před zpracováním dokumentu, a proto mu často neodpovídají a na vydání doplňkových nařízení není buď čas nebo jsou vydána pozdě. Podle zpracovaných dokumentů se nevelí, po jejich zpracování se založí a vytáhnou až při likvidaci.

Zpracováváme množství dokumentů, kde se jednotlivé údaje opakují, mechanicky překreslují z plánů jednotlivých druhů vojsk. Bylo by nutné prohlédnout zpracováváné dokumenty, určit jejich nutnost a potřebnost (plán protitankové obrany, plán ochrany proti zbraním hromadného ničení, plán protivýsadkové obrany) a některé dokumenty sloučit nebo vůbec zrušit. K provedení operace by plně postačovaly ze vševojskových dokumentů: grafický plán operace a plán přeskupení s potřebnými písemnými přílohami, rozkaz s bojovými nařízeními pro svazky a písemná tabulka součinnosti, zpracované bez zbytečných podrobností, které zahrnují ve svých dokumentech divise. Získaného času by se dalo využít na provádění kontrol u podřízených svazků a k poskytování jim konkrétní pomoci při provádění plánování a opatření k nastávajícímu boji. Otázce kontroly a pomoci na štábních cvičeních tak jako i osobnímu styku funkcionářů armády s podřízenými svazky je věnována malá pozornost.

Pokud jde o samy grafické dokumen-

ty, není možno přejít bez povšimnutí, že se někdy zpracovávají plakátovou formou tak, aby je bylo vidět na dálku (silné čáry, deseticentimetrové popisy), zakrývá se terén i situace a kalkulace, pracně se píše tuší na mapu, což vyžaduje velkého množství kresličů. Nejsou tedy dokumenty, podle nichž se dá pracovat, a náčelník, který dokument předkládá při schvalování, má často jeho obsah ještě napsán na stroji v ruce.

4. Pojítka. Neodpovídají požadavku rychlého a přesného předávání zpráv a rozkazů. Tato otázka patří do oblasti technického rozvoje a dotýká se snad i otázky utajení nových prostředků. K prostředkům, které máme k dispozici, je možné říci toto: Telefon pro velké vzdálenosti v armádě jen velmi málo vyhovuje (slabá slyšitelnost). Naše pojítka (nepočítajíc v to vrtulníky, jejichž použití doposud je málo rozšířeno a jejichž použití v boji i při vlastní vzdušné převaze bude třeba promyslet, neboť jsou dobře viditelným a lehce zranitelným cílem pro letectvo a dělostřelectvo protivníka) nám umožňují v armádě získávat ucelený obraz o situaci jednou za 4 hodiny se zpožděním situace o 3 až 4 hodiny, což dnes, kdy armáda po zrušení střeleckého sboru, musí řešit i místní taktické situace, souvisící s přímým řízením boje na bojišti a dělat rychlá protiopatření, nevyhovuje.

Nejbezpečnějším a nejrychlejším pojítkem od divise výše se zdá dálkopis a radiový dálkopis. Dále k urychlení spojení v rámci štábu armády i divise bude nutné vyloučit telefon a nahradit ho parafonem předběžně aspoň u hlavních oddělení, na kterém by bylo potřebné provést úpravu tak, aby všichni účastníci mohli hovořit i mezi sebou jednotlivě a dávat oběžníkové zprávy.

Domnívám se, že bude třeba probrat a zrevidovat u štábu armády otázku osobního předávání (i přebírání) zpráv příslušníky štábu, kdy se stávají telefonisty se štábním vzděláním, místo aby vyhodnocovali situaci, a přitom odborné školenou obsluhu pojítek nenahradili.

5. Pomůcky utajení velení. U nás v armádě je k nim odpor, což odpovídá těžkosti práce s nimi. Dnešní naše pomůcky utajení velení velení brzdí, zpožďují vydávání rozkazů i získávání situace, jsou nemoderní a zastaralé. Systém nahrazování významů u šifer II. stupně nedá se zmmodernisovat sestavením nových výrazů.

Šifer I. stupně, kterými by měla být odeslána všechna zásadní rozhodnutí a

důležité situace vlastních jednotek, nedá se prakticky v boji, když jich je nejvíce třeba, použít. Jejich norma je: zpráva o 3 až 4 řádcích — zašifrování hodina, rozšifrování 1 až 1½ hodiny, předání zprávy do půl hodiny, t. j. celkem 2½ až 3 hodiny (při dobrém spojení) bez započítání možných chyb, které může učinit jak odesílatel, tak přijímací orgán, obsluha a i rušení protivníka, o něž v boji nebude nouze, po kterých se stává zpráva neluštělnou. Bude nutné, aby naše systémy utajení byly nahrazeny novými na základě moderní soudobé techniky, kde bude namáhavá lidská práce nahrazena přístroji, které pracují rychle, bez chyb, a tyto přístroje zavést počínajíc stupněm pluk a výše.

Dílčí závěry k některým otázkám jsem učinil již při jejich probírání, nebudu se proto k nim znovu vracet. Na konec bych chtěl ještě podotknout, že by podle mého názoru bylo nutné

— provádět krátká zaměstnání s náčelníky s cílem zvýšit návyky v organizaci práce, a to ne formou ukázky, nýbrž za

osobního zpracovávání práce příslušného oddělení i získávání zpráv, při tom dbát na vedení pracovních map. Nebylo by též na škodu zařazovat vedoucí funkcionáře podřízených svazků na štábních cvičeních do pracovního kolektivu štábu armády, aby se seznámili se způsobem, rozsahem práce a možnostmi štábu armády, jakož i prakticky poznali potřeby armády se stránky divise.

— Přezkoušet efektivnost grafických dokumentů a zmenšit jejich počet podle účelnosti.

— Hledat nové prostředky v oblasti spojení a utajení velení, které urychlí řízení vojsk.

— Provádět štábní cvičení v delším časovém rozpětí než doposud, v rozsahu dvou až tří týdnů, aby štáby zvykly na dlouhodobé pracovní zatížení.

*

Moje poznámky jsou kusé a nevyčerpávají daný problém, domnívám se však, že k otázkám, o kterých jsem pojednal, je nutno věnovat náležitou pozornost.

DISKUSNÍ PŘÍSPĚVEK K PROBLÉMŮM ÚTOČNÉ OPERACE S ROZVINUTÍM SIL Z CHODU

Kapitán Ladislav Vaněk

V posledních číslech Vojenské mysli letošního roku jsou rozváděny nové názory na zahajování útočné operace na připravenou posílní obranu nepřítel s rozvinutím sil z chodu. V žádné práci nebyla však posuzována otázka zahajování útočné operace s rozvinutím sil z chodu proti nepříteli, který připravil mobilní obranu. Přitom je všeobecně známo, že právě na důležitých směrech bude nepřítel za soudobého hromadného použití zbraní hromadného ničení velmi často organisovat mobilní obranu.

Bude-li nepřítel organisovat mobilní obranu, vytváří slabý přední okraj této obrany, do níž vyčleňuje asi jednu třetinu sil, dokonce lepší podmínky pro zahájení útočné operace s rozvinutím sil z chodu nežli za útoku na připravenou posílní obranu.

Slabý přední okraj mobilní obrany však staví do popředí otázku co nejúčelnějšího využití vojsk v dotyku s nepřítelem, která budou překročena v úseku průlomu svazky vyvedenými z hloubky a přejdou do druhého sledu vševojskové

armády. Ve svém diskusním příspěvku rozvedu názor, jak zahájit útočnou operaci s rozvinutím sil z chodu s využitím volných druhých sledů a záloh vojsk v dotyku.

Vzhledem k rázu předního postavení mobilní obrany, bráněnému systémem rotních opěrných bodů, byla-li bezpečně zjištěna, bude obtížné účelně použít atomových zbraní přímo na přední okraj. V tom případě je nutné na úseku 20 km soustředit k umlčení tohoto postavení během dvou nocí před útokem 850 až 950 hlavních k umlčení jen předního postavení mobilní obrany.

Soustředování velkého množství dělostřelectva je však spojeno s nebezpečím prozrazení směru hlavního úderu, úseku průlomu a s odhalením možné doby zahájení útoku.

Mimo to bude-li přední postavení umlčováno jen dělostřelectvem, musí se první sledy útočících vojsk rozčleňovat do malých jednotek a často i rozvinout do bojových sestav před předním okrajem. V přípravném období se však nepodaří

zjistit konkrétní rozmístění všech tanků, protitankových zbraní a zbraní pěchoty. Mimo to tyto palebné prostředky budou do poslední chvíle rozmístěny v záložních palebných postaveních a bude obtížné zabezpečit, že budou spolehlivě umlčeny jen dělostřelectvem. Ani souvislým umlčováním všech zákopů a výšin na předním okraji obvyklými dělostřeleckými a minometnými prostředky po 30 až 40 minut nelze zaručit, že odpory hned po skončení dělostřelecké přípravy neoživnou.

Propočty ukazují, že k tomu, aby mohl být zahájen boj o přední okraj v rozvinutých nebo značně rozčleněných sestavách, musí být rozčleňování do praporůních pochodových proudů zahájeno nejpozději 12 až 15 km od předního okraje, do rotních pochodových proudů 4 až 6 km od předního okraje. Za této situace dochází k značnému nahuštění sil a prostředků právě v době, kdy vojska procházejí hlavními palebnými postaveními dělostřelectva, třetím a druhým postavením prvního pásma obrany obsazeným vojsky v dotyku.

Tankové, mechanisované a motorisované proudy pochoduující z hloubky 10 až 15 km k přednímu okraji lze těžko zvukově utajit. Mimo to mohou být z této vzdálenosti sledovány pozemními a leteckými radiolokátory, průzkumnými skupinami (diversanty) vyslanými vzdušnou cestou na směry možného postupu svazků vyváděných z hloubky. Za těchto podmínek mohou být nekryté, rozčleněné a nahuštěné prapory a rotní proudy neobyčejně účinně napadeny atomovými zbraněmi, řízenými střelami, palbami dělostřelectva a údery letectva na pochodových osách.

Je otázka, zda takto napadené a oťřešené proudy budou schopny se rozvinout a úspěšně prolomit přední postavení mobilní obrany a rychle proniknout do hloubky s cílem využít účinků atomových úderů provedených na zálohy nepřítele.

Z uvedených důvodů bude účelnější přední postavení mobilní obrany prolomit v noci (nebo za ztížených pozorovacích podmínek) na několika směrech střeleckými divisemi v dotyku s nepřítelem a zlepšit podmínky pro zasazení divisi útočících s rozvinováním z chodu a umožnit jim bez boje rychle proniknout do hloubky prvního pásma obrany.

Tím by byly odstraněny potíže a nebezpečí spojené s rozčleňováním a rozvinováním vlastních vojsk před předním okrajem nepřátelské obrany. Jaké jsou možnosti střeleckých divisi v dotyku zahájit průlom nepřátelské mobilní obrany tímto způsobem?

Možno očekávat, že na důležitém operačním směru bude na vlastní straně v obraně střelecká divise na frontě okolo 15 km. Na předním postavení může mít nepřítel ve stejné šířce zhruba hodnotu do tří praporů, uskupených s mezerami do 6 až 7 rotních operných bodů, které budou přehrazovat hlavní komunikace (přístupové směry) do hloubky mobilní obrany.

Předpokládejme, že vlastní střelecká divise v dotyku, uskupená do dvou sledů v plucích i v divisi, má na druhém a třetím postavení k dispozici pět střeleckých praporů, prostředky tří střeleckých pluků, jeden divisi tankový pluk a jeden divisi průzkumný prapor. Z těchto sil a prostředků může organisovat 6 až 7 úderných odřadů, každý v síle zesíleného praporu, které za podpory dělostřelectva jsou schopny útočit na určených směrech a zničit 6 až 7 rotních operných bodů na předním postavení mobilní obrany před příchodem divisi hlavního úderného uskupení z hloubky. Omezenými průlomy na směrech mohou bez boje a rychle proniknout divise hlavního úderného uskupení se silnými přesunutými odřady nebo pluky prvního sledu v praporních pochodových proudech nebo v předbojových sestavách.

Po vytvoření omezených průlomů na směrech mohou úderné odřady rozšiřovat úspěch do stran, vyčistit přední obranné postavení v celé šíři nebo upevnit dosaženou čáru a zajistit pronikání divisi hlavního úderného uskupení předním postavením mobilní obrany.

Střelecká divise v dotyku s nepřítelem, dříve než přejde do druhého sledu útočící armády, bude takový úkol schopna zpravidla vždy splnit.

Velitelé i vojska na frontě jsou dobře seznámeni s konkrétními odpory a situací nepřítele na předním postavení, dobře znají terén a zátarasy před předním okrajem. Na přípravu úderných odřadů k průlomu na směrech bude dost času. Zaujetí výchozího položení blíže k přednímu okraji možno snadno utajit, neboť úderné odřady mohou být do něho vyváděny během přípravného období postupně a po malých jednotkách. Většina dělostřeleckých a minometných prostředků pluků i divise nemusí se přemisťovat, neboť stačí plnit úkoly podpory pěchoty do cmezené hloubky 3 až 4 km i beze změny palebných postavení. Rovněž většina vozidel útočících a posilových prostředků a týlů úderných odřadů by zůstala na místě a nezatarasovala by komunikace.

Útok na přední postavení mobilní obrany by byl zajišťován prapory prvního

sledu, které by palbami svých prostředků umlčovaly nepřátelská pozorovací stanoviště, po případě palebné prostředky v mezerách mezi opěrnými body, nebo by se připojily částí svých sil (rotami druhého sledu) k útoku úderných odřadů.

Použití druhých sledů střelecké divise v dotyku, která přejde do druhého sledu armády ke zteči předního postavení mobilní obrany na několika takticky vzdálených směrech, nebude vždy možné nebo účelné.

V závislosti na rázu, druhu a hodnotě nepřátelské obrany, na možnostech vlastních vojsk a na zvolené formě manévru vševojskové armády může být použito různých kombinací využití vojsk v dotyku a zabezpečení rychlého zasazení vojsk hlavního uskupení při průlomu přípravené mobilní obrany.

Podle situace mohou nastat na příklad i tyto varianty:

a) Bude-li nepřítel na předním okraji mobilní obrany organisovat silný uzel odporu, bráněný pěším plukem (bojovým skupením), který před zasazením divise hlavního úderného uskupení nutno rozdrtit (narušit), možno použít druhých sledů pluků a divise k centralisovanému úderu na jednom směru. Pět až šest praporů za podpory dělostřelectva a 90 až 100 tanků může být použito v útočném pásmu širokém 6 až 8 km. Tyto síly budou schopny prolomit první i druhé postavení a zničit tak silný uzel odporu. Na této šířce možno tedy otevřít cestu zhruba jedné divisi přiváděné z hloubky a zabezpečit její pronikání do hloubky mobilní obrany v praporních proudech.

b) Druhých sledů pluků a divise možno využít k organisování tří bojových skupení v síle po dvou praporech, kterými možno prolomit první postavení posílné obrany na třech směrech (na každém v šířce 2 až 2,5 km) na jednom nebo na obou bocích silného uzlu odporu s cílem umožnit svazkům hlavního úderného uskupení obcházet silné uzly na předním okraji a přes úseky posílné obrany vyjít do boku a týlu útvarů protiztečné skupiny a je zničit.

c) V závislosti na bojové sestavě střelecké divise v dotyku bude v druhých sledech pluků i divise často méně sil a prostředků. Na příklad divise na 20 až 24 km může mít tři pluky v prvním sledu a jen jeden střelecký prapor a tankový pluk v záloze. Přitom její sestavu budou překračovat až tři svazky, pro něž je nutné zlepšit podmínky zasazení předchozím prolomením prvního postavení na 8 až 10 směrech. Střelecká divise v dotyku v tom případě bude mít k dispozici síly

k organisování pouze jen čtyř úderných odřadů.

K prolomení nepřátelského předního postavení na zbylých 4 až 6 směrech mohou však divise hlavního úderného uskupení během přípravného období předstoupnout po jednom až dvou zesílených praporech z druhých sledů, které po dělostřelecké a letecké přípravě provedou společně s údernými odřady vojsk v dotyku průlom obrany prvního postavení, zabezpečí zasazení přicházejících vojsk z hloubky a přejdou do druhého sledu.

d) Někdy nebude účelné nebo možné vyžadovat, aby se divise v dotyku zmocnily celé hloubky předního postavení, a postačí, naruší-li svým útokem souvislost předního okraje a zmocní-li se jen prvních dvou zákopů.

Často nebude ani účelné, aby tyto jednotky pronikly dál, neboť může být plánováno provedení atomových úderů na postavení nebo prostory rozmístění plukovních záloh právě v této době, kdy nepřítel bude vyvádět dosud nenapadené plukovní zálohy z úkrytů k přehrazení některého směru ve svém obranném úseku. V tom případě bude účelné, aby útočící jednotky vojsk v dotyku využily obranných objektů na prvním a druhém zákopu nepřítel a nebyly zasazeny účinky vlastních atomových úderů prováděných v hloubce 3 až 3,5 km před nimi.

e) Jindy bude možné, aby vojskům v dotyku byly stanoveny i hlubší úkoly než zmocnit se jen předního postavení na určitých směrech.

Použití střelecké divise v dotyku ke zteči předního postavení mobilní nebo posílné obrany nebude vždy možné. Bude-li předpokládáno, že se střelecká divise v dotyku připojí částí svých sil k průlomu hlavního sil vševojskové armády, nebude schopna plnit i tento úkol.

Využitím vojsk v dotyku k narušení nebo prolomení předního postavení mobilní obrany na směru hlavního úderu armády lze dosáhnout především těchto výhod:

— vojska hlavního úderného uskupení neztrácejí čas postupným rozčleňováním a bojem o přední postavení; mohou být zasazena v předbojových sestavách;

— zkracuje se doba pobytu nekryté postupujících vojsk před předním okrajem, kde má nepřítel nejlépe připravený systém palby a úderů k zmaření (oddálení) zteče své obrany;

— velká část dělostřelectva nepřítel bude zpravidla vést palby ve prospěch udržení předního kraje obrany a nebude v takové míře rušit postup a rozčleňování vojsk hlavního úderného uskupení;

— v době zahájení dělostřelecké přípravy zteče ve prospěch úderných odřadů mohou být vojska hlavního úderného uskupení značně vzdálena od fronty (15 až 20 km) a budou v podstatě mimo dosah polního dělostřelectva nepřítele;

— použití atomových úderů proti málo rozčleněným pochoduujícím proudům je méně účinné;

— bude-li boj o přední postavení mobilní obrany zahájen údernými odřady ještě v noci nebo za ztížené viditelnosti, může se stát, že nepřítel bude oklamán, zahájí protipřípravu do prázdná nebo provede nevhodný manévř protizvědnou skupinou a usnadní tak boj divisi v hloubce;

— v době dokončování boje o přední postavení mobilní obrany přicházejí čerstvé, pevně organizované, na pochodových osách připravené první sledy divisi hlavního úderného uskupení, které mohou rychle pronikat do hloubky a využít účinků atomových úderů použitých na zálohy v době, kdy je nepřítel vyvádí z úkrytů;

— jednotky a útvary vojsk v dotyku mohou útočit do omezené hloubky bez

značného počtu bojových a dopravních vozidel, bez podstatné části týlových jednotek a útvarů všech druhů vojsk. Jejich sestava nebude tedy zatrasovat komunikace pro manévř záloh velitele armády;

— některých komunikací těchto jednotek možno využít k přesunu nebo k manévru druhých sledů sousedních divisi. Tím lze prakticky dosáhnout většího rozstupu mezi pochodovými proudy druhých sledů divisi hlavního úderného uskupení, které budou hlavními objekty napadení nepřátelskými zbraněmi hromadného ničení.

Uvedené názory na použití vojsk v dotyku k útoku do omezené taktické hloubky mobilní nebo posílní obrany před zasažením vojsk hlavního úderného uskupení jsou v jistém slova smyslu novým způsobem zahajování útočné operace s rozvinutím sil z chodu. Tyto názory vyžadují dalšího kritického posouzení a rozpracování spojených s tím problémů vedení a zabezpečení ostatními druhy vojsk. Tyto otázky nebylo možné v omezeném diskusním příspěvku rozvést.

DISKUSNÍ PŘÍSPĚVEK K ČLÁNKU MAJORA MIROSLAVA NEDVĚDA

»Několik poznámek k výpočtu hustot a poměru sil«

(VM 2/1957)

Uvedený článek se dotýká nevyřešené, a proto velmi živé problematiky. S autorovými názory, které odsuzují nereálné hodnocení poměru sil, je nutno nejen souhlasit, ale vyvodit z nich i praktické důsledky v přípravě velitelů, štábů a posluchačů vojenských škol ve smyslu Rozkazu ministra národní obrany pro bojovou a politickou přípravu.

Cílem tohoto diskusního příspěvku není »podepřít« autorovy vývody týkající se nutnosti pravdivého hodnocení vzájemného poměru sil v běžných zbraních (pěchotě, dělostřelectvu a tancích), aby bylo možno získat neskreslenou představu o situaci na frontě a podklady pro zdůvodněné rozhodnutí, nýbrž podrobněji rozvést otázku, kterou i autor považuje za zásadní, které však v článku nevěnuje tolik pozornosti, kolik si zasluhuje. Je to otázka poměru sil za používání atomových zbraní.

V minulých válkách byl útočník nucen použít proti obránci zpravidla trojnásobné převahy sil a prostředků. Zbraně hro-

madného ničení, zejména atomové výbušné zbraně, svým rozsahem ničivých účinků umožňují uživateli rázně změnit poměr sil ve svůj prospěch, což bezpochyby dovolí útočit při nepatrné počáteční převaze, po případě i při vyrovnaném poměru sil za předpokladu, že útočník dosáhne překvapení. Obecně uznávaný počáteční poměr sil 3 : 1, kterého v pozemních silách musel v minulosti útočník dosáhnout, ztratí pravděpodobně v soudobých podmínkách své opodstatnění. Mimořádného významu nabude vzájemný poměr v atomových zbraních, jejichž převaha může snížit potřebu pozemních sil.

Jde nyní o to stanovit, jakého poměru v atomových zbraních bude třeba dosáhnout na straně útočníka i obránce. Souhlasím s autorem, že při řešení tohoto problému nebude účelné srovnávat účinky určitého počtu dělostřeleckých hlavních na straně jedné s účinky atomové pumy určité ráže na straně druhé (faktory kvalitativně se lišící srovnávat nelze), nýbrž že bude nutno srovnávat předvídaný po-

čet a druh (ráž) atomových pum použitých protivníkem s plánovaným počtem a ráží vlastních atomových zbraní.

Je uznáván názor, že na divisi v obraně, organisované systémem praporečnických rajonů obrany, je třeba shodit 8 až 10 atomových pum (střel) malé a střední ráže (5 až 6 úderů na praporeční rajony obrany a 3 až 4 údery na dělostřelectvo a zálohy), aby počet ztrát v divisi převýšil 50% a aby tak divise byla zbavena schopnosti spolehlivého odporu.

Vojska určená k útoku zaujímají buď výchozí položení k útoku nebo útočí z hloubky z chodu. Ať už je útok organisován tím nebo oním způsobem, bude třeba k jeho zmaření útvarům a svazkům (vyšším svazkům) prvního sledu způsobit více než 33% ztrát, aby nemohly být včas nahrazeny z jejich druhých sledů, do nichž je zpravidla vyčleňována $\frac{1}{3}$ sil. K tomu je třeba, aby na každý pluk prvního sledu byl proveden úder dvěma atomovými pumami malé ráže za předpokladu, že vojsky protivníka budou dodrženy zásady rozptýlení, aby jednou atomovou pumou nemohl být zasažen více než jeden prapor. K zmaření útoku divise prvního sledu bude tedy třeba nejméně čtyř atomových pum malé ráže. Bude-li i na druhý sled divise shozena jedna puma, bude třeba celkem pěti atomových pum (střel) malé ráže. Zhruba stejného počtu bude třeba i na divisi druhého sledu.

Srovnáme-li počet a ráž atomových pum, které je třeba shodit na divisi v obraně, aby byla zbavena schopnosti spolehlivého odporu (8 až 10), seznáme, že obránci stačí zhruba polovina atomových zbraní (4 až 5) na divisi útočnicka, aby byla zbavena možnosti provést účinnou zteč. Zhruba poloviční potřebu atomových zbraní k úspěšnému vedení obranného boje lze zdůvodnit i tím, že atomovými údery obránce, vedenými převážně na tankové a mechanisované

jednotky, bude velmi ztížen, ne-li zneemožněn manévr pohybem, bez něhož útočník nemůže dosáhnout rozhodujících úspěchů (obránce využívá především manévru palbou).

Vzhledem k uvedeným předpokladům bude pravděpodobně nutné, aby obránce dosáhl v atomových zbraních poměru 1:2. Budou-li divise útočnicka organisovány praporečnickým systémem se silnými, samostatně činnými schopnými rotami a obrana protivníka systémem samostatných rajonů rot, zvětší se při stejném stupni ničení (umlčení) potřeba atomových zbraní na straně útočnicka i obránce, avšak vzájemný poměr 1:2 zůstane pravděpodobně zachován.

Je pochopitelné, že na použití atomových zbraní budou mít vliv i jiné okolnosti, jako je jejich počet, který bude k dispozici, stupeň vybudování ochranných objektů a morálka vojsk protivníka, tvářnost terénu a zejména překvapení dosažené jednou z bojujících stran, které potřebu atomových zbraní může podstatně snížit. V kalkulaci není též uvažováno o počtu atomových zbraní nutných k vybojování a udržení nadvlády ve vzduchu, což v soudobých podmínkách přerůstá operační rámec.

Uvedená kalkulace byla provedena za určitých teoretických předpokladů vycházejících ze základního požadavku dosáhnout potřebného stupně zničení (umlčení) vojsk protivníka. Má proto relativní platnost. Vyvozený poměr sil v atomových zbraních 1:2 potvrzuje však v celku i běžná praxe na cvičeních, při nichž je pro útočnou operaci počítáno zhruba s dvojnásobnou normou atomových zbraní proti operaci obranné.

V diskusním příspěvku jsem vyjádřil názor na otázku poměru sil za používání atomových zbraní s cílem rozvinout další diskusi a tak přispět k řešení této aktuální problematiky.

Zpracoval podplukovník Jiří Stránský

DISKUSNÍ PŘÍSPĚVEK K ČLÁNKU PLUKOVNÍKA JAROSLAVA ŠOLCE

»Součinnost mezi týlem pozemních vojsk a leteckým týlem v soudobé armádní operaci«

(VM 3/1957)

V uvedeném článku jsou podrobně rozzebrány problémy a otázky součinnosti mezi týlem pozemních vojsk a leteckým týlem v soudobé armádní operaci. Hlavní důraz je položen na rozpracování otázek

součinnosti uskutečňovaných týlem pozemních vojsk především ve prospěch letectva. Nelze však opomíjet druhou stránku této součinnosti, jejímž výsledkem bude lepší a rychlejší splnění úkolů týlu

pozemních vojsk. To prakticky znamená pomoc a využití prostředků letectva a leteckého týlu vůbec, ve prospěch týlu pozemních vojsk. Tato stránka součinnosti není v článku rozebrána. Rozeberu proto krátce tyto problémy.

Velkou pozornost při organizaci součinnosti mezi týlem pozemních vojsk a letectvem v soudobé operaci na stupni vševojskové armády je třeba věnovat organizaci a provádění vzdušného zásobování. Vševojsková armáda v nynější organizaci nemá prostředků k provádění vzdušného zásobování. Tyto prostředky jsou soustředěny u frontu a hlavního velitelství. Vzdušné zásobování je tedy prováděno zpravidla samostatnými dopravně výsadkovými leteckými pluky, které jsou organickou součástí letecké armády. Rychle a včas provedený vzdušný přísun může být proveden jen při dobré organizované součinnosti. Bude organizována a prováděna mezi týlem vševojskové armády a letectvem, jak v přípravném období operace, tak i v průběhu operace.

Bude-li vzdušný přísun prováděn a organizován frontem, nebude součinnost mezi týlem vševojskové armády a letectvem příliš rozsáhlá, poněvadž veškeré požadavky budou předkládány frontu, který vlastní organizaci a provedení vzdušného přísunu zabezpečí vlastními silami a prostředky. Bude nutno organizovat součinnost především v otázkách vyhledání a úpravy vhodných přistávacích (vzletových), po případě shazovacích ploch, jejich vytčení, osvětlení a p.

V daleko širším měřítku bude nutno rozvinout součinnost mezi týlem pozemních vojsk a letectvem, dostane-li vševojsková armáda na určité období k dispozici dopravně výsadkové letectvo (1 až 2 pluky) k provedení vzdušného zásobování. V tomto případě bude nutná velmi těsná spolupráce počínaje vyžadováním materiálu, jeho přípravou k vzdušnému přísunu, nakládáním materiálu do letounů, jeho vykládáním na přistávacích plochách, po případě jeho shazováním z letadel, uvolnění vzletových ploch a p.

V prvním případě bude součinnost uskutečňována prostřednictvím staršího náčelníka, který organizuje vzdušný přísun (týl frontu). Výhodnější je ovšem přímý styk pozemních vojsk, která budou vzduchem zásobována, se zástupci letectva, které bude vzdušný přísun provádět. To vyžaduje vyslání zvláštní letištní skupiny v čele se zástupcem velitele leteckého svazku (útvary) (která by měla být součástí letecké operační skupiny), který bu-

de vzdušný přísun uskutečňovat. V daném případě bude velmi ulehčena práce štábu týlu vševojskové armády, protože vlastní výběr, přípravu přistávacích ploch, navádění letounů a p. bude organizovat a řídit tato skupina.

Není však vyloučena možnost, že se tak z mnoha příčin nestane. Potom bude všechny práce spojené s volbou a přípravou uvedených prostorů provádět štáb týlu vševojskové armády svými silami a prostředky (zpravidla druhé oddělení štábu týlu armády) v součinnosti s leteckou operační skupinou, je-li u velitelství armády.

V druhém případě, kdy vševojsková armáda dostane na určitou dobu prostředky k provádění vzdušného zásobování, je nutná spolupráce mezi letectvem a týlem pozemního vojska v těchto otázkách.

1. V plánování provedení vzdušného přísunu. V daném případě bude plánování vzdušného přísunu provádět druhé oddělení štábu týlu armády. Bude naprosto nutné, aby toto oddělení bylo zesíleno odborníky od leteckých útvarů, které budou vzdušný přísun vykonávat. Při současné organizaci druhého oddělení štábu týlu armády není toto oddělení schopno rychle a včas napláňovat a řídit provádění vzdušného přísunu. Je to způsobeno naprostým nedostatkem odborníků vyškolených v plánování a provádění vzdušného přísunu.

V současné době se stále množí návrhy, aby i vševojsková armáda byla vybavena útvarem vrtulníků a tak měla organické prostředky k provádění vzdušného přísunu. Přitom je navrhováno vytvořit u vševojskové armády samostatné oddělení pro plánování vzdušných přeprav. Jsem toho názoru, že dosavadní složení druhého oddělení štábu týlu armády je výhodnější, hospodárnější a plně vyhovuje. Doprava v armádním týlu musí tvořit jednotný celek, musí být řízena pružně, jednotně a neodtrženě. Jednotlivé druhy dopravy silniční, železniční, po vodě i vzdušné se musí i v armádním týlu vzájemně doplňovat. Kde nemůže být použito jednoho způsobu, musí vypomoci způsob druhý. Stačí jen zesílit skupinu pro plánování vzdušných přeprav o jednoho vyškoleného odborníka. Při provádění vzdušného přísunu v širokém měřítku bude vhodnější tuto skupinu zesílovat leteckými odborníky od útvarů, po případě od svazku, který bude vzdušný přísun uskutečňovat.

2. V přípravě materiálu k provedení vzdušného zásobování. Tu bude muset le-

tecký týl vypomoci vyškolenými pracovníky především na balení materiálu k provádění vzdušného přísunu. Zvláště při vzdušném přísunu materiálu shazováním pomocí padáků je tato práce velmi důležitá. Baliči padáků musí být skuteční specialisté. Jinak mohou nastat velké ztráty na shazovaném materiálu. Dokazují nám to příklady z Veliké vlastenecké války.

Na příklad při vzdušném zásobování tankových svazků v březnu 1944, které postoupily na čáru řeky Dněpr a Prut, bylo použito k balení padáků nevytrénovaných vojáků. To mělo za následek, že se pro špatně složené padáky značná část shozeného materiálu rozbila nebo značně poškodila. Ztráty na materiálních prostředcích dosáhly 25% celkového množství shazovaného materiálu.

3. Při organizaci přísunu materiálu k letadlům, jeho nakládání do letadel, po případě jeho shazování (vykládání) z letadel. Nelze dopustit hromadění vozidel s materiálem u vzletových ploch. Přísun materiálu k letadlům bude prováděn až před samým odletem. Musí být prováděn plynule především podle okamžitých požadavků letectva. To nemůže zabezpečit žádný, sebestodůvěrnější plán přísunu, nýbrž jen dokonalá součinnost mezi týlem pozemních vojsk a orgány letectva, které vzdušný přísun organizují.

Pracovníci, kteří nakládají materiál do letadel jsou povinni uposlechnout všech pokynů, které dává zástupce velitele leteckého útvaru, po případě pilot a které se týkají celkové organizace nakládání materiálu, pohybu okolo vzletových ploch, vlastního naložení materiálu do letadel, jeho připevnění a letištní služby v prostoru rozmístění útvaru letectva vůbec.

4. Při vyhledávání, zřizování a přípravě ploch pro přistávání letounů, po případě ploch pro shazování materiálu pomocí padáků nebo bez padáků. Tento problém je velmi složitý, vyžaduje skutečných odborníků a mnoho pracovních sil a strojů, které mnohdy budou jen u letectva. Soudobé dopravní letectvo vyžaduje k přistání a k vzletu dlouhých a upravených přistávacích a vzletových ploch, dokonalého jejich vytyčení a spolehlivě organizované letištní služby v celém prostoru určeném pro příjem materiálu přisunovaného vzduchem. To nelze reálně požadovat od týlu vševojskové armády. Je nutné, aby tu byl přítomen i zástupce leteckého dopravního útvaru (svazku), který provede výběr a přípravu přistávací a vzletové plochy, bude řídit její úpravu, vytyčení a celkovou le-

tištní službu v tomto prostoru. Ostatní pracovní síly, stroje a materiál dodá týl a vojska vševojskové armády. Zástupce leteckého útvaru (svazku) s potřebným personálem bude nutný v prostoru příjmu materiálu přisunutého vzduchem, půjde-li o přísun vzduchem přistáním letounů. Bude-li vzdušný přísun k jednotlivým svazkům prováděn shazováním pomocí padáků nebo bez padáků, není zpravidla třeba, aby ke svazkům, k nimž bude vzdušný přísun prováděn, byl vyslán letecký odborník. Vytyčení ploch shozu provedou orgány svazků svými silami a prostředky. Avšak i v tomto směru je třeba učinit určitá organizační opatření především u týlu našich divízi, kde v současných podmínkách není schopného a vyškoleného pracovníka, který by byl s to v krátké době odborně vyhledat a připravit plochu určenou pro shoz materiálu z letadel. Bude proto nanejvýš nutné vyškolit v těchto problémech jednoho až dva důstojníky od každé divise. Nejlépe by se k tomuto účelu dal vyškolit náčelník divisních skladů, po případě některý z pomocníků náčelníka organizačně plánovacího oddělení týlu divise.

Problém vytyčování těchto ploch nelze za žádných okolností podceňovat. I v tom je nutná těsná součinnost mezi týlem pozemních vojsk a letectvem. Dokazuje to tento příklad z války v Koreji. Americká armáda vytyčovala místa shozu vytyčovacími terčemi »T«. Avšak protivník se brzy seznámil s tímto způsobem vytyčování, a tak bylo velmi mnoho nákladů omylem shozeno k němu. Proto později vždy 10 minut před přiletem do prostoru shozu očekával dopravní letouny lehký letoun od svazků, ke kterým byl vzdušný přísun prováděn, a ten je bezpečně doprovodil do prostoru shozu a přesně jim označil místo shozu.

Nutná je rovněž dokonalá součinnost směřující k rychlému a úplnému sběru padáků, poněvadž je to velmi cenný materiál. Na příklad Američané v Koreji kladli velký důraz na to, aby vojska vrátila padáky na nejbližší letiště. Odtamtud byly padáky dopravovány zpět do Japonska, odkud Američané prováděli vzdušné zásobování bojujících vojsk. Celkem bylo vráceno přes veškerou péči jen 40% padáků.

Týl pozemních vojsk musí s letectvem spolupracovat i při řešení problémů odsunu raněných a nemocných vzduchem vracejících se letouny, které provedly vzdušný přísun, při rozvinování překladišť raněných a nemocných poblíž vzletových ploch a p.

Orgány týlu vševojskové armády musí

s letectvem spolupracovat i v jiných otázkách. Na příklad: využití výsledků průzkumu, který provádějí orgány leteckého týlu, jakož i informací o situaci v prostorech, kde je umístěno letectvo, výpomoc materiálem leteckého týlu ve prospěch vojsk vševojskové armády, výpomoc výkonnými stroji leteckého týlu při úpravě poškozených komunikací, při celkové organizaci ochrany a obrany voj-

skového a armádního týlového prostoru a podobně.

Závěrem nutno zdůraznit, že součinnost mezi týlem pozemních vojsk a leteckým týlem musí být oboustranná a její výsledky se musí projevit ve zlepšeném, snazším a rychlejším splnění úkolů obou spolupracujících stran.

Zpracoval major Vojtěch Machulda

NA POMOC VOJENSKOVĚDECKÉ PRÁCI

K OTÁZCE ÚSTUPU

Podplukovník Alois Chládek

V posledních letech se ve vojenskovědecké práci nevěnuje téměř žádná pozornost otázkám ústupu. Otázky ústupu nejsou ve vojenskoteoretických pracích rozpracovávány, pojem ústup je chybně chápán, termínu »ústup« se nesprávně používá a dokonce se projevuje snaha vyhýbat se mu vůbec. Místo termínu ústup se pak používá termínů »odchod« nebo »odchod s bojem«, »boj na zdrženou«, »pohyblivá obrana« a p. Tímto zaměňováním názvů dochází i k zatemňování a opomíjení jedné z důležitých činností vojsk.

Cílem tohoto článku je ujasnit obsah pojmu ústup, obrátit pozornost čtenářů Vojenské mysli na otázky ústupu a dosáhnout toho, aby tyto otázky nebyly nadále opomíjeny, nýbrž aby se staly předmětem teoretického bádání i praktického výcviku — jak si svým významem zaslouhují.

Vymezení obsahové náplně pojmu »ústup«

Obsah pojmu ústup není dosud přesně vymezen, a proto bývá různě chápán a vysvětlován.

V starších pramenech (»Enciklopedičeskij slovar«, »Bolšaja sovětskaja enciklopedija«) je ústup definován jako »m a n é v r vojsk s cílem vyvést je z nevýhodné operační situace a vytvořit výhodnější podmínky pro následující bojovou činnost; uskutečňuje se na operačním a strategickém stupni organisovaně, plánovitě a jen na rozkaz staršího náčelníka«. Obdobně je definován pojem ústup i v Oper-II-15, avšak místo označení »manévr« se uvádí, že jde o »druh předvídané nebo vynucené operační činnosti frontu (armády)«.

Toto vysvětlení pojmu ústup dosud převládá. Pojmem »ústup« se rozumí manévr (nebo operační činnost) uskutečňovaný na stupni operačním nebo strategickém.

Takové chápání pojmu »ústup« je nesprávné.

Podle novějších názorů (kritika Velké sovětské encyklopedie, uveřejňovaná v sovětském časopise »Vojennaja mysl« r. 1955—56, výsledek diskuse v SSSR o manévru) není ústup manévrem, nýbrž druhem bojové činnosti; tato činnost může být záměrná nebo vynucená.

Toto pojetí pojmu »ústup« je podle mého názoru zcela správné, jak vysvitne z rozboru, a je třeba v dalších úvahách vycházet z toho, že ústup je bojová činnost a nikoli manévr.

Uvedenými závěry z citovaných sovětských pramenů byla sice vyřešena podstata ústupu, avšak protože dosud nebyl proveden jeho všestranný rozbor, není tato otázka dosud objasněna do všech podrobností.*)

*) Důkazem toho je pozdější pojednání v článku J. A. Razina ve sborníku »Válka a vojenská věda«, str. 89 (viz kritiku tohoto pojednání ve sborníku »Válka a vojenská věda«, díl II, str. 86—87).

Jak je tedy třeba správně chápat pojem »ústup«?

Pokusím se o rozbor tohoto pojmu a o ujasnění a vymezení jeho obsahu.

Vycházím ze závěrů (z citovaných sovětských pramenů), že ústup není manévr, nýbrž bojová činnost.

Bojová činnost je v podstatě vedení boje s protivníkem.

Naše řády uvádějí dva základní druhy bojové činnosti, a to útok a obranu, a z nich pak útok jako hlavní druh bojové činnosti.

Podstata těchto druhů bojové činnosti je asi tato:

Při útoku ničí vojska nepřítele za postupu kupředu (do sestavy obránce); při úspěšném vedení boje přerůstá útok v pronásledování, při němž vojska, bojující s nepřítelem, pronikají na jeho území.

V obraně bojují vojska s nepřítelem převážně na místě (drží zaujatý terén); při neúspěšném vedení boje přerůstá obrana v ústup, při němž vojska bojují s nepřítelem za pohybu dozadu (opouštějí vlastní území).

Hlavním a určujícím druhem bojové činnosti je útok a tomu pak odpovídá odvetná činnost protivníka. Se zřetelem k poměru sil projevuje se odvetná činnost protivníka buď ve formě obrany nebo ve formě ústupu (po případě i ve formě útoku). V těchto jednotlivých případech nabývá útok buď rázu

- zteče — na protivníka, který se brání na místě (vede obranu);
- pronásledování — protivníka, který ustupuje;
- střetného boje (střetného sražení) — s protivníkem, který rovněž útočí.

Má-li útočník převahu sil a po porážce obránce zahájí jeho pronásledování, má odvetná činnost protivníka formu ústupu.

Ústup se liší od útoku a obrany především tím, že v útoku a obraně dochází k rozhodnému utkání sil bojujících stran, kdežto za ústupu tomu tak není. Cílem ústupu je právě vyhnout se rozhodujícímu utkání s protivníkem.

Ústup označuje činnost, která je pravým opakem útočné bojové činnosti. Podstatou útočné činnosti je zasazování úderů nepříteli za postupu kupředu (fronta se pohybuje kupředu); podstatou ústupu je naopak odražení úderů nepříteli za pohybu dozadu (fronta se pohybuje dozadu).

Srovnáme ústup s obranou.

Cílem obrany je udržet zaujatá postavení, odrazit útok protivníka, způsobit mu ztráty a vytvořit podmínky pro přechod do útoku. Obránce se v prostoru, který zaujal, všemi svými silami utká s protivníkem v úporném a rozhodném boji (sražení).

Na rozdíl od toho není cílem ústupu udržet zaujatá postavení, nýbrž působit protivníku ztráty, mařit jeho útočné záměry, vyhnout se však rozhodujícímu utkání s protivníkem, uchovat síly za cenu ztráty terénu a vytvořit podmínky pro úspěšnou obranu v hloubce nebo k provedení jiných nutných opatření.

I když se ústup od obrany liší, pokud jde o cíl a způsob vedení boje, přece se oba tyto druhy bojové činnosti navzájem doplňují.

Při ústupovém boji (operaci) dochází k postupnému vedení obrany na jednotlivých obranných čarách, v obranném boji (operaci) pak k ústupu jednotek z jednotlivých postavení pod tlakem nepřítele (v zabezpečovacím

pásmu, z předsunutého postavení a p.). Obdobně je tomu i v útoku (útočné operaci). I tu někdy dochází k tomu, že část sil vede obranu (ku př. k ochraně boků), ve výjimečných případech i ústupový boj (ku př. při protiúderu nepřítele). Naproti tomu se útočná činnost může provádět jak v obranné operaci (protizteče, protiúder), tak i (v menším rozsahu) za ústupu.

Obsah pojmu ústup bychom mohli definovat takto:

ÚSTUP (otstuplenije) je druh bojové činnosti vojsk používaný proti nepříteli, který je ve velké převaze, s cílem uchránit živou sílu a bojovou techniku před zničením a vytvořit výhodnější podmínky pro boj s útočícím nepřítelem v hloubce obrany. Ustupující vojska se v boji s nepřítelem vyhýbají rozhodujícímu utkání, opouštějí zaujatá postavení a používají manévru, aby unikla zpod ničivého úderu útočníka. Ústup (stejně jako obrana) je jen dočasný druh boje vedený za určitých situací se zřetelem na pozdější přechod k aktivní činnosti.

Ústup (obdobně jako obrana) se provádí nejen podle předem zpracovaného plánu, ale může být i vynucenou činností pro vojska provádějící jinou bojovou činnost (na př. obranu).

A nyní si všimněme otázky, v jakém rozsahu (na jakém stupni) se může ústup provádět.

Názor, že jde pouze o činnost operační (nebo strategickou), je, jak jsem již zdůraznil, zcela nesprávný. Je-li ústup druhem bojové činnosti (a tím jistě je) stejně jako útok nebo obrana, platí tedy pro bojovou činnost »ústup« táž hlediska jako pro útok a obranu. Bojovou činnost »útok« a »obranu« je možno provádět v jakémkoli rozsahu — nejmenší jednotkou počínaje a operačními svazy (strategickým uskupením) konče. Pak jde o útočný nebo obranný boj jednotek až svazků, útočnou nebo obrannou operaci (tažení) operačních svazů (strategických uskupení). Stejně tak je tomu i s bojovou činností »ústup«. Může být rovněž prováděna v jakémkoli rozsahu; není žádného důvodu, proč by tomu tak nemohlo být. Lze tedy ústup provádět jak na stupni taktickém, kdy půjde o ústupový boj jednotek (počínaje družstvem) až svazků, tak i na stupni operačním (strategickém), kdy půjde o ústupové operace operačních svazů.

*

Konečně je třeba se ještě zmínit o pojmu »odchod« a ujasnit jeho vztah k ústupu.

ODCHOD je manévra prováděný záměrně s cílem vyvést vojska zpod úderu nepřítele a zaujmout co nejvýhodnější položení (situaci) k další činnosti. Rovněž jako jiné formy manévru může být uskutečněn v různém rozsahu.

Rozdíl mezi odchodem a ústupem je tedy tento: Odchod je manévra (tedy v podstatě přemístění sil,^{*)} kdežto ústup je bojová činnost (vedení boje s protivníkem); odchod se provádí vždy záměrně, kdežto ústup bývá zpravidla v y n u c e n činností nepřítele.

Mezi ústupem a odchodem je do jisté míry obdobný vztah jako mezi útokem a čelním manévrem (konkrétně manévrem z týlu k frontě). Tak jako v průběhu útoku se používá manévru z týlu k frontě, t. j. organizovaného a rychlého přemístění vojsk z hloubky s cílem zaujmout nejvýhod-

^{*)} Viz článek ve Vojenské mysli čís. 3/56, str. 102 — »Manévra«.

nější položení (situaci) k zasažení úderu nepříteli, stejně tak se za ústupu používá manévru od fronty do týlu (odchodu) — organisovaného a rychlého přemístění vojsk od fronty do týlu s cílem uniknout z pod úderu nepřítele.

Odchod je manévr používaný nejčastěji při ústupu jakožto prostředek k úspěšnému vedení této bojové činnosti. Naproti tomu k zabezpečení provedení manévru »odchod« je mnohdy nutná bojová činnost krycích vojsk ve formě ústupu.

Uvedu příklad.

Divise v boji s nepřítelem, který je ve velké převaze, používá ústupu — vede ústupový boj. Při tom jednotky (útvary) divise provádějí postupně manévr, »odchod«, k vyvedení vojsk zpod úderu nepřítele a k zaujetí nové obranné čáry v hloubce. Manévru odchod se při tomto ústupovém boji divise používá k tomu, aby bylo umožněno vést ústupový boj na postupných čarách.

V jiném případě provádí divise přemístění na obrannou čáru v hloubce, aniž hlavními silami bojuje s nepřítelem. V tomto případě nejde o ústupový boj, nýbrž o manévr — odchod divise. K zabezpečení provedení tohoto manévru vyčleňuje si divise část sil ke krytí odchodu — t. zv. zadní voj (odřad). Tato krycí vojska pak v nutném případě bojují s nepřítelem za pohybu dozadu — t. j. vedou ústupový boj, a tím zabezpečují odchod divise.

*

Z á v ě r. Ústup je druh bojové činnosti tak jako útok a obrana. Je to boj s nepřítelem za pohybu dozadu a je tedy pravým opakem útoku. Může se provádět v jakémkoli rozsahu. Jeho cílem je uchovat za cenu ztráty terénu síly pro další činnost. Při ústupu se často používá manévru »odchod« k vyvedení vojsk zpod úderu nepřítele.

Ústup jakožto druh bojové činnosti existoval a bude existovat a nemá smysl vyhýbat se tomuto pojmu. V praxi se tradovalo, že slova »ústup« a »ustupovat« používáme jen k označení činnosti nepřítele, kdežto k pojmenování téže činnosti vlastních vojsk že se užívá slov »odchod« a »odcházet«. Tento výklad by byl nevědecký a naprosto chybný, protože by nebylo logické užívat různých názvů pro týž pojem podle toho, jde-li o nepřítele nebo o vlastní vojska. Kromě toho je třeba vzít v úvahu to, že by slova »odchod«, »odcházet«, vzhledem k svému ustálenému významu v češtině nebyla vhodným označením pro činnost, která je obsahem pojmů »ústup«, »ustupovat«.

Kdy se používá ústupu?

Ústupu se používalo v různém rozsahu ve všech minulých válkách, a proto i v soudobé válce bude třeba v závislosti na situaci používat této formy bojové činnosti. Se zřetelem k situaci půjde buď o ústup předem plánovaný podle zámyslu staršího náčelníka nebo o ústup vynucený přímou činností protivníka. V prvním případě situace dovoluje několik možných řešení a rozhodnutí pro ústup je v dané situaci nejvhodnější; v druhém případě se situace vytváří tak, že není výběru, a my jsme nuceni organisovat a provádět ústup. Avšak i vynucený ústup může být proveden jen se souhlasem staršího náčelníka.

Uvedu některé typické situace, za kterých může dojít k ústupu (ať už předem zamýšlenému nebo vynucenému).

1. Nepřítel zahájí útok takovými silami, že obránce není s to odrazit útočníka ani klást mu účinný odpor. K úspěšnému vedení boje s útočníkem je nezbytné přitáhnout doplňkové síly z poměrně značné vzdálenosti (př. případě je teprve soustředit nebo dokonce zmobilisovat). V tomto případě se může jevit jako nejúčelnější forma činnosti obránce (kromě tvrdošíjně obrany na místě) ústup s cílem uchránit vojska před zničením, vyčerpat útočníka a získat čas k přisunutí doplňkových sil a k organisování úderu na nepřítele soustředěnými silami nebo k organisování obrany v hloubce. Půjde zpravidla o ústup v rámci operačním.

V průběhu války bude často účelné vést ústup v rámci operačním k získání času na provedení přeskupení a na přisunutí sil na ohrožený směr.

2. Vojska bojující s nepřítelem jsou ve velmi těžké situaci, která se může zlepšit jen tím, že se za boje s nepřítelem stáhnou ve směru vlastních druhých sledů (záloh), čímž se vytvoří nové uskupení vojsk, které bude dosti silné k rozdrcení nepřítele.

K ústupu v souvislosti s uvedenou situací bude zpravidla docházet na taktickém stupni. Půjde zpravidla o ústup jednotek z předních postavení obranného pásma, nejsou-li vzhledem k převaze útočníka s to klást účinný odpor a provedení protizteče druhým sledem (zálohou) by nebylo úspěšné. V tomto případě je vhodnější, aby se tyto přední jednotky za boje s útočníkem stáhly na postavení svých druhých sledů (záloh), zesílily obranu na tomto postavení a vytvořily tak podmínky pro zastavení nepřítele a provedení protizteče zálohou (druhým sledem) staršího náčelníka.

Dávám na uvážení, zda v souvislosti s uvedenou situací bude v některých případech prováděn ústup i na stupni svazků z prvního pásma obrany, je-li obrana armády organisována s úsilím na druhém pásmu obrany.

3. Vojska jsou v takové situaci, že k jejímu zlepšení je nutno stáhnout síly na výhodnější čáru v hloubce, na př. za vodní překážku.

Půjde zpravidla o ústup na stupni taktickém, a to v případě, kdy vojska přešla do obrany na dosažené čáře, která není výhodná pro úspěšné vedení obrany.

4. Uskupení vojsk posílí obranou úspěšně odráží zteče nepřítele. Naproti tomu na frontě jednoho nebo obou sousedů nepřítel značnými silami prolomil obranu a rozvíjí útok do boků nebo týlu našeho uskupení. V tomto případě může starší náčelník v souladu se zámyslem rozhodnout vyvést toto uskupení zpod úderu. K zabezpečení vyvedení uvedeného uskupení se vyčlení krycí vojska a ta vedou ústupový boj až do ukončení odchodu hlavních sil.

5. Ústupu často používají malé jednotky plnící úkoly bojového zabezpečení vojsk. Jde o ústupový boj průzkumných jednotek, jednotek bojového, pochodového a strážního zajištění.

6. V průběhu vedení obranné nebo i útočné operace (boje) často dochází k tomu, že část sil je nucena vést ústupový boj. Bude to v situacích, kdy vzhledem k převaze nepřítele není možno jiným způsobem uchránit tato vojska před zničením.

Z uvedených příkladů vyplývá, že v závislosti na situaci může být cílem ústupu

- uchránit vojska před zničením, vyčerpat nepřítele a získat čas k přisunutí záloh a k organisování úderu na nepřítele soustředěnými silami;
- stáhnout vojska k vlastním zálohám (druhým sledům) k vytvoření nového uskupení umožňujícího přejít k odvetné činnosti;
- zaujmout výhodnější čáru v hloubce;
- zabezpečit vyvedení vojsk zpod úderu a získat tak volnost manévru.

Ústup je velmi složitá bojová činnost. Vést ústup organisovaně a plánovitě je činnost, zejména na vyšším stupni, velmi obtížná.

Kromě toho má ústup na vyšším stupni mnoho záporných znaků. Z těchto důvodů se rozhodnutí k ústupu činí jen v krajním případě, kdy všechny jiné prostředky zklamou. Při rozhodování k ústupu na stupni operačním a strategickém (jde o předem zamýšlený ústup) je třeba zvážit, zda výsledek, jehož se ústupem dosáhne, vyváží záporné stránky ústupu.

Ústup je spojen se ztrátou terénu. Jde-li o vlastní území, má tato ztráta špatný vliv na morálku vojsk a na zápolí. Při ústupu dochází i ke ztrátám materiálním (nelze vše evakuovat a je nutno značné materiální hodnoty zničit, aby jich nevyužil nepřítel). Ústup provedený v rámci strategickém má velký politický význam, pokud jde o mezinárodní vztahy (př. z druhé světové války: Japonsko a Turecko spojovalo otázku napadení SSSR s dobýváním Stalingradu; kdyby Sovětská armáda upustila od hájení Stalingradu a ustoupila, bylo by došlo k zahájení válečných akcí Japonska a Turecka proti SSSR).

S ústupem na stupni strategickém a operačním je spojena evakuace obyvatelstva, průmyslu a různých zásob, což vyžaduje velkou organisátorskou práci. Při špatné organisaci evakuace může vzniknout chaos a panika, které mohou značně ztěžovat činnost vojsk. K provedení evakuace je třeba značného množství různých dopravních prostředků (železnice, aut, lodí) a vyhradit pro to komunikace. To může být rovněž na újmu činnosti vojsk. Během ústupu je dále neobyčejně ztížen odsun raněných a zároveň poškozené výzbroje a zařízení. V souvislosti s tím dochází k nenávratným ztrátám. Kromě toho po dobu ústupu je těžké udržet vysokou kázeň a zároveň vysokou morálku vojsk.

Způsob provádění ústupu

Situace, za níž k ústupu dochází, a cíle ústupu vtiskují své zvláštnosti organisaci a způsobu jeho provádění.

Pro ústup předem zamýšlený je charakteristická organisovanost a plánovitý průběh činnosti vojsk, široké využívání manévru a aktivita činnosti, takže do jisté míry je tu volnost jednání. Při vynuceném ústupu za situace, kdy vzhledem k převaze a silnému náporu nepřítele je starší náčelník nucen dát souhlas k opuštění zaujatých postavení, je způsob vedení ústupu diktován činností útočníka.

Cíl ústupu má určující vliv na způsob vedení ústupového boje (operace). Je-li cílem ústupu zdržovat útočníka, působit mu ztráty a získat čas k provedení nutných opatření, bojují ustupující vojska úporně s nepřítelem a zdržují co nejdéle útočníka postupnou obranou na jednotlivých čarách. Délka trvání ústupu a doba vedení obrany na postupných čarách je určena dobou, které je třeba k přeskupení a soustředění vojsk pro organisování

pevné obrany v hloubce nebo k provedení odvetných úderů, k organizaci a provedení evakuace opouštěného území a p.

Má-li být ústupovým bojem jen zabezpečen odchod hlavních sil, bude jeho trvání omezeno dobou potřebnou k provedení tohoto odchodu.

Při ústupu bez ohledu na to, zda jde o ústup předem zamýšlený nebo vynucený, nebo na jakém stupni je prováděn (malou jednotkou nebo operačním svazem), vedou vojska boj s nepřítelem na mezilehlých čarách, které postupně zaujímají k přechodné obraně.

Počet mezilehlých čar a vzdálenost mezi nimi záleží na cíli ústupu, na stupni, na jakém je ústup prováděn, na rázu činnosti nepřítele, na terénních podmínkách a na jiných činitelích. Jde-li o ústup na stupni operačním, má být minimální vzdálenost mezi těmito čarami taková, aby po vyvedení vojsk ze zaujaté čáry na následující musel nepřítel měnit svá palebná postavení dělostřelectva. Mezilehlé čáry se podle možnosti určují podél terénních čar vhodných k obraně, skýtajících dosti překážek v předpolí a zabezpečujících dobré podmínky k pozorování, ochranu křídel, manévry zálohami a vhodné podmínky pro další pokračování ústupu.

Doba vedení obrany na každé mezilehlé čáře k zadržení nepřítele se určuje časem, kterého je třeba k vyjití části odváděných sil z boje, k jejich odpoutání od nepřítele, k odchodu na další čáru a k jejich přípravě na této čáře pro boj s nepřítelem.

Ustupující vojska zaujímají mezilehlé čáry podle zásad k spěšnému přechodu do obrany na široké frontě.

Při vynuceném ústupu, jehož cílem je spojit se s vlastními zálohami (druhými sledy), bojují vojska s nepřítelem v obranné sestavě a v celé sestavě ustupují dozadu až k postavení záloh (druhých sledů). Tyto zálohy buď zesílí nebo pokračují v odchodu a zaujmou další čáru v hloubce, aby převzaly boj s nepřítelem po případném jejich ústupu.

Při provádění ústupu se používá manévru »odchod« k rychlému přemístění sil. Při odchodu na vyšším stupni a na větší vzdálenost je sestava vojsk členěna na krycí jednotky, které chrání vyjití z boje, odpoutání a odchod hlavních sil, a hlavní síly, které provádějí manévru odchod. Jsou-li hlavní síly upoutány do boje, ustupují z jedné čáry na druhou tak dlouho, až se odpoutají od nepřítele. Po odpoutání od nepřítele kryjí odchod zadní voje (odrády, záštity).

Na způsob provedení ústupu má velký vliv složení pronásledujících vojsk nepřítele. Tanková a mechanisovaná vojska využitím své rychlosti a úderné síly mohou lépe poutat ustupující jednotky, ztěžovat odpoutání sil, předejít odcházející jednotky po rovnoběžných cestách, zabránit jim v zaujetí obranné čáry nebo odříznout jim cesty odchodu. Proto musí být ústup organizován a zabezpečen se zřetelem na složení vojsk nepřítele.

Ustupující vojska musí být vždy připravena na boj se vzdušnými výsadky nepřítele, které budou shazovány do týlu ustupujících vojsk s úkolem obsadit a držet komunikační uzly, soutěsky, mosty a p. a mařit odchod vojsk.

Cíle ústupu může být dosaženo jen tehdy, když ústupový boj je veden organizovaně, když vojska postupnou obranou na jednotlivých čarách kladou odpor nepříteli, působí mu ztráty, maří útočné záměry, zdržují jeho postup a uchovávají si tak volnost manévru. Při špatně organizovaném ústupu je nebezpečí, že dojde k panice a k bezhlavému útěku vojsk.

Z á v ě r

Pokusil jsem se ve svém článku provést rozbor obsahu pojmu »ústup« a uvedl jsem řadu názorů na jeho použití a provádění.

Tím jsem nechtěl a ani nemohl vyčerpat celou problematiku ústupu. Cílem mého článku je dokázat, že ústup je druh bojové činnosti tak jako útok a obrana, a upozornit na nutnost řešení otázek organizace a vedení ústupového boje a operace. V souvislosti s tím vyvstane řada dalších problémů, kterými by bylo třeba se zabývat, jako na př.

- použití zbraní hromadného ničení (atomových, biologických) ustupujícími vojsky a ochrana před nepřátelskými údery těchto zbraní,
- PVO ustupujících vojsk,
- organizace protiradiotechnických opatření v ústupovém boji a operaci,
- zvláštnosti činnosti tankových a mechanisovaných vojsk v ústupovém boji a operaci,
- zvláštnosti činnosti dělostřelectva v ústupovém boji a operaci,
- zvláštnosti činnosti ženijního vojska v ústupovém boji a operaci,
- zvláštnosti činnosti letectva v ústupovém boji a operaci,
- zvláštnosti organizace velení a spojení v ústupovém boji a operaci,
- zvláštnosti vedení ústupového boje v noci,
- použití záloh (DPTZ, TZ, POZ) v ústupovém boji a operaci,
- způsob boje s nepřítelem provádějícím pronásledování (čelní, rovnoběžné, kombinované),
- způsob boje s nepřátelskými vzdušnými výsadky v ústupovém boji a operaci,
- organizace součinnosti vojsk v ústupovém boji a operaci,
- zvláštnosti organizace týlu, materiálně technického a zdravotnického zabezpečení v ústupovém boji a operaci,
- organizace pořádkové služby v ústupovém boji a operaci,
- atd.

*

Cílem obrany podle našich řádů je »udržet zaujatá postavení, odrazit útok protivníka ... atd.« Jsem toho názoru, že tento prvořadý cíl obrany, t. j. »udržet zaujatá postavení«, již neodpovídá soudobým podmínkám, vzhledem k nepochybnému mezi útočnými a obrannými prostředky. Uvedený cíl obrany mohl být úspěšně plněn v 1. světové válce, kdy útočným prostředkům se vyrovnaly obranné prostředky, obrana tak byla zcela odolná proti útoku, a proto došlo k posícní válce. V druhé světové válce vzhledem k mohutnějším útočným prostředkům (tanky, letecké bombardování) ztrácí obrana na své odolnosti, i když se zdokonalily též obranné prostředky (PT a PL zbraně) a tak se válka stává více pohybovou. Je možno usuzovat, že příští válka — vzhledem k soudobým útočným prostředkům nebývalé ničivosti, proti kterým nejsou přiměřené obranné prostředky a vzhledem k motorisaci armád — ztratí zcela posícní charakter a bude vysoce pohyblivá a manévrová. Nemůže pak již být cílem obrany »udržet zaujatá postavení«

a nelze ani tento cíl splnit. Obrana se rovněž musí stát pohyblivou a vysoce manévrovou. Jejím cílem musí být ničit nepřítele s využitím palby, úderu a manévru.

V průběhu boje s nepřítelem bude mnohdy nutno vést ústupový boj, a proto je třeba otázky ústupového boje zvládnout jak teoreticky, tak i prakticky.

K ústupu bude docházet ve velmi těžké situaci, kdy nepřítel bude v naprosté převaze a kdy jen ústupovým bojem bude možno vojska uchránit před zničením. Ovšem má-li být ústupový boj v tak těžké situaci veden úspěšně, je především nutné, aby vojska tento druh bojové činnosti dokonale ovládala. Proto upozorňuji na nutnost řešit otázky ústupového boje a operace, protože je zajisté třeba, aby vojska byla připravena k vedení bojové činnosti nejen za příznivých situací (vést útok nebo aktivní obranu), ale i na tu nejhorší eventualitu, kdy je třeba bojovat s nepřítelem, který je v drtivé převaze — aby dovedla nejhospodárněji použít svých prostředků, způsobit nepříteli největší ztráty a uchránit před zničením to nejcennější — lidi.

ZPRÁVY Z KAPITALISTICKÝCH ARMÁD

Údaje o nových zbraních pozemních sil USA

Souběžně s reorganisací svazků pozemních sil USA je uskutečňována rozsáhlá modernisace jejich výzbroje a bojové techniky.

Část zbraní a bojové techniky již prošla vývojovým stadiem a bylo přikročeno k její sériové výrobě. Podle výrobních možností jsou těmito zbraněmi a bojovou technikou přezbrojovány nebo vybavovány především nově reorganisované svazky pravidelných sil. Postupně budou novými zbraněmi vybavovány jednotky zálohy hlavního velitelství a později i pohotovostní zálohy.

Část nových zbraní a bojové techniky je dosud ve vývoji nebo prochází posledními zkouškami. S většinou vyvíjených typů je již v nových organizačních tabulkách počítáno. Až do konečného přijetí do výzbroje a zahájení sériové výroby budou zatím svazky vyzbrojeny dosavadními zbraněmi a bojovou technikou.

Počítá se, že úplné vybavení a přezbrojení jednotek, útvarů a svazků pozemních sil novými zbraněmi a bojovou technikou bude uskutečněno nejdříve v roce 1960.

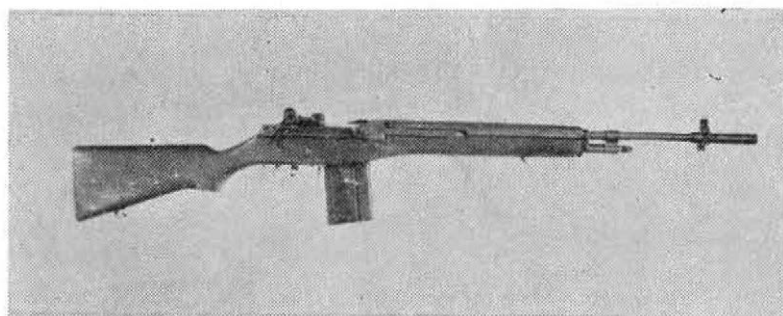
Pěchotní zbraně

7,62mm automatická puška (obr. 1 a 2)

7,62mm automatická puška je universální zbraní pěchoty. Slučuje vlastnosti pušky, samopalů, karabin a lehkého kulometu. Po vyzkoušení jejího prototypu označeného T 44 rozhodlo americké velení zahájit v příštím roce její sériovou výrobu a do roku 1960 ji přezbrojit všechny jednotky.

Puška je upravena pro střelbu jednotlivými ranami nebo dávkami. Jsou k ní vyráběny dva druhy snadno vyměnitelné hlavně (lehký a těžký typ).

S lehkou hlavní je označována M 14 (obr. 1) a má nahradit dosud používanou samonabíjecí pušku M 1 GARAND, samopal M 3A 1 a automatickou karabinu M 2. S těžkou hlavní opatřenou objímkou s dvojnožkou má označení M 15 (obr. 2), a má nahradit 7,62mm lehký kulomet BROWNING M 1918A2.



Obr. 1. 7,62mm automatická puška M 14



Obr. 2. 7,62mm automatická puška M 15

Takticko-technické údaje:

ráž	7,62 mm,
váha s lehkou hlavní	3,94 kg,
váha s těžkou hlavní a dvojnožkou	5,9 kg,
maximální teoretická rychlost střelby	700 ran/min.

7,62mm kulomet M 60 (obr. 3)

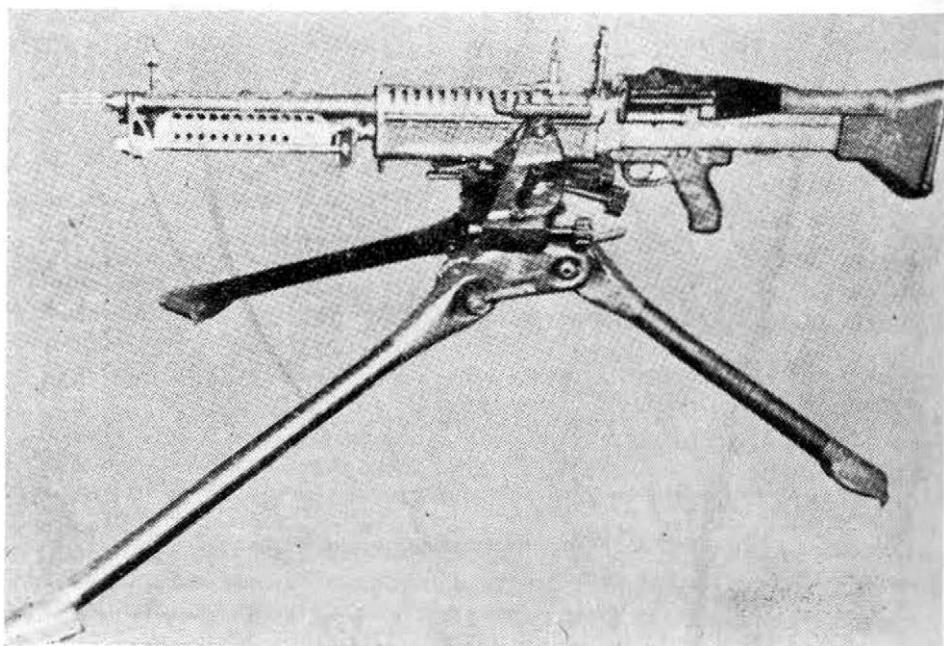
Kulomet M 60 má nahradit starší typy kulometů ráže 7,62 mm, a to vzduchem chlazený lehký kulomet BROWNING M 1919A6 a těžký kulomet BROWNING M 1919A4 a vodou chlazený těžký kulomet BROWNING M 1917A1. Společně s novou 7,62mm automatickou puškou (M 14 a 15) sníží počet pěchotních zbraní z dosavadních 7 typů na 2.

Kulomet M 60 je konstruován pro používání standardního náboje T 65 používaného armádami členských států Severoatlantického paktu. Nabíjen

je pásovým zásobníkem. Má vzduchem chlazenou snadno vyměnitelnou hlaveň. Může ho být používáno jako lehkého kulometu (za tím účelem je opatřen sklápěcí dvojnožkou), nebo při upevnění na trojramenný podstavec jako kulometu těžkého. V současné době je již sériově vyráběn a jsou jím vyzbrojovány jednotky reorganisovaných svazků pozemních sil

Takticko-technické údaje:

ráž	7,62 mm,
váha s podstavcem	10,4 kg,
délka	1092 mm,
teoretická rychlost střelby	600 ran/min.



Obr. 3. 7,62mm kulomet M 60

Dělostřelectvo

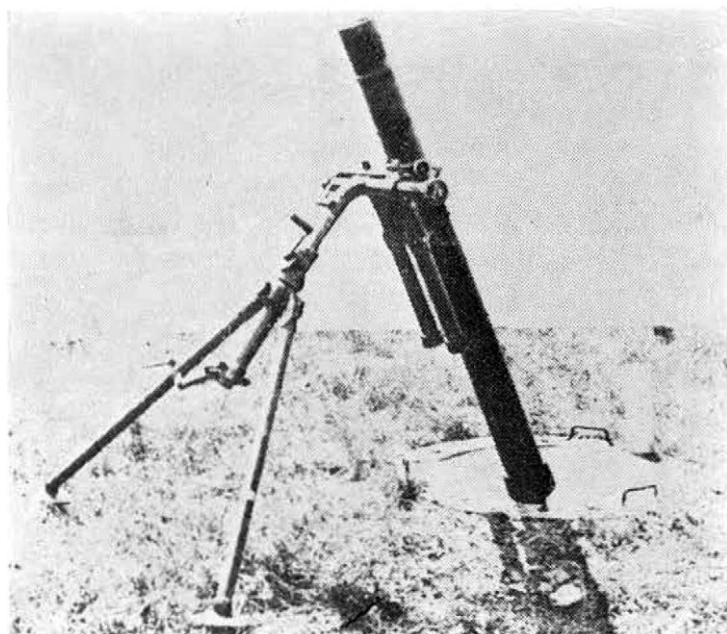
105mm minomet T 33E3 (obr. 4)

105mm minomet T 33E3 byl původně určen jen pro jednotky námořní pěchoty, později bylo rozhodnuto, že bude zaveden také do výzbroje všech svazků pozemních sil.

105mm minomet má obdobné vlastnosti jako 106,7mm minomet M 30, který je dosud ve výzbroji. Původně očekávaného střeleckého a konstrukčního zlepšení nebylo u nového minometu až na snížení váhy (asi o 73 kg) dosaženo.

Takticko-technické údaje:

ráž	105 mm,
váha	210,8 kg,
maximální dostřel	5460 m,
váha miny	11,3 kg,
váha trhaviny	3,3 kg.



Obr. 4. 105mm minomet T 33E3

175mm kanon T 145 (obr. 5)

Kanon T 145 má doplnit atomové dělostřelectva americké armády. Ve srovnání s atomovým kanonem ráže 280 mm, který je ve výzbroji oddílů polního dělostřelectva zálohy hlavního velitelství, má nový kanon některá konstrukční zlepšení. Je lehčí, dá se rychleji přepravovat a umožňuje značně zkrátit přípravu ke střelbě.

Nový atomový kanon je v současné době ještě ve stadiu zkoušek a je pravděpodobné, že jeho taktické použití bylo zkoušeno při letošních zkouškách atomových zbraní v Nevadě.

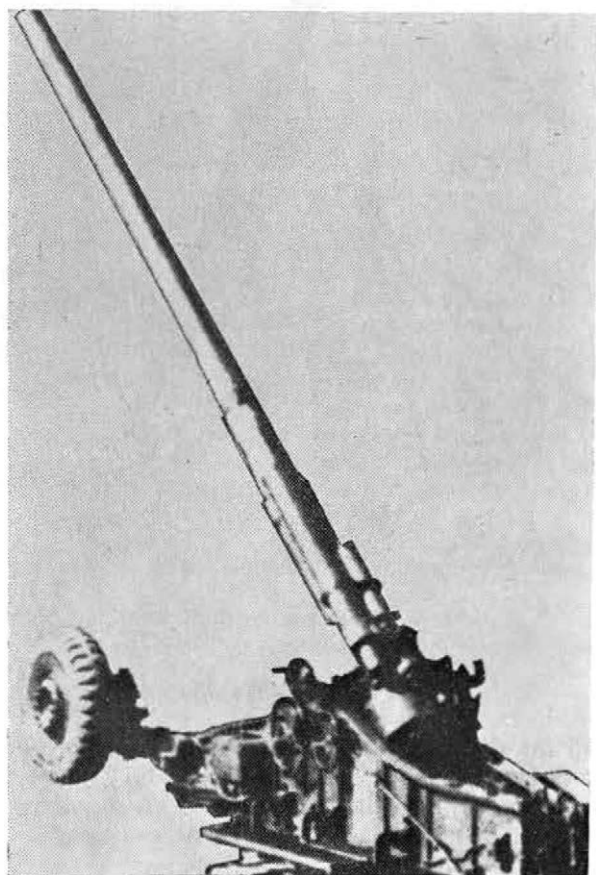
Rízené střely**Protitanková řízená střela DART (obr. 6)**

Protitanková řízená střela DART je ve stadiu posledních zkoušek a předpokládá se, že v nejbližší době bude přijata do výzbroje a že bude přikro-

čeno k její sériové výrobě. Střela má doplňovat ostatní dosavadní protitankové zbraně. Vzhledem k jejímu naváděcímu systému a dosahu může jí být výhodně použito proti cílům ve vzdálenosti 800 až 1800 m od palebného postavení střely.

Konstrukce, řídicí systém i taktické vlastnosti protitankové řízené střely DART jsou obdobné jako u francouzské protitankové řízené střely SS10.

Střela má pevnou raketovou komoru na tuhé palivo. K stabilisování letu je střela opatřena 8 stabilizačními plochami ovladatelnými pomocí elektrického řídicího mechanismu umístěného ve střele. Elektrické impulsy k ří-



Obr. 5. 175mm kanon T 145

zení letu jsou vysílány střelcem pomocí dvou tenkých ocelových drátů, kterými je střela spojena se stanovištěm střelce.

Protitanková řízená střela DART může být odpalována z pevné nebo pohyblivé odpalovací rampy umístěné na obrněném nebo jiném motorovém vozidle.



Obr. 6. Protitanková řízená střela DART

Takticko-technické údaje:

délka	1,5 m,
průměr střely bez stabilizačních ploch	0,25 m,
se stabilizačními plochami	0,9 m,
rychlost střely	160 m/vt.,
účinný dosah do	1800 m,
největší dolet (údajně)	5000 m.

Řízená střela LACROSSE (obr. 7)

Řízená střela LACROSSE je určena k podpoře pozemních sil. Vzhledem k velké přesnosti střelby může jí být použito také proti tankům a pevnůst-kám. Vývoj zkušebních typů byl ukončen a byla již zahájena sériová vý-roba. O organizačním začlenění jednotek řízených střel LACROSSE není dosud rozhodnuto.

Takticko-technické údaje:

váha	230 kg,
délka	3 m,
dosah	16 000 m,
pohonná jednotka	raketová s pevným palivem.



Obr. 7. Řízená střela LACROSSE

Protiletadlová řízená střela HAWK (obr. 8)

Protiletadlová řízená střela HAWK je určena k ničení rychlých vzdušných cílů letících v malých a středních výškách. Naváděcí systém nové střely HAWK je vybaven novým radiolokačním zařízením, které umožňuje zjišťovat a sledovat vzdušné cíle letící v malých výškách.

Střely HAWK mohou být odpalovány buď z pevných nebo pohyblivých odpalovacích ramp. Z jedné odpalovací rampy mohou být současně odpáleny tři střely.

Společně s protiletadlovými řízenými střelami NIKE určenými k ničení vzdušných cílů ve středních a velkých výškách může být protiletadlových řízených střel HAWK použito jak v systému PVOS, tak v PVO vojsk. Je pravděpodobné, že těmito střelami bude postupně nahrazena větší část kanonového protiletadlového dělostřelectva.

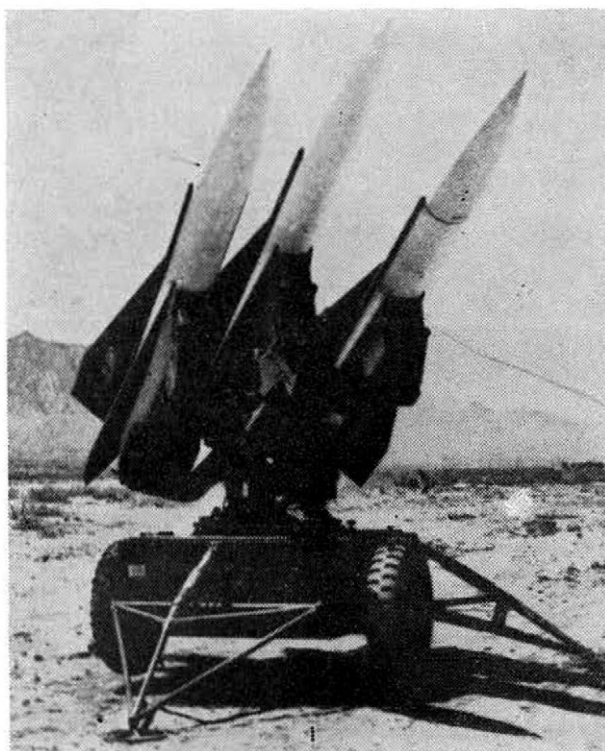
Střela je dosud ve vývoji a její sériová výroba nebyla dosud zahájena.

Takticko-technické údaje:

délka	4,8 m,
průměr bez stabilizačních ploch	0 35 m,
dostup (údajně)	35 000 m.

Tanky**Lehký tank T 92 (obr. 9)**

Americké pozemní síly zkoušejí nový lehký tank T 92, který má nahradit lehký tank M 41E1 WALKER BULLDOG, který je ve výzbroji prů-



Obr. 8. Protiletadlová řízená střela HAWK

zkumných jednotek pěších a obrněných divisí a lehkých obrněných pluků.

I po zavedení tanku do výzbroje má být pokračováno na konstrukčním zlepšení tak, aby byl schopen přepravy vzduchem.

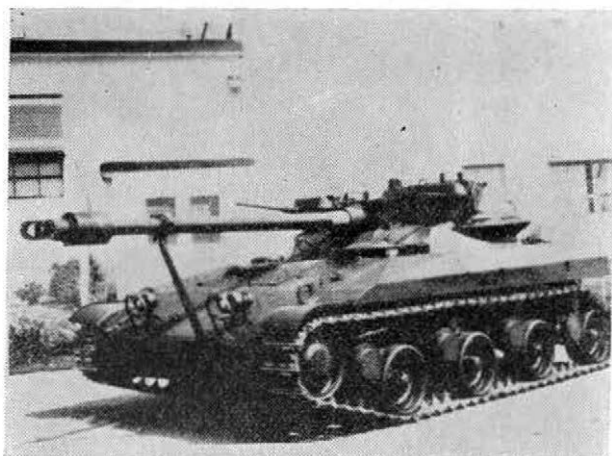
Takticko-technické údaje:

váha	18 t,
výzbroj	kanon 76mm,
	1 kulomet 7,62mm,
	1 kulomet 12,7mm.

Těžký tank M 103 (obr. 10)

Těžký tank M 103 zaváděný v současné době do výzbroje amerických ozbrojených sil je podobný střednímu tanku M 48 PATTON, který je ve výzbroji pěších a obrněných divisí americké armády. Na rozdíl od tanku M 48 má těžký tank M 103 větší ráž kanonu, větší akční radius a lepší konstrukční provedení a je odolnější proti účinkům protitankových i atomových zbraní.

Novým těžkým tankem měly být původně vyzbrojeny prapory těžkých tanků u obrněných divisí. Avšak vzhledem k dlouhé době vývoje tohoto tanku a k zrušení praporu těžkých tanků u obrněných divisí a jeho nahrazení praporem středních tanků nebude nový těžký tank zaváděn do vý-



Obr. 9. Lehký tank T 92

zbroje obrněných divisí. Očekává se, že tanky tohoto typu budou vyzbrojeny tankové jednotky a útvary zálohy hlavního velitelství.

Takticko-technické údaje:

váha	50,6 t,
osádka	5 mužů,
výzbroj	kanon 120mm, 2 kulomety 7,62mm, 1 kulomet 12,7mm,
akční radius	160 km.



Obr. 10. Těžký tank M 103

Přípravy k zahájení výstavby místní domobrany a protivzdušné obrany státu v západním Německu

Na podzim t. r. mají být v západním Německu zahájeny organizační přípravy k výstavbě místní domobrany a protivzdušné obrany státu. První branci mají být do těchto jednotek povoláni již na jaře 1958. Budou to převážně příslušníci ročníků 1927 až 1936, kteří za druhé světové války nekonali vojenskou službu.

Celkový početní stav stálých jednotek místní domobrany, složených jednak z branců, jednak z vojáků z povolání, má být asi 20 000 a početní stav stálých jednotek protivzdušné obrany státu asi 30 000 osob.

Snižování početního stavu důstojníků štábů spolkové armády

Spolkový ministr obrany Strauss nařídil přemístit s okamžitou platností asi 250 důstojníků v hodnosti poručíka až majora ze štábů a správních úřadů spolkové armády a asi 150 důstojníků z přijímacích úřadů pro nábor dobrovolníků k jednotkám a útvarům. Opatření má údajně napravit dosavadní kádrový stav. U jednotek a útvarů je značný nedostatek důstojníků, ale štáby a správní úřady jsou jimi přesyceny. Při projednávání této otázky navrhovala parlamentní frakce Svobodné demokratické strany (FDP), aby na přechodnou dobu bylo k jednotkám povoláno 1200 bývalých důstojníků a poddůstojníků bývalého wehrmachtu, kteří jsou nyní ve výslužbě.

Zintenzivnění výcviku 10. americké speciální skupiny

V červenci, srpnu a září 1957 má být zintenzivněn výcvik příslušníků 10. americké speciální skupiny, umístěné v BAD TÖLZ (NSR). 10. speciální skupina o počtu asi 800 mužů byla přesunuta z USA do západního Německa v roce 1953. Bojová příprava příslušníků této jednotky je zaměřena na provádění sabotážních a destrukčních prací v týlu protivníka a na vedení boje za zvláštních podmínek. Kromě speciálního odborně vojenského školení jsou organizovány jazykové kursy, kde se vyučuje zejména ruštině, češtině, polštině, němčině a některým asijským jazykům. S použitím některých příslušníků 10. speciální skupiny je možno počítat na území lidové demokratických států a SSSR už v míru.

Dodávky zbraní hromadného ničení členským státům Severoatlantického paktu

Podle oznámení ministerstva obrany USA dodají Spojené státy americké v nejbližší době západoněmecké armádě 100 protiletadlových řízených střel NIKE. Kromě toho má podle prohlášení italského ministra obrany Tavianiho italská armáda dostat od USA 1 oddíl dělostřeleckých raket HONEST JOHN a 3 oddíly protiletadlových řízených střel NIKE. U obou druhů zbraní je možno používat atomové munice. Dodávky těchto zbraní jsou v souladu s rozhodnutím Rady Severoatlantického paktu z prosince 1956 o vyzbrojení všech zemí tohoto agresivního bloku atomovými zbraněmi. Smlouvy o dodávkách dělostřeleckých raket HONEST JOHN a protiletadlových řízených střel NIKE uzavřely USA na jaře t. r. již s Norskem, Dánskem a Holandskem.

Informace o obsahu zahraničních vojenských odborných časopisů

Informace o obsahu sovětského vojenského odborného časopisu »Vojennaja mysl«

Číslo 6/1957

- J. Poběžimov:* O nedílné velitelské pravomoci v sovětských ozbrojených silách
V. Čislov, O. Kuzub: Některé otázky soudobé obrany
M. Gorbačev: Využití bránících se vojsk při přechodu do útoku

Vojenskohistorická část

- V. Dašičev:* O úloze německých militaristů v přípravě druhé světové války
N. Safronov, D. Šakin: Týl v berlínské operaci

Z cizích armád

- M. Ivanov:* Ozbrojené síly Francie
O. Kulabuchov: Včasná ženijní příprava země na válku

Kritika a bibliografie

- K. Bělokonov:* Kniha o útočných operacích voroněžského frontu v zimě r. 1943
G. Jofin: Z anglického časopisu »Army Quarterly«
V. Vachmistrov, J. Vilenkina: O studiu cizích jazyků (dopis redakci)

Číslo 7/1957

- N. Izmajlov:* Baltičtí námořníci v období přípravy a provedení Velké říjnové revoluce

+++ O obsahu a družích bojového zabezpečení

- J. Ladinskij:* O teorii vojenského umění námořnictva
A. Fedorov: Protivzdušná obrana vojsk v soudobých operacích

Vojenskohistorická část

- V. Vorobjev:* Bitva o černomořské základny v r. 1941—42

Z cizích armád

- A. Sinickij:* Operační příprava západoevropských válčišť
N. Jeronin: Zásobování vojsk vzduchem

Kritika a bibliografie

- A. Kirsanov, V. Kondašov:* Kniha o militarismu

Informace o obsahu sovětského vojenského odborného časopisu »Vojennyj zarubežnik«

Číslo 5/1957

PŘEKLADY

Všeobecné otázky války a vojenské vědy

Americká válečná mašina

Jaké ozbrojené síly pro který druh války?

Lidé, reaktivní střely a atomové zbraně na bojišti budoucí armády

Vojenské umění

Atomová výzva

Otázky velení tankovými vojsky

Námořní loďstvo v námořních výsadekových operacích

Vojenské vzdušné síly v námořních výsadekových operacích

Budování ozbrojených sil

Organisace vojsk pro nukleární válku

Jsou pro vojenské vzdušné síly nutné vlastní jednotky pozemních vojsk?

Válečná ekonomika a příprava válčišť

Záložní cesty Antarktidy

PŘEHLEDOVÉ ČLÁNKY

Vývoj prachových reaktivních střel v USA

Některé údaje o účincích atomového výbuchu na potraviny

BIBLIOGRAFIE

Přehled časopisu »Military revue«

Zpráva komise o atomové energii USA

Ekonomické problémy týlové služby

Ozbrojené síly Japonska

O budoucím německém důstojníkovi

NOVÁ ZAHRANIČNÍ VOJENSKÁ TECHNIKA ZAHRANIČNÍ VOJENSKÁ KRONIKA

Číslo 6/1957

PŘEKLADY

Všeobecné otázky války a vojenské vědy

Vysoké vojenské náklady. (Názory vojenských činitelů USA na vojenskou strategii a další rozvoj ozbrojených sil)

Strategie a taktika námořních sil v atomové válce

Kritika »atomové strategie«: Odzbrojení nebo reorganisace? Problémy atomové války. Budoucí válka = neznámost

Vojenské umění

Stratégická mobilnost

Použití taktických atomových zbraní ve válce na souši

Vojenské dopravní letectvo: Vojenská letecká doprava a atomová strategie. Využití vojenské letecké dopravní služby. Vojenské dopravní letouny Západu. (Redakční články švýcarského časopisu »Interavia«)

Radiotechnický průzkum a použití atomových zbraní

Budování ozbrojených sil

Názor na novou »atomovou« strategii. (Redakční článek amerického časopisu »United States News and World Report«)

Problémy bojové přípravy amerických obrněných vojsk v západním Německu

Otázky týlové služby

Týlové zabezpečení vojenských vzdušných sil

Výzbroj a bojová technika

»Poljaris« — nový krok vojenských námořních sil ve vývoji řízených střel

Válečná ekonomika a příprava válčišť

Elektronika v západoevropské obraně

PŘEHLEDOVÉ ČLÁNKY

Některé otázky ideologického zpracovávání příslušníků francouzské armády

BIBLIOGRAFIE

Přehled anglického časopisu »Royal United Service Institution«

Důvody pro centralisaci velení

Zahraniční vojenská loďstva

Válka na moři v r. 1939—45

**NOVÁ ZAHRANIČNÍ VOJENSKÁ TECHNIKA
ZAHRANIČNÍ VOJENSKÁ KRONIKA**

Číslo 7/1957

PŘEKLADY**Všeobecné otázky války a vojenské vědy**

Atomová puma a námořní moc

Vojenské umění

Taktický vzdušný průzkum při přípravě a zasazení atomového úderu
Ženíjní vojska budoucnosti

Budování ozbrojených sil

Znění projevu v parlamentní komisi USA ve věci ozbrojených sil

Obrněná divise atomové epochy

Nový program přípravy záložníků — příslušníků ponorkového loďstva

Výzbroj a bojová technika

Protitankové reaktivní řízené střely: Nebezpeční ptáci. Tanky vyzbrojené řízenými střelami
Budování loďstva v r. 1956

Vojenská ekonomika a příprava válčišť

Doprava vojenských lodí po souši: Evropou. Doprava německých lodí po souši za druhé světové války. Doprava ponorek po souši k Černému moři.

PŘEHLEDOVÉ ČLÁNKY

Organisace vzdušných přeprav

NOVÁ ZAHRANIČNÍ VOJENSKÁ TECHNIKA**BIBLIOGRAFIE**

Přehled amerického časopisu »Armour«
Úvahy k problému unifikace ozbrojených sil USA
Rakety a řízené střely
Válka v horách v XX. století
Protiletadlový tank
Nové vojenské časopisy v západním Německu
Krátké o některých knihách

**Informace o obsahu polského vojenského odborného časopisu
»Mysl wojskowa«**

Číslo 6/1957

Plukovník A. Aponowicz: Zaměřit se na praktický výcvik vojsk
Major E. Żoltowski: O koncepci vysokých škol
Kapitán T. Cepak: K otázce obnovení vyššího vojenského vzdělání
Podplukovník J. Krywko: K otázkám zabezpečení proti vzdušným výsádkám
Major J. Melnarowicz: O přeskupení a střídání vojsk
Podplukovník A. Małeyski: Otázky pořádkové služby
Major J. Smoter: Bojová činnost stíhacího letectva PVOS
Podplukovník J. Labedzki: Některé otázky zásobování vojsk v poli
Kapitán inž. A. Tabernacki: Perspektivy vývoje pojiček

Vojenskohistorická část

E. A. Boltin: Vítězství Sovětské armády u Moskvy v r. 1941

Z cizích armád

Major J. Szymczak: Organisace a výzbroj bundeswehru
+++ Přehled vojenských časopisů

Kritika a bibliografie

Major J. Konkorski: Druhá světová válka 1939—45

Informace o obsahu rumunského vojenského odborného časopisu »Cultura militara«

Číslo 3/1957

Podplukovník Cernat Iulian: O úloze velitele v soudobé válce

Podplukovník Leca Leonid: 40. výročí mereštské a merešeštské bitvy

Kapitán Basalic Constantin: Boj vietnamského lidu a jeho lidové armády za osvobození z koloniálního jha

Kapitán Stoenescu Nicolae: Některé buržoasní názory na vedení námořních výsadkových operací v soudobé válce

Kapitán inž. Vasiliu Florin: Ultrazvuk a některé úvahy o jeho použití ve vojenské technice

Podplukovník Ionescu Gheorghe: Některé úvahy o obsahu bojového zabezpečení vojsk

+++ Studium západní strategie

Podplukovník Boldescu Victor: Vzdušné jezdecktvo

»Probleme de arta militara«

Číslo 3/1957

Podplukovník Stanciulescu Gheorghe: Útočná operace armády s průlomem připravené obrany nepřítele z chodu

Plukovník Dumitriu Mircea: Některé otázky útočné operace vševojskovou armádou na nepřítele vedoucího mobilní obranu

Podplukovník Andronescu Mircea: Obrana amerického sboru ve velkém městě

Kapitán Mogosanu Gheorghe: Některé otázky organizace protiúderu armády

Plukovník Arapu Dumitru: Operační zabezpečení týlu armády

Kapitán Falcuta Constantin: Některé otázky zpracování plánu protitankové obrany v útočné operaci armády

Informace o obsahu bulharského vojenského odborného časopisu »Vojenna misl«

Číslo 4/1957

Plukovník K. Krystev: Vojenský odkaz Leninův

Generálporučík S. Trynski: Výzbroj armády — jeden z trvale působících činitelů rozhodujících o výsledku soudobé války

M. L. D.: Metoda rozhodování velitele střelecké divise při útoku

Major Il. Angelov: Přeskupení a vystřídání vojsk

Major Iv. Ivanov: K některým otázkám pronásledování v soudobé útočné operaci

Podplukovník A. Angelov: Některé zvláštnosti v organizaci a činnosti týlu v soudobé útočné operaci

Vojenskohistorická část

+++ Smolenská útočná operace — r. 1943

Z cizích armád

Kapitán Iv. Želev: Země bagdadského paktu a jejich ozbrojené síly

Číslo 5/1957

Plukovník K. Kosev: Způsob výroby a rozvoj způsobů a forem vedení války

Generálmajor St. Stojanov: Manévr v soudobé útočné operaci

Plukovník K. Dejeničin: O předsunutých odřadech v soudobé útočné operaci

+++ O správném chápání otázky rekognoskace a součinnosti

Kapitán Chr. Ilijev: Činnost dělostřelectva při útoku na město

Plukovník Al. Dečev: PVO území státu při soudobých prostředcích vzdušného napadení

Kontr-admirál Br. Ormanov: Zvláštnosti organizace a vedení protivýsadkové obrany mořského pobřeží válečným loďstvem v součinnosti s pozemním vojskem

Vojenskohistorická část

Podplukovník P. Penkov: Bulharské vojenské umění v období XII.—XIV. století

Z cizích armád

Podplukovník N. Stojanov: Některá cvičení s vojsky provedená řeckou armádou v roce 1956

Kritika a bibliografie

+++ Vojenské otázky v 36., 37., 38. a 39. svazku Velké sovětské encyklopedie

Vojenskovědecká práce

+++ Vojenskovědecké konference v Sofii a v Plovdivu

Vydává MNO. Řídí redakční rada: Jaroslav Dočkal, Ján Lipový, Jaromír Vyhnánek, Ladislav Hálek, Miroslav Rybníček, Jaroslav Foršt, Karel Rovenský, Josef Slabý, Ludvík Varvařovský, Václav Vitanovský, František Houra, Jaroslav Mašek, Svatoslav Gosman, Alois Chládek (redaktor)

Adresa redakce: Redakce časopisu »Vojenská mysl«, MNO, Praha. — Vydává MNO ve vydavatelství časopisů MNO, Praha. — Tiskne Naše vojsko, tiskárna, n. p., provozovna 2.

Časopis nelze předplácet, přiděluje se jen služebně.